

OBEC RUDNO NAD HRONOM

Adresa: Rudno nad Hronom 16

966 51 Rudno nad Hronom

Telefón: 045 / 68 56 253

Fax: 045 / 68 60 063

Email: rudnonadhronom@rudnonadhronom.sk

PROGRAM ROZVOJA OBCE RUDNO NAD HRONOM NA ROKY 2015 – 2022

**(podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení
zákona č. 309/2014 Z. z.)**

Rudno nad Hronom, 2015

Program rozvoja obce Rudno nad Hronom 2015 – 2022

OBSAH

ÚVOD

1. POSLANIE DOKUMENTU.....	5
1.1 Zámer spracovania PHSR.....	6
1.2 Účel programu rozvoja obce a legislatívne vymedzenie PHSR.....	7
1.3 Metodika spracovania programu rozvoja obce	9
1.4 Plánovací postup- harmonogram spracovania PHSR.....	10
1.5 Východiskové koncepčné dokumenty	12
1.6 Zoznam použitých kvantitatívnych a kvalitatívnych dát.....	13
1.7 Ex-post hodnotenie predchádzajúcich PHSR vrátane hodnotenia čerpania finančných prostriedkov pri realizácii PHSR (realizované aktivity, projekty).....	16

ČASŤ A

2. ANALYTICKÁ ČASŤ.....	23
2.1 Analýza hlavných faktorov stratégie rozvoja obce	23
2.1.1 Analýza projektovej pripravenosti.....	24
2.2 Analýza interného prostredia.....	29
2.2.1 Základná charakteristika obce.....	29
2.2.2.1 Organizačná štruktúra obce.....	30
2.2.2 História obce.....	32
2.2.3 Analýza súčasného stavu prírodných podmienok.....	45
2.2.3.1 Geomorfologické pomery.....	46
2.2.3.2 Geologické pomery.....	47
2.2.3.3 Pedologické pomery.....	50
2.2.3.4 Hydrologické pomery.....	52
2.2.3.5 Klimatické pomery.....	56
2.2.3.6 Flóra a fauna.....	60
2.2.3.7 Starostlivosť o životné prostredie.....	63

2.2.3.8 Ochrana prírody a krajiny.....	68
2.2.3.9 Súčasná krajinná štruktúra v obci Rudno nad Hronom.....	72
2.2.4 Analýza socio-ekonomických podmienok.....	73
2.2.4.1 Demografia obyvateľstva.....	73
2.2.4.2 Dynamika počtu obyvateľov.....	77
2.2.4.3 Veková a pohlavná štruktúra.....	78
2.2.4.4 Vzdelanostná štruktúra.....	80
2.2.4.5 Národnostná a religiózna štruktúra.....	81
2.2.4.6 Zamestnanosť a nezamestnanosť obyvateľstva.....	81
2.2.4.7 Bytová a technická infraštruktúra obce ..	84
2.2.4.8 Finančná analýza.....	92
2.2.4.9 Majetok obce.....	110
2.2.5 Hospodárstvo.....	112
2.2.5.1 Lesné hospodárstvo	112
2.2.5.2 Poľnohospodárstvo.....	113
2.2.5.3 Priemysel.....	115
2.2.5.4 Doprava.....	118
2.2.5.5 Odpadové hospodárstvo.....	120
2.2.5.6 Cestovný ruch a ubytovanie.....	126
2.2.6 Kultúrne pomery.....	130
2.2.6.1 Ľudová a sakrálna architektúra.....	130
2.2.6.2 Kultúrno-spoločenský život a miestne tradície.....	132
2.2.6.3 Šport.....	133
2.3 Swot analýza obce Rudno nad Hronom.....	136
2.3.1 SWOT analýza interného (vnútorného) prostredia obce	137
2.3.2 SWOT analýza externého (vonkajšieho) prostredia obce.....	141
2.3.3 Analýza problémov.....	143
ČASŤ B	
3 Strategická a finančná časť	145
3.1 Vízia a strategický cieľ rozvoja obce.....	146
3.1.1 Vízia.....	146
3.1.2 Hierarchia strategických cieľov obce Rudno nad Hronom na roky 2015– 2022.....	148

3.2 Finančná náročnosť a zdroje financovania stratégie.....	157
3.2.1 Finančné zabezpečenie PHSR.....	157
ČASŤ C	
4 Programová(plánovacia) časť na obdobie 2015–2022.....	166
4.1 Opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým prioritám.....	167
D REALIZAČNÁ ČASŤ	
5 Základný realizačný rámec programu.....	171
5.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie programu.....	171
ČASŤ E	
6 Monitorovanie PHSR.....	176
6.1 Spôsob monitorovania PHSR.....	176
Záver	179
Implementácia zámeru.....	180
Prílohy.....	181

Program rozvoja obce Rudno nad Hronom 2015 – 2022

ÚVOD

1. POSLANIE DOKUMENTU

Názov:	Program rozvoja obce Rudno nad Hronom na roky 2015 – 2022
Územné vymedzenie:	Banskobystrický kraj, okres Žarnovica, obec Rudno nad Hronom
Územný plán obce schválený:	nie
Dátum schválenia PHSR:	17.05.2015
Dátum platnosti:	31.07. 2015– 31.12.2022
Verzia:	2.0
Publikovaný verejne:	05.07.2015

Zákon NR SR č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja ustanovuje povinnosť vypracovania Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (ďalej Program rozvoja obce) na úrovni obci aj VÚC. Získanie finančnej podpory z verejných zdrojov (európskych, štátnych, alebo regionálnych) býva pri projektoch zameraných na regionálny rozvoj často podmienené ich zladením s rozvojovou stratégiou príslušnej obce, mikroregiónu, či kraja. Podľa zákona o Podpore regionálneho rozvoja č. 539/2008 Z. z. majú mať obce schválený Program rozvoja obce. Tvorba Programu rozvoja obce Rudno nad Hronom je vytvorená za účasti všetkých záujmových skupín, ktoré v obci pôsobia; ponúka jedinečnú príležitosť, ako sa dozvedieť, čo a kto v obci pripravuje.

PHSR pozostáva z úvodnej časti, analytickej, strategickej-programovej časti, implementačnej a záverečnej časti. Hlavným cieľom je na základe výsledkov z analýz vytvoriť Program rozvoja daného územia, ktorý bude základným strednodobým programovým dokumentom na úrovni obce; robí sa spravidla na 7 rokov s dlhodobým výhľadom na 10 – 14 rokov. Ďalším čiastkovým cieľom dokumentu je navrhnúť

systematickú a funkčne trvalo udržateľnú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Rudno nad Hronom a zosúladiť hospodársky rozvoj s jeho prírodným, kultúrno-historickým a sociálnym potenciálom.

Plánom rozvojového dokumentu obce Rudno nad Hronom je nielen upozorniť na jeho účel a obsah, ale celkovo zlepšiť kvalitu života obyvateľov. Cieľom dokumentu je podporiť rozvoj cestovného ruchu a miestny turizmus, vybudovať ekonomické kapacity obce pre zlepšenie hospodárskej budúcnosti, vytvoriť nové pracovné príležitosti a zároveň zdôrazniť význam dobrého - otvoreného, participatívneho a cieľavedomého procesu jeho prípravy, ktorý bude na základe hodnotenia výsledkov priebežne aktualizovaný. Miestny rozvoj je príležitosťou pre miestnu samosprávu, súkromný sektor, neziskové organizácie a pre miestnu komunitu spolupracovať a vytvoriť podmienky na dosahovanie jeho cieľov, a tak zvýšiť kvalitu života pre všetkých zainteresovaných.

1.1 Zámer spracovania PHSR

PHSR obce bol spracovaný na základe potrieb obce Rudno nad Hronom. Zámer spracovania PHSR obce Rudno nad Hronom bol schválený obecným zastupiteľstvom dňa 17.5.2015 (Tabuľka 1).

Tabuľka 1 Zámer spracovania

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program rozvoja obce Rudno nad Hronom na roky 2015 – 2022
Forma spracovania	Program rozvoja obce Rudno nad Hronom na roky 2015 – 2022 (ďalej len „PHSR 2015“) bude spracovaný v súlade s Metodikou na vypracovanie PHSR obce/obcí/VÚC, ktorá bola vydaná Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR v znení zákona č. 309/2014 Z. z. PHSR 2015–2022 bude rešpektovať povinné prílohy, plánovacie a podporné dokumenty k metodike a postup tvorby navrhovaný metodikou. Spracovanie dokumentu bude rešpektovať princíp partnerstva a bude vykonaný participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov, poslancov obecného úradu a širokej verejnosti. Dodávateľ RNDr. Anna Štefánková bude zodpovedať za metodické vedenie a zostavenie finálneho dokumentu. Obecné zastupiteľstvo na svojom zasadnutí dňa 17.05.2015 schválilo obstaranie dokumentu PHSR obce Rudno nad Hronom. Aktualizované dňa 31.07. 2015
Riadenie procesu spracovania	Za riadenie procesu spracovania bude zodpovedať p. starosta Mgr. Marián Šurjanský
Obdobie spracovania	Obdobie spracovania PHSR vykonané od mája 2015 do júla 2015
Financovanie spracovania	Náklady na spracovanie PHSR obce Rudno nad Hronom 2015– 2022 budú financované z vlastných finančných zdrojov obce, schváleného rozpočtu na vypracovanie stratégie a nebudú znamenať dodatočné zaťaženie rozpočtu obce.

Zdroj: Vlastné spracovanie

Cieľom PHSR obce Rudno nad Hronom je sformulovať takú predstavu o smerovaní obce, ktorá vyjadruje hospodárske, ekonomické, sociálne a environmentálne záujmy jej občanov a zároveň je v súlade s prijatými koncepciami štátu, vyššieho územného celku, stratégiou rozvoja príslušného mikroregiónu, prípadne rezortnými stratégiami, záujmami ochrany životného prostredia, kultúrneho dedičstva a pod. PHSR koncepčne a systémovo analyzuje a určuje budúcnosť rozvoja spolu s činnosťami, investičnými projektmi so zdrojovým krytím na jej zabezpečenie.

1.2 Účel programu rozvoja obce a legislatívne vymedzenie PHSR

Zmeny ekonomickej štruktúry, alebo vybudovanie komplexnej technickej a sociálnej štruktúry, si vyžadujú uplatňovať strategické prístupy k procesu plánovania hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Hlavnými skupinami, ktoré zabezpečujú manažment v obci Rudno nad Hronom sú: zástupcovia Obecného úradu – starosta, obecné zastupiteľstvo, komisie ako aj samotní obyvatelia obce. Svojimi aktivitami prispievajú k rozvoju spoločenského života v obci. Výraznou mierou na spoločenskom živote v obci sa podieľa aj materská škôlka, základná škola, športový klub Rudno nad Hronom a miestna strelnica Jaminá.

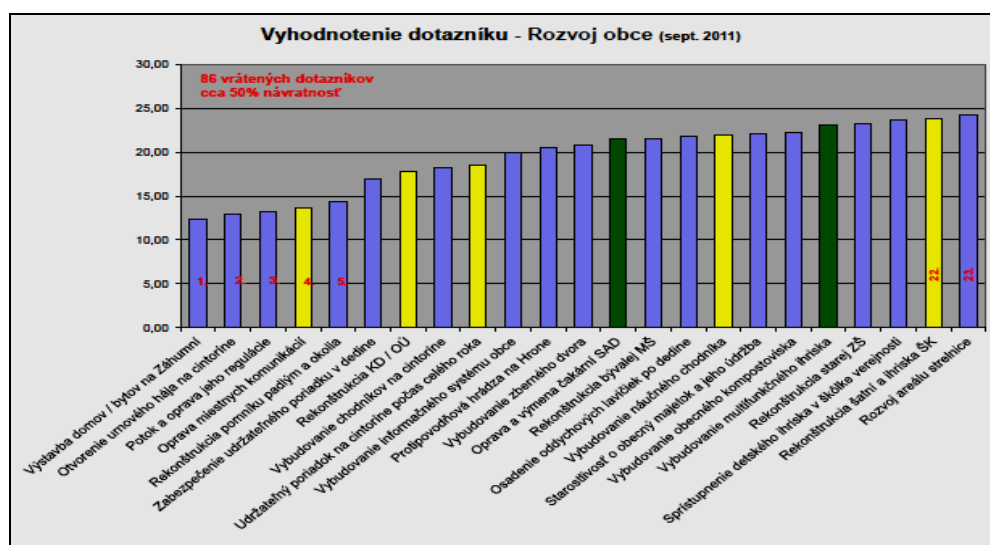
Pre rozvoj každej obce je potrebné riešiť komplexné vypracovanie strategických rozvojových dokumentov, a to spracovaním územnoplánovacej dokumentácie, vrátane krajinnoekologického plánu sústredeného na zabezpečenie krajinnoekologicky optimálneho priestorového a funkčného usporiadania obce, Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja, stratégie trvalo udržateľného rozvoja a pod. Sú to dokumenty zabezpečujúce trvalo udržateľný rozvoj sídelných jednotiek. Spracovanie týchto dokumentov je nevyhnutné aj z hľadiska získavania finančných prostriedkov z jednotlivých grantových schém a fondov Európskej únie. Uvedené priority smerujú k základnému cieľu- zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj (TUR) územia obce a Natura 2000. Každá obec by mala mať vypracovaný strategický plán rozvoja obce, ale za podmienok, ktoré by rešpektovali celý súbor vlastností, ktoré charakterizujú dané územie. Na základe východísk, vypracovanie Programu rozvoja obce Rudno nad Hronom, vyplýva podľa Zákona č. 539/ 2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z. z. Obec vo svojej pôsobnosti na účely podpory regionálneho rozvoja musí plniť úlohy týkajúce sa programovania na úrovni miestnej samosprávy, nakoľko im táto povinnosť vyplýva zo zákona č. 416/2001 Z. z. a zo zákona o Podpore regionálneho

rozvoja v znení zákona č. 539/2008 Z. z. Jednou z úloh vyplývajúcich z týchto zákonov je obstarávanie Programu rozvoja obce, ktorý patrí medzi základné programové dokumenty na podporu regionálneho rozvoja. Tento programový dokument je previazaný s operačnými programami Národného plánu regionálneho rozvoja SR, ako aj PHSR banskobystrického samosprávneho kraja, diverzifikovanou regionálnou politikou banskobystrického samosprávneho kraja a opiera sa i o „Pozičný dokument“ Európskej komisie vydaný k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 – 2022. Na základe týchto programových dokumentov sa realizuje podpora regionálneho rozvoja zo zdrojov EÚ.

Vypracovaním programu PHSR plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky Európskej únie - princíp programovania. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Rudno nad Hronom je jedným z dôležitých dokladov pre posúdenie žiadosti o poskytnutie pomoci finančných prostriedkov z fondov EÚ a iných verejných zdrojov.

Dôvodom pre vypracovanie PHSR bola i potreba komplexného strategického rozvojového dokumentu, ktorý by pokrýval aj aspekty sociálneho, ekonomického, kultúrneho a inštitucionálneho rozvoja, ktoré v územnom pláne nie sú riešené. Pri zostavení rozvojových priorít bol dôležitým zdrojom informácií prieskum názorov obyvateľstva, ktorý bol uskutočnený formou dotazníka v septembri 2011, ktorým boli občania upozornení na prebiehajúci proces strategického plánovania rozvoja obce a zapojení do plánovacieho procesu (Tabuľka 2).

Tabuľka 2 Vyhodnotenie dotazníka ohľadom rozvoja obce Rudno nad Hronom

Zdroj: Interný materiál OÚ, Rudno nad Hronom (2014)

Prieskum zisťoval sociálno-ekonomické charakteristiky respondentov, podmienky bývania a spôsoby bytovej situácie, názory miestnych obyvateľov na kvalitu života v obci Rudno nad Hronom, služby a samosprávu, kladné a záporné stránky obce, možnosti a prekážky rozvoja, predstavy o prioritných oblastiach rozvoja a zdrojoch financovania pre realizáciu rozvojových cieľov.

1.3 Metodika spracovania programu rozvoja obce Rudno nad Hronom

Stručný popis metodiky a procesu spracovania tvorby PHSR obce Rudno nad Hronom vychádza z metodiky na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/ VÚC, ktorú vyhotovila pracovná skupina zriadená Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR a jeho obsah je podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z. z.

Pre správne zvolenú stratégiu obce je potrebný zodpovedný prístup k riešeniu problémov a z dlhodobého hľadiska je potrebné zabezpečiť TUR daného územia. Metodika spracovania programu rozvoja obce Rudno nad Hronom umožňuje lepšie pochopenie princípov strategického plánovania smerom k širokej verejnosti a užívateľom plánu. Pri usmerňovaní plánovacieho procesu a spracovaní dokumentu boli pre jeho obsah preto aplikované metodické postupy podľa metodické príručky Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky verzia 2.0 metodiky na vypracovanie PHSR obce/obcí/VÚC zverejnenej v priebehu roka 2014 a podľa zákona č. 309/2004 Z. z. a podľa viacerých osvedčených domácich a zahraničných metodík strategického plánovania na komunálnej úrovni, podľa ktorých bola upravená aj použitá terminológia.

V procese spracovania Programu rozvoja obce Rudno nad Hronom bol aplikovaný prístup kombinujúci expertné metódy s využitím miestnych znalostí pochádzajúcich od miestnych aktérov-starostu, poslancov OZ, obyvateľov a predstaviteľov verejného a súkromného sektora, s ktorými boli uskutočnené neformálne rozhovory na tému budúceho smerovania rozvoja obce. Hlavným partnerom pre zabezpečenie občianskej participácie bol samotný obecný úrad.

Osnova PHSR:

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce pozostáva z analyticko-strategickej časti a programovej časti (Zákon 539/2008 Z.z. §8 odst.4):

a) Analyticko-strategická časť obsahuje najmä:

- súhrnnú socio-ekonomickú a fyzicko-geografickú charakteristiku územia obce;

- analýzu a hodnotenie ekonomickej, sociálnej a environmentálnej situácie v obci;
- analýzu kultúrnych pomerov a infraštruktúry obce;
- definovanie hlavných transformačných trendov rozvoja územia obce v súvislosti s TUR
- stratégiu, priority a ciele rozvoja obce;
- finančnú analýzu

b) Programová časť obsahuje najmä:

- zoznam potrebných opatrení pre zabezpečenie zrealizovania PHSR;
- organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR;
- finančné prostriedky pre zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít;
- monitoring plnenia PHSR a časový harmonogram

c) Implementačná a finančná časť: (akčné plány s časovým harmonogramom a návrhom finančného a organizačného zabezpečenia)

d) záverečná časť

e) povinných príloh PHSR

1.4 Plánovací postup- harmonogram spracovania PHSR

Obecné zastupiteľstvo na svojom zasadnutí dňa 17.05.2015 schválilo obstaranie Programu rozvoja obce Rudno nad Hronom. Vstupnými údajmi pre spracovanie PHSR boli dokumenty obecného úradu, materiály od poslancov OZ, ktorí sa problematikou zaoberajú, literatúra a metodika pre spracovanie PHSR, stretnutia s kľúčovými ľuďmi, verejnosťou, s miestnymi poradnými a odbornými skupinami, s komisiou, rôzne štatistické údaje, novinové články a pod. V období od mája 2015 do júla 2015 boli uskutočnené terénne prieskumy a následne bol pripravený koncept strategickej a implementačnej časti programu rozvoja vo forme námetov a návrhov projektovaných zámerov. Pripravený materiál bol niekoľkokrát prediskutovaný s predstaviteľmi obce a to dňa 29.5.2015 a s miestnym obyvateľstvom na verejnom zasadnutí dňa 28.06.2015. Tieto získané podnety a informácie umožnili poslancom a obyvateľom aktívne sa zúčastniť na procese prípravy strategického dokumentu, prípadne koordinovať strategické plánovanie v území. Vstupné podklady pre vypracovanie dokumentu PHSR boli následne analyzované a zapracované do pracovného návrhu dokumentu. Po zapracovaní nových námetov a pripomienok bol pripravený návrh výsledného dokumentu. Vybrané časti programového rozvoja boli vo forme prehľadných tabuliek a grafov pripravené na schválenie v obecnom zastupiteľstve. Zostavenie finálneho dokumentu zabezpečil starosta obce Rudno nad Hronom p. Mgr. Marián Šurjanský v úzkej spolupráci s poslancami a komisiou OZ a s RNDr. Annou Štefankovou- externou spracovateľkou PHSR, čím plánovací proces bol zosúladený a hlavné ciele programu boli spracované, vyhodnotené a následne zapracované aj do Programu rozvoja obce Rudno nad Hronom.

Analytická časť má výpovedný charakter komplexného profilu obce a predstavuje audit interného a externého prostredia obce Rudno nad Hronom. V tejto časti hodnotíme kvalitatívne a kvantitatívne vlastnosti krajiny, analýzy prírodných, kultúrno-historických, ľudských zdrojov a socio-ekonomických podmienok, analýzy súčasného stavu využitia a ochrany zdrojov. Socioekonomická analýza je zameraná na demografiu obyvateľstva, historickú analýzu obce, hospodárstvo, infraštruktúru, kultúrne pomery atď. Podobne ako pri stanovení vízií a cieľov, analýzy sa sústreďovali na rozhodujúce faktory a kľúčové prvky.

Ďalším krokom bola syntéza parciálnych analýz použitím štandardnej metódy-SWOT analýzy. SWOT analýza je jednou z metódik využívaných pri stanovení návrhov a opatrení pre vhodný rozvoj územia v obci Rudno nad Hronom. Výsledkom bola strategická diagnostika, ktorá bola potrebná pre stanovenie rozvojových cieľov. V rámci tohto procesu boli vytypované niektoré rozvojové zámery, predovšetkým v oblasti územného rozvoja a stavebno-technických investícií.

V poslednej plánovacej etape boli stanovené konkrétne kroky (akčné plány a projekty), ktoré majú viesť k naplneniu vízie a dlhodobých zámerov. Plánovací postup-harmonogram spracovania Programu rozvoja obce dokumentuje Tab. 3.

Tabuľka 3 Harmonogram spracovania PHSR

	Harmonogram spracovania PHSR												
Termín /rok 2015	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
Úvod													
Analytická časť													
Strategická časť													
Programová časť													
Realizačná časť													
Finančná časť													
Záver													

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z podstaty strategického plánovania vyplýva hierarchická štruktúra programového dokumentu, ktorá smeruje od všeobecného ku konkrétnemu. Hierarchia začína cieľom strategickkej vízie, pokračuje strategickými cieľmi a uzatvára ju sústava opatrení. Tomu zodpovedajú aj rozličné časové horizonty. Strategickú časť tvoria dlhodobé ciele; v operatívnej časti sú konkrétnejšie opatrenia realizovateľné počas kratšieho obdobia.

Spracovanie jednotlivých krokov PHSR umožnilo poslancom, komisii OZ a obyvateľom obce aktívne sa zapájať a zúčastňovať sa na procese prípravy strategického plánovacieho dokumentu; koordinovať strategické plánovanie územia obce Rudno nad Hronom a spoločne pripraviť iné stratégie na 10 – 14 rokov. Miestna samospráva informovala na obecnom zasadnutí verejnosť o začiatku procesu spracovania PHSR a to vyhlásením správy do rozhlasu. Počas spracovania a aktualizovania bolo PHSR dostupné na webovej stránke samosprávy (Tabuľka 4).

Tabuľka 4 Metódy zapojenia verejnosti do prípravy PHSR

Metóda	Informovanie verejnosti	Získanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Verejné informačné tabule	X	X	X
Internetové stránky-vrátane verejných pripomienok	X		
Využitie existujúcich médií	X		
Stretnutia s kľúčovými ľuďmi	XXX		
Verejné stretnutia	X	XX	XXX
Verejné vypočutie	XX	XX	X
Prieskumy verejnej mienky	X	X	
Rokovania za prítomnosti starostu a poslancov obci	XXX		
Dotazník pre širokú verejnosť	XX	XX	X

X- možné, XX- odporúčané/vhodné, XXX- veľmi výhodné, vysoko odporúčané

Zdroj: vlastné spracovanie

1.5 Východiskové koncepčné dokumenty

Pri spracovaní PHSR obce Rudno nad Hronom boli definované ciele a opatrenia v súlade s programovými dokumentmi regionálneho rozvoja národného, regionálneho a lokálneho významu (viď. Tabuľka 5)

Tabuľka 5 Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Národná stratégia regionálneho rozvoja SR (NSRR)	2030	Národná	www.telecom.gov.sk
Program rozvoja vidieka SR	2020	Národná	www.mpsr.sk
Integrovaný regionálny operačný program	2020	Národná	www.mpsr.sk
Operačný program Kvalita životného prostredia	2020	Národná	www.opzp.sk

Pokračovanie			
Operačný program Ľudské zdroje	2020	Národná	www.employment.gov.sk
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja BBSK (HSR BBSK)	2020	Regionálna	www.banskábystrica-vuc.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

1.6 Zoznam použitých kvantitatívnych a kvalitatívnych dát

Vstupné informácie pre spracovanie analýz:

- Atlas obcí Slovenska podľa rodinných a demografických charakteristík, Bratislava: MŠSR, 1996.
- BERNTANOVÁ, J., ČUKA, P., RUML, O., 2003. *Vtáčnik Horná Nitra*. 3.vyd., Nitra
- BEDNÁRIK, R., 1943. *Duchovná kultúra slovenského ľudu*. In Slovenská vlastiveda II. Bratislava: SAVU. Princenton University Press. 265 s.
- FÁZIKOVÁ, M. 2010. Rozvoj vidieka. Prednášky dostupné na <http://fesrr.uniag.sk/node/510>, 30.9.2010
- FUSÁN, O. 1972. Geológia. In. Lukniš, M. et.al. Slovensko-Príroda 2. diel. Bratislava: Obzor, 1972. s. 99 –101
- GECÍKOVA, I. - PAPCÚNOVÁ, V. 2010. *Metóda a techniky regionálnej analýzy*. Vydavateľ: Bratislava: VŠEMVS, 2010, 130 s. ISBN 978-80-89458-08-0
- HAMALOVÁ, M., BELAJOVÁ, A., ŠEBOVÁ, M. 2011. *Komunálna ekonomika a politika*. Bratislava: Sprint dva, 2011, s. 260. ISBN 978-80-89393-38-1
- HUBA, M. (ed.) et al. 1988. *Historické krajinné štruktúry*. Ochrana prírody, odborná príloha spravodaja MV SZOPK Bratislava, Bratislava. s. 62.
- IZAKOVIČOVÁ, Z., - MIKLÓS, L., - DRDOŠ, J., 1997. *Krajinnoekologické podmienky trvalo udržateľného rozvoja*. Veda nakladateľstvo SAV, Bratislava
- JANŠÁK, Š. 1930: Staré osídlenie Slovenska. In *Sbor. Muzeál. Sloven. Spoloč.* 24, s. 1-67
- JURČOVÁ, D., 2001. *Populačný vývoj v regiónoch SR 2001*. Vydané 2003, Infostat, Bratislava, 105 s.
- LUKNIŠ, M. 1972. *Slovensko 2 Príroda*. Bratislava: Obzor, 1972. s. 920
- MAZÚREK, J. 1963. Vzácné nerasty stredného Slovenska (Historicko- topografická štúdia). In: *Zborník Pedagogického inštitútu*. Martin I. Martin: Osveta, 1963.
- MAZÚR, E., LUKNIŠ, M. 1980. *Geomorfologické jednotky*. 1 : 500 000 In. Mazúr, E. (red.) 1980 Atlas Slovenskej socialistickej republiky. Bratislava: SAV, SÚCaK, 1980.

- Kol. autorov: Interné materiály zo SHMÚ Bratislava
- Kol. autorov: OÚ ŽP Žarnovica
- Kol. autorov: ŠSÚ- Krajský úrad v Banskej Bystrici 2011
- Kol. autorov: Interné materiály z ÚPSVaR v Žarnovici a v Banskej Štiavnici
- Kol. autorov: Interné materiály OÚ Rudno nad Hronom
- MLÁDEK, J., 1990. Teritoriálne priemyselné útvary Slovenska. PRIF UK Bratislava, 1990. 290 s. ISBN 80-223-0006-3
- MLÁDEK, J. a i. (ed.). 2006. *Demografická analýza Slovenska*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2006. s. 221. ISBN 80-223-2191-5
- MÁCELOVÁ, M. 1993: Praveké a včasnohistorické osídlenie. In *Zvolen. Monografia k 750.výročiu obnovenia mestských práv* (ed. V. Vaníková), 31-39. Zvolen.
- PETROVIČ, F., 2003. Hodnotenie vývoja rozptýlených sídiel v Novobanskej štálovej oblasti. In: Novák, S. (ed.) 2003: *Geografické aspekty štredoevropského priestoru. Geografie XIV.*, Pedagogická fakulta Masarykova Univerzita Brno, Brno. 2003. 215-219 s. ISBN 80-210-3208-1
- RUTTKAY, A.: Stredoveký hrad na vrchu Ivankovo pri Rudne nad Hronom. In AVANS 1985. Nitra 1986, 208-210; ten istý, RUTTKAY, A.: Feudálne sídla a fortifikačné zariadenia na Slovensku pred polovice 13. stor. In *Zbor. Slov. nár. múzea* 83 (História 29). Bratislava 1989, 95-97.
- ŠÁLY, R. a i. 2000. *Morfogenetický klasifikačný systém pôd Slovenska: Bazálna referenčná taxonómia*. Bratislava: Edičné stredisko VÚP a OP, 76 p. ISBN 80-85361-70-1
- ŠTEFANKOVÁ ANNA, 2010. *Potenciál krajiny s rozptýleným osídlením (Na príklade obce Horné Hámre)*. Rigorózna práca UKF FPV Nitra. 2010. 113 s.
- ŠTEFANKOVÁ ANNA, 2010. *Vplyv zmien využívania krajiny na manažment obce Horné Hámre*. Diplomová práca. FPV UMB Banská Bystrica. s. 84
- Štatistický úrad SR: Sčítanie obyvateľov domov a bytov, 2011. Dostupné na internete: <<http://app.statistics.sk/mosmis/sk/run.html>>).
- TREMPOŠ, P. 2000. Spracovanie dokumentov ÚSES - teória a prax. In: *Daphne*, roč. 7, č. 1, 2000. 42 – 44 s.
- Vlastivedný slovník obcí na Slovensku III. Veda, 1976.
- [www. portal.statistics.sk](http://www.portal.statistics.sk)

Metodické podklady

- Metodická príručka pre vypracovanie PHSR. Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja, 2004.
- Miestna Agenda 21 na Slovensku. Metodická príručka. Bratislava: REC, 2003.
- Príručka pre mikroregióny a obce na prípravu PHSR. Enterplan, 2002.
- Hamalová, Belajová, Šebová, 2011. *Komunálna ekonomika a politika*. Bratislava: Sprint dva, 2011, s. 260. ISBN 978-80-89393-38-1
- HAMALOVÁ, M., 2008. *Teória riadenia a organizácia verejnej správy*. Bratislava: Merkury, 2008, ISBN 978-8089143-63-4
- COPLÁK, J. Metodika pre spracovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta.
[www. ecocity.szm.sk/nitra/metod_info.pdf](http://www.ecocity.szm.sk/nitra/metod_info.pdf).
- Metodika na vypracovanie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/ 2014 Z. z., verzia 2.0

1.7 Ex-post hodnotenie predchádzajúcich PHSR vrátane hodnotenia čerpania finančných prostriedkov pri realizácii PHSR (realizované aktivity, projekty)

Základné ciele rozvoja obce Rudno nad Hronom na programové obdobie 2007–2013 sa zameriavali na hlavné priority a to nasledovne:

Priorita č. 1: Podpora hospodárskeho rozvoja obce

Priorita sa zameriavala na podporu kontinuálneho, konkurencieschopného a trvalo udržateľný ekonomický rozvoj s dôrazom na vysokú kvalitu poskytovaných služieb pri využití prírodného, historického a kultúrneho potenciálu.

V rámci Priority č. 1 mali byť podporované dve opatrenia:

- **Opatrenie 1.1: Podpora rozvoja podnikania v oblasti turizmu**
- **Opatrenie 1.2: Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry služieb**

Priorita č. 2: Rozvoj a obnova obce

Priorita sa mala zamerať na vytvorenie takej infraštruktúry, ktorá umožní zapojenie obce do vyššieho regiónu (kraja) a Európskej únie a na základe ktorej dosiahne moderné štandardy a trvalo udržateľný rozvoj s minimálnou ekologickou záťažou.

V rámci Priority č. 2 malo byť podporovaných päť opatrení:

- **Opatrenie 2.1: Rozvoj lokálnej infraštruktúry**
- **Opatrenie 2.2: Rozvoj sociálnej infraštruktúry**
- **Opatrenie 2.3: Rozvoj školskej infraštruktúry**
- **Opatrenie 2.4: Rozvoj kultúrnej infraštruktúry**
- **Opatrenie 2.5: Rozvoj športovej infraštruktúry**

Priorita č. 3: Zlepšenie stavu environmentálnej infraštruktúry

Priorita sa zameriavala predovšetkým na dobudovanie environmentálnej infraštruktúry v oblasti odpadového hospodárstva podľa priorít hierarchie OH, realizáciu opatrení na zabezpečenie ochrany pred povodňami, na zabezpečenie ochrany zdravia obyvateľstva, ako aj zachovanie, ochranu a obnovu prírodného prostredia obce so zreteľom na trvalo udržateľný rozvoj vidieka.

V rámci Priority č. 3 mali byť zabezpečené nasledovné opatrenia:

- **Opatrenie 3.1: Protipovodňové opatrenia**
- **Opatrenie 3.2: Uplatňovanie priorít hierarchie OH**

Priorita č. 4: Príprava a rozvoj kvalifikovaných ľudských zdrojov

Cieľom priority bolo na základe ďalšieho vzdelávania obyvateľov obce zvýšiť ich uplatnenie na modernom domácom a zahraničnom trhu práce ponukou kvalifikovanej a flexibilnej pracovnej sily, ktorá má požadované odborné vedomosti a zručnosti, podporené počítačovou gramotnosťou, čo bude mať vplyv na zníženie nezamestnanosti v obci.

V rámci Priority č. 4 boli plánované podporovať dve opatrenia:

➤ **Opatrenie 4.1: Podpora celoživotného vzdelávania**

➤ **Opatrenie 4.2: Budovanie informačnej spoločnosti**

Všetky stanovené priority sú v súlade s cieľmi a prioritami Národnej stratégie Slovenskej republiky a PHRSR a VÚC BBSK. Rámcové ciele rozvoja bývania na obdobie 10 rokov boli zamerané na výstavbu nových bytov a to v členení na rodinné domy, verejný nájomný bytový sektor (štartovacie byty pre mladé rodiny), súkromný nájomný bytový sektor a pre špecifické formy bývania (pre občanov v hmotnej alebo sociálnej núdzi, pre seniorov a pre skupiny občanov so zvláštnym sociálnym postavením). Ďalšie ciele boli vytyčované na obnovu bytového fondu a revitalizáciu obytného prostredia, prípravu lokalít pre bytovú výstavbu, technickú infraštruktúru, skvalitnenie hospodárenia bytového fondu a na stratégie týkajúce sa zabezpečenia finančných zdrojov na realizáciu zámerov z bodov jedna až štyri.

V predchádzajúcom PHSR bola definovaná stratégia založená na súčasných a budúcich potrebách a očakávaniach zainteresovaných strán, ktorá vychádzala z kľúčových disparít a faktoch. Vychádzala z informácií získaných z monitorovania a hodnotenia a rozvíjala sa prostredníctvom procesov strategického plánovania. O tom, aké sú dosahované efekty plánovanej alebo realizovanej podpory, podávajú informácie pravidelné monitorovacie alebo hodnotiace správy. Tie charakterizujú najmä efektívnosť a účinnosť podpory. Efektívnosť a účinnosť sa skúmajú najmä z pohľadu programovej štruktúry rozpočtu obce a zdrojov financovania.

Obec Rudno nad Hronom do ekonomického rozvoja svojho územia mohla v minulosti, ale i v súčasnej dobe vstupovať mierou zodpovedajúcou dostupným ekonomickým podmienkam, ktoré vytvára obecný majetok a na základe dostupných finančných zdrojov. Časť zrealizovaných zámerov, ktoré obec Rudno nad Hronom sa snažila uskutočniť uskutočnila z príjmovej časti bežného a kapitálového rozpočtu obce a časť finančných nákladov uskutočnila zo štátneho rozpočtu ÚV SR a BBSK. V obci Rudno nad Hronom sa podarilo za obdobie od roku 2011 do roku 2014 vybudovať tieto nasledovné aktivity, ktoré dokumentuje Tabuľka 6.

Tabuľka 6 Ex-post hodnotenie - stav projektovej pripravenosti a jeho naplnenie

A	B	C	D	E	F	G
1	Názov obce	Rumsko, nezisková organizácia				
2	Kód obce:	43001 obce				
3	Uzemný plán obce schválený:	AN				
4	Dátum schválenia PHSR podľa 1:	16. apríl 2008				
5	Dátum schválenia PHSR podľa 2:	17.5.15				
6	Dátum schválenia PHSR podľa 3:					
7	Dátum platnosti:	koniec decembra 2018				
8	Publikované verzie (doplniť link):	www.rumsko.sk/obcianske-drustvo				
9						
10						
11		1: Dátum schválenia PHSR podľa zákona č. 351/2004 Z.z., Vypracované a schválené do 31.12. 2008				
12		2: Dátum schválenia aktualizácie PHSR podľa § 18 ods. 2 zákona č. 539/ 2008 Z.z. Aktualizované a schválené po 31.12. 2008				
13		3: Dátum schválenia aktualizácie PHSR podľa § 18a zákona č. 539/ 2008 Z.z. v znení zákona č.309/2014 Z.z. Alebo stav spracovania (spracováva sa / nezačalo sa s prípravou) Spracované a schválené po 1.1. 2015				
14						
15	P.Č.	PHSR OBCE	Stĺpec1	PHSR obce2	Stĺpec3	Stĺpec4
16	1. Priorita / Strategický cieľ	2. Opatrenie	3. Princíp výberu	4. Názov projektu / Stručný opis projektu	5. a) Rozpočet obce	5. b) Externé zdroje
17	Priorita 1: Zlepšenie podmienok pre športové dianie v obci	Opatrenie 1.1: Podpora rozvoja športu a mládeže	1. schválenie zastupiteľstvom	Výbudovanie multifunkčného ihriska, skvalitnenie športových aktivít detí, bezpečné ihrisko, spoločanský prínos pre mládež rodiny	31799,04 Eur.	40 000,00 Eur. UVSR
18	Priorita 2: Rozvoj a obnova obce	Opatrenie 1.2: Rekonštrukcia obecného úradu	1. schválenie zastupiteľstvom	Rekonštrukcia zariadení obecného úradu	700,00 Eur	7 000,00 Eur
19	Priorita 3: Zlepšenie stavu environmentálnej infraštruktúry	Opatrenie 1.3:Prošopovodňové opatrenia	1. schválenie zastupiteľstvom	Program revitalizácie krajiny		92 700,00 Eur. UV SR (z toho vrátené 2160,00 Eur.)
20	Priorita 4: Podpora športového klubu Jednota	Opatrenie 1.4: Podpora športovcov futbalového klubu Jednota	1. schválenie zastupiteľstvom	Zakupenie športového obliečania futbalistov		8000,00 Eur. UV SR

Tabuľka 6 Ex-post hodnotenie - stav projektovej pripravenosti a jeho naplnenie-pokračovanie

A	B	C	D	E	F	G
6	Priorita 5: Hospodársky rozvoj a infraštruktúra	Opatrenie 1.5: Rozvoj lokálnej infraštruktúry	1. schválené zastupiteľstvom	Oprava a údržba cestných komunikácií	5 197,60 Eur.	1 193,40 Eur. ŠR
21						
22	Priorita 6: Zlepšenie stavu environmentálnej infraštruktúry	Opatrenie 1.6: Zabezpečenie správneho odvádzania vody a oddrenážovanie základov na kultúrnom dome	1. schválené zastupiteľstvom	Oddrenážovanie a zazolovanie základov na kultúrnom dome	3 924,00 Eur.	
23	Priorita 7: Podpora propagácie obce	Opatrenie 1.7: Zabezpečenie propagačného materiálu obci	1. schválené zastupiteľstvom	Zabezpečenie propagačného materiálu, grafických prác a tlačiaromskej služby na výrobu bulletinu		598,00 Eur. BBSK
24	Priorita 8: Zlepšenie stavu v rímskokatolíckom kostole	Opatrenie 1.8: Zabezpečenie rekonštrukcie závesného obrazu v Rímsko-katolíckom kostole	1. schválené zastupiteľstvom	Zabezpečenie rekonštrukcie závesného obrazu sv. Imricha v Rímsko-katolíckom kostole	1 780,00 Eur.	
25	Priorita 9: Zlepšenie stavu kultúrnej infraštruktúry	Opatrenie 1.9: Zabezpečenie opravy podlahy v KO	1. schválené zastupiteľstvom	Oprava podlahy v kultúrnom dome a zakúpenie ovier do zasadačky	20 234,00 Eur.	
26	Priorita 10: Zlepšenie stavu kultúrnej infraštruktúry	Opatrenie 1.10: Zabezpečenie opravy schodov v KO	1. schválené zastupiteľstvom	Drevené schody	493,46 Eur.	

Spracovala: RNDr. Štefanková Anna (2015)

Zdroj: Interný materiál OÚ, Rudno nad Hronom (2015)

Ďalšie aktivity, ktoré sa v obci uskutočnili v rokoch 2011 – 2014 boli:

- vybudovanie internetovej siete v obci,
- založenie spevokolu,
- aktivity Červeného kríža, ktoré patria medzi najstaršie organizácie v obci,
- zapojenie sa do projektu prevencie pred povodňami a revitalizácie krajiny na Úrad vlády,

- bol vypracovaný projekt na protipovodňové opatrenia firmou Vodales s.r.o. Zvolen vo výške 17 840 Eur.(uskutočnené dňa. 14.12.2011) a druhý projekt bol vypracovaný touto firmou zač. 1.5.2011, ktorý sa mal uskutočniť do 31.10.2011 v cene s DPH vo výške 90 000 Eur.,
- pokračovanie výstavby ČOV
- z časti Tajch vybudoval najväčšia záchytnú hrádzu z kameňa a dreva,
- vybudovali sa menšie hrádze po potoku smerom do obce Uhliská, v časti Hrdzáva i na odľahlých jarkoch (zemina bola navozená pre účely obce v časti Záhumnie),
- oprava poklopu na kanáli pred bývalou MŠ
- oprava svietidiel smerom na železničnú stanicu
- informoval sa o projekte riešenia regulácie potoka- projekt nie je ukončený
- V roku 2014 bola schválená dotácia futbalovému klubu vo výške 1000 Eur.
- na opravu pamätníka padlých bola vypracovaná ponuka vo výške 1500 Eur.
- boli opravené cesty cez obec- výtlky (rok 2014),
- bola pripravená výzva na finančnú zbierku na budovanie cintorína- chodníkov- riešila sa projektová dokumentácia

K plánovaným aktivitám predchádzajúceho starostu a jeho poslancov za obdobie 2010–2014 patrili:

- Obnova Obecných budov: Kultúrny dom, obecný úrad, bývalá MŠ, stará ZŠ, šatne ŠK, Dom smútku, Pomník padlým, opravy miestnych komunikácií, natretie a dobudovanie zábradlia pri miestnych komunikáciách, osadenie oddychových lavičiek, oprava a výmena čakární SAD,
- cintorín: prekládka elektrickej prípojky k DS, osvetlenie prístupovej cesty k DS, vybudovanie komunikačných chodníkov na miestnom cintoríne,vybudovanie urnového hája, riešenie starého Domu smútku,vybudovanie pevného podkladu pre kontajnery na odpad a možnosti rozšírenia parkoviska.
- Pripraviť podklady a sledovať vyhlásenie výzvy alebo projektu, rekonštrukcia strelnice, multifunkčné ihrisko, náučný chodník, informačný systém obce, zriadiť obecné kompostovisko.

Zhodnotenie doterajších plánovaných zámerov obce Rudno nad Hronom

Zo záverečného účtu obce Rudno nad Hronom a rozpočtového hospodárenia za rok 2014 o prehľade a stave i vývoji k 31.12.2014 obec nevykazuje žiadny dlh. Obec Rudno nad Hronom má schopnosti vytvárať podmienky v budovaní technickej, hospodárskej, environmentálnej a sociálnej infraštruktúry i zabezpečiť finančné prostriedky pri vyjednávaní so súkromným sektorom a ostatnými sektormi a zo zdrojov EÚ, prípadne iných zdrojov, nakoľko sama pripravuje v ďalšom programovom období uskutočniť nesplnené zámery z predchádzajúcich rokov a má záujem i naďalej na nich pokračovať.

Taktiež má záujem vytvárať verejno-súkromné partnerstvá za účelom zrealizovania projektov. O rozvoj obce a celkovej infraštruktúry majú záujem i zainteresovaní členovia komisie a poslanci OZ, rôzne subjekty v území a samotní obyvatelia, ktorí majú záujem zabezpečiť prosperitu a vyvíjať aktivity orientované na zvýšenie príťažlivosti územia so zámerom pritiahnúť do územia kapitál, turistov, podnikateľské subjekty a zahraničných investorov.

Za efektívnosť a systém riadenia ohľadom zabezpečenia a financovania projektov zodpovedajú orgány obce (starosta, obecné zastupiteľstvo, komisie OZ, HK). Príslušné orgány rozvíjajú, sprístupňujú informácie, zabezpečujú tímovú spoluprácu na dosahovanie plánovaných činností a efektívne riadenie procesu strategického plánovania. Taktiež sa rozvíjajú a udržiavajú kompetentnosti ľudí, do procesu sa angažuje verejnosť a zamestnanci OÚ. Obec implementuje ďalšiu víziu obce a svoju strednodobú stratégiu prostredníctvom nového PHSR na programové obdobie 2015– 2022. V ňom je definovaná nová stratégia založená na predchádzajúcich a budúcich potrebách a očakávaniach zainteresovaných strán. Vychádza z disparít a stavia na faktoch. V schválenom PHSR na roky 2015–2022 sa nachádzajú informácie získané z monitorovania a hodnotenia. V tejto činnosti obec Rudno nad Hronom bude pokračovať, rozvíjať strategické plánovanie a viesť spoločný dialóg. Obec i naďalej bude riadiť a viesť spoluprácu s externými partnermi (nielen v oblastnej organizačnej štruktúre), ale i s poradcom pre programovanie, projektovanie a inžiniersko-administratívne služby. Starosta obce riadi finančné toky podľa VZN o rozpočtových pravidlách (programového rozpočtu obce), zákonov a nariadení. Starosta tiež bude riadiť, navrhovať a zlepšovať procesy súvisiace s cieľom podporovať politiku a stratégiu rozvoja v programovom dokumente, využívať nové inovácie a účinnosť realizovaných projektov. Pravidelne na zasadnutiach bude monitorovať zámery PHSR a následne ich vyhodnocovať.

Obecné zastupiteľstvo v spolupráci s p. starostom M. Šurjankym v obci za rok 2015 zrealizovali (stav k 15.06.2015)

- menšie opravy verejného osvetlenia,
- výmenu obkladu na MŠ vo výške 390 Eur.,
- zriadili internetové pripojenie na ihrisko ŠK vo výške 210 Eur.,
- zrealizovali montáž elektrickej prípojky vo výške 180 Eur.,
- prebehla rekonštrukcia zasadačky vo výške 1606 Eur.,
- výmena plechovej krytiny na autobusovej zastávke vo výške 360 Eur.,
- zakúpenie nových kontajnerov vo výške 720 Eur.,
- výmena dverí a podlahy do zasadačky Obecného úradu vo výške 4164 Eur.,
- previedli sa stavebné práce na viacúčelovom ihrisku vo výške 18 550 Eur.,
- oprava strechy na dome smútku,
- kosenie miestneho cintorína,
- rozmiestnenie veľkokapacitných kontajnerov umiestnených pri OÚ, na Šťukovskej a v tzv. Doline pri autobusovej zastávke pod vrbou,
- výmena nefunkčných lúčových pouličného osvetlenia (9 ks za úsporné Led trubice),
- oprava odkvapov na Dome smútku (p. Rudzan),
- protipovodňová hrádza pod Tajchom,
- skolaudované multifunkčné ihrisko
- vysporiadanie pozemkového spoločenstva (urbáru) a vysporiadanie nevyužitých pozemkov neznámych vlastníkov v obci kvôli premene na stavebné pozemky,
- vyčistenie mosta cez rieku Hron (8.5.2015).

Program rozvoja obce Rudno nad Hronom 2015 – 2022

ČASŤ A

2. ANALYTICKÁ ČASŤ

2.1 Analýza hlavných faktorov stratégie rozvoja obce Rudno nad Hronom

Komplexná analýza súčasného stavu územia je zostavená na základe informácií získaných z OcÚ Rudno nad Hronom a z relevantných zdrojov, t.j. štatistických údajov (ŠÚ SR, Štatistický krajský úrad v Banskej Bystrici a pod.) Je overovaná z verejných prieskumov; prebehli i rokovania s komisiou a starostom. Číselné údaje uvádzame v grafoch a tabuľkách s krátkym písomným komentárom. Údaje o hospodárstve sú v dokumente uvedené zo získaných údajov a informácií od všetkých miestnych aktérov vrátane podnikov.

Analytická časť PHSR prináša komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie - aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Analytická časť PHSR zároveň obsahuje i odhad budúceho možného vývoja a prípadné riziká vo väzbe na relevantné stratégie. Analýza informácií, databáz, kvantitatívnych a kvalitatívnych dát odhaľuje i vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce.

S cieľom naplnenia vyššie uvedeného účelu analytickej časti, spracovala RNDr. Anna Štefanková spolu za pomoci s komisiou a starostom analýzu vnútorného a vonkajšieho prostredia. Komplexná analýza aktuálneho stavu bola zostavená na základe informácií dostupných z relevantných zdrojov a databáz.

Analýza hlavných faktorov stratégie rozvoja je tvorená z analýzy sociálno-ekonomických, územno-technických a environmentálnych charakteristík pomáha identifikovať súčasnú situáciu v obci. Podpora regionálneho rozvoja na základe týchto programových dokumentov sa realizuje zo zdrojov EÚ a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo.

Dokument sa zameriava na dosiahnutie vízie obce a cieľov, ktoré vyplývajú z potrieb rozvoja hospodárskej a technickej infraštruktúry, sociálnej infraštruktúry, starostlivosti o životné prostredie, environmentálnej oblasti ale i oblasti kultúrnej,

športovej a týkajúcej sa vzdelávania. Zoznam použitých dát je uvedený v nasledujúcej Tabuľke 7.

Tabuľka 7 Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvantitatívnych a kvalitatívnych dát		
Oblasť dát/ téma	Zdroj dát	Webová stránka
Fyzicko-geografická charakteristika územia	(Vid'.zoznam použitých zdrojov)	
Socioekonomická charakteristika územia	Štatistický úrad SR ÚPSV a R Banská Štiavnica	www.upsvar.sk/bs
Ekonomická situácia	Štatistický úrad SR ÚPSVa R Žarnovica a Banská Štiavnica	www.upsvar.sk/bs/pracovisko-banska-stiavnica .
Technická infraštruktúra a vybavenosť obce	Interný materiál OÚ Rudno nad Hronom	www.rudnonadhronom.sk rudnonadhronom@rudnonadhronom.sk

Zdroj. Vlastné spracovanie

2.1.1 Analýza projektovej pripravenosti

Účelom Tabuľky **Ex-post hodnotenie – stav projektovej pripravenosti**, ktorá sa v tomto dokumente nachádza je analyzovať súčasný stav pripravenosti investičných zámerov a možností ich financovania z rôznych zdrojov vrátane hodnotenia ich príspevku k rastu alebo rozvoju územia, tvorbe nových pracovných miest a k zlepšeniu kvality života obyvateľov obce Rudno nad Hronom. Tabuľka 8 bola vypracovaná riadiacim tímom OZ a komisií spolu so starostom obce p. Mgr. Mariánom Šurjanským na základe potrieb obce Rudno nad Hronom. V rámci formulára bol vypracovaný zoznam projektových zámerov, ktoré sú súčasťou programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce na roky 2014-2022. K aktuálnym projektovým zámerom obce Rudno nad Hronom, ktoré sú v obci pripravené na čerpanie prostriedkov z fondov EÚ, príp. z iných zdrojov v programovacom období 2015– 2022 patria (vid'. Tabuľka 8).

Názov materiálu	AKTUÁLNA PROJEKTOVÁ PRIPRAVENOSŤ OBCE NA ČERPANIE PROSTRIEDKOV Z FONDOV EÚ, PRÍP. Z INÝCH ZDROJOV V PROGRAMOVACOM OBDOBÍ 2015 – 2022
Predkladá	Starosta obce Rudno nad Hronom: Mgr. Marián Šurjanský
Spracovateľ	RNDr. Anna Štefanková. Spolupracovali: Mgr. Marian Šurjanský a členovia komisie a obecného zastupiteľstva
Dátum rokovania	17.05.2015
Dôvod predloženia	Na základe Rámcového plánu rokovania OZ na I. polrok r. 2015

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 8 Zoznam projektových zámerov a aktivít v obci Rudno nad Hronom pripravených na programovacie obdobie 2015 - 2022

Por. č.	Názov projektového zámeru	Predpokladaný termín realizácie
1	Rekonštrukcia kultúrneho domu a obecného úradu	2015– 2016
2	Vypracovanie projektovej dokumentácie na výstavbu bytových jednotiek v starej budove Obcej školy	
3	Vybudovanie nájomných bytov v budove školy, celkovej infraštruktúry a nových parkovacích miest	2015–2022
4	Vykúpenie pozemkov pre navrhované nové plochy pre výstavbu bytov a domov v intraviláne obce Rudno nad Hronom	2015–2022
5	Výstavba bytov a domov v intraviláne (prípadne na Záhumní, Kopanici, časť Lazinky a pod.)	2015–2022
6	Vypracovanie projektovej dokumentácie ohľadom výstavby bytov a domov v intraviláne	2015–2017
7	Vybudovanie infraštruktúry IBV (prístupovej cesty (okruh) na hlavnú cestnú komunikáciu	2015–2018
8	Revitalizácia centra pri vstupe do obce (oprava pomníka obetiam 2. svetovej vojny pri obecnom úrade)	2015–2022
9	Vybudovanie nových urnových hrobových miest na parcele č. C-KN 227 o výmere 7730 m ²	2015– 2020
10	Vybudovať alej z historicky cenných pomníkov a krížov zo zaniknutých hrobových miest	2015–2022
11	Oprava a rekonštrukcia bývalej materskej školy za účelom polyfunkčného celku + za účelom bývania	2015– 2022
12	Rozšírenie parkovania a vybudovanie chodníkov na cintoríne	2015– 2018
13	Vybudovanie osvetlenia na miestnom cintoríne	2015–2022
14	Vysporiadanie pozemkov ohľadom sprístupnenia cesty na streľnicu Jaminá	2015–2022
15	Rozvoj areálu strelnice Jaminá	2015–2022
16	Búranie starej márnice	2015–2018
17	Zriadenie obecného kompostoviska do 10 ton, vybudovanie zberného dvora	2015– 2020
18	Regulácia potokov v hornej časti obce Rudno nad Hronom (Odvodnenie cesty od dažďovej vody v doline Hrdzavá)	2015– 2018
19	Oprava miestnych obecných komunikácií, príp. rekonštrukcia	2015–2022
20	Rekonštrukcia športového areálu TJ Rudno nad Hronom	2015–2022
21	Vybudovanie informačného systému obce a propagačného materiálu o obci	2015–2022
22	Obnova peších turistických trás a vytvorenie náučného chodníka prezentujúceho staré banské diela, kultúrne pamiatky na trase Rudniansko-brežanskej magistrály	2015–2022

23	Podporovať a rozvíjať špecifické formy cestovného ruchu v rámci celého mikroregiónu.	2015–2022
24	Tvorba spoločných náučných chodníkov a cyklotrasy vedúcej Pohroním a významnými miestnymi pamiatkami	2015–2022
25	Rozvoj turistického ruchu- vyhlásenie prírodnej rezervácie Drastvice z dôvodu zachovania a ochrany lesných porastov pralesovitého charakteru a vzácných druhov fauny a flóry	2015–2022
26	Polyfunkčná revitalizácia riečneho ramena Hrona pri Rudne nad Hronom	2015–2022
27	Vybudovanie vodnej elektrárne pri starej banskej štôľne Anna-Božena	2015–2022
28	Vytvorenie oddychových zón po obci (rozmiestnenie lavičiek, výsadba stromov po obci, doplnenie priestorov o odpadkové koše)	2015–2022
29	Revitalizácia priestoru pred banskou štôľňou Anna Božena (obidva brehy potoka, oprava portálu bane, sprístupniť baňu Chodníkom po banských jarkoch (od Tauchmana ku bani Anna Božena)	2015–2022
30	Spevnenie zosúvacieho svahu pri Tajchu a oprava prístupovej cesty (v rámci protipovodňových opatrení)	2015–2022
31	Čistenie a udržiavanie protipovodňových opatrení- zabezpečenie potrebných čistiacich mechanizmov na údržbu troch hrádzi v Hrdzavej a na Tajchu	2015–2022
32	Odkúpenie, asanácia, prípadne rekonštrukcia kaštieľa- Handela, postavenie repliky Handela na pôvodnom mieste, nájomné byty	2015–2022
33	Obnovenie hrobky Rúžičkovcov (rodiny sklárstva na Rudne) na miestnom cintoríne	2015–2022
34	Revitalizácia miestnych studní- obnovenie pôvodného vzhľadu	2015–2022
35	Vybudovať detské ihrisko aj s oddychovou zónou v hornej časti obce	2015–2022
36	Vykúpiť pozemky pod motokrosovú dráhu v mieste medzi Rudnom nad Hronom a obcou Brehy	2015–2022
37	Vydávanie obecných novín (dvakrát ročne- letné a zimné číslo)	2015–2022
38	Revitalizácia priestoru a zakonzervovanie pozostatkov hradu (bývalého feudálneho sídla z 14. storočia) nachádzajúcom sa na vrchole tzv. Hrádok v miestnej časti Ivankovo	2015–2022
39	Vybudovanie rozhľadne na Hrádku	2015–2022
40	Rozšírenie a dobudovanie kanalizačnej siete a ČOV v ostatných častiach obce	2015–2022
41	Podpora a rozvoj výrobného areálu- etablovanie nových výrobných prevádzok	2015–2022
42	Vybudovanie ubytovania- penziónu (využitie pôvodného objektu bývalej maštale v Hrdzavej)	2015–2022
43	Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice	2015–2022
44	Rozšírenie parkovacích miest pred budovou materskej školy	2015–2022
45	Vybudovanie vodovodu v obci	2015–2022
46	Vybudovanie studne na cintoríne	2015–2022

Spracovateľ: RNDr. Anna Štefanková (2015)

Všetky projektové zámery uvedené v Tab. 8, ktoré sa zameriavajú na dosiahnutie cieľov a vyplývajú z potrieb rozvoja technickej infraštruktúry, sociálnej infraštruktúry, starostlivosti o životné prostredie, ale i oblasti kultúrnej a týkajúcej sa vzdelávania. Stratégia ekonomického, sociálneho a environmentálneho rozvoja obce by mala podporiť tie sily, ktoré sú rozhodujúce pre fungovanie ekonomiky obce Rudno nad Hronom. PHSR obce je podkladom pre zostavovanie programového rozpočtu. Taktiež je výsledkom

cieľavedomého a demokratického procesu, do ktorého sa môžu zapojiť všetci partneri vstupujúci do procesu rozvoja obce.

Obec Rudno nad Hronom patrí do Novobanského mikroregiónu. Mikroregióny sú základné geografické jednotky so spoločnou ekonomickou, environmentálnou a sociálno-kultúrnou problematikou. Ich cieľom je čo najefektívnejšie riešiť sociálno-ekonomický rozvoj územia na základe spoločenského rozvojového programu využitia miestnych zdrojov pre dosiahnutie pozitívnych efektov zo vzájomnej spolupráce. Obce, mestá i regióny, ktoré spolupracujú na základe zmluvy uzavretej za účelom uskutočňovania dohodnutej činnosti, na základe zmluvy o zriadení združenia obcí, alebo zriadením resp. založením právnickej osoby v súlade so zákonom 369/1990 Z. z. o Obecnom zriadení v znení neskorších predpisov. Spolupráca sa riadi zásadami zákonnosti, vzájomnej výkonnosti a v súlade s potrebami obyvateľov. V súčasnej dobe pre rozvoj mikroregiónu je dôležitá existencia partnerských subjektov, ktoré sú sektorovo orientované na vytváranie vzájomnej spolupráce a ktoré v rámci dohody uzatvárajú zmluvy so samosprávnymi celkami alebo orgánmi cudzích štátov (medzinárodného združenia euroregiónu). V mikroregióne Nová Baňa od roku 2012 pôsobí nová Oblastná organizácia cestovného ruchu Región Gron. Od 1. augusta 2014 má svoje kontaktné miesto na Námestí slobody č. 1 v Informačnom centre mesta Nová Baňa. Región Gron je oblastná organizácia cestovného ruchu založená podľa § 14 zákona č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu a na vytváranie podmienok rozvoja CR na území jej zakladateľov a členov s cieľom trvalo udržateľného rozvoja CR a ochrany záujmov svojich členov. V súlade s § 15 zákona Organizácia vykonáva tieto činnosti: podporuje činnosť svojich členov pri tvorbe a realizácii koncepcie rozvoja CR na území svojej pôsobnosti; tvorí a realizuje marketing a propagáciu CR s dôrazom na ponuku členov a prostredia destinácie vyvážené v prospech svojich členov a územia destinácie; presadzuje spoločné záujmy svojich členov; spolupracuj s orgánmi miest a obcí pri rozvoji územia v rámci svojej pôsobnosti vrátane spracúvania a realizácie programov jeho podpory a rozvoja so zreteľom na TUR CR; podporuje kultúrny, spoločenský a športový život; zachovanie prírodného a kultúrneho dedičstva, pričom tento kapitál rozvíja a využíva na formulovanie produktov; svojim členom poskytuje poradensko-konzultačné služby; predkladá a spracúva projekty rozvoja CR a zabezpečuje ich realizáciu; presadzuje TUR CR; zostavuje a realizuje dlhodobú a krátkodobú koncepciu a stratégiu rozvoja CR atď.

Obec Rudno nad Hronom sa v máji 2015 registrovala aj do MAS Občianskeho združenia Pohronská cesta, ktorá v spolupráci s členmi občianskych združení mikroregiónu

Nová Baňa a Kľakovská dolina bude vykonávať svoju činnosť v súlade s poslaním a fungovaním združenia v zmysle nariadenia EC 1698/2005 a s Programom rozvoja vidieka Slovenskej republiky a o všetkých súvisiacich predpisoch vo vzťahu k Programu LEADER. Poslaním združenia je realizovať aktivity s cieľmi združenia spracovaných v rozvojovom dokumente pripravovanom za účasti aktívnej spolupráce občanov, subjektov a inštitúcií verejného a súkromného sektora, na podporu TUR, socioekonomického, environmentálneho a kultúrno-historického rozvoja vymedzeného územia v zmysle stanov. Cieľom občianskeho združenia je zvýšiť kvalitu vo vymedzenom území, zlepšiť ekonomické príležitosti a sociálne podmienky vo všetkých oblastiach hospodárskeho, sociálneho, kultúrneho, spoločenského, duchovného a športového života, všetkých ekonomických a sociálnych skupín jeho obyvateľov. Ďalej občianske združenie bude v spolupráci s ostatnými subjektmi prostredníctvom svojich aktivít prispievať k všestrannému rozvoju územia, k zvýšeniu jeho konkurencieschopnosti a životnej úrovne jeho obyvateľov, na základe dokonalkej znalosti územia, jeho potrieb, podmienok a potenciálov.

Aktuálne a rozpracované projekty na ktoré boli a budú žiadané finančné príspevky v roku 2015 starostom Mgr. Mariánom Šurjanským:

- Dňa 17.4.2015 bola podaná žiadosť o nenávratný finančný príspevok v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 na rekonštrukciu kultúrneho domo-spoločenského strediska a OcÚ v Rudne nad Hronom (996 Eur. odmena za vyhotovenie diela) najviac 19 999 Eur.);
- Prebieha vysporiadanie pozemkov pod strelnicou Jaminá kvôli vybudovaniu prístupovej cesty k nej;
- Naďalej v roku 2015 prebieha vysporiadanie pozemkového spoločenstva (urbáru) a vysporiadanie nevyužitých pozemkov neznámych vlastníkov v obci kvôli premene na stavebné pozemky;
- Rozpracovaný projekt- Vybudovať nájomné byty v budove bývalej ZŠ prostredníctvom dotácie z MDV a RR a úveru zo ŠFRB (dotácia na rekonštrukciu ZŠ z Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja vo výške 40% nákladov, úver zo ŠFRB vo výške 60% z celkovej sumy);
- Odkúpenie časti pozemku (34 m²) v cene 2 Eur. za 2 m, celkom za 68 Eur k dedičnej štôlni Anna-Božena;
- Návrh VZN o podmienkach poskytnutia dotácie z prostriedkov obce Rudno nad Hronom- financovanie záujmu vzdelávania v centrách voľného času 2015.

- Rozpracovaný projekt- revitalizácia centra pri vstupe do obce (oprava pomníka obetiam 2. svetovej vojny pri obecnom úrade);
- Rozpracovaný projekt- vybudovanie nových urnových hrobových miest na parcele č.C-KN 227 o výmere 7730 m²; rozšírenie parkovania a vybudovanie chodníkov na cintoríne; vybudovanie osvetlenia na miestnom cintoríne a pod.

2.2 Analýza interného prostredia

Hodnotenie faktorov, ktoré ovplyvňujú rozvoj obce/ mesta/regiónu môžeme rozčleniť na dve skupiny:

- *Vnútorne (endogénne) faktory rozvoja* (prírodný zdroj, krajinná scenéria, poľnohospodárska pôda), dobre rozvinutá infraštruktúra v obci, zamestnanosť a pod.
- *Vonkajšie (exogénne) faktory rozvoja- pozitívne vplyvy* (príležitosti a ohrozenia)

2.2.1 Základná charakteristika obce

Celá obec Rudno nad Hronom patrí pod mikroregión Novej Bane. Mikroregión Nová Baňa zahŕňa územie mesta Nová Baňa a obcí ako sú: Brehy, Hronský Beňadik, Malá a Veľká Lehota, Orovnica, Rudno nad Hronom, Tekovská Breznica a Voznica. Celková rozloha obce: 1929 ha (Mapa 1).

Obec Rudno nad Hronom sa nachádza v Banskobystrickom kraji, v okrese Žarnovica (mapa 1). Zemepisné súradnice stredu obce sú: 48° 25' 12'' s. z. š., 18° 41' 9,6'' v. z. d. Katastrálne územie obce susedí s nasledovnými obcami: S- Žarnovica, SV- Voznica, SZ- Nová Baňa, JZ- Brehy (všetky patria okres Žarnovica), JV- Uhliská (Nitriansky kraj, okres Levice). Obec leží vo výhodnej polohe medzi mestami Nová Baňa (5 km JZ) a Žarnovica (7 km SV). Vzdialenosti iných vybraných miest sú: Žiar nad Hronom (26 km), Banská Bystrica (64 km), Banská Štiavnica (23 km), Partizánske (47 km), Levice (33 km), Zlaté Moravce (28 km), Nitra (58 km). Najvyšším bodom katastra je vrch Veľký Žiar (855,8 m n.m.), najnižším hladina Hrona (okolo 200 m n. m.).

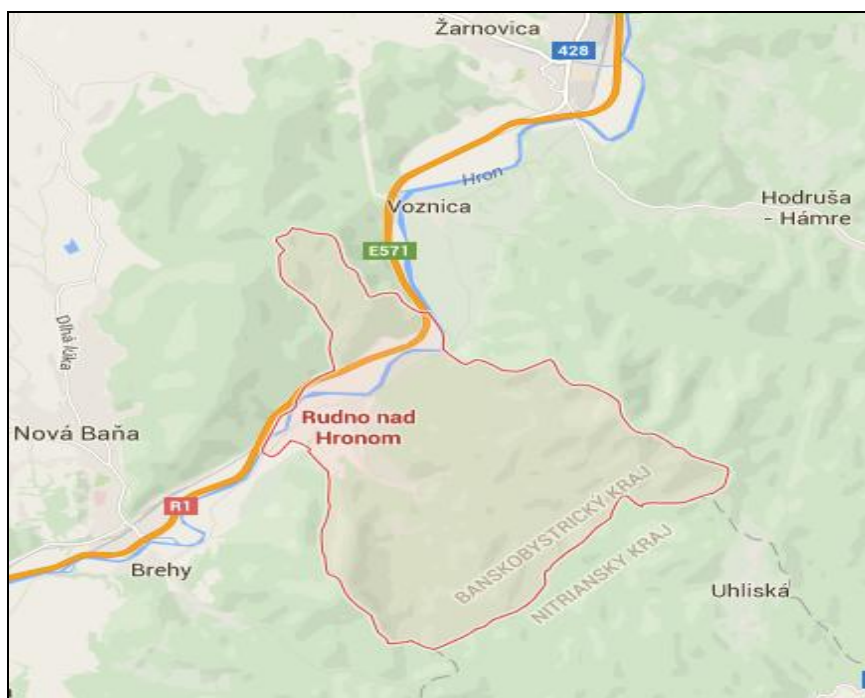
Obec je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky. Obec je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov.

Erb obce: Vychádza z pečate obce z prvej polovice 19. storočia. V modrom štíte strieborné, zlato odeté rameno držiace strieborný bič na zlatom bičisku, nad ním malý, strieborný lev so zlatou zbrojou, vpredu strieborné hrotom nadol smerujúce čerieslo a dolu strieborný, hrotom vpravo smerujúci lemeš. Na symbole obce je zaujímavé to, že i napriek tomu, že v obci nikdy poľnohospodárstvo nezohrávalo významnú úlohu, v erbe sa symboly roľníctva aj tak nachádzajú.

Vlajka obce: pozostáva zo štyroch pozdĺžnych pruhov vo farbách modrej 1/6, bielej 1/6, žltej 1/6 a modrej 3/6. Vlajka má pomer strán 2 : 3 a ukončená je tromi cípmi, t.j. dvoma zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu.

Pečat' obce: je okrúhla uprostred s obecným erbom a kruhopolisom OBEC RUDNO NAD HRONOM

Mapa 1 Kataster obce Rudno nad Hronom

Zdroj: www.rudnonadhronom.sk

2.2.2.1 Organizačná štruktúra obce

Organizačnú štruktúru obce tvorí starosta obce: Mgr. Marián Šurjanský. Zástupca starostu obce sa volá Ing. Michal Jančok. Hlavný kontrolór obce je p. Ing. Elena Ďurovičová. Ekonómka obce sa volá Božena Koniarová (Tabuľka 9).

Tabuľka 9 Miestna samospráva Obecného úradu Rudno nad Hronom

Miestna samospráva obce Rudno nad Hronom	
Starosta obce	Mgr. Marián Šurjanský
Zástupca starostu	Ing. Michal Jančok
Hlavný kontrolór	Ing. Elena Ďurovičová
Hlavná ekonómka obce	Božena Koniarová

Zdroj: interný materiál OÚ Rudno nad Hronom (2015)

Obecné zastupiteľstvo tvoria: Imrich Bartoš - Vladimír Beihoffner - Ing. Edita Červenková - Miroslav Dudek - Ing. Michal Jančok - Ľubomír Matiašovič - Erika Horváthová

Komisie obce sú:

- Komisia finančná a správy Obecného úradu Predseda: Erika Horváthová
- Komisia životného prostredia a na ochranu pred povodňami a požiarimi Predseda: Ing. Michal Jančok
- Komisia ochrany verejného poriadku Predseda: Imrich Bartoš
- Komisia kultúry, mládeže a športu Predseda: Miroslav Dudek
- Komisia na ochranu verejného záujmu Predseda: Imrich Bartoš
- Komisia rozvoja obce Predseda: Ľubomír Matiašovič (Tabuľka 10)

Tabuľka 10 Komisie OZ Rudno nad Hronom

Komisia finančná a správy Obecného úradu Predseda	Erika Horváthová
Komisia životného prostredia a na ochranu pred povodňami a požiarimi Predseda:	Ing. Michal Jančok
Komisia ochrany verejného poriadku Predseda :	Imrich Bartoš
Komisia kultúry, mládeže a športu Predseda:	Miroslav Dudek
Komisia na ochranu verejného záujmu Predseda	Imrich Bartoš
Komisia rozvoja obce Predseda	Ľubomír Matiašovič

Zdroj: Interný materiál OÚ Rudno nad Hronom (2015)

Obec nemá zriadené rozpočtové, ani príspevkové organizácie ani neziskové organizácie a nemá založené ani obchodné spoločnosti.

Čo sa týka predchádzajúcich volebných období, tak v obci Rudno nad Hronom v predchádzajúcich obdobiach pôsobili títo obecní richtári, predsedovia a starostovia:

Obecní richtári

Jozef Kršjak 1800
Ondrej Harach 1803
Michal Marunjak 1816
Juraj Repiský 1820
Michal Jánošík 1832
Ján Kršjak 1847

Predsedovia MNV

Anton Rudzan 1945
Ján Michal 1949
Imrich Repiský 1951
Gustáv Máčaj 1952
Viliam Valko 1954
Ondrej Babinec 1958

Štefan Valko 1865
Ján Kršjak 1871
Michal Kršjak 1880
Ján Škarba 1885
Jozef Kršjak 1890
Ondrej Škarba 1897
Ján Kršjak 1902
Laurinc Valko 1906
Jozef Repiský 1913
Laurinc Valko 1916
Ondrej Kršjak 1920
Ľubomír Kršjak 1994
Peter Kršjak 1928
Ján Žarnovičan 1931
Anton Škarba 1938

Jozef Kršjak 1960
Ján Šemnicer 1962
Imrich Luky 1971
Jozef Kršjak 1983

Starostovia obce

Stanislav Luky 1990
Ľubomír Kršjak 1994
Marián Šurjanský 2014

2.2.2 História obce

Územie stredného Pohronia, kde vznikli viaceré osady, takmer celé patrilo do Tekovskej župy, ktorá mala hlavné sídlo v Leviciach. Prvé historické dokumenty hovoria o tom, že v roku 1075 kráľ Gejza I. založil opátstvo Sv. Benedika, ktorý bol prvým kolonizátorom stredného Pohronia. Druhý bol ostrihomský arcibiskup, ktorý si za miesto správy svojich majetkov zvolil Svätý kríž. Obce sa nevyvíjali rovnako. Jedna rýchlejšie, druhá menej, podľa svojho prajnejšieho zemepisného položenia, podľa kvality pôdy, podľa veľkosti chotára a podľa bohatstva prírody či už vo vnútri zeme, alebo na jej povrchu. V tomto období sa tu začali usadzovať prví obyvatelia, ktorí zakladali dvory (majere), klčovali lesy a obrábali z lesov pretvorenú ornú pôdu. Postupom času sa začali formovať i prvé obce pri samom Hrone. Obyvateľov Pohronia pomenovali Pohronci. Najstaršia cesta viedla pozdĺž Hrona a vytvárala sa proti prúdu rieky. Podľa listiny z roku 1075 opátstvo vo Svätom Beňadiku dostalo majetky v Susoli na ľavom brehu Hrona a na jeho pravej strane boli majetky ostrihomského arcibiskupa. Obidvaja vlastníci potrebovali prístup k svojim územiám, a tak si postupne kliesnili prístup ku Svätému Krížu. Južné cípy hôr štiavnických a Inovca, pri Sv. Benediku ako sa uvádza k knihy „*Kremnica, Nová Baňa a okolie*“, ktorú zostavil a napísal Ján Bornemisza- školský inšpektor sa dozvedáme, že priechod cez úzku tzv. „*Slovenskú bránu*“ pri Sv. Benedikovi (terajšom Hronskom Beňadiku) bol ťažký. Hovorí tiež o tom, že toto územie už patrilo Slovanom Slovákom. V dobe Veľkomoravskej ríše patrilo k nitrianskemu biskupstvu. V Rudne nad Hronom v susedstve Novej Bane sa uvádza, že na kopci Hrádok stál nejaký pohraničný hrad Svätopluka.

Obec vznikla pred založením Novej Bane. Prvá písomná zmienka o vzniku osady Rudna siaha do roku 1147, kedy sa tu údajne usadil oddiel porýnskych križiakov

vracajúcich sa z Palestíny. Tieto informácie sú uvedené v Monografii Tekovskej župy (Bars vármegye monográfiája, Budapešť). Obec sa spomína pod názvom Barsrudnó (Tekovské Rudno). Iní autori uvádzajú ako najstarší písomný údaj o obci správu z roku 1283, kde sa obec spomína pod názvom Ruda. V latinských archívnych listinách sa spomína pod menom Rudein alebo Rudeyn. Obyvatelia okolitých obcí dali jej pomenovanie Rudnuo. Neskôr v roku 1283 sa Rudno s ďalšími piatimi obcami spomína ako majetok zvolenského župana. V súpise pápežských desiatkov z rokov 1332–1337 je spomenutá obec Hrudna. Podľa tohto súpisu dal jej vtedajší farár osem grošov na financovanie križiackej výpravy na oslobodenie Palestíny od Turkov. Obec je majetkom Jacovho syna Michala, zvolenského župana spolu s ďalšími piatimi obcami. Neskôr sa spomína, že patrila zemanom z Kalnej. Od roku 1391 patrila obec panstvu Revište. Rudniansi boli poddanými dcéry Ľudovíta Veľkého, Márie, potom Ladislava Lévajského a od roku 1414 dcéry Jána Marótiho, ktorá Revište s celým k nemu patriacim panstvom dostala za 4000 zlatých do zálohy. Približne od roku 1393 sa v okolí Rudna začali koncentrovať ťažiar a banskí robotníci nielen z okolitých miest Kremnice, Banskej Štiavnice a Pukanca, ale pravdepodobne aj z Bavorska, Saska a Tyrolska.

V roku 1431 tiahli cez územie stredného Pohronia i cez Novú Baňu od Prievidze husiti, ktorý vypálili spolu s Novou Baňou a Hronským Beňadikom aj okolité dediny v blízkosti hlavnej cesty. Za vojen husitských bola i obec Rudna niekoľkokrát vydrancovaná a vypálená.

Ďalšie boje medzi uhorskou kráľovnou Alžbetou a poľským kráľom Vladislavom Jágelským (1442) o uhorskú korunu mali nepriaznivé následky pre túto oblasť. Ján Jiskra, ktorého Alžbeta povolala na obranu záujmov svojho nedospelého syna Ladislava, vybudoval okrem iných aj pevnosť v Novej Bani, kde umiestnil posádku vojakov. Jiskrovi vojaci drancovali dediny. Obyvatelia Rudna i Brehov trpeli nielen následkami vnútornej vojny v Uhorsku, ale aj vymáhaním štátnej dane vyberačmi Tekovskej stolice.

V roku 1466 uhorský kráľ Matej Korvín zakázal vyberať od Brežanov dane. So zreteľom na ich veľkú chudobu oslobodil ich panovník roku 1470 od platenia akýchkoľvek poplatkov a daní. Sprisahanie uhorskej šľachty voči Matejovi Korvínovi roku 1471, ktorá sa usilovala dosadiť na uhorský trón poľského kráľa Kazimíra, vyústilo do otvorenej vojny. Pri svojom ťažení stredným Pohroním obsadil Kazimír hrady v Šášove, Revišti, Tepliciach a v Bzenici. Jeho posádky znovu drancovali obyvateľov okolitých dedín. Obyvateľov Pohronia pomenovali Pohronci. Prvé písomné zmienky o usadzovaní sa výlučne Slovákov sa datujú zo začiatkov 14. storočia. Významnú úlohu v rozvoji

priemyselnej výroby na strednom Pohroní v tomto období zohrala aj ťažba rúd na strednom Pohroní a farebných kovov v Novej Bani, Rudne nad Hronom, Brehoch a Píle. Odpadový miestny kameň sa začal využívať v stavebníctve. Rozsiahle bukové lesy podnietili vznik viacerých sklární. Vrchol baníctva zaznamenávame v tejto lokalite v 14. storočí. Najstaršia cesta viedla pozdĺž Hrona a vytvárala sa proti prúdu rieky. Do vlastníctva Novej Bane prešla v roku 1536. Postupne sa stredné Pohronie stalo regiónom vyznačujúcim sa značnou hustotou osídlenia. Druhú polovicu 15. storočia charakterizuje v tejto oblasti úpadok baníctva zapríčinený okrem vnútorných nepokojov v Uhorsku aj prenikaním spodných vôd do štôlní a šachtičiek.

Ďalším kolonizátorom bol uhorský panovník a majiteľ hradu Šášov a Revište. Vtedy tu sídlila rodina Dóczyovcov, ktorá vlastnila obidva hrady najdlhšie. Od roku 1490 bolo Rudno poddanskou obcou dóciovskej rodiny, ktorá je známa pomerne krutým zaobchádzaním s poddanými. Zaujímavé je, že v roku 1564 prestúpil zemepán Gabriel Dóczy na evanjelické vierovyznanie, čo museli podľa zásady koho panstvo, toho náboženstvo akceptovať i jeho rudnianski poddaní. Dóczyovci nerešpektovali privilégiá banských miest. Vzrastajúci antagonizmus vyvrcholil otvoreným konfliktom v roku 1509 povstaním Novobančanov na čele s richtárom Themelom Mezerom; napadli a poranili kastelána z Revišťa v osade Kopanice pri vyberaní poddanských dávok. Dóczyovci začali v roku 1520 otvárať bane v Dolných Hámroch a Horných Hámroch a rozširovali ich na úkor novobanského chotára, proti čomu sa búrili Novobančania. Za odvetu im František Dóczy zničil vodné jarky. V druhom desaťročí 16. storočia začali rastúce útoky Turkov na južné hranice Uhorska, čo poznačilo i stredoslovenské banské mestá a tým sa i Nová Baňa dostala do obrovskej hospodárskej krízy. Po bitke pri Moháči sa zhoršila situácia stredoslovenských banských miest a ich okolia. Boje o uhorský trón medzi Ferdinandom I. Habsburským a Jánom Zápoľským prebiehali aj v oblasti Novej Bane a Hronského Beňadika. Pustošenie vojakov neobišlo ani Rudno nad Hronom.

Roku 1530 obsadili Novú Baňu oddiely Jána Zápoľského, vyrabovali mesto a okolie, spôsobili veľké škody na majetkoch. Turecké nebezpečenstvo pre túto oblasť sa zvýšilo po páde Budína roku 1541. V roku 1544 zaútočili Turci na hrad Levice a napádali okolie stredoslovenských banských miest. Do Novej Bane, Hronského Beňadika a na iné miesta bola dosadená trvalá vojenská posádka. Najkrutejšie časy prežívala obec za nájazdov Turkov. Po prvý raz sa Turci objavili v Rudne nad Hronom pravdepodobne v roku 1599, keď sa ich hlavný veliteľ pokúsil zísť banské mestá. Obec bola niekoľkokrát vypálená a vydrancovaná. Roku 1663 turecký veľkovezír Mehmed Köprülü vyhlásil otvorenú vojnu

Habsburgovcom a s ohromnou armádou tiahol na sever, čo vyvolalo veľký strach už aj na Pohroní. 3. augusta 1633 odvliekli z Rudna tri deti do zajatia. Pár rokov predtým odvliekli do zajatia 2 občanov. Keďže nebezpečenstvo turkov sa stále stupňovalo, nariadil tekovský vicišpán 8. októbra Novobancom spolu s obyvateľmi žarnovického okresu a susedných dedín, aby dobre strážili priesmyk medzi Hronským Beňadikom a Žarnovicou. Na jar roku 1664 Turci vtrhli od juhu do Pohronia. Najväčšími postihnutými obcami túlajúcimi Turcami boli obyvatelia Brehov, nakoľko jediná cesta od Hrona k Pukancu viedla cez Breznicu (dnes Tekovská Breznica) a Brehy, preto ich Turci, keď tadiaľ prechádzali, neušetrili od spustošenia. V 15-ročnej vojne Habsburgovcov s Turkami (1593–1606) dosiahli spojené nemecko-uhorské vojská nad Turkami značné úspechy. Pod vedením Mikuláša Pálfyho dobyli v roku 1539 pevnosť Divín, Filákov, Modrý Kameň, Sečany a pevnosti na južnej slovensko-tureckej hranici. Dňa 8. októbra Turci spustošili Hronský Beňadik a okolité dediny (Novú Baňu, Brehy a celé stredné Pohronie).

V druhom desaťročí 16. storočia postihli túto oblasť útoky Turkov, čo spôsobilo, že mnohé mestá sa dostali do hlbokkej hospodárskej krízy. Boje o uhorský trón medzi Ferdinandom I. Habsburským a Jánom Zápoľským prebiehali aj v oblasti Novej Bane a Hronského Beňadika. Hronskou dolinou prešli v roku 1605 Bocskaiove povstalecké vojská a v roku 1619 zaplavili celú Tekovskú župu vojská Gabriela Bethlena. V roku 1644 od Pukanca vo veľkom počte prenikli tureckí koristníci až po Žarnovicu a spustošili všetko, čo im do cesty prišlo. Preto podľa listu trubinského Ondreja Rosenauera zo 17. septembra v tom roku, po ich odchode pri Hrone ležiace dediny až po Žarnovicu boli úplne zničené a ich obyvatelia sa ukrývali v lesoch. Okrem Turkov ohrozovali túto oblasť i tzv. slobodní hajdúsi a v roku 1600 vtrhli do Novej Bane a na Brehy štyri oddiely hajdúchov, ktorí povraždili veľa obyvateľov. Ničivejšie bolo potom povstanie Gabriela Bethlema v rokoch 1619–1629. V júli na spojenectvo Bethlena s Turkami prepadli Breznicu, zajali tam viac ľudí a v auguste vypálili Orovniciu a Brehy. O Rudne sme nenašli k tomuto daniu písomnosti.

V roku 1647, po vymretí dóciavskej rodiny revítske panstvo od roku 1672 prevzala pod svoju správu banská komora. V dôsledku toho sa dostalo Rudno tiež pod jej správu ako poddanská obec. V máji roku 1664 zvíťazili cisárske vojská nad Turkami vo veľkej bitke pri Žarnovici. 10. augusta bojujúce strany podpísali pri Vásvari mier, no nepriniesol tejto oblasti očakávaný pokoj. Na jar v roku 1664 Turci znovu vtrhli od juhu do Pohronia. Zaujali Novú Baňu a boli by zaujali aj Kremnicu, keby ich cisársky generál Souches 16. mája nebol porazil pri Žarnovici v krvavom boji, v ktorom odpadol aj hlavný veliteľ

Küçük Mehmed. Turci sa za túto svoju porážku pomstili Novej Bani a všetkým dedinám, cez ktoré ustupovali na juh. Obeťou ich zúrivosti sa stalo aj Rudno, ktoré najprv vydrancovali a potom vypálili. Pri tej príležitosti vypálili spolu s farou aj rudniansky kostol, z ktorého po ich odchode zostal iba popol. O tejto pohrome sa zmieňuje nielen Matej Bel, ale aj listina nájdená v základoch druhého rudnianskeho kostola. Roku 1675 zo svojich vlastných prostriedkov a zo zozbieraných milodarov postavila obyvatelia druhý kostol.

V roku 1710 zasiahol celé Uhorsko mor. Aj obec Brehy a okolie Novej Bane. Po veľkej živelné pohrome, ktorá nastala v roku 1746 (prieťaž mračen, víchrica zničila lesy, na poliach bola zničená všetka úroda) boli okolité obce sústavne vykorisťované Novou Baňou.

Z 18. storočia vieme, že Rudno už v roku 1715 malo vlastný drevený mlyn. V roku 1755 malo iba 285, v roku 1761 malo 333 a v roku 1778 už len 282 obyvateľov slovenskej národnosti. Z týchto údajov možno usudzovať, že sociálne pomery v obci neboli priaznivé. Situácia sa zlepšila po tom, čo banská komora otvorila v rudnianskom chotári rudné bane, čo malo za následok rýchly vzrast obyvateľstva v Rudne a najväčší rozmach obce v jej histórii. V roku 1800 počet obyvateľov dosiahol 460. V tomto období sa začína v obci rozvíjať baníctvo a prvými usadlíkmi v obci boli baníci. V tom čase žilo v nej 29 poddanských a 68 nepoddanských rodín, 7 remeselníkov a 2 úradníci, čo poukazuje na prevahu banských zamestnancov nad feudálnymi roľníkmi. Medzi zachovalé štôlna a šachty patrí štôlna sv. Anny, Starý handel, Filipka, Nepomucká a iné. Zo sociálneho hľadiska bol pre dejiny Rudna významný rok 1848, kedy bolo celkom neočakávane v Uhorsku zrušené feudálne poddanstvo. Obyvateľstvo bolo oslobodené od všetkých svojich poddanských povinností (peňažných poplatkov, naturálnych dávok, povozníckych a ručných robôt). V dôsledku tejto významnej udalosti sa roľníci vymanili spod feudálneho jarma Revištského panstva i kráľovskej banskej komory a stali sa plnoprávnymi vlastníkmi roľníckych usadlostí, na ktorých ich predkovia aj oni sami v minulosti krvopotne pracovali. Tento ohromný prevrat znamenal pre nich začiatok nového lepšieho a samostatnejšieho života, preto ho pochopiteľne s nevysloviteľnou radosťou uvítali. Táto ich radosť sa ihneď premenila na strach, keď sa Maďari na jeseň roku 1848 so zbraňou v ruke postavili proti panovníkovi. Rok 1848 prežilo Rudno nad Hronom ešte bez väčších otrasov, lebo boje medzi maďarskými revolucionármi a rakúskymi cisárskymi vojskami sa zatiaľ odohrávali len na západnom Slovensku. V januári roku 1849 sa však už bojové akcie presunuli i na stredné Slovensko. Veľmi nepokojné dni zažila obec v januári 1849, kedy

zavítal do Rudna rakúsky plukovník Eduard Kolery so svojím bataliónom. Po tom ako priesmyku medzi Hodrušou a Banskou Štiavnicou porazil oddiel maďarských revolucionárov pod vedením hlavného veliteľa Artura Görgeyho, prenocoval na rudnianskej fare spolu so svojimi dôstojníkmi a vojakmi. Počas ich pobytu utrpeli obyvatelia veľké škody na majetku. Pred odchodom z obce podal plukovník Kolery miestnemu farárovi písomné potvrdenie na dôkaz svojho pobytu u neho a poďakoval sa mu za pohostinnosť. Po potlačení maďarského povstania v bitke pri Világosi 13. augusta 1849 sa život na Slovensku len pomaly vracal do normálnych koľají.

V roku 1872 baníctvo v obci začína zanikať. Istý Prokopec odkúpil stavby a zriadil v nich výrobu dutého skla, kryštálového, brúseného a leptavého, ktoré malo odbyt nielen u nás, ale i v zahraničí.

Za vpádu maďarských vojsk Béla Kúnových v roku 1919 bolo Rudno nad Hronom v hlavnej obrannej čiare našich vojsk. 19. a 20. júna 1919 bola obec zasypaná granátmi maďarských batérií. Boj si však nevyžiadal žiadne obete na ľudských životoch a zapríčinil občanom len malé hmotné škody. Po tom ako v priesmyku medzi Hodrušou a Banskou Štiavnicou porazil oddiel maďarských revolucionárov pod vedením hlavného veliteľa Artura Görgeyho, prenocoval na rudnianskej fare spolu so svojimi dôstojníkmi a vojakmi. Počas ich pobytu utrpeli obyvatelia veľké škody na majetku. Po roku 1922 slúžili zachované budovy sklárni ako textilná továreň, sklady domácich potrieb, výroba umelých stromčekov neskôr. Súčasný názov Rudno nad Hronom obec nesie od roku 1927.

V polovici 19. storočia Rudniansko- brežské ťažiarstvo zaniklo (na Brehoch okolo roku 1860). Veľkou pohromou pre obyvateľov Rudna boli i časté povodne a požiare.

Menšie územné celky tvorili okresy. V rokoch 1923 bol vytvorený novobanský okres, do ktorého boli zadelené obce ako Svätý Beňadik, Psiare, Orovnica, Breznica a Brehy. Násilná maďarizácia na prelome 19. a 20. storočia zasiahla aj slovenskú oblasť. Prvá svetová vojna nepriaznivo zasiahla aj do života Rudňanov.

Dňa 26.júla1914 bola vyhlásená všeobecná mobilizácia. Odchod rudnianskych záložníkov bol určený na nedeľu 2. augusta o 7.00 osobitným vlakom, ktorý mal ísť od Hronskej Breznice. V sobotu 1. augusta odpoľudnia sa zišli hutské robotníci, ako to robili vždy, keď bol lón (výplata), na pivo u Diamanta. Boli tu väčšinou muži postihnutí mobilizáciou a nechýbali ani dedinskí mládenci, ktorí mali rukovať. Účtovník sklárne Ondryška využil túto príležitosť, aby svojím prednesom povzbudil rukujúcich. V nedeľu ráno 2. augusta odpreádzala mužov celá dedina.. Z obce odchádzalo 120 mužov. Blížil sa nový školský rok, ale v Rudne nemal kto učiť. Učiteľ Ondrejka narukoval na manévry

a ešte sa nevrátil a novozvolený učiteľ obecnej školy M. Valko narukoval v prvom turnuse po všeobecnej mobilizácii. Tak obecné zastupiteľstvo zvolilo na čas neprítomnosti učiteľku Schumannovú, ktorá po slovensky nevedela, alebo nechcela vedieť, a tá vyučovala všetky deti, aj deti z rím.kat. ľudovej školy. Už v roku 1915 sa začínajú prejavovať nedostatky v zásobovaní obyvateľstva. Chýba cukor, múka, masť, petrolej. Ba prejavuje sa aj nedostatok obuvi a šatstva. Napospas hladu sú vystavené najmä rodiny narukovaných. Prísun potravín do obce je nepravidelný. Dochádza do troch obchodov v obci a nikto nevie, koľko toho prišlo a koľko bolo v skutočnosti rozdelené. Blokáda Nemecka anglickým vojnovým loďstvom sa prejavila nielen v nedostatku potravín, obuvi a šatstva, ale aj nedostatkom surovín pre výrobu vojenského materiálu. Preto rakúska vláda siahla po miestnych zdrojoch. Všetko, čo bolo z medi, cínu, bronzu, podliehali rekvirácii. Zo sklárne boli zrekvirované agregáty na výrobu elektriny, po dedine museli odovzdávať medené kotlíky, mažiare. 16.septembra boli zrekvirované i naše zvony – z kostola dva – Imrich (najväčší), Martin (najmenší), z kalvárie i z kaplnky sv. Anny. Katastrofu v zásobovaní znásobila i mimoriadna suchota v r. 1917. Od mája do septembra nepadla ani kvapka. Neurodilo sa obilie, nebolo sena. Jačmeň bol taký nízky, že ho museli rukami trhať ženy, starci a deti. Vláda povolila pásť dobytok po štátnych lesoch a povolila stínať i niektoré listnaté stromy – brezu, vrbu- kvôli kŕmenie dobytku. Na jeseň toho roku sa rozšírila u dobytku slintačka a krívačka. Liekov nebolo, a tak sa v mnohých prípadoch choroby preniesli i na ľudí.

Už na jar 1917 prichádza domov z ruského zajatia niekoľko ľudí. Po mesačnej dovolenke musia znova na front.Na jeseň tohto roku zúri i španielska chrípka, ktorej aj v Rudne podľahlo niekoľko občanov, hlavne v staršom veku.

Po vyhlásení československej republiky občania obce dlho nevedeli , kam patria. Budapeštianske noviny, ktoré do obce stále dochádzali, prinášali správy o tom, ako si Slováci v rámci Uhorska budú spravovať svoje veci sami, v svojej reči a so svojimi úradníkmi. Historický zápas o Slovensko a jeho hranice sa v obci veľmi neodrazil. Starosť o živobytie odvádza ich pozornosť od udalostí mimo obce a tlačí ich bieda, ktorá je väčšia , pretože vrátiť sa vojaci zvýšili počet hladujúcich. Ak sa aj vyskytla nejaká pracovná príležitosť, táto platená tzv. bielymi peniazmi, ktoré všeobecne budili pochybnosti o ich hodnote. Hlad, bieda a choroby, ktoré zrástli počas vojny, postihla obec znovu. V roku 1845 obec vyhorela. Následkom svetovej vojny sa prejavili v obci v hospodárskej oblasti. V rokoch 1929–1933 v časoch hospodárskej krízy ČSR sa najmä na Brehoch zvyšovala nezamestnanosť a bieda.

V období druhej svetovej vojny sa v roku 1944 zapojili do ilegálnej práce na Rudne viacerí občania. Mnohí obyvatelia sa zúčastnili na bojoch proti fašistom či už ako partizáni, alebo radoví vojaci.

Vypuknutie II. Svetovej vojny pospolitému ľudu prinieslo ďalšie utrpenie a žiaľ. Viacerí Rudňania sa zapojili do SNP, ale boje tu neprebiehali. Vojnové udalosti si vyžiadali životy 15 miestnych obyvateľov. Obyvatelia obce sa zúčastnili aj na protifašistickom odboji. Po vyhlásení Povstania 28. augusta prevzal správu obce 30. augusta revolučný národný výbor. Obyvatelia obce s Povstaním súhlasili a podporovali ho. Muži museli podľa mobilizačnej vyhlášky narukovať. Po potlačení SNP v 29. auguste 1944 zavládol v obci strach a neistota pred represáliami gestapa, ktoré malo sídlo v Novej Bani. Sovietska armáda 3. januára 1945 oslobodila Tekovskú Breznicu, no na Brehoch sa odohrala obrovská prestrelka. Brehy 29. augusta 1944 boli oslobodené, ako i ďalšie obce, ktoré sa pustili do ďalšieho budovania i budovania ľudovodemokratického československého štátu.

Z dejín baníctva

Počiatky baníctva v obci siahajú hlboko do stredoveku. Nad obcou dominuje bohato zrudnený kopec Chlm (725,9 m n. m.), ktorý bol v minulosti výrazne poddolovaný, údajne až 8 štôľňami: Anna, Anna Anhang, Beatrix a Henrica, Filipi (Filipka), Nový Nepomuk, Jozef, Adalberti, Johan de Deo. Dôležitý pre Banskú komoru bol hlavne výskyt striebrozlatých žíl. Spomína sa však aj ťažba železnej rudy, či rôznych iných minerálov a hornín. Baníctvo v obci pre nízku výnosnosť ťažby postupne zaniká v rokoch 1870 – 1871. Začiatkom 20. stor. sa ešte istý čas zo starých štôlní využíval keramohalit a železný kýz na výrobu okrovej farby. Nachádzali sa tu strieborné pyritové rudy v doline Chválňa v Tekovskej Breznici cez vrch Chlm na Brehoch až po Rudno nad Hronom. Okrem striebra sa tu nachádzali i rudy zlata. Rudné žily tejto oblasti sa tiahnu skoro rovnobežne s údolím Hrona v pyroxenandezite. Popri drahých kovoch sa tu nachádzali aj zinok, olovo, meď, či železo. Podľa záznamov hlbinné baníctvo v tejto oblasti začalo neskôr – až v pol. 18. stor. Avšak už od stredoveku tu pomerne intenzívne prebiehala povrchová ťažba, preto tu zostalo pomerne veľa píng, prepادلísk a vetracích komínov. Táto oblasť je rajom pre zberateľov polodrahokamov, hlavne kryštálov a ametystov, ktoré sa dajú nájsť v miestach, kde zrudnenie smerovalo až k povrchu. Dĺžka chodieb všetkých baní je okolo 3,3 km. Väčšina dobývania bola však sústredená na výdatnú žilu Anna Božena na Rudne. Postupne však bolo miestne baníctvo stále viac stratové. Okolo roku 1860 sa úplne

zastavila razba nových chodieb a po niekoľkých rokoch spracovania hlušiny stratili prácu na Brehoch a Rudne aj poslední baníci.

Banské diela boli v stredoveku razené ručne. Razili sa s použitím tradičných nástrojov, ktorými boli kladivká a železka. Začiatkom 19. storočia začalo miestne baníctvo stagnovať až postupne zaniklo v roku 1872.

Obrázok 1 Ústie dedičnej štôlnie
Anna Božena

Obrázok 2 Obec Rudno nad Hronom
na mape z 2.vojenského mapovania
Uhorska (1844)

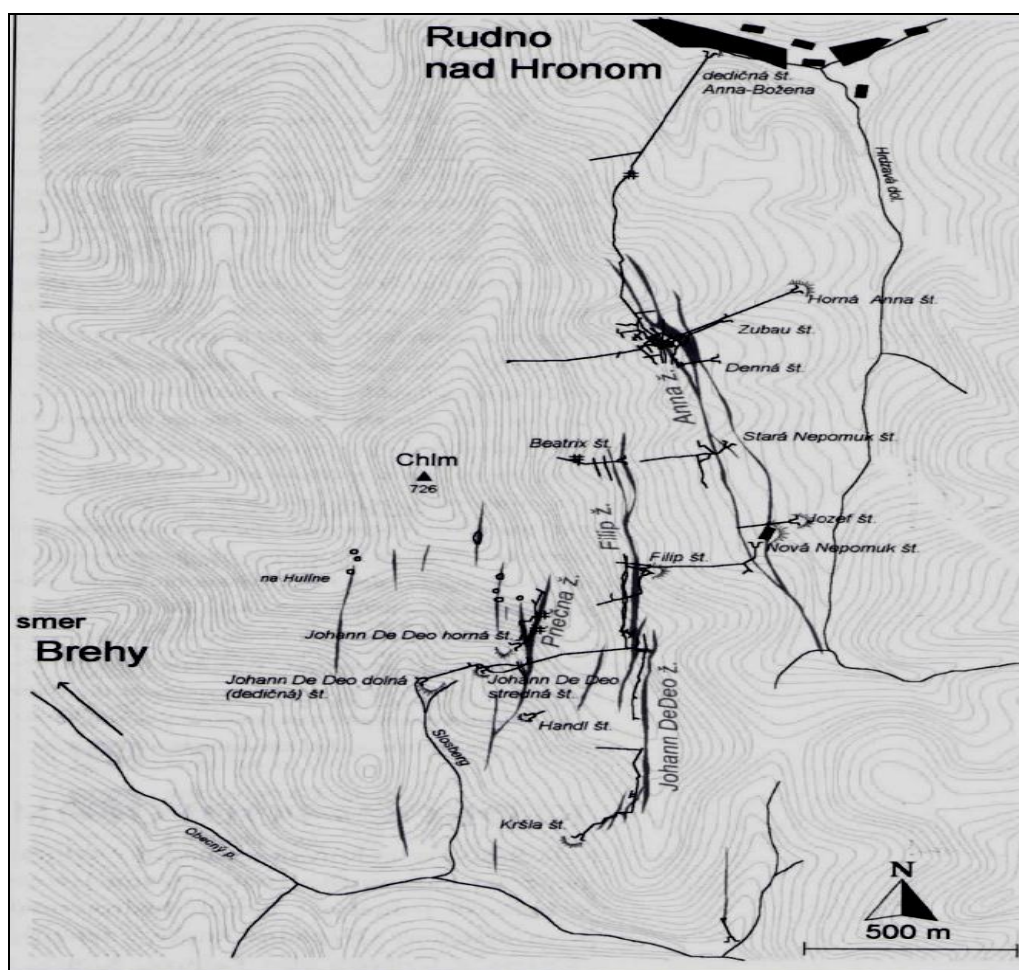
Zdroj: Mgr. Ján Kováčik

Zdroj: © 2nd Military Survey, Section No. 30-42, Austrian State Archive/Military Archive, Vienna

Obrázok 3 Mapa Rudna z 1.vojenského mapovania
Uhorska (1782-1785) s vyznačenou osadou, kostolom a mostom.

Obrázok 4 Mapa Rudniansko-brežskej ťažiarkej magistrály

Zdroj: *Zlato na Slovensku.* (in. *Ložiská a výskyty zlata na Slovensku.*) Chovan, Bakoš (2004)

V rokoch 1840 – 1854 pracovalo v Rudniansko-brežskom ťažiarstve okolo 70 robotníkov. Za ten čas vyprodukovali 33,125 kg jemného zlata a 953,68 kg jemného striebra. Náklady však boli omnoho vyššie a strata predstavovala viac než 66 000 zlatých. Ťažba drahokovových rúd na žile Anna v Rudne definitívne skončila v r. 1876. Do roku 1933 pokračovala v štôlni Anna-Božena ťažba prírodných farbív – okru a keramohalitu, ktoré sa usadzovali v banských chodbách. Baníctvo na rudných žilách Gottes Gabe, Nussbaum, Ladislav a Viktória v Liešnej doline a v Schranzenbergu na svahoch Agrašu patrí k najmladšej etape banského podnikania v pukaneckom rudnom poli. Prvé konkrétne údaje o tunajšej ťažbe pochádzajú z druhej polovice 18. stor. Vertikálny dosah podzemných baní a dobývok bol 180 m, od úrovne štôlne Johann Evangelista (439 m n.m.) až po šachtice na hrebeni nad štôľňou Gottes Gabe (620 m n.m.). Celková dĺžka chodieb v lešnianských baniach je okolo 3,3 km. V Liešnej doline sa v tom čase využívali tiež technické a vodohospodárske zariadenia. Menšia vodná nádrž sa nachádzala poniže Dolnej štôlne Gottes Gabe (zachovali sa zvyšky hrádze). Asi o 500 metrov nižšie v smere toku Lešnianskeho potoka stáli stupy. Vodu z tajchu k nim privádzal náhonový vodný

jarok. Základy stúp sú dodnes viditeľné. Upravená ruda sa vozila do Žarnovickej Huty na vozoch s volskými záprahmi cez „Dobiasove kopaničky“ v Brehoch a ďalej ľavou stranou Hrona cez starý most v Rudne nad Hronom. Ťažba rúd a práca v stupách tu bola ukončená v druhej polovici 19. stor. K posledným pokusom o oživenie novobanského baníctva došlo v prvej polovici 20. storočia. Ťažbu mala prevádzkovať banská a hutná spoločnosť Montania so sídlom vo Zvolene. Bane otvorili v apríli 1936, plánovala sa oprava Hronskej dedičnej štôlne, prípravné práce však v júni 1939 kvôli riziku investovania a neistým politickým pomerom zastavili. Z hodnotení ložiskových pomerov Štátnym geologickým ústavom v 50. a 90. rokoch 20. storočia vyplýva jednoznačná ekonomická neperspektívnosť rudných žíl v novobansko-pukaneckej oblasti.

V okolí Rudna nad Hronom sa zachovalo mnoho povrchových aj podpovrchových banských diel a bansko-technických zariadení, ktoré dnes možno považovať za vzácne technické a kultúrne pamiatky. Žiaľ, väčšina z nich nie je v súčasnosti zabezpečená proti možným pádom, prepadom alebo závalom, nie sú označené ani varovnými tabuľami. Nebezpečné sú najmä otvorené šachty a kolmé vetracie komíny v blízkosti lesných chodníkov a turistických trás. Pri ich prehliadke treba zachovať zvýšenú opatrnosť, alebo sa im v teréne radšej vyhnúť. Návšteva nezabezpečeného banského podzemia je pre „bežných“ návštevníkov a turistov zakázaná.

Povrchové dobývky na žilách Priečna a Johann De Deo- Filip sa nachádzajú v priestore hlavného hrebeňa Chlmu, južne od kóty 726 m n.m. V okolí Hulína až po Šlosberg je množstvo povrchových banských diel: píng, sledných rýh a dobývok z 13. a 14. stor. Sledujú mohutný východ žíl Johann De Deo- Filip, Goldschramm a Priečna. V závere doliny Šlosberg sa nachádzajú mohutné skalné bralá, ktoré vznikli súčasne s Priečnou žilou v poslednom štádiu sopečnej činnosti. Žila bola na východnom okraji skalného brala intenzívne povrchovo dobývaná, o čom svedčia mnohé zaujímavé až bizarné skalné útvary – zvyšky po povrchovej ťažbe. Postupne s pokračovaním ťažby do hĺbky tu boli vyhlbené mnohé šachtice a vetracie komíny, ktoré sú v súčasnosti otvorené a nebezpečné. V okolí píng na Hulíne a hrebni Chlmu je možné nájsť mnoho svetlých úlomkov kremeňa – jaloviny zo zvyškov rudných žíl. Podľa nich je nazvaná tiež blízka lokalita „Biele skálie“ na severozápadnom výbežku hrebeňa Chlmu.

Štôlne v okolí chaty „Filipka“ v Hrdzavej doline. Z východnej – rudnianskej strany masívu Chlmu, v okolí poľovníckej chaty v Hrdzavej doline, sa nachádza niekoľko opustených banských diel, ťažiacich tunajšie rudné žily Filip, Goldschramm a Anna. Chata je prístupná autom po lesnej ceste z Rudna nad Hronom cez Hrdzavú dolinu. Chata je postavená na mohutnej halde Novej štôlne Johann Nepomuk v nadm. výške 386 m, ktorej zasypané ústie

je v teréne zreteľné. Nižšie, v údolí pod chatou, sa nachádza otvorený vchod do prístupnej štôlne Jozef. V lese nad chatou sú početné prepadliská, svedčiacie o rozsiahlejších závaloch v štôlnach Johann Nepomuk a Filip. Ústie štôlne Filip je dnes nezreteľné a je položené vyššie, v nadmorskej výške 495 m. Prvé záznamy o obnovennej ťažbe v tunajších baniach sú z prvej pol. 18. stor., Banské diela sú však pravdepodobne omnoho staršie, podobne ako Johann De Deo z „brežskej“ strany. Po spojení rudnianskych a brežských baní do spoločného podniku v r. 1840 patrili podiely (tzv. kuxy) v tunajších banských poliach Beatrix, Jozef, Ján Nepomuk a Filip medzi najdôležitejšie.

Dedičná štôlna Anna – Božena. V Rudne nad Hronom, asi 2 km od stredu obce v doline na ľavom brehu Rudnianskeho potoka sa nachádza ústie dedičnej štôlne Anna Božena. Pred ním je západná zarovnaná halda s mladým brezovým porastom. Zo štôlne do Rudnianskeho potoka vyteká voda s vysokým obsahom okrového kýzu. Vchod do štôlne je zabezpečený mrežami. Štôľňu začali raziť pravdepodobne v r. 1736 za účelom sprístupnenia a odvodnenia hlbších častí žily Anna v masíve Chlmu. Celková dĺžka chodieb v štôlni je okolo 2,2 km. Dobývky na žile Anna sledovali najmä mohutnú časť žily, ktorá údajne lokálne dosahovala až 40 m. Baňa Anna bola jednou z najproduktívnejších v rudniansko-brežskom baníctve. V čase najväčšieho rozkvetu v 40-tych rokoch 19. stor. tu pracovalo až 85 banských robotníkov. V 30. a 40. rokoch 20. stor. v bani pokračovala ťažba prírodných farbív.

Dejiny sklárstva v Rudne nad Hronom 1872 – 1927

Začiatok sklárstva v Hronskom Rudne sa viaže na rok 1872, čo bolo len dva roky po definitívnom skončení banskej činnosti v obci. Obec mala dobré predpoklady na rozvoj sklárstva: dostatok dreva, vody a kremeňa, preto český podnikateľ Ignác Prokopec odkúpil bývalé banské zariadenia (stupy) a budovy šachty Anna a prestaval ich na novú skláreň. Budovu a zariadenia dal na 19 rokov do nájmu Maximiliánovi Göpfertovi, ktorý bol tiež spoločníkom sklárne v Uhrovci. Je pravdepodobné, že rudnianska a uhrovecká skláreň boli vybudované takmer súčasne a boli veľmi podobné. Zaujímavé je tiež to, že obe nakoniec čakal rovnaký osud.

Už od začiatku pôsobenia sa skláreň borila s problémami. Prokopec si neplnil záväzky s dodaním dreva, ktoré bolo potrebné hlavne na prevádzku dvoch pecí vykurovaných plynom. Údajne v tom čase boli rudnianska skláreň spolu s uhroveckou prvú v Uhorsku o dvoch plynových peciach. Ročná spotreba palivového dreva bola vtedy približne 3000 m³.

Skláreň začína prosperovať až pod novým majiteľom Vincentom Ružičkom, čo sa odrazilo aj na náraste počtu obyvateľov Rudna. Kým v roku 1870 nemalo ani 500

obyvateľov, na vrchole sklárskej výroby v roku 1910 tu žilo už takmer 900 ľudí. Do obce prichádzajú sklárski odborníci pochádzajúci z Moravy a Čiech, ale aj z iných sklární na našom území (Uhrovec, Skýcov, Utekáč). Je zaujímavé, že priezviská niektorých sklárskych rodín sa vyskytujú v obci dodnes.

Vo fabrike sa vyrábali všetky druhy dutého skla: krčmárske, lekárske, petrolejové lampy, zaváracie fľaše, fľaše na minerálku. V r. 1898 spracovala 120 ton kremenného piesku, 4 ton kremeňa, spálila 5000 m³ dreva, pracovalo tu 51 sklárov, ktorí vyprodukovali 350 ton obyčajného dutého skla a 50 ton jemného dutého skla v hodnote 40 000 zlatých. Na prelome storočí mala fabrika 4 budovy a 9 sklárskych domov na ploche 1,70 ha, 80 robotníkov, z toho 15 žien. Začína sa zaoberať aj výrobou kryštálového brúseného a dekorovaného skla na osobité objednávky (rôzne jedálenské súpravy). Ročná produkcia bola 60000 kôp skla, teda asi 120 vagónov tovaru. Skláreň spolupracovala aj s firmou Sandrik, no hlavným odberateľom bol budapeštiansky trh, ale aj rakúsky vidiek, dokonca sa spomína aj export do Egypta.

Po smrti Vincenta Ružičku rudniansku fabriku vlastní niekoľko ďalších majiteľov Göpfertovsko-Ružičkovského rodinného klanu. Tesne pred vojnou fabriku odkúpila najskôr zlatomoravecká banka a neskôr viedenská firma Penhas, do jej čela sa dostáva riaditeľ František Hoch (taktiež zo spomínaného klanu), ktorý zotrváva v sklárni až do jej likvidácie. Príčin zániku sklárstva v Rudne môže byť niekoľko: po vojne sa znížila kúpyschopnosť obyvateľstva, vzniká konkurenčná skláreň na Novej Bani, ktorá bola bližšie k železnici, odchod odborníkov ku konkurencii, či v roku 1926 sa pretrhla hrádza Nového tajchu. V roku 1927 bola definitívne zastavená výroba po viac ako 50 rokoch, zariadenia a odborníci prešli do N. Bane, prácu stratilo 145 robotníkov a väčšina budov bola zrútená.

Na mieste fabriky v súčasnosti stoja rodinné domy, zaujímavé je, že niektoré sú postavené z pozostatkov zničených budov niekdajšej sklárne. Bohužiaľ dnes už aj posledné zachované budovy bývalej sklárne (baliareň, Hendel a 2 sklárske domy) sú buď zanechané osudu – zubu času, alebo sú prestavané na moderné haly. V súčasnosti by už málokto rozpoznal miesto niekdajšej sklárne, preto je dôležité si to aspoň pripomínať.

Obrázok 5 Výrobky rudnianskej sklárne

Zdroj: Archív- zbierka cirkevných matrik na Rudne nad Hronom

Obrázok 6 – Rudnianska sklárňa na zač. 20. storočia, v kruhovom výreze napravo je dom niekdajšieho majiteľa Ružičku (nazývaný tiež Hendel). Do súčasnosti sa vrátane Hendela zachovali len vyznačené budovy. Zaujímavé je, že niektoré súčasné domy v tejto časti obce sú postavené z pozostatkov zničených budov, resp. komína sklárne.

Zdroj: archív OcÚ Rudno nad Hronom

2.2.3 Analýza súčasného stavu prírodných podmienok

Predmetné opisované územie sa nachádza na rozhraní dvoch geomorfologických celkov a to: Pohronský Inovec zo západnej strany a Štiavnické vrchy z východnej strany. Väčšina katastrálneho územia obce Rudno nad Hronom sa nachádza v údolnej nive rieky Hron, ktorá oddeľuje uvedené geomorfologické celky. Podľa podrobnejšieho členenia sa

celé územie sledovanej obce rozkladá v geologickom celku Štiavnický stratovulkán. Ten zaberá plochu cca 2300 km² a predstavuje najrozsiahlejšiu štruktúru Vnútorých Karpát. Jeho centrum je situované do priestoru medzi Pukancom, Rudnom nad Hronom a Novou Baňou. Vývoj Štiavnického stratovulkánu prebiehal počas terciéra a kvartéra v niekoľkých etapách od bádenu (16,4 mil. r.) až po panón (10,5 mil. r.). Tret'ohorné obdobia sú typické sopečnou činnosťou, ktorá postupne v štvrtohorách doznieva a nahrádza ju sedimentácia.

2.2.3.1 Geomorfologické pomery

Reliéf tohto územia predstavuje dvojrozmerný útvar- styčnú plochu pevného povrchu Zeme s atmosférou alebo hydrosférou. Je jedným z rozhodujúcich prirodzených diferenciačných faktorov. Zásadne ovplyvňuje horizontálny aj vertikálny tok látky a energie. Na vlastnosti reliéfu sa preto zákonite viažu vlastnosti ostatných zložiek krajiny. Ich interpretácia umožňuje poznať charakter a dynamiku súčasných i minulých v krajine prebiehajúcich procesov. Z tohto dôvodu nadobúda poznanie vlastností reliéfu zvláštny význam (Trempoš, 2000).

V obci Rudno nad Hronom možno vyčleniť 2 základné typy reliéfu (typy erózo-denudačného reliéfu):

- hornatinový reliéf pokrýva takmer celé katastrálne územie obce,
- reliéf erózných brázd tvorí malú časť povrchu obce v blízkosti Hrona.

Ďalej celý kataster obce vytvárajú tzv. pozitívne morfoštruktúry. Ide o hraste a diferencované bloky, ktoré vznikli formovaním zemskeho povrchu sopečnou činnosťou pri geologickom vývoji Štiavnického stratovulkánu. Konkrétnejšie možno v obci pozorovať ešte tieto vybrané tvary reliéfu: prielomové nekaňonovité doliny- údolie Hrona, hlboké V doliny bez nivy alebo so slabo vyvinutou nivou- dolina Rudnianskeho potoka, vulkanické centrá prevažne efuzívnych a stratovulkanických kužeľov, čiastočne aj efuzívnych centier- oblasť Chlmu a Drastvice.

Podľa Atlasu krajiny SR (2002) sa územie zaraďuje do Alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútoré Západné Karpaty, oblasti Stredoslovenské stredohorie, celku Štiavnické vrchy a podcelku Hodrušská vrchovina. Vývoj Štiavnického stratovulkánu prebiehal počas terciéra a kvartéra v niekoľkých etapách od bádenu (16,4 mil. r.) až po panón (10,5 mil. r.). Tret'ohorné obdobia sú typické sopečnou činnosťou, ktorá postupne v štvrtohorách doznieva a nahrádza ju sedimentácia.

Geomorfologické jednotky

Katastrálne územie obce Rudno nad Hronom možno zaradiť do 3 geomorfologických celkov (mapa 4, tabuľka 1): Štiavnické vrchy, Vtáčnik a Žiarska kotlina. Najväčšie územie pritom spadá do Štiavnických vrchov.

Štiavnické vrchy sa v obci Rudno nad Hronom rozprestierajú J od rieky Hron a tvoria viac ako 2/3 rozlohy katastra obce. Do obce zasahuje ich západná časť (podcelok) tzv. *Hodrušská hornatina*. Jej reliéf je výrazne členitý, najvyšším bodom v katastri obce je Veľký Žiar (855,8 m n.m.). Ďalšími známymi vrchmi sú Hrádok (416,2 m n.m.), Chlm (725,9 m n.m.), Drastvica (834,2 m n.m.). Amplitúda reliéfu sa pohybuje medzi 311 m m.m. až 855,8 m n.m. Hornatinu budujú sopečné útvary so stratovulkanickou štruktúrou, silne porušené zlomami. Reliéf je veľmi pestrý, na vypreparovaných sopečných prúdoch a žilných telesách s častými bralnými útvarmi. Pre bohatstvo nerastných surovín (zlato, striebro, olovo, zinok, meď...) priťahovala Hodrušská hornatina už od stredoveku.

Žiarska kotlina zasahuje do katastra obce len úzkym pásom v blízkosti rieky Hron svojim JZ výbežkom, podcelkom *Žarnovické podolie*. Predstavuje výrazný medzihorský krajinný celok v geomorfologickej oblasti Slovenské stredohorie. Tento úzky pás široký asi 1 km je zovretý z J Štiavnickými vrchmi a zo S Vtáčnikom. Vyznačuje sa prevažne rovinatým reliéfom na riečnej nive Hrona, lokálne i pahorkatinou na terasách a náplavových kužeľoch. Amplitúda reliéfu zväčša nepresahuje 30 m a stredný uhol sklonu 2 stupne. Nadmorské výšky sa pohybujú medzi 200 a 300 m. Táto oblasť je dôležitá nielen pre poľnohospodárstvo, ale aj dopravu. Prechádza ňou významná cestná a železničná komunikácia.

Vtáčnik zasahuje do obce len okrajovo. Tvorí SZ cíp katastra. Do sledovanej obce zasahuje jeho podcelok *Raj*. Známy je vrch Voznica (493,0 m n.m.). Ide o veľmi hlboko rezaný reliéf s amplitúdou 471- 640 m a stredným uhlom sklonu 14- 19 stupňov. Podložie je budované zväčša andezitmi.

2.2.3.2 Geologické pomery

Zaujímavé územie sa v zmysle regionálneho geologického členenia Západných Karpát nachádza v regióne Štiavnické vrchy. Podľa podrobnejšieho členenia sa celé územie sledovanej obce rozkladá v geologickom celku Štiavnický stratovulkán. Ten zaberá plochu cca 2300 km² a predstavuje najrozsiahlejšiu štruktúru Vnútrotných Karpát. Jeho centrum je situované do priestoru medzi Pukancom, Rudnom nad Hronom a Novou Baňou.

V geologickej skladbe územia Rudna nad Hronom sú zastúpené pyroxenické andezity s ryolitom a nachádzajú sa tu i čadičové útvary. Oblasť Štiavnických vrchov predstavuje najväčšie sopečné pohorie na Slovensku. Najviac sú v ňom zastúpené vulkanické horniny, kryštalické bridlice, vápence, minerály a to vo viac ako stodvadsiatych rudných žilách a odžilkoch. Kryštáliky vznikli predovšetkým ako produkty hydrotermálnych roztokov, teda ako dozvuky sopečnej činnosti. Horúce roztoky obsahujú meď, zinok, striebro a prenikli do pórov a puklín v horninách. Hlbšie partie rudných žíl obsahujú medenú, olovenú a zinkovú rudu, bližšie k povrchu striebornú rudu. Z nerudných minerálov sa vyskytujú kremeň, baryt, magnanokalcit, dolomit, rodochrozit, ametyst, pyrit a iné. Spomedzi unikátnych druhov je tu najznámejší holubníkov kremeň. Neogén je v záujmovom území zastúpený sopečnými tufmi, brekciami a andezitovými prúdmi. Najväčšia časť vznikla koncom bádenu v 2. andezitovej fáze. Kvartér reprezentujú terasové náplavy (štrky a piesčité hliny) rieky Hron. Prevažujú fluvialne sedimenty súvislej dnovej štrkovej akumulácie a nivných terás (risské stupne stredného pleistocénu). Staršie terasové štrky sú zriedkavé. Rozsiahlejšie sa vyskytujú najmä hlinité svahoviny. V hornatých častiach je kvartér nepatrný. Tvoria ho hlinito-kamenité sutiny, svahovité hliny a hlinito-štrkové náplavy potokov. Podľa regionálneho členenia je záujmové územie zaradené do regiónu neogénnych vulkanitov Štiavnických vrchov, rajónu deluviálnych sedimentov a rajónu údolných riečnych náplavov (Matula a kol., 1985). Povrchové hliny sú kategorizované ako hliny piesčité (MS) a štrk hlinitý (GM) patrí do triedy G4. Nakoľko hodnotená lokalita sa nachádza v mierne sklonitom území, nie je tu dokumentovaný výskyt geodynamických javov (Matula a kol., 1985).

Prevažná časť územia z hľadiska geologického vývoja je výsledkom tektonického pôsobenia sopečných pohorí (Štiavnické vrchy, Pohronský Inovec). Hlavná sopečná aktivita sa viaže na obdobie mladších treťohôr (pred 16,4 – 10,5 miliónov rokov). V prvých štádiách vulkanizmu dominovali lávové prúdy, prieniky a explózie andezitového zloženia, zavŕšené vznikom mohutnej 6 km vysokej sopky- štiavnického stratovulkánu. Záver vulkanickej činnosti mal ryolitový charakter. Po dlhom období klľudu bola sopečná aktivita obnovená v štvrtohorách, pred 120 – 130 tisíc rokmi, explóziou vulkánu, počas tohto obdobia sa sformovala aj rieka Hron. Pohronský Inovec bol jej eróznou činnosťou morfológicky oddelený od Štiavnických vrchov. Celé územie je tvorené vulkanickými horninami, najmä pyroklastikami andezitov, v ktorých sa nachádzajú ostrovkovité pyroxenické andezity.

Geologická stavba

Materská hornina (geologické podložie), pôdy a vegetácia sú navzájom prepojené. Na určitý typ horniny sa vždy viaže nejaký pôdny typ, na ktorý sa zase viaže určitá vegetácia. Geologická stavba je preto významným činiteľom pri formovaní vzhľadu krajiny. Kataster obce Rudno nad Hronom má veľmi zložitú geologickú stavbu. Najväčšiu časť podložia obce tvoria rôzne druhy magmatických hornín, ktoré sa vyformovali v neogéne (mladšie treťohory). Z nich sú vybudované hornaté časti obce, ktoré sú súčasťou pohorí Štiavnické vrchy a Vtáčnik. V štvrtohorách sa vyformovalo len územie nivy Hrona a doliny menších vodných tokov. Preto tu prevládajú rôzne riečne sedimenty.

Terciér (tret'ohory): *amfibolicko-pyroxenický andezit* tvorí rozsiahle územia od strednej po východnú časť katastra obce. Ide o svetlosivú horninu s doskovitým až nepravidelne blokovým rozpadom. Obsahuje rôzne výrastlice (plagioklas, pyroxén, amfibol, biotit). *Pemzové prúdy* tvoria SZ výbežok katastra. Sú to vysoko pórovité horniny, ktoré často podliehajú zosklovateniu. Pomerne rozsiahle územie v JZ časti obce tvorí tzv. *extruzívny komplex hyperstenicko-amfibolických až amfibolicko-pyroxenických andezitov - Chlm*. Ide o kumuláciu väčšieho počtu extruzívnych (vyvrelých) telies. Toto podložie tvorí aj oblasti S od rieky Hron. V západnej časti katastra sa tiež vyskytuje *pyroxenický andezit*. Je to tmavozelená až sivočierna hornina taktiež s výskytom rôznych výrastlíc. V južnej časti obce sa vyskytuje *andezitový porfýr s biotitom*. Je masívny tmavosivý až sivočierny, môže nadobúdať zelené odtiene. Často obsahuje výrastlice kremeňa.

Z treťohorných sopečných hornín sa v obci ešte vyskytuje v strednej časti obce *plagioklasový ryolit*. Vyznačuje sa variabilným obsahom plagioklasu, biotitu a ojedinelým amfibolom. Na juhu v oblasti Chlmu sú ešte malé nesúvislé územia tvorené argilitmi. Tie sú popretkávané rudnými žilami, ktoré boli v minulosti predmetom banskej činnosti v obci. *Kremito-monzodioritový až kremito-dioritový porfýr, typ Tatiar* tvorí tiež lokálne územia na juhu. Je to hruboporfyrická hornina s výrastlicami. Základná hmota je kremeňom, draselným živcom a kyslým plagioklasom. Do treťohôr tiež možno ešte zaradiť *fluviálne a piesčité štrky pliocénu*. Tie tvoria pahorkatinné územia J od Hrona. Ide o vysoké štrky ľavobrežných svahov.

Kvartér (štvrtohory): zo štvrtohorných hornín sa v obci vyskytujú najmä *fluviálne nivné sedimenty holocénu*. Všeobecne v nich prevládajú hliny, lokálne hliny s pieskom, v horských potokoch hlinito-štrkovité sedimenty. Tvoria podložie pomerne rozsiahleho rovinatého územia blízko rieky Hron, a tiež úzky pás pozdĺž celého toku Rudnianskeho potoka aj so všetkými prítokmi. Ďalej sa tu vyskytujú *fluviálne a piesčité štrky stredného*

pleistocénu až mladšieho mindelu. Ide o ľavobrežné výskyty terás v doline Hrona. Relatívna výšková pozícia týchto štrkov v obci je +45 až 50 m nad tokom rieky. Deluviálne sedimenty sa v obci vyskytujú najmä v dolinách malých horských potokov. Tvoria ich hlavne svahové hliny, ale aj rôzne sutiny najčastejšie hlinito-kamenité a kamenité. Ich geologický vývoj nemožno presne vyčleniť (nečlenený kvartér).

Geologické jednotky

Podľa základného rozdelenia Západných Karpát a regionálnogeologických jednotiek možno katastrálne územie obce Rudno nad Hronom zaradiť medzi tieto geologické jednotky:

Neovulkanity: neogénne vulkanity v Západných Karpatoch vytvárajú tri regionálno-geologické a morfológické celky charakteru vrchovín a vrchov v oblasti stredného a východného Slovenska. Obec Rudno nad Hronom možno ďalej bližšie zaradiť medzi tzv. Stredoslovenské neovulkanity. Slovenské stredohorie a priľahlá časť Ipeľskej pahorkatiny sú budované vulkanickými (sopečnými) a vulkanickosedimentárnymi (sopečno-usadenými) horninami neogénneho veku. Podľa podrobnejšieho delenia zaraďujeme územie obce Rudno nad Hronom do *Štiavnického stratovulkánu*. Patria sem aj územia obce na S, ktoré sú síce podľa geomorfologického členenia súčasťou pohoria Vtáčnik a Žiarskej kotliny, no nezaraďujú sa do samostatných geologických jednotiek týchto celkov.

2.2.3.3 Pedologické pomery

V širšom okolí obce sa vyskytujú prevažne hnedozeme nasýtené až nenasýtené na stredne ťažkých až ľahších skeletnatých zvetralinách rôznych typov. Na naplavovanej nive Hrona sa vyvinuli fluvizeme, v hornatej časti na vulkanických zvetralinách bol zaznamenaný výskyt kambizemí a nachádzajú sa tu v lesnatom spoločenstve aj hnedé lesné pôdy, hlinito-kamenité sutiny, svahové hliny a hlinito-štrkové náplavy boli zaznamenané aj v úsekoch potokov tečúcich územím. V povodí Hrona sa nachádzajú terasové náplavy (štrky a piesčité hliny). V celom katastrálnom území nie sú zaznamenané územia ohrozené eróziou.

Pôdne typy

Územie obce Rudno nad Hronom tvorí 5 pôdných typov. Pôdne typy sú určené sledom diagnostických horizontov. Najväčšie plochy, až takmer 80 % katastra, zaberajú **kambizeme (hnedé lesné pôdy)**. Sú to pôdy prevažne listnatých lesov (dubiny, bučiny) mierneho pásma. Dominantným pôdotvorným procesom je brunifikácia. Je to

trojhorizontálna A-B-C pôda s vývojom najčastejšie na zvetralinách pevných nekarbonátových hornín.

Ďalším pôdnym typom je **ranker**. Vyskytuje sa lokálne v malých oblastiach takmer v celom katastri obce, susedí s kambizemami. Ide najmä o pôdy strmých svahov. Najväčšiu plochu zaberá v JZ časti katastra. Je to silne skeletnatá a prevzdušnená pôda pohorí. Je to dvojhorizontálna pôda A-C s vývojom na silne skeletnatých plytkých zvetralinách pevných a spevnených kyslých silikátových hornín.

Fluvizeme (nivné pôdy) sa vyskytujú v centrálnej rovinatej časti katastra obce, v povodí rieky Hron. Tieto pôdy sa v obci využívajú na poľnohospodárske účely, preto sú zväčša odlesnené. Sú to mladé dvojhorizontové A-C pôdy s vývojom rušeným záplavami na recentných aluviálnych sedimentoch. Ďalšie dva pôdne typy sa vyskytujú len lokálne.

Luvizem sa vyskytuje na malom území v západnej časti katastra. Prevláda tu proces ilimerizácie- vyplavovanie ílovitých častí do hĺbky. Táto pôda vznikla na rôznych horninách, prevažne nekarbonátových substrátoch, v podmienkach premyvného vodného režimu.

Glejové pôdy možno pozorovať tiež na malom území v západnej časti obce. Konkrétne ide o riečny ostrov Hrona. Tieto pôdy majú vysokú hladinu podzemnej vody, sú silne zamokrené.

Pôdne druhy a skeletnatosť pôd

Delením pôd na základe zrnitosti dostávame pôdne druhy, a to podľa zastúpenia jednej kategórie alebo viacerých zrnitostných kategórií. V katastrálnom území obce Rudno nad Hronom sa nachádzajú 3 pôdne druhy: hlinité, piesočnatohlinité a ílovité pôdy.

Hlinité pôdy obsahujú veľa prachových častíc, 30-45 % častíc menších ako 0,01mm. Majú najpriaznivejšie vlastnosti, preto sú z pôdných druhov najúrodnejšie. V katastri obce Rudno nad Hronom tvoria celý SZ cíp a tiež oblasti v centrálnej časti V aj Z od intravilánu obce, no keďže sú na pomerne zložitom reliéfe, poľnohospodársky sa využívajú minimálne.

Piesočnatohlinité pôdy tvoria veľkú oblasť nivy rieky Hron, kde sa využívajú na poľnohospodárske účely. V obci je to dominantný pôdny druh. Vyskytujú sa takmer v celom katastri na J od rieky Hron. Menšie plochy sa rozkladajú v západnej časti katastra. Tieto pôdy obsahujú 20-30 % častíc menších ako 0,01mm.

Ílovité pôdy sa vyskytujú v obci len lokálne. V najzápadnejšej časti katastra tvoria riečny ostrov Hrona. Sú to neúrodné pôdy, chudobné na humus, s vysokým obsahom jemného piesku, často bývajú ovplyvnené podzemnou vodou.

Zrinitosť, textúra pôdy je jednou zo základných fyzikálnych vlastností pôdy, vyjadrená v pomere zastúpenia zrinitostných kategórií, najčastejšie v percentách. Obec má pomerne členitý reliéf, preto sa tu vyskytujú pôdy s rôznym zastúpením skeletnatých častíc. Ide o skelet zo sopečných materských hornín- ryolit, andezit, pyroxenit, rôzne kremičitany, porfýry a tufy. Väčšina pôd obce je silne skeletnatá (nad 50 % skeletu), poľnohospodársky využívané pôdy v rovinatej oblasti rieky Hron, sú len s malým obsahom kamenitých častíc (pod 5 %).

2.2.3.4 Hydrologické pomery

Územie katastra obce Rudno nad Hronom hydrologicky patrí do povodia Hron. Celé územie spadá k úmoriu Čierneho mora. Z hydrogeografického hľadiska patrí územie do vrchovinnno-nízinnej oblasti so snehovo-dažďovým typom režimu odtoku s najväčším prietokom v apríli (niekedy i v máji je prietok väčší ako v marci). Rieka Hron má celkovú plochu povodia 5465 km². Pramení v gemerskej časti Slovenského Rudohoria vo výške 934 m n.m., a ústi do Dunaja vo výške 102,9 m n.m. V obci Rudno sa nachádza hydromerná stanica. Priemerný prietok na Brehoch je 49,970 m³/sek.-1. Rieka Hron je druhá najdlhšia rieka na Slovensku, ktorá vytvára hlbokú dolinu, zovretú sopečnými pohoriami.

Povrchové vody

Rieka Hron (obrázok 10) je najväčším vodným tokom na území obce, čomu nasvedčuje už samotný názov obce Rudno nad Hronom. Katastrom obce preteká JV smerom v dĺžke okolo 2,8 km, a teda aj celé územie obce spadá do jeho povodia. Intravilán obce sa rozprestiera na jeho ľavom brehu.

Rieka Hron sa spomína už v dobe rímskej. V roku 172 rímsky cisár Marcus Aurelius napísal svoje filozofické dielo *Ta eis Heauton* (Hovory so sebou) na vtedajšom území Kvádov, kde spomína rieku Granoua. Hron meria 298 km a je po Váhu druhou najdlhšou riekou na Slovensku. Pramení pod Kráľovou hoľou v Nízkych Tatrách v nadmorskej výške okolo 980 m. Do Dunaja sa vlieva pri Štúrove (112 m n. m.). Má snehovo-dažďový režim odtoku. Patrí do úmoria Čierneho mora a je tokom II. rádu. Prerezuje najmä sopečné Slovenské stredohorie, kde si do konca neogénu nestačil vytvoriť rozvinutú sieť prítokov. Plocha povodia je 5464 km² a dlhodobí priemerný prietok v Novej Bani je 49,5 m³/s.

V sledovanej obci sa nachádzajú ešte 2 významnejšie vodné toky: **Rudniansky potok** je ľavostranným prítokom Hrona, meria okolo 9 km a je tokom III. rádu. Pramení pod sedlom Lachtriská (698 m n. m.) v obci Uhliská a pozdĺž neho sa rozprestiera takmer

celý intravilán obce Rudno nad Hronom, kde aj ústi do Hrona. Nachádza sa na ňom tiež chránená prírodná pamiatka **Rudniansky vodopád**. Je vysoký asi 4 m a vznikol pri tektonickom zlome geologického podložia, tvoreného sopečnými horninami. Rudniansky potok, ktorý preteká obcou, pozostáva z dvoch ramien. Jedno rameno tečie smerom od Uhlísk, druhé od Pukanského chotára dolu Hrdzavou. Tieto dve ramená sa v Doline spájajú do jedného potoka, ktorý tečie dolu dedinou a pri škole sa vlieva do Hrona.

Rudniansky potok tiež slúžil pre bývalú skláreň na výrobu elektrickej energie pre zariadenia a tiež jej osvetlenie. Táto malá elektráreň pracovala na princípe prudkého spádu vody, ktorá prekonávala vysoký sklon svahu. Údajne sa využíval 20 m vysoký vodopád, ktorý poháňal vodné koleso. Za hlavným výrobným objektom bola postavená malá elektráreň, v ktorej sa vyrábala elektrina nielen na osvetlenie prevádzkových miestností a areálu sklárne, ale aj cesty od sklárne hore až po byt majiteľa sklárne, ktorý bol v budove nazývanej "Handel", asi pol kilometra od sklárne. Strojné zariadenie a elektráreň boli poháňané vodným zdrojom, ktorý sem bol privádzaný kanálom až po skláreň, kde v dôsledku sklonu terénu dostával veľmi prudký spád. Trvalosť vodného zdroja zaručoval tajch.

Mokráň je pravostranným prítokom Hrona, meria asi 1,5 km a je tokom III. rádu. Pramení a taktiež ústi na území katastra sledovanej obce. Z geomorfologického hľadiska patrí do oblasti Vtáčnika.

Podzemné vody

Štiavnické vrchy sú vodohospodársky bezvýznamné vzhľadom na malé pramene s výdatnosťou málo nad 1,0 l/s. Ich centrálnu časť (okolie Banskej Štiavnice a Hodruše) odvodňujú banské diela, hlavne Voznická dedičná štôlna, ktorú dal vybudovať syn Márie Terézie Jozef II. a smeruje z Banskej Štiavnice až do Hrona. Obec Rudno nad Hronom má pomerne široko rozvetvenú hydrologickú sieť. Najväčší význam pre človeka mala podľa mňa rieka Hron a jej ľavostranný prítok Rudniansky potok, ktoré museli byť oddávna hlavným zdrojom vody na rôzne účely, či rýb pre miestne obyvateľstvo. Čo sa týka podzemných vôd je územie obce pomerne bezvýznamné. Medzi obyvateľmi obce je známy výskyt podzemnej vody pod miestnou časťou Kalvária (ľavobrežná terasa Hrona). V súčasnosti sa na území katastra obce nenachádza žiadna väčšia vodná plocha.

Sústava vodohospodárskych objektov

Ruda vyvázaná z baní bola mletá drtičmi (stupami). Tieto drtiče boli zriadené na vodný pohon. Stálu zásobu vody udržiavali dve umelé vodné nádrže tajchy, ktoré boli

vybudované v horách za dedinou. Pretože dnes sa miesta týchto nádrží zmenili, kvôli predstave ich veľkosti udávame aspoň približne rozmery "Nového tajchu". Skalnatá dolina nad dedinou bola zahradená hrádzou asi 150 m dlhou a 30 m vysokou, takže šírka plnej nádrže bola asi 130 m, dĺžka asi 400 - 450 m s priemerom hĺbky vody 10 až 15 m. Táto nádrž sa na jar roku 1926 roztrhla a jej vody zapríčinili obyvateľstvu mnohé hmotné škody.

Ako sme už uviedli na pohon stúp a úpravu rúd v Rudnianskej doline slúžila v 19. stor. voda. Systém pozostával z dvoch vodných nádrží – tajchov a náhonových vodných jarkov. Od vodného tunela, ľavou stranou doliny viedol vodný jarok, poháňajúci tunajšie stupy. Nachádzali sa priamo v obci Rudno, asi 1,2 km smerom dolu údolím. Neskôr boli budovy stúp využité ako objekty sklárne. Menšie vodné jarky a stupy sa nachádzali tiež v Hrdzavej doline. Priebeh vodných jarkov v blízkosti hrádze Dolného tajchu je dnes možné rozpoznať na základe morfológie terénu.

Pohon banských zariadení vodnou energiou si vyžiadaval vybudovanie originálneho systému vodných nádrží, zvaných tajchov. Voda bola nevyhnutnou podmienkou ťažby a spracúvania rúd. Riešením jej nedostatku bolo prehradenie dolín hrádzami a vybudovanie siete zberných a náhonných jarkov. V priebehu 18. storočia boli v hornej časti obce Rudno nad Hronom prehradením Rudnianskeho potoka vybudované dve umelé vodné nádrže. Domáci obyvatelia ich pomenovali ako Starý a Nový tajch.

Starý horný Rudniansky tajch bol pravdepodobne vybudovaný v polovici 18. storočia v doline vedúcej smerom z Rudna nad Hronom do obce Uhliská v nadmorskej výške cca 350 m na ľavom prítoku potoka. V teréne je možné rozoznať pozostatky kamenno-zemnej hrádze, ktorá je vysoká 15 metrov a dlhá cca 100 metrov a široká 5 – 6 metrov. Na jednej strane je ešte viditeľný roztrhnutý starý drevený hranol, ktorý bol pravdepodobne súčasťou výpustného zariadenia. Podľa mladého porastu sa dá rozpoznať miesto, kde sa rozlievala vodná plocha.

Hrádza bola pretrhnutá pri havárii začiatkom 20. stor. a dnes je jej južná časť zničená prielomom Rudnianskeho potoka. Zachovala sa iba vymurovaná časť vodného tunela, ktorá bola pôvodne v telese hrádze. V pretrhnutej časti je možné vidieť prierez telesom hrádze, dokumentujúci spôsob stavby v 19. stor.

Obrázok 7 Starý horný Rudniansky tajch

Zdroj: Archív OÚ Rudno nad Hronom

Nový – dolný tajch sa nachádzal v nadmorskej výške asi 240 m, priamo nad obcou. Jeho rozmery boli: šírka 130 m, dĺžka 400-450 m, hĺbka 10-15 m. Jeho veľkosťou ho možno prirovnať k tajchu Moderštôľňa na Kopaniciach (časť obce Hodruša – Hámre).

Rudniansky Nový tajch sa zachoval až do 20. rokov minulého storočia, kedy sa roztrhla časť výpustu. Voda následne zaplavila celú dedinu a spôsobila miestnym obyvateľom veľké hmotné škody. V druhej polovici 20. stor. bola trhlina hrádze ešte zväčšená, nakoľko sa pracovníci lesov potrebovali dostať s technikou do vnútra bývalého tajchu kvôli ťažbe dreva. V teréne sa dá okrem hrádze vidieť časť vodného tunela (kamenného výpustu), ktorý bol pôvodne v jej telese. Na opačnej strane, pod cestou je viditeľný prepadový kanál (z časti vysekaný v skale), ktorým sa vypúšťala voda, ak bola hladina tajchu privysoká. Zaujímavosťou je, že základový kameň tajchu s vyrytým rokom 1789 kedysi obyvatelia, ktorí žili pod hrádzou, zapracovali do muriva malej hospodárskej budovy (viď obrázok). Oba tajchy boli prepojené vodným jarkom, ktorý viedol do miestnych stúp (neskôr do sklárne). Následne bol napojený na potok, ktorý sa v dolnej časti obce vlieva do rieky Hron (Obrázok 8).

Na záver treba spomenúť, že v rámci protipovodňovej ochrany od roku 2012 prebiehala **čiastočná obnova hrádze** na Novom tajchu v Rudne (do výšky asi 6,5 m). Odvtedy hrádza tak reguluje hladinu vody v Rudnianskom potoku, ktorý pomerne často v obci počas povodní spôsoboval väčšie škody ako samotná rieka Hron. A tak v daždivých obdobiach roka možno dnes niekdajší tajch po takmer sto rokoch vidieť aspoň z malej časti naplnený vodou.

Obrázok 8 Čiastočný Nový tajch (2014)

Zdroj: Archív OÚ Rudno nad Hronom

2.2.3.5 Klimatické pomery

Klimatické pomery sú závislé od viacerých činiteľov: slnečnej radiácie, členitosti územia, od nadmorskej výšky, reliéfu a od cirkulácie ovzdušia. Predmetné územie obce Rudno nad Hronom patrí do európsko-kontinentálnej klimatickej oblasti mierneho pásma s oceánskym vzduchom, ktorý sa transformuje na kontinentálny.

Podľa LAPINA, M. a kol. (2002) sledované územie patrí do dvoch okrskov mierne teplej oblasti s priemerne menej ako 50 letných dní za rok (s denným maximom teploty vzduchu $\geq 25^{\circ}\text{C}$), a júlovým priemerom vzduchu $\geq 16^{\circ}\text{C}$. Južnú časť zaberá mierne teplý, mierne vlhký, pahorkatinový až vrchovinový okrsk, severnú časť obce zaberá okrsk mierne teplý, vlhký, vrchovinový.

Územie podľa Atlasu krajiny patrí do klimatických oblastí s nasledujúcimi okrskami :

- mierne chladná oblasť (C1) – priemerné júlové teploty $\geq 12^{\circ}\text{C} < 16^{\circ}\text{C}$
- mierne teplá oblasť (M) -priemerné júlové teploty $\geq 16^{\circ}\text{C}$, priemerne menej ako 50 letných dní za rok s dennými maximálnymi teplotami vzduchu $\geq 25^{\circ}\text{C}$ (Lapin a kol., 2002).

Podľa klimatického členenia Slovenska (Atlas krajiny SR, 2002) patrí územie do teplej klimatickej oblasti, okrsku teplého, mierne vlhkého, s miernou zimou. Klíma je tu charakterizovaná teplou kotlinovou klímou s dlhým teplým letom, krátkym prechodným obdobím s mierne teplou jarou a jeseňou a krátkou chladnou horskou klímou a zimou s krátkym trvaním snehovej pokrývky. Hornatinová časť riešeného územia patrí do miernej teplej klimatickej oblasti. Charakter podnebia vyplýva z rozmanitosti územia, kde pretrváva teplá až mierne chladná horská klíma s ročným úhrnom zrážok 600 – 900 mm a

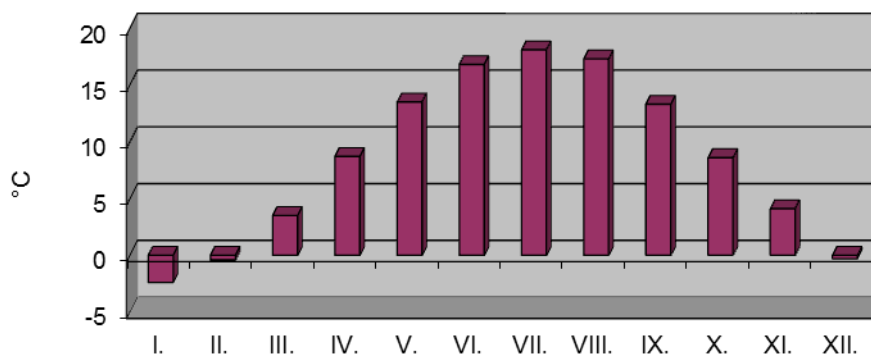
priemernou ročnou teplotou 8°C. Pomerne priaznivé podnebie vplýva pozitívne aj na vegetáciu. V priebehu roka je najteplejším mesiacom júl s priemernou mesačnou teplotou vzduchu 18,1°C. Maximálne teplota vzduchu vystupuje na 25°C a viac v priemere v 60 dňoch a na 30°C a viac v priemere v 12 dňoch. V horúcich letách vystupujú absolútne maximá teploty vzduchu až na 38°C (Tab. 11, Graf 1). Teplé obdobie vymedzené priemernou dennou teplotou vzduchu 15 °C a viac trvá v priemere 100 dní od začiatku júna do konca druhej dekády septembra. Najchladnejším mesiacom je január s priemernou mesačnou teplotou vzduchu -2,4 °C a s poklesom minimálnej teploty vzduchu na -25 °C. Mrazové obdobie vymedzené priemernou dennou teplotou vzduchu 0 °C a menej trvá v priemere 70 dní od polovice decembra do začiatku druhej dekády februára. Minimálna teplota vzduchu klesá pod 0 °C v priemere v 118 a maximálna teplota vzduchu v priemere v 20 dňoch.

Tabuľka 11 Priemerné mesačné a ročné teploty vzduchu v °C

mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	rok
°C	-2,4	-0,4	3,5	8,7	13,2	16,8	18,1	17,3	13,3	8,6	4,1	-0,3	8,4

Kol. autorov: Interné materiály zo SHMÚ Bratislava

Graf 1: Priemerné mesačné a ročné teploty vzduchu v °C

Vypracovala: RNDr. Anna Štefanková (2015)

Teplotné pomery na území obce Rudno nad Hronom sú podmienené najmä rôznorodou nadmorskou výškou. Preto vychádzajúc z faktu, že nižšie položené časti katastra sú teplejšie ako vyššie položené, usudzujem, že prvé známe osídlenie sa nachádzalo v najteplejšej oblasti v centrálnej časti katastra obce. Podstatná časť Žiarskej kotliny patrí k subtypu teplej kotlinovej klímy, ktorej charakteristickým znakom je častá inverzia teplôt. Táto centrálna časť katastra poskytovala na území obce najvhodnejšie klimatické

podmienky s pomerne vysokou teplotou vzduchu a dostatkom zrážok. Napriek tomu, podľa môjho názoru klimatické pomery pri osídľovaní daného územia hrali len menej významnú úlohu.

Oblačnosť a slnečný svit závisí tiež od ročného obdobia a mesiac. Prízemné inverzie o vertikálnej hrúbke do 100 metrov sa vytvárajú najmä v údoliach predmetného územia. Prízemné inverzie sa vyskytujú prevažne od večernej do skorej dopoludňajšej doby. V priemere v 35 dňoch sa v najnižších údolných polohách vyskytujú celodenné prízemné inverzie. Najväčšiu početnosť v 65 – 70 % zastúpení vykazujú inverzie slabšej intenzity, pri ktorých sú pahorkatinné polohy oproti dolinám teplejšie o 0 – 2 °C.

Trvanie slnečného svitu je závislé od ročnej doby, expozície, členitosti reliéfu, uhla úklonu svahov, veľkosti daného horizontu, od množstva oblačnosti a výskytu hmiel. Najviac slnečného svitu o priemernom ročnom úhrne okolo 1700 hodín dopadá na južne orientované podhorské oblasti o sklone 15°C a viac, ktoré sú slabo zasahované radiačnými údolnými hmlami, nízkou inverznou oblačnosťou i vyvýšenou advektívnou hmlou a konvektívnou oblačnosťou. V najnižších údolných oblastiach je trvanie slnečného svitu skracované najmä radiačnou hmlou a tým sa jeho ročná suma v týchto polohách znižuje na 1600 – 1650 hodín.

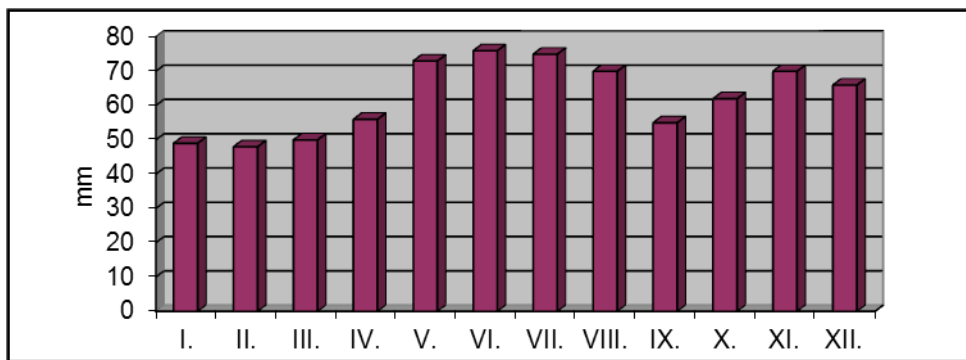
V predmetnom území sa vyskytujú predovšetkým radiačné hmly. V dôsledku toho sú údolné lokality najviac náchylné na ich tvorbu. Hmly sa vytvárajú prevažne v jesennom a zimnom období. K tvorbe hmiel dochádza najčastejšie v priebehu noci a rozrušované sú spravidla v dopoludňajších hodinách. Najviac oblačnosti sa vyskytuje v novembri až januári. V júli až septembri je pokrytie oblohy oblačnosťou menej ako 50 % a tým sa v tomto období vyskytuje najmenej, v priemere len 4–5 zamračených dní.

Novobanská oblasť so spádovými okolitými obcami má celoročné zrážky pomerne vyrovnané iba z miernymi výkyvmi (Tab. 12, Graf 2). V údolných lokalitách napadne v priemere za rok 750 mm zrážok. Humídnosť klímy mierne narastá v podhorských oblastiach. Počas vlhkých rokov maximálne úhrny zrážok dosahujú 1200 – 1300 mm. Minimálne mesačné úhrny zrážok sa pohybujú od 0 do 8 mm a najnižší ročný úhrn zrážok dosiahol 490 mm. V jednotlivých mesiacoch sa v priemere vyskytuje 7 – 10 a za rok zhruba 98 zrážkových dní s úhrnom vlahy 1 mm a viac.

Tab. 12: Priemerný ročné úhrny zrážok v mm

mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	rok
mm	49	48	50	56	73	76	75	70	55	62	70	66	750

Kol. autorov: Interné materiály zo SHMÚ Bratislava

Graf 2: Priemerný ročné úhrny zrážok v mm

Vypracovala: RNDr. Anna Štefanková (2015)

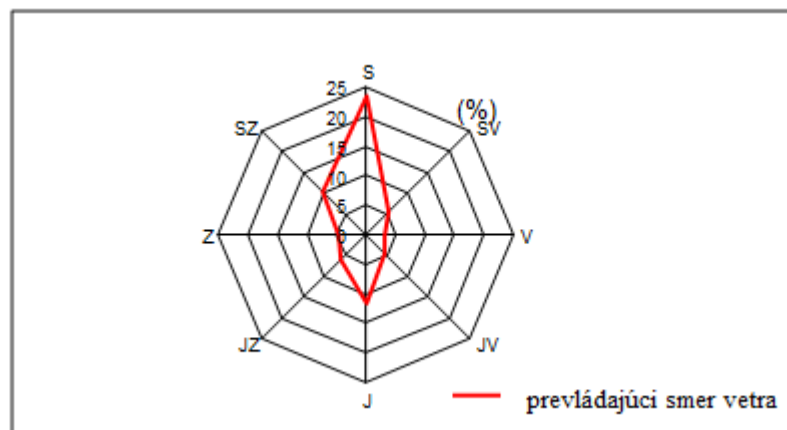
Čo sa týka veterných pomerov v členitom reliéfe danej krajiny je prúdenie vzduchu rôznorodé. Závislé je najmä od orientácie dolín, expozície a sklonitosti svahov. Celkove prevláda severné prúdenie vzduchu, ktoré je vo večerných až nočných hodinách podporované termickou cirkuláciou ovzdušia, t.j. stekaním studeného vzduchu z pahorkatín a kopcov do dolín. V období jar až jeseň sa najmä popoludní uplatňuje termicky podmienené výstupné južné prúdenie vzduchu. V údolných záveterných lokalitách sa priemerné ročné rýchlosti vetra pohybujú v rozsahu 1 –1,5 m/s a zastúpenie slabého prúdenia vzduchu s priemernými rýchlosťami do 2 m/s je až 80 %. Najväčšia veternosť je vo vrcholových polohách kopcov, v ktorých priemerné ročné rýchlosti vetra sa pohybujú v rozsahu 3 –3,5 m/s a slabé prúdenia vzduchu s priemernými rýchlosťami do 2 m/s sa vyskytuje v priemere v 50 %-nej častosti (Tab. 13, Graf 3).

Tab. 13: Priemerná častosť smerov vetra v %

smer vetra	S	SV	V	JV	J	JZ	Z	SZ	bezvetrie
častosť v %	23,5	5,4	3,2	4,6	11,7	6,2	4,8	10,4	30,2

Zdroj: SHMÚ Bratislava

Graf 3: Priemerná častosť smerov vetra v %

Vypracovala: RNDr. Anna Štefanková (2015)

Smer a rýchlosť vetra (Tabuľka 12, Graf 3) boli jedným z dôležitých faktorov, prečo sa pri osídľovaní daného územia miestni obyvatelia neusádzali priamo v nive rieky Hron, ale presúvali sa do dolín potokov (v našom prípade Rudnianska dolina), kde boli chránení pred silnou veternosťou. Z grafu č. 2 je tiež jednoznačné, že v tomto území prevládal vietor z juhu, ktorý prúdil najmä pozdĺž doliny Hrona. Z toho môžeme usúdiť, že obyvatelia tohto územia si stavali svoje obydlia na vyššie položených terasách Hrona, ktoré boli tiež chránené pred hronskými záplavami.

2.2.3.6 Flóra a fauna

Na základe fytogeografického členenia Slovenska (Atlas krajiny SR) patrí záujmové územie do oblasti západokarpatskej flóry (Carpaticum occidentale), obvodu predkarpatskej flóry (Praecarpaticum) a okresu Slovenské stredohorie. Z hľadiska potenciálnej prirodzenej vegetácie patrí medzi dubovo hrabové lesy. Súčasný stav vegetácie oproti potenciálnej vegetácii dotknutého územia je výrazne pozmenený. Pôvodná vegetácia bola z rôznych dôvodov odstránená ťažbou dreva napr. výstavbou budov, komunikácií a nahradená sekundárnymi spoločenstvami, resp. ruderálnymi a antropogénne degradovanými rastlinnými spoločenstvami. Pôvodné rastlinné spoločenstvá sa zachovali len ostrovčekovite a v refúgiách mimo riešeného územia a v súčasnosti plnia významné krajinnno-ekologické a stabilizačné funkcie v krajine. Priamo v posudzovanej lokalite sa nachádzajú spoločenstvá obhospodarovaných trávnatých spoločenstiev (údolná niva rieky Hron), zastavané územia a brehové pásmo Hrona.

CHKO Štiavnické vrchy má hodnotnú anorganickú prírodu, na ktorú sa naviazalo pestré rastlinné a živočíšne druhové zloženie znásobujúce príťažlivosť územia. Na celom

predmetnom území prevažuje lesná fauna, ktorú na južne exponovaných a otvorených svahoch a bralách nahradili teplomilné panenské druhy.

Potenciálnu prirodzenú vegetáciu, ktorá by sa v riešenom území vyvinula bez antropogénneho vplyvu, predstavujú 3 rôzne celky:

- lužné lesy vrbovo- topoľové na nive Hrona
- dubov-hrabové lesy karpatské
- bukové kvetnaté lesy podhorské v najvyšších častiach hornatiny.

Geomorfologická členitosť, rôznorodé geologické podložie a geografická poloha sa odráža aj na rozmanitosti rastlinného krytu. Druhovú zloženie lesov je antropogénnym vplyvom (banícka a hutnícka činnosť) zmenené – nepôvodné. Zachovali sa však dodnes aj málo narušené lesné komplexy.

Za pôvodné dreviny môžeme v nižších polohách považovať dub plstnatý (*Quercus pubescens*) a dub zimný (*Quercus petraea*) rastúci často s hrabom obyčajným (*Carpinus betulus*). Vo vyšších polohách prevládajú buk lesný (*Fagus sylvatica*) s jedlou bielou (*Abies alba*) a na sutinách javor horský (*Acer pseudoplatanus*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*). Do lesných kultúr časom pribudol umelo vysadený smrek obyčajný (*Picea abies*), smrekovec opadavý (*Larix decidua* Pendula) a borovica lesná (*Pinus sylvestris*). Pre teplé oblasti je typický výskyt javora tatárskeho (*Acer tataricum*), ktorý ostro kontrastuje s výskytom chladnomilných druhov - breza plstnatá (*Betula pubescens*), jelša sivá (*Alnus incana*), chvostník jedľový (*Huperzia selago*), smrečinovec plazivý (*Goodyera repens*).

Veľmi zaujímavý je bylinný vegetačný kryt. Nachádzajú sa tu mezofilné druhy typické pre dubiny a bučiny, ale i množstvo chránených druhov často patriacich k endemitom. Rastie tu napríklad: kosatec sibírsky (*Iris sibirica*), orlíček obyčajný (*Aquilegia vulgaris*), žltohlav najvyšší (*Trollius altissimus*), ľalia cibul'konosná (*Lilium bulbiferum*), ľalia zlatohlavá (*Lilium martagon*), poniklec veľkokvetý (*Pulsatilla grandis*), vstavačovec bazový (*Dactylorhiza sambucina*), vstavačovec májový (*Dactylorhiza majalis*), päťprstnica obyčajná (*Gymnadenia conopsea*), mečík škridlicovitý (*Gladiolus imbricatus*), šafran karpatský (*Crocus carpaticus*), kukučka vencová (*Lychnis coronaria*), ostrica chlpatá (*Carex pilosa*) a iné.

Z hľadiska živočíšnych regiónov sa riešené územie nachádza v oblasti Západných Karpát, vnútorného obvodu (južný okrsok). Zloženie fauny širšieho riešeného územia je výsledkom zásahov človeka. Vzhľadom na prevahu urbanizovanej krajiny, je súčasná fauna územia z hľadiska diverzity veľmi chudobná. Zo zoografickej stránky oblasť patrí

hlavne do zóny eurosibírskej podoblasti, na niektorých miestach sa vyskytujú teplomilné prvky stepnej zóny. Bolo tu zistené okolo 5 550 druhov živočíchov, z ktorých chránených je 189 druhov. Živočíšstvo je viazané najmä na lesné biotopy a trávne porasty, menej na orné pôdy, brehové porasty, vodné toky, vodné plochy, skalné útvary a ľudské sídla. Podľa súčasnej legislatívy je väčšina živočíchov zaradená do zoznamu chránených druhov s vysokým spoločenským ohodnotením.

Z vtákov tu žije najmä stehlík pestrý (*Carduelis carduelis*), stehlík zelený (*Carduelis chloris*), sýkorka belasá (*Parus Caeruleus*), škovránok poľný (*Alauda arvensis*), kukučka jarabá (*Cuculus Canorus*), drozd kolohrivý (*Turdus torquatus*), žlna zelená (*Picus viridis*), d'ateľ veľký (*Dendrocopos major*), d'ateľ prostredný (*Dendrocopos medius*) aj malý (*Dendrocopos minor*), sojka škriekavá (*Garrulus glandarius*), orešnica perlovaná (*Nucifraga caryocatactes*), jarabica poľná (*Perdix perdix*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), jariabok hôrny (*Bonasa bonasia*), myšiak hôrny (*Buteo buteo*), jastrab krahulec (*Accipiter nisus*), orol kriľavý (*Aquila pomarina*), orol malý (*Hieraaetus pennatus*), sokol lastovičiar (*Falco subbuteo*), vrana túlavá (*Corvus corone corone*), krkavec čierny (*Corvus corax*), sova lesná (*Strix aluco*), výr skalný (*Bubo bubo*) a volavka popolavá (*Ardea cinerea*).

Z cicavcov prevláda piskor lesný (*Mamalia*), jež bledý (*Erinaceus concolor*), veverica stromová (*Sciurus vulgaris*), kuna hôrna (*Martes martes*), kuna skalná (*Martes foina*), sviňa divá (*Suss crofa*), srnec hôrny (*Capreolus capreolus*), jeleň obyčajný (*Cervus elaphus*). Pozornosť si zasluhuje naša najväčšia mačkovitá šelma rys ostrovid (*Lynx lynx*), ďalej mačka divá (*Felis silvestris*), a v posledných rokoch aj medveď hnedý (*Ursus arctos*). Opustené staré banské diela sú vhodným biotopom pre viaceré druhy netopierov, napr. podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), podkovár veľký (*Rhinolophus ferrumequinum*), netopier veľký (*Myotis myotis*), netopier brvitý (*Myotis emarginatus*), netopier ostrouchý (*Myotis blythi*) a iné.

Zoogeografickú pestrosť Štiavnických vrchov charakterizuje aj veľký počet plazov a obojživelníkov. Vyskytuje sa tu jašterica múrová (*Lacerta muralis*), jašterica zelená (*Lacerta veridis*), jašterica živorodá (*Lacerta vivipara*) ako a užovka hladká (*Coronella austriaca*), užovka obojková (*Natrix natrix*), užovka stromová (*Elaphe lonigissima*), slepúch lámavý (*Anguis fragilis*). Z obojživelníkov sa v hojnejšom počte vyskytuje ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), ropucha zelená (*Bufo viridis*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*) a iné.

V území je pozoruhodný aj výskyt chrobákov, motýľov a kôrovcov. Medzi typické živočíšne druhy vyskytujúce sa v tejto oblasti patria: roháč obyčajný (*Lucanus cervus*), drobníčka Revavyho (*Nycteola revayana*), fúzač dubový (*Plagionotus arcuatus*), fúzač škvrnitý (*Strangalia attenuata*), fúzač veľký (*Cerambyx cerdo*), kobylka bielopása (*Leptophyes albobittata*), kobylka dubová (*Meconema thalassinum*), kobylka južná (*Pachytachis gracilis*), vidlochvost ovocný (*Iphiclides podalirius*), vidlochvost feniklový (*Papilio machaon*), mora jarná (*Orthosia incerta*), mníška veľkohlavá (*Lymantria dispar*), svrček dúbravový (*Nemobius sylvestris*), krátkonôžka štíhla (*Ablepharus kitaibelii*), jasoň chochlačkový (*Parnassius mnemosyne*) a iné.

2.2.3.7 Starostlivosť o životné prostredie

Medzi hlavné ciele v oblasti regionálnej ochrany životného prostredia patria opatrenia na jeho ochranu a tvorbu, na obmedzenie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie, na podporu efektívneho využívania prírodných zdrojov a na zlepšenie technickej infraštruktúry v mikroregióne. Trvalo udržiavané životné prostredie je významným ukazovateľom kvality života. Dlhodobé udržiavanie, ale aj skvalitňovanie prírodného prostredia, je spoločným cieľom všetkých obyvateľov obce. Monitorovaná je i kvalita vody a ovzdušia. Taktiež je monitorovaná optimalizácia nakladania s odpadmi a chránené územia (CHKO Štiavnické vrchy). Udržiavanie a zveľaďovanie obce neznamena len ochranu a údržbu existujúcej verejnej zelene, ale aj zabránenie ďalšiemu znižovaniu podielu zelených plôch v zastavanom území obce, ich rozhodovaniu a zmysluplné riadenie výstavby a využívania územia. V súlade s touto filozofiou obec každoročne zabezpečuje ošetrovanie a udržiavanie zelene- drevín, trávnikov, kvetinových záhonov, miestneho cintorína. Súčasťou prostredia, v ktorom obyvatelia žijú, sú aj verejné priestranstvá, chodníky, miestne komunikácie, námestie s pomníkom, ktoré je obcou pravidelne čistené, ale aj detské a športové ihrisko so zabezpečením pravidelnej údržby a obnovy. K ďalším činnostiam, ktoré sa podieľajú na vytváraní atraktívneho a zdravého prostredia patrí aj prevádzka či správa cintorínov. Kvalitné životné prostredie je jednou zo základných podmienok existencie ľudstva. Vzrastajúce problémy sú spojené práve so zhoršovaním kvality ŽP a vedú ku koncentrácii úsilia štátov Európy a hlavne novo rozšírenej Európskej únie eliminovať negatívne zásahy do životného prostredia a naprávať škody spôsobené v minulosti. Svedčí o tom i prijatie Šiesteho environmentálneho akčného programu Spoločenstva „Životné prostredie 2010: Naša budúcnosť, naša voľba“ (Akčný program), ktorý tvorí rámec environmentálnej politiky EÚ. Definuje kľúčové dlhodobé ciele v starostlivosti o životné prostredie, pričom

za prioritu pokladá riešenie problémov zmeny klímy, ochrany prírody a biodiverzity, životného prostredia pre zdravie a kvalitu života, prírodných zdrojov a odpadov. Povinnosť a potreba naplňovať prijaté ciele vedúce k zlepšovaniu negatívneho stavu životného prostredia, prináležia všetkým stupňom štátnej správy a samosprávy. Obec v uvedenej hierarchii predstavuje najnižší ale základný prvok.

Zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny legislatívnou formou zabezpečuje zachovanie rozmanitosti podmienok a foriem života na zemi, vytvorenie podmienok na trvalé udržanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a udržanie ekologickej stability. Vymedzuje územnú a druhovú ochranu a ochranu drevín. Územné časti vysokej biologickej a ekologickej hodnoty boli z hľadiska zachovalosti alebo ohrozenosti biotopov vyhlásené za chránené v niektorej z kategórií chránených území alebo podliehajú osobitnej ochrane.

Druhovú ochranu sa viaže na chránené rastliny, chránené živočíchy, chránené nerasty a chránené skameneliny. Ochrana drevín zabezpečuje legislatívnu ochranu významným stromom a ich skupinám vrátane stromoradií, ktoré majú mimoriadne kultúrne, vedecký, ekologický prípadne krajnotvorný význam. Kataster obce vpadá do oblasti vyžadujúcej si zvýšenú ochranu prírody. Na území sa nachádza významná lokalita Drastvica, Chlm, Vtáčnik a CHKO Štiavnické vrchy.

Starostlivosť o územie

Územným plánovaním sa sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určujú sa zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno – historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Územné plánovanie je v súčasnosti upravené zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov. Územno-plánovacia dokumentácia je základným nástrojom územného rozvoja a starostlivosti o životné prostredie v obci. Základným nástrojom územného plánovania je územný plán obce. Územný plán obce je výsledok formálneho plánovania a je územnoplánovacím dokumentom v zmysle zákona č.50/1976 Zb. (zákon o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov) a v zmysle vyhlášky č.84/1976 Zb. (o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii) v znení neskorších predpisov. Základným pre obec je Program rozvoja obce, ktorý nahrádza i územný plán sídelného útvaru (ÚPN SÚ), ktorého záväzná časť sa po schválení obecným

zastupiteľstvom stáva všeobecne záväzným nariadením obce. Obstarávateľom ÚPN obce (alebo zóny) je obecná samospráva. Obec nemá v súčasnosti spracovaný územný plán.

Ochrana ovzdušia

Na ochranu ovzdušia v obci pred potenciálnymi a reálnymi zdrojmi znečistenia slúži zákon č. 309/1991 Zb. o ochrane ovzdušia pred znečisťujúcimi látkami v znení neskorších predpisov. Upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania. V zákone sú definované znečisťujúce látky, zdroje znečisťovania, povinnosti právnických a fyzických osôb ako aj prevádzkovateľov zdrojov znečistenia ovzdušia, poplatky a pokuty za znečisťovanie ovzdušia. Definované sú veľké zdroje znečistenia ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším. V samotnom sídle sa výroba výrazne znečisťujúca ovzdušie nenachádza. Líniovým zdrojom znečistenie ovzdušia z automobilovej dopravy sú komunikácie cesta II triedy / č. 512 prechádzajúca cez kataster obce. Na tomto úseku v čase zvýšenej dopravnej záťaže prichádza k zvýšeniu prašnosti a tiež emisií z dopravných prostriedkov (hlavne prejazd nákladných áut s TKO). Hlavným zdrojom znečistenia na území obce sú poľnohospodárska výroba, individuálne zdroje tepla a diaľkový prenos.

Priaznivosť miestnej klímy k potenciálu vychádza hlavne z typu veternosti a inverzií nakoľko prúdenie vzduchu a stabilná inverzná stratifikácia ovzdušia najviac ovplyvňujú rozptyl škodlivín. Stekanie chladného vzduchu v noci do kotliny zo štíavnických vrchov spôsobuje zanášanie kotlinového priestoru znečisťujúcimi látkami. Slabé JV prúdenie vzduchu, ktoré prevláda v Žiarskej kotline najmä od večerných do ranných hodín podmieňuje zníženie rýchlosti vetra, a tým aj jeho unášaciu silu. V styku s vyššími pahorkatinnými okrajovými polohami sa tento zoslabujúci vietor ešte viac zoslabuje a zároveň deformuje. Za spolupôsobenia stabilného zvrstvenia ovzdušia dochádza v horných častiach dolín orientovaných v smere prevládajúceho prúdenia vzduchu k zvýšeným koncentráciám škodlivín a to najmä oxidu siričitého v dôsledku jeho pomalej transformácie v ovzduší. Preto v oblasti je oproti okoliu vyššie znečistenie ovzdušia, ktoré ale nie je spôsobené len zanášaním škodlivín z hlinikárne, ale aj miestnymi zdrojmi znečistenia ovzdušia z poľnohospodárskej výroby, živočíšnych fariem a nekvalitných zdrojov vykurovania. Obec Rudno nad Hronom je od žiarskej hlinikárne vzdialená cca 28 km.

Obdobne zvýšené znečistenie ovzdušia oproti okoliu najmä z hľadiska prašnosti je zaznamenané i v Žiari nad Hronom, ktoré nie je spôsobené len od hlinikárne, ale i z miestnych zdrojov znečistenia. Stav ovzdušia v obci je ovplyvnený existujúcimi strednými

a veľkými zdrojmi znečistenia, ktoré sa nachádzajú i v meste Nová Baňa, ako aj intenzívnou automobilovou dopravou na rýchlostnej ceste R1 (líniový zdroj znečistenia). V Novej Bani je prevádzkovaný jeden veľký zdroj znečistenia ovzdušia- Knauf Insulatio a.s. a niekoľko stredných zdrojov znečistenia- ide hlavne o plyntové kotolne spol. Cortizo Slovakia, Prellaeborg Automotive Slovakia, chov hospodárskych zvierat. Ďalší veľký zdroj znečistenia je Slovnaft Hronský Beňadik (skladovanie ropných látok).

Hlukové pomery z dopravy

V zmysle Nariadenia vlády SR č. 40/2002 Z. z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami najvyššie prípustné hodnoty hluku z dopravy vo vonkajších priestoroch v obytnom území ciest I. a II. triedy, zberných mestských komunikácií a hlavných železničných ťahov sú povolené pre deň $LA_{eq,p} = 60$ dB a v noci $LA_{eq,p} = 50$ dB. Hlavná dopravná záťaž v katastrálnom území je na ceste II. triedy, ktorá prechádza cez obec. Hluk z dopravy na rýchlostnej ceste R1 a železnici zasahuje centrálnu časť obytného územia obce Rudno nad Hronom. Uvedené koridory riešeným územím prechádzajú okrajovo. Príčinou je poloha zastavaného územia obce na vyvýšenej polohe úpätia svahu. Presná hladina hlukovej záťaže nebol zisťovaná.

Radiačné zaťaženie

Miera prirodzenej rádioaktivity nie je vysoká- územie leží na rozhraní oblastí s nízkym a stredným radónovým rizikom.

Znečistenia povrchových vôd

Kvalita povrchových vôd sa sleduje na rieke Hron. Monitoring SHMÚ sa pravidelne vykonáva na profiloch Žiar nad Hronom, Žarnovica a Kalná nad Hronom. V profile Žarnovica je kvalita vody ovplyvňovaná odpadovými vodami z banskej, hutnej, drevo a kovospracujúcich prevádzok. V Novej Bani pritekajú odpadové vody s obsahom minerálnych vlákien pri výrobe izolačných materiálov a odpadové vody zo závodu Cortizo Slovakia. zdrojom znečistenia sú aj komunálne odpadové vody miest a obcí. Z hľadiska kyslíkového režimu (skupina A) je voda v III. triede znečistenia (znečistená voda), podľa základných fyzikálno-chemických ukazovateľov (skupina B) prevažne čistá voda. V skupinách C a D (nutrienty, biologické ukazovatele) je na všetkých profiloch kvalita vody v III. triede znečistenia. Údaje o znečistení Rudnianskeho potoka nie sú k dispozícii. Pri jeho prameni pod Uhliskami sa predpokladá nízka miera znečistenia. Znečistenie podzemných vôd sa v území nepredpokladá. Kvalita vody vo vodnom zdroji (tajchov) je mierne znečistená.

Kontaminácia pôdy

Riešené územie a jeho okolie sa z hľadiska kontaminácie pôd nachádza v území s nízkym obsahom rizikových látok. Obsah väčšiny rizikových látok je pod hygienickými limitmi.

Stav v odpadovom hospodárstve.

Základným právnym predpisom pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi je zákon NR SR č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2001. Jedným zo základných nástrojov stratégie hospodárenia s odpadmi je vypracovanie „Programov odpadového hospodárstva“. Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky vypracováva Ministerstvo životného prostredia a následne samosprávny kraj, obec a pôvodca odpadu. Odpady, obaly a odpadové hospodárstvo je obsiahnuté na národnej úrovni v 20 aktuálnych právnych predpisoch so zapracovaním priamych i nepriamych novelizácií.

Členenie v rámci zložky:

- Odpady a odpadové hospodárstvo (16 právnych predpisov)
- Obaly (4 právne predpisy)
- Elektrozariadenia a elektroodpad

Preberanie európskej legislatívy týkajúcej sa odpadov pozostávalo z troch krokov – prvým bolo prijatie zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a predpisov na jeho vykonanie, druhým prijatie zákona č. 529/2002 Z. z. o obaloch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a tretím krokom prijatie zákona č. 24/2004 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Táto základná právna norma na úseku odpadov a odpadového hospodárstva upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi, pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, zodpovednosť za porušenie povinností na úseku odpadového hospodárstva.

V obci Rudno nad Hronom je zavedený komunálny a separovaný zber odpadov, ktorý zabezpečuje firma Enviropol Bratislava v rozsahu zložiek komunálneho odpadu- sklo, papier, plasty. Zber nebezpečných zložiek komunálnych odpadov vykonáva spoločnosť SITA Slovensko a.s. prevádzka Levice. Odporúčam rozširovať separovaný zber odpadu a odpad v maximálnej miere recyklovať, zvyšovať podiel zhodnocovaného odpadu a sortiment separovaných komodít v zmysle cieľov programov odpadového hospodárstva obce. V PHSR v zámeroch obce navrhujeme spoločne zriadiť plochu kompostoviska a

zberného dvora. Potrebne je odstraňovať nelegálne skládky, ktoré sa vytvárajú na rôznych miestach po obci. Taktiež navrhujeme opatrenia na ochranu prírodných zdrojov, zlepšenie kvality životného prostredia a ochranu zdravia obyvateľstva, zachovanie a udržanie sídelnej vegetácie a ďalšie opatrenia. Pred znečistením vodných zdrojov tiež navrhujeme zabezpečiť potrebné opatrenia. Ďalšie opatrenia navrhujeme i ohľadom ochrany kvality pôd, v intenzifikácii využitia výrobných a hospodárskych areálov v katastrálnom území, vrátane rekonštrukcií budov. Navrhujeme tiež znížiť energetické náklady verejných budov (kultúrny dom a obecný úrad), udržiavať existujúcu líniovú zeleň s pôdoochrannou funkciou atď.

2.2.3.8 Ochrana prírody a krajiny

Zákon NR SR č. 543/2002 o ochrane prírody a krajiny legislatívnou formou zabezpečuje zachovanie rozmanitosti podmienok a foriem života na zemi. Vymedzuje druhovú, územnú ochranu a ochranu drevín. Druhovú ochranu sa viaže na chránené rastliny, chránené živočíchy, nerasty a skameneliny. Týmto zákonom sa riadi aj samotná obec Rudno nad Hronom.

Viac ako 90% výmery katastrálneho územia obce Rudna, vrátane malej časti zastavaného územia patrí do CHKO Štiavnické vrchy. Hranicu CHKO tvorí prevažne hranica lesa. Na území platí II. stupeň ochrany podľa zákona 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.

Maloplošné chránené územia (osobitne chránené časti) národného významu sa v katastri nenachádzajú.

Výnosom MŽP SR č. 3/2004- 5.1 zo dňa 14.7.2004 bola časť katastrálneho územia obce zaradená do navrhovaného zoznamu území európskeho významu pod názvom „Hodrušská hornatina” (SKUEV 0263), ktoré sa prekrýva s CHKO Štiavnické vrchy. Toto územie je zapísané v zozname lokalít európskeho významu schváleného rozhodnutím Komisie 2008/26/ES zo dňa 13.11.2007, ktorým sa podľa smernice Rady 92/43/EHS prijíma zoznam lokalít európskeho významu v Panónskej biogeografickej oblasti.

➤ Pre sústavu chránených území európskeho významu platí druhý stupeň ochrany.

Územie je navrhované z dôvodu ochrany (Zákon NR SR č. 543 Z. z. o ochrane prírody a krajiny).

a.) biotopov európskeho významu:

- Nížinné a podhorské kosné lúky (6510),
- Karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy (91G0),
- Lipovo-javorové sutinové lesy (9180),
- Vápnomilné bukové lesy (9150),

- Bukové a jedľové kvetnaté lesy(9130),
- Kyslomilné bukové lesy (9110),
- Silikátové skalné sutiny v montánnom až alpínskom stupni (8110)

b.) podľa druhov európskeho významu: fúzač alpský (*Rosalia alpina*), fuzáč veľký (*Cerambyx cerdo*), plocháč červený (*Cucujus cinnaberinus*), roháč obyčajný (*Lucanus cervus*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), vydra riečna (*Lutra lutra*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), netopier brvitý (*Myotis emarginatus*), netopier ostrouchý (*Myotis blythi*), lietavec sťahovavý (*Miniopterus schreibersii*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*) a podkovár veľký (*Rhinolophus ferrumequinum*).

Do miestneho územného systému ekologickej stability (MÚSES) (Šteffek a kol., 1992) patria nasledovné prvky:

- jadrové územia európskeho významu: Centrálna časť CHKO Štiavnické vrchy,
- biocentra regionálneho významu: NBc Hodrušská hornatina

Do biokoridoru nadregionálneho významu patrí:

- NBk 12/12 Vodný tok Hrona

Do biokoridoru miestneho významu sa navrhujú biokoridory a to:

- MBk Rudniansky potok

Ochrana prírody a krajiny

- Približne 2/3 katastrálneho územia obce je súčasťou Chránenej krajinskej oblasti Štiavnické vrchy a Územia európskeho významu (NATURA 2000) - Hodrušská hornatina.
- **Územie PR Drastvica** patrí do oblasti západokarpatskej flóry, obvodu predkarpatskej flóry, okresu Stredoslovenské stredohorie a podokresu Štiavnické vrchy. Podľa fytogeograficko-vegetačného členenia v Atlase krajiny je územie zaradené do dubovej zóny, podzóny horskej a sopečnej oblasti vegetačnej. (Pre prales okolí v okolí kóty Drastvica vypracovalo občianske združenie FSC Slovensko projekt ochrany a podalo návrh na začatie konania vo veci vyhlásenia tohto územia za rezerváciu) (r. 2013).

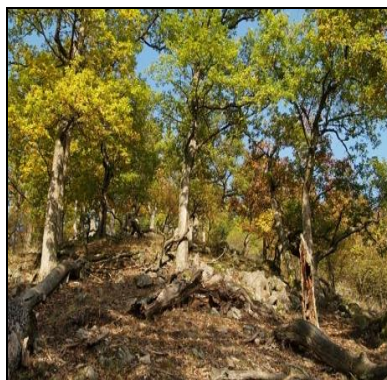
Obrázok 9 Pohľad na PR Drastvica a Veľký Žiar

Autor: Ing. Michal Jančok, (2015)

Na obrázku vidieť, že tieto dva kopce patria k najvyšším v Štiavnických vrchoch, sú veľmi ťažko dostupné, preto sa tu zachovalo jedinečné územie pôvodných pralesov. V území PR Drastvica prevládajú: lipovo-javorové sutinové lesy - Ls4, bukové a bukovo-jedľové kvetnaté lesy- Ls 5.1, dubovo-hrabové lesy karpatské- Ls 2.1, teplomilné submediteránne dubové lesy- Ls 3.1, subpanónske dubové lesy- Ls 3.1, subpanónne travinno-bylinné porasty- Tr2b. Okrem bežných druhov vyššie uvedených biotopov sú z územia známe nasledovné chránené a vzácne druhy rastlín: lišajníky a machorasty. Z hľadiska zoogeografického členenia Slovenska sa územie navrhovanej PR Drastvica nachádza v provincii listnatých lesov v podkarpatskom úseku. Nachádza sa tu vysoká druhová diverzita živočíchov a to predovšetkým bezstavovcov viazaných na odumreté drevo, mnohé druhy obojživelníkov a vtákov. Z cicavcov bol zistený výskyt medveďa hnedého (*Ursus arctos*), rysa ostrovida (*Lynx lynx*) a pod.

Obrázok 10 Dubový prales Drastvica

Poznámka: Pôvodné nedotknuté lesy (pralesy) sa zachovali v okolí kóty Drastvica po Veľký Žiar. Na tomto území môžeme vidieť 18 druhov drevín stromovitého vzrastu a veľa mŕtveho dreva, na ktoré je okrem viacerých húb, naviazané aj množstvo bezstavovcov, vrátane viacerých ohrozených druhov chrobákov

indikujúcich pralesové formácie. Už len malé a fragmentované pralesové zvyšky môžeme nájsť v masíve Chľmu.

Zaujímavosťou Drastvice je i to, že takmer všetky dreviny tu dosahujú svoj fyzický vek a zaznamenali sa tu i extrémne hrúbky zo všetkých drevín (za drevinami je Obvod kmeňa v 1,3 m: buk letný- 441 cm, javor horský- 407 cm, jaseň štíhly- 401 cm, dub zimný agregát- 391 cm, dub cerový- 326 cm, jedľa biela- 293 cm, hrab obyčajný- 255cm, lipa malolistá- 244 cm, javor mliečny- 235 cm, čerešňa vtáčia- 172cm, javor poľný- 151 cm, jarabina brekyňová- 130 cm).

Na úpätí vrchu Háj v časti Salašisko sa nachádza 5 stromov sekvojovca mamutieho. Ich vek je približne 100 rokov, výška cca. 30 m a obvod kmeňa 265 – 380 cm. K sekvojovcom sa dá dostať po horskej ceste zo železničnej stanice Rudno nad Hronom. V území sa nenachádza chránené vtáčie územie.

Chránený Rudniansky vodopád

K pomerne málo známym prírodným zaujímavostiam regiónu Stredného Pohronia patrí Rudniansky vodopád. Je jediným chráneným vodopádom v Štiavnických vrchoch. Jeho výška je asi 4 m a vznikol pri tektonickom zlome. Tvorí ho viacero prúdov, obtekajúcich skalu, ktoré v zime vytvárajú nádhernú cencúľovú výzdobu. V roku 1995 bol vyhlásený za prírodnú pamiatku. Nachádza sa na hornom toku Rudnianskeho potoka. Je dostupný po neoficiálnej asfaltovej ceste z Rudna nad Hronom Rudnianskou dolinou do Uhlísk, asi 5 km nad obcou. Síce sa nachádza hneď pri ceste, ale je ukrytý za zákrutou, preto je ho pomerne ťažké nájsť.

Obec: Uhliská

Okres: Levice (Nitriansky kraj)

GPS: 48,402554 18,731566

Nadmorská výška: 450 m

Obrázok 11 a 12 Rudniansky vodopád

Autor: Mgr. Ján Kováčik(2014)

Autor: Ing. Michal Jančok (2014)

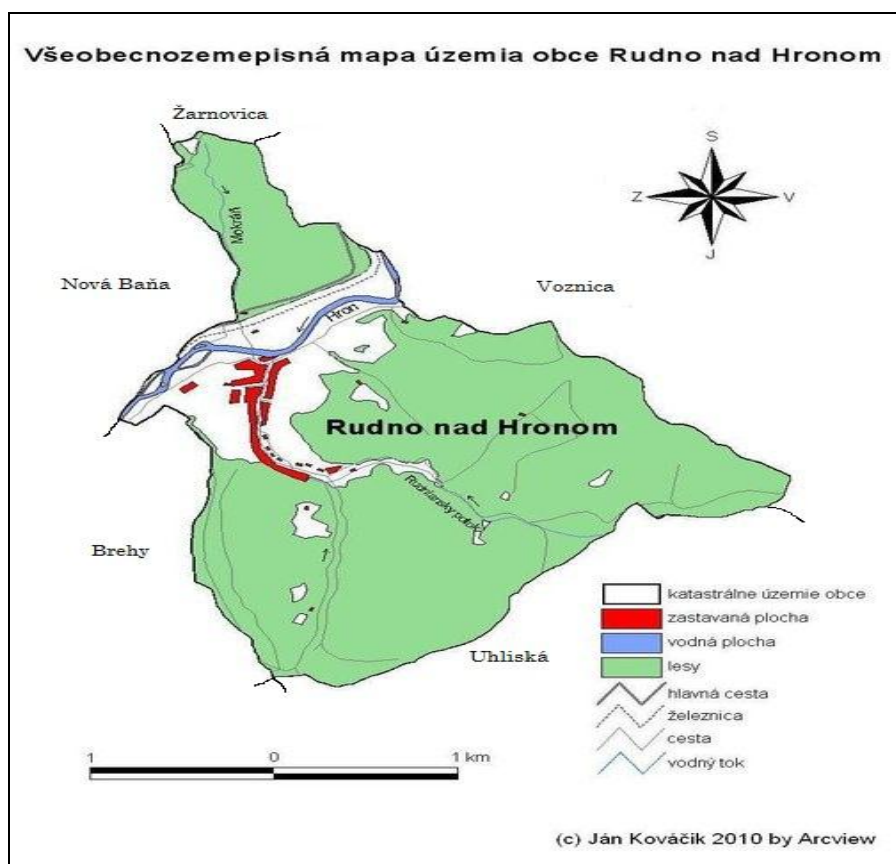
2.2.3.9 Súčasná krajinná štruktúra v obci Rudno nad Hronom

Katastrálna veľkosť obce v ha je nasledovná : oráčina 158 ha, 15 árov, lúky 52 ha 16 árov, záhrady 21 ha 99 árov, pasienky 29 ha 34 árov, lesy 1609 ha 36 árov, neplodná plocha 56 ha 23 árov (Mapa 2).

Čiastky chotára majú nasledovné mená : Okruť za Hronom, Kút, Struha, Dolné lúky, Sigeť, Stružky, Záhumnie, Kalvária, Za hôrkou, Pod Chlmom, Karolovské, Lazinky, Hrádok, Bániky, Kopanica, Brezina, Šelište, Dolinka, Dlhý laz, Lúčky, Prídele.

Reálna vegetácia sa v riešenom území odchyľuje od potenciálnej prirodzenej vegetácie. Niva Hrona je odlesnená, zalesnená zostala hornatina. V druhovej skladbe prevláda buk (58, 72%), ďalej je zastúpený hrab (14,04%) a ostatné listnaté dreviny- javor, dub cerový, agát (viac ako 20%). V malej miere sa vyskytujú ihličnaté dreviny- smrek (1,11%), borovica (1,75%), smrekovec (1,48%). Lesné plochy pokrývajú väčšinu riešeného územia. Majú výmeru 946, 94 ha t. j. 76,6% z celkovej výmery katastrálneho územia.

Mapa 2 Všeobecno-zemepisná mapa územia obce Rudno nad Hronom

Autor: Mgr. Ján Kováčik (2010)

Spoločenstvá stepného typu tvoria väčšinu poľnohospodárskeho pôdneho fondu. Nachádzajú sa na strmých svahoch v prechodových polohách medzi zastavaným územím a zalesnenými plochami. V minulosti sa využívali ako pasienky.

- **Sukcesné lesné spoločenstvá** vznikli na hospodársky nevyužívaných plochách, alebo nachádzajú sa tu rôzne formácie nelesnej drevinovej a krovinovej vegetácie. Trvalé trávne porasty majú výmeru 151,87 ha, t. j. 12,3% z celkovej výmery katastrálneho územia.
- **Plochy ornej pôdy** sa nachádzajú len v úzkom (menšom) pruhu na nive Hrona. Orná pôda má výmeru 50,6 ha, t.j. 4,1% z celkovej výmery katastrálneho územia.
- **Synantropná vegetácia** má zastavanom území kultúrny charakter. Tvoria ju prevažne úžitkové záhrady, okrasné plochy pri rodinných domoch a na záhumienkoch.
- **Záhrady** tvoria v obci 31,6 ha, t.j. 2,56% z celkovej výmery katastrálneho územia.
- **Sídelná vegetácia** sa nachádza v centre obce a to na námestí, kde má charakter verejného parku a v miestach pozdĺž Obecného potoka.

2.2.4 Analýza socio-ekonomických podmienok

2.2.4.1 Demografia obyvateľstva

Obývanosť miestnej časti obce Rudno nad Hronom je veľmi riedka, nepravidelná a roztrhaná po celej doline obce a po stranách štátnej cesty, potoka ako i priľahlých dolín a dolínok v dĺžke 5 km. Obec Rudno nad Hronom mala v roku 1869 celkovo 459 obyvateľov. V roku 1910 mala obec celkovo 885 obyvateľov. V tomto období mala obec najviac obyvateľov v rámci celého historického hľadiska. Nárast obyvateľstva bol ovplyvnený sklárskou výrobou, baníctvom. Od roku 1970, kedy mala obec 710 obyvateľov, od vtedy zaznamenávame výrazný pokles v demografii. Zníženie počtu obyvateľov bolo ovplyvnené zánikom sklárskej a baníckej činnosti a v súčasnej dobe pokles je zaznamenaný pre zhoršenú finančnú situáciu a nezamestnanosť. V obci sa za posledné desaťročie postavilo iba málo rodinných domov, za prácou mladí ľudia odchádzajú do vzdialenejších miest a zahraničia, čo situáciu ani v súčasnej dobe nezlepšuje. Okrem spomínaných problémov situáciu zhoršuje aj starnutie celkovej populácie v obci. Nízka pôrodnosť, nezamestnanosť, zhoršená infraštruktúra, vymieranie staršej populácie, rozvodovosť, toto všetko je príčinou poklesu demografickej štruktúry. Koncentrácia priemyselnej výroby do miest a následne zúženie ekonomickej základne na vidieku spôsobujú dodnes odliv hlavne mladého vidieckeho obyvateľstva. Počet obyvateľov, ale aj domov sa v obci v minulosti mnohokrát menil. Výrazný pokles

spôsobovali vojnové udalosti, nezamestnanosť, socializácia poľnohospodárskej pôdy, vymieranie staršej populácie. Z tabuľky 14 môžeme vidieť, že počet obyvateľov v obci Rudno nad Hronom výrazne klesá a preto si myslíme, že túto situáciu by mohla výrazne zmeniť výstavba IBV, bytových domov a nové priemyselné areály, ktoré by poskytli hlavne domácomu obyvateľstvu vhodné zamestnanie.

Sčítanie obyvateľstva, domov a bytov ktoré sa naposledy konalo v roku 2011 bolo súčasťou celosvetového programu populačných a bytových cenzov, ktorý v spolupráci s Eurostatom koordinovala OSN. Patrí k jedným z najstarších a najvýznamnejších štatistických zisťovaní. Kvôli medzinárodnej porovnateľnosti zistených výsledkov má osobitný význam. V členských štátoch Európskej únie sa sčítanie uskutočnilo po prvý raz v histórii v tom istom roku s využitím rovnakých, respektíve porovnateľných definícií zisťovaných údajov. Záväzným dokumentom na vykonanie SODB 2011 sa stalo nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 763/2008 z 9. júla 2008 o sčítaní obyvateľov, domov a bytov. V Slovenskej republike bolo sčítanie vyčerpávajúce štatistické zisťovanie údajov uvedených v zozname, ktorý je prílohou k zákonu č. 263/2008 Z. z. o sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 z 18. júna 2008. Podľa tohto zákona povinnosť poskytnúť údaje na účely sčítania mali obyvatelia SR a cudzinci zdržiavajúci sa na území SR v rozhodujúcom okamihu sčítania, okrem cudzincov požívajúcich diplomatické výsady a imunitu. Prvýkrát v histórii sa pri sčítaní využili nielen klasické tlačené sčítacie formuláre, ale aj ich identická elektronická forma. Tlačené formuláre sa vyplňali od 21.mája 2011 do 6. júna 2011. Každú domácnosť navštívil sčítací komisár, ktorý priniesol sčítacie tlačivá a požiadal členov domácností o ich vyplnenie. Formuláre elektronickým spôsobom bolo možné vyplniť na stránke www.scitanie2011.sk. Aktuálne údaje sa zisťovali metódou samosčítania, t.j. do sčítacích formulárov ich zapisovali sami obyvatelia.

Samotná obec Rudno nad Hronom prechádzala čo sa týka samotného obyvateľstva od obdobia vzniku i rôznymi vývinovými etapami, čo malo výrazný vplyv na vývojové zmeny v počte obyvateľov. V minulosti z histórie o samotnej obci sa dozvedáme, že zmeny hospodárstva a následne celej spoločnosti boli predovšetkým ovplyvňované rôznymi udalosťami. V roku 2001 mala obec 535 obyvateľov, čo predstavuje najviac za posledných desať rokov. Od tohto roku počet obyvateľov mierne klesá. Pokles môže spôsobovať aj starnutie pôvodného obyvateľstva a celkovo nízka natalita. Táto situácia sa do budúcnosti môže výrazne zmeniť, čo môže ovplyvniť plánovaná bytová výstavba v obci a rozvoj aj priemyselnej a výrobnjej sféry, pričom pôvodní obyvatelia by mali možnosť nájsť

i vhodné zamestnanie a nemuseli by za prácou dochádzať do odľahlejších miest a do zahraničia. Týmto sa očakáva oveľa väčší príliv obyvateľov, hlavne čo sa týka mladšej populácie, čím by sa obec stala opäť mladšou a potenciálne i prítiažlivejšou. V súčasnosti trend sociálno-ekonomického rozvoja je prioritou číslo jedna a takýto rozvoj môže obci priniesť i výhody v dosahovaní vyváženého rastu. V rámci rozvojových zámerov sa obec koncentruje na potenciálne príležitosti a všestranný rozvoj územia. Pozornosť preto treba venovať príležitostiam, v ktorých má obec najviac silných stránok, alebo oblastiam, v ktorých sa vzhľadom na veľkú príležitosť a potenciálnu návratnosť investícií ukazuje efektívne vytvorenie nových silných stránok. Príklady z praxe uvádzajú, že i málo rozvinutý región má popri slabých miestach aj silné miesta, ktoré pokiaľ dokáže správne identifikovať a využiť, vytvárajú predpoklady pre trvalý a vyrovnaný sociálno-ekonomický rozvoj.

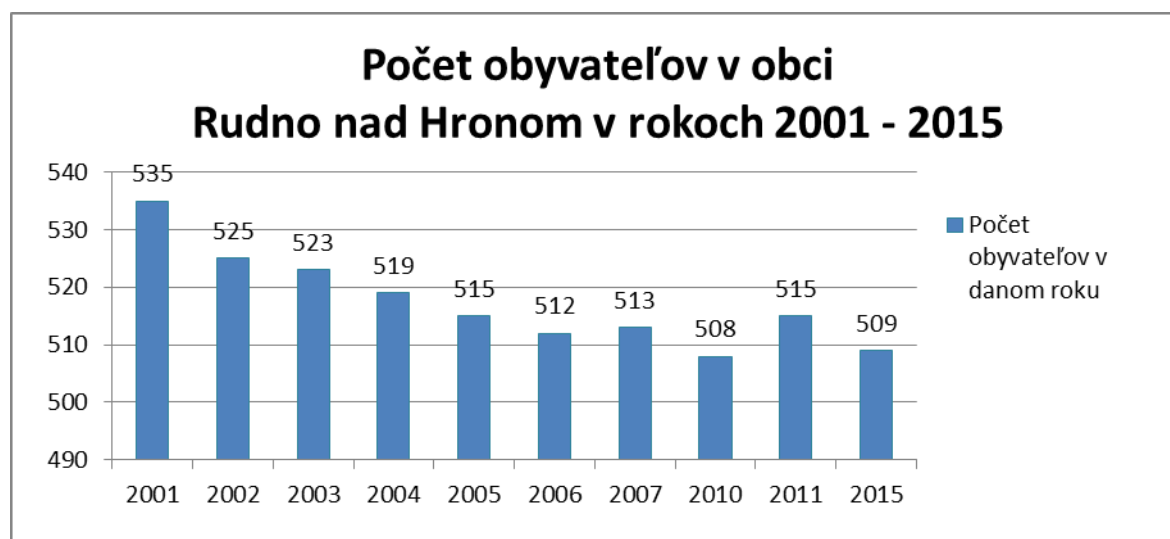
Počet obyvateľov od roku 2001 do roku 2015 dokumentuje Tabuľka 14 a Graf 4.

Tabuľka 14 Počet obyvateľov od roku 1869 – 2015

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2010	2011	2015
počet obyv.	535	525	523	519	515	512	513	508	515	509

Zdroj: Štatisticky spracované údaje zo SODB 2011 sú v elektronickej forme dostupné na internetových stránkach Štatistického úradu SR www.statistics.sk a www.scitanie2011.sk.

Graf 4 Vývoj počtu obyvateľov v jednotlivých vývinových obdobiach

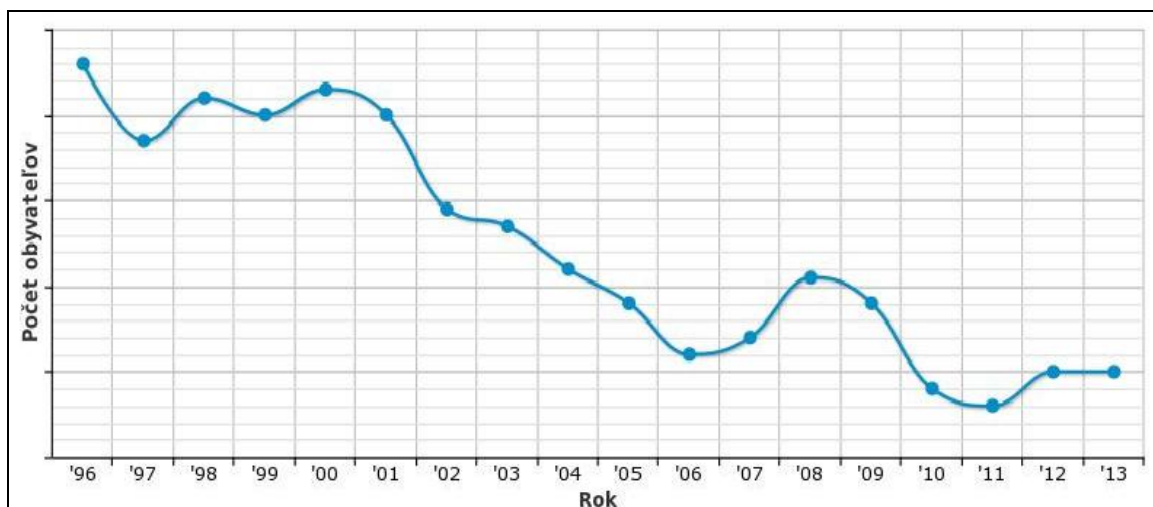

Spracoval: RNDr. Anna Štefanková (2015)

Zdroj: Štatisticky spracované údaje zo SODB 2011 sú v elektronickej forme dostupné na internetových stránkach Štatistického úradu SR www.statistics.sk a www.scitanie2011.sk.

Počet obyvateľov v jednotlivých rokoch 1996 – 2013 dokumentuje Graf 5.

Graf 5 Počet obyvateľov v jednotlivých rokoch 1996 – 2013

Zdroj: <http://naseobce.sk/mesta-a-obce/2889-rudno-nad-hronom/statistiky-a-grafy>

Porovnanie počtu obyvateľov medzi rokmi 2001 – 2011 dokumentuje Tabuľka 15.

Tabuľka 15 Porovnanie počtu obyvateľov medzi rokmi 2001 – 2011

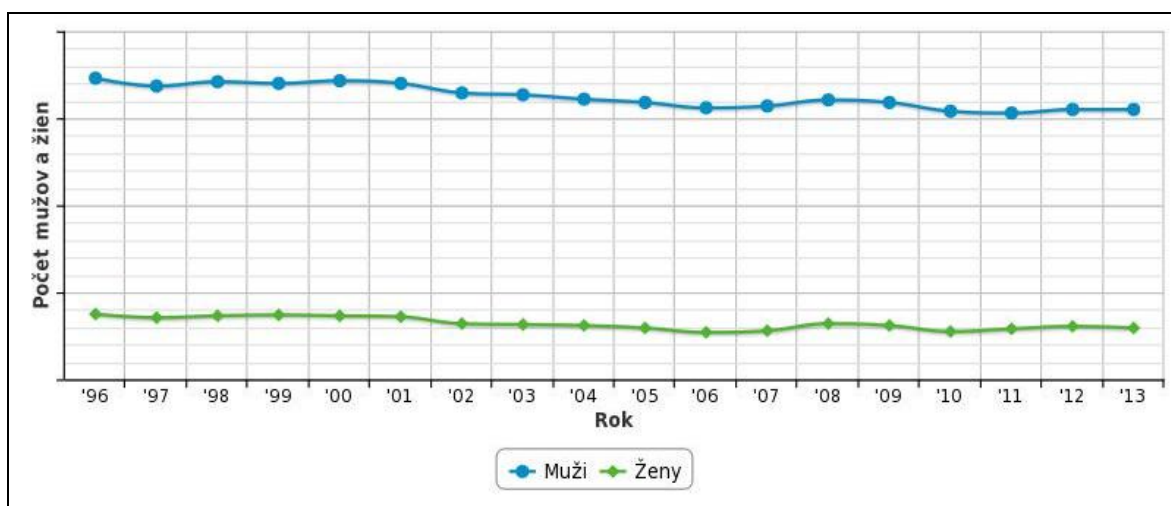
Rok	Muži	Ženy	Spolu
2001	252	283	535
2011	254	261	515

Spracoval: RNDr. Anna Štefanková (2015)

Zdroj: Štatisticky spracované údaje zo SODB 2011 sú v elektronickej forme dostupné na internetových stránkach Štatistického úradu SR www.statistics.sk a www.scitanie2011.sk.

Koncentrácia priemyselnej výroby do miest a následne zúženie ekonomickej základne na vidieku spôsobujú dodnes odliv hlavne mladého vidieckeho obyvateľstva. Počet obyvateľov, ale aj domov sa v obci v minulosti mnohokrát menil. Výrazný pokles spôsobovali vojnové udalosti, nezamestanosť, socializácia poľnohospodárskej pôdy, vymieranie staršej populácie. Z tabuľky 15 môžeme vidieť, že počet obyvateľov v obci Rudno nad Hronom výrazne klesá. V súčasnosti sa v obci nachádza celkovo 509 obyvateľov. Stav o počte mužov a žien v jednotlivých rokoch 1996 – 2013 dokumentuje Graf 6.

Graf 6 Počet mužov a žien v jednotlivých rokoch

Zdroj: <http://naseobce.sk/mesta-a-obce/2889-rudno-nad-hronom/statistiky-a-grafy>

V štruktúre obyvateľov je počet žien takmer vyrovnaný s počtom mužov. Väčšia prevaha žien najmä v poproduktívnom veku je predovšetkým dôsledkom vyššej dĺžky života žien. V predproduktívnom veku je nepatrná prevaha obyvateľov mužského pohlavia, čo je dôsledkom väčšieho prirodzeného prírastku mužov. Obec zaraďujeme v súčasnej dobe k regresívnemu typu populácie (Interné materiály OÚ v Rudne nad Hronom, 2015 a ŠŠÚ- Krajský úrad v Banskej Bystrici).

2.2.4.2 Dynamika počtu obyvateľov

Medzi základné demografické ukazovatele patrí aj dynamika obyvateľstva, ktorá sa vyjadruje prirodzeným a mechanickým pohybom. Pri pohľade na prirodzený prírastok (Tab. 3) vidieť, že výsledok v obci Rudno nad Hronom nadobúda kladnejšie hodnoty v celkovom počte prisťahovaných obyvateľov od roku 2011. Najnižší prírastok bol zaznamenaný v roku 2011. V obci zaznamenávame i zvýšenú úmrtnosť, ktorá dosiahla najvyššie hodnoty v rokoch 2011 a 2013 s počtom v každom roku 9 osôb. Migračný prírastok v obci v roku 2014 nadobudol hodnotu 16 obyvateľov, čo je z časti spôsobené návratom prevažne mladších ľudí na dedinu, súvisiaci s dostatkom domového fondu obce.

Na zmeny vplývali i rôzne vonkajšie okolnosti. V ekonomike a hospodárstve zanechali stopy na osídlení vidieka. Úbytok obyvateľstva v minulosti bol spôsobený vytváraním pracovných miest vo väčších mestách a súčasne nedostatkom práce na vidieku.

Dynamiku obyvateľstva v obci Rudno v rokoch 2011 – 2015 dokumentuje Tabuľka 16 a Graf 7.

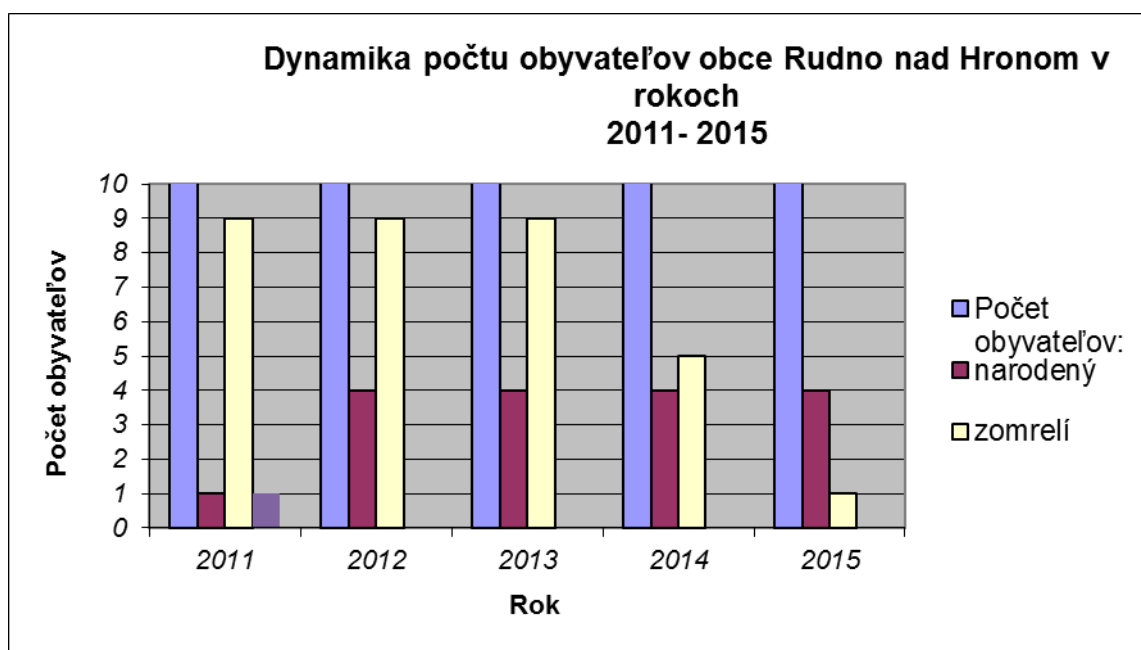
Tabuľka 16 Dynamika počtu obyvateľov v obci Rudno nad Hronom

Obec Rudno nad Hronom	Rok	stav	2011	2012	2013	2014	Stav k 31.05.2015
	Prirodzený	narodení	1	4	4	4	4
	Pohyb	zomrelí	9	6	9	5	1
	Prirodzený		-8	-2	-5	-1	3
	Prírastok						
	Mechanický	prist'ahovaní	6	16	15	16	6
	Pohyb	odst'ahovaní	8	10	7	7	7
	migr. prírastok		-2	6	8	9	-1
	celk. prírastok		-10	4	3	8	2
	poč. obyvateľov		515	498	501	509	509

Zdroj: ŠSÚ- Krajská správa v Banskej Bystrici

Vypracovala: RNDr. Anna Štefanková, 2015

Graf 7 Dynamika počtu obyvateľov obce Rudno nad Hronom v rokoch 2011 – 2015

Zdroj: ŠSÚ- Krajská správa v Banskej Bystrici

Vypracovala: RNDr. Anna Štefanková, 2015

2.2.4.3 Veková a pohlavná štruktúra

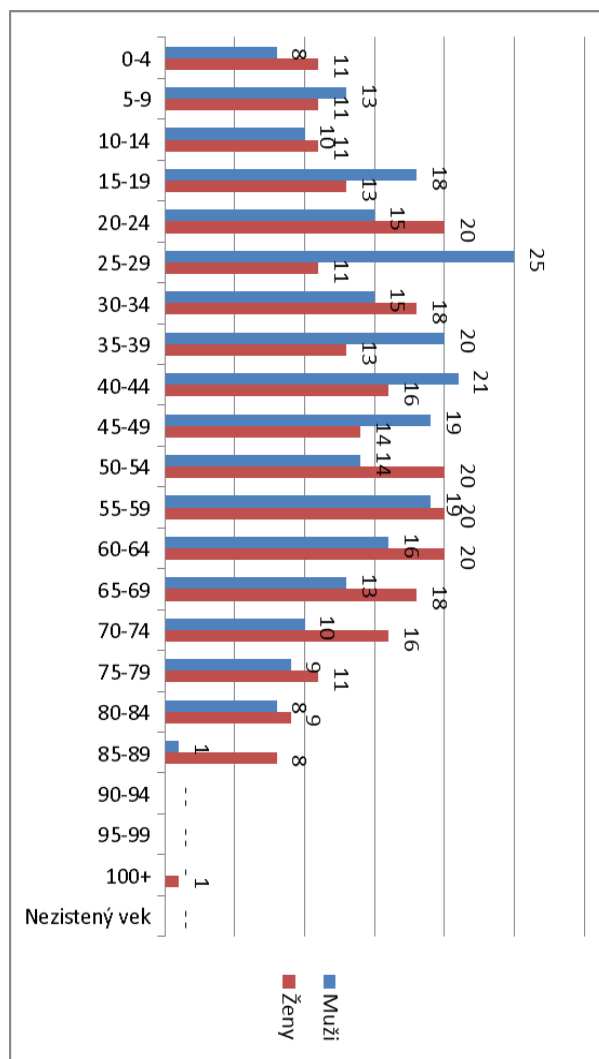
Veková štruktúra obyvateľstva sa vyjadruje aj zaradením obyvateľstva do vekových skupín prostredníctvom biologických, hlavných a produktívnych vekových skupín (Mládek, a i., 2006).

Pri vekovej a pohlavnej štruktúre sa zdôrazňuje pritom prepojenosť pohlavnej a najmä vekovej štruktúry s jednotlivými zložkami demografickej dynamiky. Tieto zložky sa navzájom kauzálne ovplyvňujú. Zastúpenie jednotlivých vekových skupín v populácii v súčasnosti je výsledkom pôsobenia vyššie uvedených procesov prirodzeného pohybu a zároveň nepriamo procesov, ktoré ich ovplyvňujú (Jurčová, 2003).

Pri pohľade na vekovú a pohlavnú štruktúru môžeme spozorovať negatívnu tendenciu vekového zloženia populácie, smerujúcu k znižovaniu počtu obyvateľov. Vo vekovej štruktúre v obci, čo sa týka porovnania počtu mužov so ženami môžeme vidieť, že tento stav nie je vyrovnaný a že vo vekovej štruktúre majú prevahu ženy (Tabuľka 17 a Graf 8).

Tabuľka 17 a Graf 8 Veková a pohlavná štruktúra (2011)

VEK POHL. AVIE	Muži	%	Ženy	%
0 - 4	8	1,6	11	2,1
5 - 9	13	2,5	11	2,1
10 - 14	10	1,9	11	2,1
15 - 19	18	3,5	13	2,5
20 - 24	15	2,9	20	3,9
25 - 29	25	4,9	11	2,1
30 - 34	15	2,9	18	3,5
35 - 39	20	3,9	13	2,5
40 - 44	21	4,1	16	3,1
45 - 49	19	3,7	14	2,7
50 - 54	14	2,7	20	3,9
55 - 59	19	3,7	20	3,9
60 - 64	16	3,1	20	3,9
65 - 69	13	2,5	18	3,5
70 - 74	10	1,9	16	3,1
75 - 79	9	1,7	11	2,1
80 - 84	8	1,6	9	1,7
85 - 89	1	0,2	8	1,6
90 - 94	0	0	0	0
95 - 99	0	0	1	0,2
100+	0	0	0	0
Nezistený vek	0	0	0	0
Spolu	254	49,32	261	50,68

*Zdroj: ŠSÚ- Krajská správa v Banskej Bystrici
Vypracovala: RNDr. Anna Štefanková (2015)*

V obci Rudno nad Hronom je najviac detí vo veku od 5 do 9 rokov a to celkovo z toho tvorí 13 chlapcov a 11 dievčat. Ďalšou početnejšou skupinou je mládež vo veku od 25

do 29 rokov a z tohto počtu tvorí 25 osôb mužského pohlavia a 11 osôb ženského pohlavia. Z tabuľky a grafu vidieť, že z celkového počtu obyvateľov majú od veku 50 až 54 rokov už prevahu ženy. Do tohto veku mali prevahu muži. Z tabuľky vidieť i to, že obyvatelia od 50 – 99 rokov tvoria spolu 41,3% z celkového počtu obyvateľov. Takže populácia mladých ľudí je s populáciou starších ľudí v súčasnosti vyrovnaná. Obec Rudno v roku 2011 malo spolu 515 obyvateľov. Z toho tvorí 254 mužov, čo je 49,32% a 261 žien, čo predstavuje 50,68%. Pomer medzi mužmi a ženami je tiež takmer vyrovnaný. Situácia v obci by sa mohla zlepšiť. Nakoľko sa podarí vystavať nové byty, môžeme očakávať príliv mladšieho obyvateľstva do obce a tým sa výrazne zmení celková demografická a veková i pohlavná štruktúra obyvateľov.

2.2.4.4 Vzdelanostná štruktúra

V obci sa nenachádza základná škola. V súčasnosti výchovu a vzdelávanie detí v obci poskytuje materská škola. Na základe analýzy doterajšieho vývoja možno očakávať, že rozvoj vzdelávania sa bude orientovať na: kultúrne tradície a environmentálnu výchovu detí predškolského veku. Deti z obce do základnej školy cestujú do príľahlej obci Brehy, do miest ako Nová Baňa a Žarnovica. Tabuľka X nám dokumentuje stav o počte obyvateľov a o tom, v akom počte obyvateľstvo dosahuje vzdelanostnú úroveň.

Tabuľka 18 Bývajúce obyvateľstvo obce Rudno nad Hronom podľa pohlavia a podľa najvyššieho skončeného stupňa školského vzdelania za rok 2011

Územie Horné Hámre	Trvalo bývajúce obyv. spolu	Najvyššie dosiahnuté vzdelanie					
		Základné	Učňovské (bez maturity)	stredné odborné (bez maturity)	úplné stredné učňovské (s maturitou)	úplné stredné odborné (s maturitou)	Vysokoškolské
Rok 2011	515	85	91	55	29	114	14

Kol. autorov: Sčítanie obyvateľstva, domov a bytov 2011, ŠÚ SR

V obci vo vzdelanostnej štruktúre majú významné postavenie obyvatelia s úplným stredným odborným vzdelaním (s maturitou) (22,13%). Druhá najpočetnejšia skupina obyvateľstva dosiahla učňovské vzdelanie (bez maturity) (17,70 %). Potom základné vzdelanie dosiahlo v obci celkom (16,50%). A poslednou skupinou najvyššie dosiahnuté vzdelanie t.j. vysokoškolské dosiahlo obyvateľstvo v obci celkovo (2,7%).

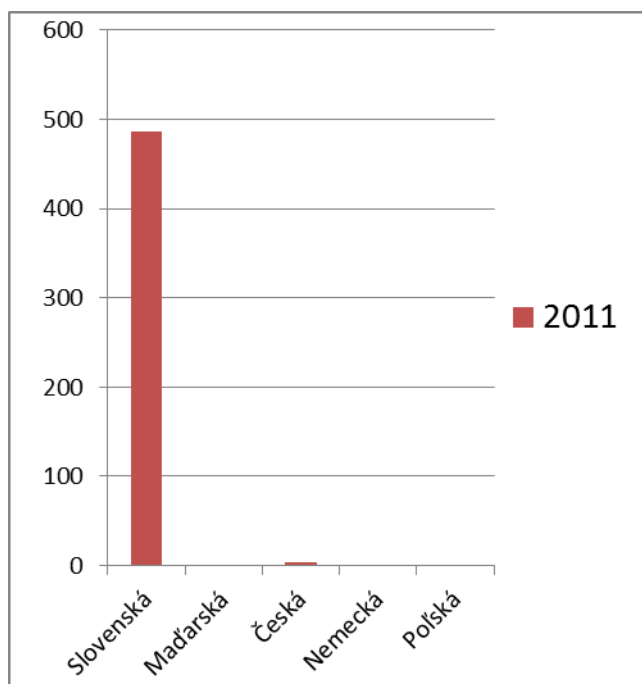
2.2.4.5 Národnostná a religiózna štruktúra

Podľa výsledkov sčítania z roku 2011 môžeme obyvateľstvo hodnotiť aj z hľadiska religiozity. Sledované územie má vysoký stupeň religiozity, čo je typické pre väčšinu vidieckych obcí. Obyvateľstvo v skúmanom území je opäť homogénne a hlási sa k rímsko-katolíckej cirkvi. Preto v religióznej štruktúre dominantným náboženským vyznaním je rímsko-katolícke. Národnostné zloženie obce za rok 2011 dokumentuje Tabuľka 19 a Graf 9.

Tabuľka 19 Národnostné zloženie obce Rudno nad Hronom v roku 2011

Národnosť/rok	2011
Slovenská	486
Maďarská	1
Česká	3
Nemecká	0
Poľská	1
Nezistená	24
spolu	515

Graf 9 Národnostné zloženie obce Rudno nad Hronom v roku 2011

Kol. autorov: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011, ŠÚSR

2.2.4.6 Zamestnanosť a nezamestnanosť obyvateľstva

Medzi demografické ukazovatele zaradujeme aj zamestnanosť obyvateľstva. Na základe zmapovania zamestnanosti vieme usúdiť, koľko obyvateľov v obci je ekonomicky aktívnych, koľko obyvateľov sa nachádza na materskej dovolenke, koľko pracuje dôchodcov a koľko sa nachádza v obci nezamestnaných obyvateľov. V minulosti boli ľudia žijúci v tejto obci prevažne samostatní, pretože v každej časti sa vyskytovalo niekoľko remeselníkov, robotníkov a hospodárov.

V dnešnej dobe sú vidiecke obce charakteristické nízkym počtom pracovných príležitostí a vysokým percentom dochádzania za prácou mimo mesta, okresu i mimo republiky. Priemerne za prácou dochádza vyše 65% obyvateľstva. V okresnom meste

Žarnovica k nosným ekonomickým odvetviám patria hutnícky a strojársky priemysel. V minulosti mal mnohoročnú tradíciu drevársky priemysel (bývalá Preglejka a.s. Žarnovica); no nedokázal čeliť dlhotrvajúcim problémom a v súčasnosti sa toto odvetvie úplne rozpadlo. Ekonomická kríza poznačila aj závod Sandrik a Berndorf s.r.o v Hodruši Hámroch, kde sa činnosť týchto závodov úplne rozpadla a zanikla. V súčasnej dobe sa v Hodruši Hámroch rozvíja cestovný, poznávací cestovný ruch a rekreačná činnosť, hlavne v okolí Dolnohodruškého a Hornohodruškého tajchu, nakoľko v tomto prostredí vznikajú hotely, wellness zariadenia a penzióny. V okresnom meste Žarnovica medzi dominantné odvetvia priemyslu, kde za prácou dochádzajú i obyvatelia z obce Rudno nad Hronom patria: Illichmann Slovakia s.r.o, Neumann Aluminium Fließpreswerk Slovakia s.r.o, NAFO Žarnovica s.r.o, Metal Craft- Anton Král', Mestský podnik služieb, COOP Jednota Žarnovica s.d., CMK s.r.o, SOU drevárske, TUBEX s.r.o. a novopostavený závod Berndorf-Sandrik a.s. Na bohatú tradíciu ťažby a spracovania rúd v Štiavnických vrchoch nadväzuje ťažbou a úpravou zlata a striebra podnik Slovenská banská spoločnosť a.s. v Hodruši-Hámroch, kde sídlia aj Štiavnické strojárne, ktoré sa zaoberajú výrobou kovových nádob. Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne-neaktívne podľa dochádzky do zamestnania z roku 2011 dokumentuje Tabuľka 20.

Tabuľka 20 Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne-neaktívne podľa dochádzky do zamestnania z roku 2011

Odvetvie hospodárskva	Obec Rudno nad Hronom
trvalo bývajúce obyvateľstvo spolu	515
pracujúci (okrem dôchodcov)	171
pracujúci dôchodcovia	3
osoby na materskej dovolenke	1
osoby na rodičovskej dovolenke	11
nezamestnaní	48
študenti stredných škôl	27
študenti vysokých škôl	14
osoby v domácnosti	0
dôchodcovia	156
príjemcovia kapitálových príjmov	0
deti do 16 rokov(nar. po 20.05.1995)	66
iná	2
nezistená	16
z toho ekonomicky aktívny	223

Zdroj: ŠSÚ- Krajská správa v Banskej Bystrici

Nezamestnanosť

Najvýznamnejším ukazovateľom situácie na trhu práce je miera nezamestnanosti, ktorá je jedným zo základných kritérií pre identifikovanie problémových regiónov.

Celkový stav na trhu práce signalizuje aj počet evidovaných nezamestnaných. Nezamestnanosť v riešenom území má síce klesajúcu tendenciu a aj napriek tomuto priaznivejšiemu vývoju je však úroveň miery nezamestnanosti stále nad celoštátnym priemerom. Miera nezamestnanosti je podiel nezamestnaných z celkového počtu všetkých práceschopných obyvateľov. Vývoj nezamestnanosti v roku 2013 bol priaznivejší v porovnaní s rokmi 2009 až 2012, najmä v II. polroku, kedy bol vývoj ovplyvnený miernym nárastom zamestnanosti a nižším pohybom pracovnej sily v rámci sezónnej zamestnanosti. Obec Rudno nad Hronom vykazovalo v tomto období mieru nezamestnanosti 16,21%. (Zdroj: UPSVaR Banská Štiavnica, odd. informatiky a štatistiky, pobočka UPSVaR Nová Baňa).

Nezamestnanosť je centrálnym, ale i osobným a ľudským problémom moderných spoločností. V štruktúre nezamestnaných presahuje nezamestnanosť žien, nezamestnanosť u detí a žiakov základných škôl a pomerne k nepriaznivým faktorom patrí aj pretrvávanie dlhodobo nezamestnaných, čoho je dôsledok nielen transformačných zmien v spoločnosti, ale predovšetkým tu ide o pracovníkov zo zaniknutých spoločností a firiem. Nezamestnanosť u ekonomicky neaktívnom obyvateľstve dokumentuje Tabuľka 21.

Tabuľka 21 Miera nezamestnanosti k 31.12. 2014 a k 30.04.2015

Názov obce	Počet obyvateľov	Rozloha v ha	Hustota osídlenia v obyv. /km ²	Miera nezamestnanosti k 31.12.2014	Miera nezamestnanosti k 30.04.2015
Rudno nad Hronom	509	1,929	26.20	16.60	15.04

Zdroj: ÚPSVaR Banská Štiavnica (2015)

Situácia v tomto regióne by sa mohla výrazne zlepšiť vytváraním nových pracovných príležitostí v spojení s cestovným ruchom a turizmom, pri zlepšení celkovej infraštruktúry tejto oblasti a pri odstránení nežiadanej socioprofesnej štruktúry. Súčasná ekonomická kríza tento stav neustále zhoršuje a pribúda čoraz viac nezamestnaných. Do regiónu neprichádzajú žiadny noví investori. V celom regióne je miera v nezamestnanosti 23,06 percent. Situácia sa neustále mení, všetko je v závislosti od prepúšťania a prijímania nových zamestnancov v existujúcich firmách. Celý Žarnovický okres je na tom v posledných rokoch najhoršie, pretože za posledné obdobie sa nevytvárajú žiadne nové pracovné príležitosti, kvôli zlej finančnej situácii. Pod pojmom nezamestnanosť sa rozumie zväčša dobrovoľné a dlhotrvajúce prerušenie práce. Určitá miera nezamestnanosti je sprievodným javom aj v pružne sa rozvíjajúcich ekonomikách. Nezamestnanosť v súčasnosti spôsobujú hlavne tieto príčiny: nie je dopyt po tovaroch a službách(nevyrába sa, nepredáva, peniaze nie sú v kolobe), prechádza sa z jedného systému na druhý,

pričom sa mení automaticky počet zamestnancov, politika vlády neprijíma také zákony, ktoré by zvýhodňovali podnikateľské subjekty, nefunkčný sociálny systém, klesá životná úroveň, nevytvára sa HDP, zhoršuje sa zdravotný stav, naštŕbujú sa rodinné vzťahy a zväčšuje sa kriminalita. Mieru nezamestnanosti v okrese Žarnovica k 31.12.2011 dokumentuje mapa 3.

Mapa 3 Miera nezamestnanosti v okrese Žarnovica (stav k 31.12.2011)

Zdroj: ÚPSV a R pobočka Žarnovica (2014)

2.2.4.7 Bytová a technická infraštruktúra obce

Obec Rudno nad Hronom plní primárne obytnú funkciu. Aktivity sekundárneho a terciárneho sektoru sú zastúpené len v minimálnej miere a to len v časti bývalého objektu JRD. Funkčné zónovanie je v štruktúre obce zreteľne vyprofilované. Voľné plochy pri bývalom JRD navrhujeme využiť pre nové prevádzky priemyselnej výroby, aspoň do takej miery, aby sa čiastočne znížila nezamestnanosť domáceho obyvateľstva. Rekreačné funkcie sa budú rozvíjať predovšetkým vo väzbe na existujúci športový areál Rudno nad

Hronom a v kontaktnej polohe s Hronom, kde sa uvažuje s pobytovými aktivitami v krajine. Návrh rozvoja obce do budúcnosti počíta s rozvojom obytnej funkcie a to výstavbou nových bytových jednotiek v obci formou IBV a zvyšovaním domového fondu. Existujúca štruktúra je vklinená do úzkeho údolia a ohraničená je zväčša trvalými trávnyimi porastami, ktoré sú v hranici s chráneným územím. Ďalšia štruktúra v hornom konci obce je ohraničená súvislými lesnými porastami. V rámci programového dokumentu k vytypovaným rozvojovým plochám pripadajú plochy na Záhumní, Hrádok a pri cintoríne v blízkosti areálu Jaminá. Taktiež v obci pre výstavbu nájomných bytov sa uvažuje využiť plochy v zastavanom území pri hlavnom vstupe do obce, kde by sa využili neobývané pôvodné budovy ako napr. budova bývalej obecnej školy a Materskej školy. Pre realizáciu novej IBV a rodinných domov je potrebné v obci riešiť najprv majetkovo-právne vzťahy a ich následné odkúpenie, ktoré bude vpaďať pod majetok obce. V obci Rudno nad Hronom sa taktiež uvažuje s rekonštrukciou zástavby v centrálnej časti obce a hlavne budovy obecného úradu a kultúrneho domu. Premena tejto časti územia sa bude týkať aj priestoru kde je umiestnený pamätník padlých hrdinov, kde by sa vytvorila polyfunkčná centrálna zóna obce a revitalizácia tohto pietneho miesta. Súčasné funkčné využitie existujúcich zastavaných plôch ostáva bez zásadnejších zmien. Intenzifikácia ich využitia je prípustná v rámci záhrad rodinných domov, dostavbami a nadstavbami existujúcich objektov. Intenzifikáciu možno vo väčšine prípadov dosiahnuť aj bez nárokov na dodatočné investície. Vybudovanie novej komunikácie a technického vybavenia sa bude týkať len v prípadoch výstavby IBV v časti na Záhumní, kde sa uvažuje v tomto prípade o zokruhovanie miestnej komunikácie k miestnej komunikácii, pričom miestna komunikácia by umožňovala obyvateľom lepší prístup do stredu obce, v ktorej je sústredený obchod s potravinami. V tejto súvislosti sa uvažuje aj s dobudovaním odstavňých plôch na rôznych úsekoch, kde si to stav vyžaduje.

Domový a bytový fond

Bývanie je hlavnou funkciou v riešenom území. Bytový fond tvorí tradičná zástavba rodinných domov, zväčša jedno až dvojpodlažných. Horší stavebnotechnický stav bytového fondu sa týka starších objektov, ktoré v obci nachádzame a ktoré nie sú prispôsobené súčasným štandardom bývania.

Z dochovaných historických záznamov sa dočítame, že v roku 1535 mala obec 8 port, roku 1610 38 domov, školu a krčmu, roku 1720 18 daňovníkov, mlyn, krčmu a 7 remeselníkov. V roku 1828 tu bolo už 70 domov a 461 obyvateľov.

Z dejín obce po 2. svetovej vojne treba spomenúť niektoré dôležité udalosti, resp. stavby, ktoré ovplyvnili život obyvateľov obce:

- V roku 1949 bolo založené menšinové družstvo, ktorého predsedom bol Ján Pacalaj.
- V roku 1952 bola zelektifikovaná celá obec.
- V roku 1959 bolo založené celoobecné Jednotné roľnícke družstvo, ktoré sa r. 1967 zlúčilo s Voznicou pod názvom JRD Družba.
- V roku 1970 boli postavené 2 družstevné štorbytovky v časti Záhumnie.
- V roku 1976 bola daná do prevádzky nová budova železničnej stanice.
- V roku 1981 bol postavený Dom smútku.
- V roku 1981 sa začali stavebné práce na novom moste cez rieku Hron. Ten bol daný do užívania roku 1985.
- V roku 1982 bola postavená ďalšia družstevná osembytovka v časti Záhumnie,
- V roku 2000 bola dokončená plynofikácia celej obce.
- V roku 2002 bola postavená nová moderná budova materskej škôlky v časti Záhumnie. Taktiež sa vykonali opravy dôležitých budov v obci: budovy Obecného úradu(bývalého MNV) a kultúrneho domu, bývalej materskej školy, hasičskej zbrojnice.

Návrh na riešenia bytového fondu

V obci v poslednom období rastie záujem o bytovú výstavbu zo strany individuálnych stavebníkov. Neuspokojivý stav bytového fondu v obci a vyhliadky pokračovania prísťahovania nových obyvateľov kladú značné nároky na riešenie bývania. Nevyhnutné je v prvom rade v obci riešiť majetkovo-právne vzťahy ohľadom pozemkov. Potom bude nevyhnutná intenzifikácia a rekonštrukčné zásahy v rámci existujúceho obytného územia a tiež otvorenie nových lokalít určených pre bytovú výstavbu. Istý podiel bytovej výstavby je potrebné zabezpečiť formou nájomných bytov a domov, kde by mnohí ľudia našli cenovo dostupné bývanie v porovnaní s individuálnou bytovou výstavbou rodinných domov dostupných len pre vyššie príjmové skupiny. Odporúča sa intenzifikácia existujúceho obytného územia a rekonštrukcia bytového fondu v starších neobývaných domoch.

Technická a občianska vybavenosť obce

Občianska vybavenosť obce je čiastočne vybudovaná na úrovni základnej vybavenosti. Jednotlivé zariadenia sa sústreďujú v centre obce. Sú pomerne vzdialené od okrajových častí obce. Pri vstupe do obce je situovaný obecný úrad s kultúrnym domom, v strede obce

sa nachádza predajňa Jednota a požiarna zbrojnica. Na okraji obce smerom na Novú Baňu je umiestnené ihrisko futbalistov a multifunkčné ihrisko. V tejto časti sa nachádzajú len drobné výrobné prevádzky. V objekte samostatného celku, ktorí tvorí športový areál s futbalovým a multifunkčným ihriskom sa uvažuje o rekonštrukcii tohto objektu a jeho plôch. Uvažuje sa s nadstavbou športového domu, v ktorom by sa nachádzalo ubytovanie, vybavenie ako WC, kuchynka, bufet a pod. V areály chýba tribúna, lavičky a pod. V kontakte s centrom obce je situovaný kostol, v strede sa nachádza cintorín a materská škola. Zariadenie komerčnej občianskej vybavenosti (poštový úrad) sa nachádza v priestoroch obecného úradu. Ostatné služby sú dostupné v neďalekom meste Nová Baňa (zdravotníctvo, pobočky finančných inštitúcií, stredné školy atď.). Zo sociálnych služieb obec Rudno nad Hronom nezabezpečuje opatrovateľskú službu. V prípade zvýšenia počtu obyvateľov aspoň o 15% by sa v budúcnosti mohol rozšíriť trhový priestor pre vznik ďalších služieb a zariadení maloobchodu.

Vzhľadom na požiadavky občanov sa uvažuje v miestach obecného cintorína s rekonštrukciou plôch (vybudovaním chodníkov a osvetlenia), s vybudovaním nových urnových miest, s rozšírením odstavných plôch (na parkovanie), s modernizáciou domu smútku, s vybudovaním nového oplotenia a s vybudovaním zdroja aspoň úžitkovej vody (vybudovaním studne). Rekonštrukcia sa týka aj kultúrneho domu, kde sa uvažuje s dobudovaním bezbariérového vstupu, prestavba priestorov sa týka aj bývalej MŠ a Obcej školy. V obci sa uvažuje o vybudovaní detského ihriska v hornej časti obce, s vybudovaním oddychových zón v obci, kde by pribudli nové lavičky, zeleň, odpadkové koše a pod. Revitalizácia sa týka ja štôlne Anna-Božena, kde sa uvažuje o obnove jej portálu a vstupe do jej časti. Rekonštrukčné zásahy, prípadne asanácia sa týka aj plochy bývalého Handela (pozostatkov budovy sklárne v obci). V obci by bolo vhodné nájsť aj nevyužitú obytnú plochu, kde by sa vybuodoval aspoň čiastočný denný stacionár pre seniorov, prípadne penzión, ktorý by umožňoval ubytovanie turistom, vodákom a náhodným okoloidúcim návštevníkom. Technickú vybavenosť obce dokumentuje Tabuľka 22.

Tabuľka 22 Technická vybavenosť obce Rudno nad Hronom službami (stav 2015)

Technická vybavenosť	Obec Rudno nad Hronom/hodnota
kultúrny dom/osvetové stredisko	áno
obecný úrad	áno
predajňa potravinárskeho tovaru	áno 2 krát
pohostinné odbytové stredisko	nie
predajňa nepotravinárskeho tovaru	nie
predajňa pohonných látok	nie
kino	nie
pekáreň	nie
obecné múzeum	áno
dom smútku	áno
kostol/kaplnka	áno
farský úrad	áno
plyn	áno
vodovod	nie
kanalizácia	nie
ČOV	áno 30%
základná škola	nie
materská škola	áno
verejná knižnica	áno
domov dôchodcov	nie
multifunkčné ihrisko	áno
poštový úrad	áno
hasičská zbrojnica	áno
turistické ubytovne	nie
zmenáreň	nie
bankomat	nie
internet	áno
lekáreň	nie
ihrisko	áno
kadernícky salón	nie
večierka	nie

Zdroj: Obecný úrad Rudno nad Hronom
Spracovala: RNDr. Anna Štefanková, 2015

Dlhé roky jediným obchodom v obci bol obchod so zmiešaným tovarom Jednota SD, ktorý sa nachádza v strede dediny. Predtým tu bol tiež obchod vlastnený židmi (Diamant) Vedľa obchodu je pohostinstvo. Okrem toho občania v doline môžu nakupovať potraviny v obchode pani Olgy Loučanovej a v dolnej časti obce vlastní obchod pani Viera Kmeťová.

Obecný dom obyvateľa postavili v roku 1928 a od roku 1934 sa v ňom nachádzala aj obecná knižnica. V 50-tych rokoch bol obecný dom prestavaný. Bola urobená i prestavba kultúrneho domu. V súčasnosti sa knižnica, ktorú vedie M. Gáfriková, nachádza v budove bývalej MŠ.

V riešenom území výrobné funkcie nie sú výraznejšou mierou zastúpené. V minulosti bola obec známa baníctvom, sklárstvom, rôznymi remeslami. Výrobné areály sa nachádzajú na západnom okraji obce v bývalom areály JRD.

Školstvo v obci

V obci boli pôvodne dve školy **rímsko - katolícka a obecná ľudová**. Rímsko katolícka ľudová škola bola zriadená r.1804. Vyučovací jazyk do r.1907 bol slovenský a maďarský, od r.1907-1918 maďarský. Od r.1918 slovenský. Stavba obecnej ľudovej(tzv. novej) školy sa začala v apríli 1913 a dokončená bola v roku 1914. Do funkcie učiteľa bol zvolený rudniansky rodák Michal Valko. Počas jeho neprítomnosti, keď bol na vojenskej škole,zastupovali Izabela Schmannová a Emília Fríbortová. V roku 1931 bola zriadená pri obecnej škole druhá trieda, v ktorej vyučovala Mária Jaburková. Učitelia základnej deväťročnej školy(1 až 5,neskôr 1 až 4 roč.) Pretože sa počet žiakov neustále znižoval, v roku 1977 bol štvrtý ročník presťahovaný na ZDŠ v Brehoch a v Rudne zostala len jednotriedna škola s 1.,2.,3.,ročníkom. Vyučovala Augusta Chrappová. V školskom roku 1978/79 bolo prihlásených len 19 žiakov, preto odbor školstva ONV nariadil integráciu školy. Odvtedy základnú školu obec Rudno nad Hronom nemá

Materská škola

História materskej školy sa začína písať v roku 1945. Bola na rôznych miestach v obci a okolo roku 1952 bola definitívne umiestnená oproti kostolu v budove pôvodnej rímsko-katolíckej ľudovej školy. V roku 1958 sa začala generálna oprava tejto budovy a boli pristavané niektoré jej terajšie časti. Táto rekonštrukcia sa skončila 1.8.1959. Starostlivosť o deti bola najprv len poldenná od 7 do 13 hod. Od 3.8.1960 na žiadosť rodičov a z iniciatívy MNV sa začala celodenná starostlivosť. Od 2.6.1990 je materská škola premiestnená do budovy bývalého doškoľovacieho strediska za riekou Hron. Neskôr v obci bola postavená nová budova materskej škôlky na Záhumní. Tu je umiestnená dodnes a chodia do nej nielen deti z obce ale aj z okolia. Z pedagogických pracovníkov pracujúcich v škôlke je potrebné spomenúť dlhoročnú pani riaditeľku Emu Nemcovú, ďalej Katarínu Štrbovú a Adrianu Škarbovú. Ďalej tiež pani učiteľky Máriu Lukyovú, Oľgu Benčovú a Annu Šalkovú a Oľgu Budovcovú. Takisto k škôlke patrili aj

nepedagogický pracovníci ako pani Matilda Mareková, Jolana Lukáčová a Zuzana Danková.

Zásobovanie pitnou vodou

V zmysle zákona č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení je obec zodpovedná za zásobovanie pitnou vodou a zodpovedá za odvádzanie odpadových vôd, ktoré vzniknú na území obce. Obec nemá vybudovaný rozvod pitnej vody. Rodinné domy a bytovka na Záhumní sú zásobované z podzemných vodných zdrojov a vo väčšine prípadov zo studní, ktoré si obyvatelia svojpomocne postavili. V budúcnosti zámerom obce je vybudovať vlastný verejný vodovod, pričom by do úvahy prichádzali na jeho zrealizovanie plochy s vodou v tzv. „Hornom tajchu” a viaceré vodné stoky a pramene, ktoré sa nachádzajú v hornom konci obce. Je treba vybrať optimálny postup pri návrhu čo najvhodnejšieho systému verejného vodovodu. Dôležitá je celková koncepcia navrhovaného riešenia a posúdenie možných variantných riešení. A to vrátane posúdenia nákladov na možné varianty v prepočte na jedného obyvateľa obce resp. ekvivalentného obyvateľa. Pritom je vhodné použiť metodiku otvoreného plánovania, ktorá je súčasťou procesu zostavenia plánu integrovaného manažmentu vodných zdrojov obce. V minulosti bol spracovaný už zámer napojiť obec na skupinový vodovod Hliník nad Hronom – Hronský Beňadik.

Zásobovanie plynom

Obec je napojená na zdroj zemného plynu. Plynofikácia obce je zabezpečená 80% pokrytím. Plynofikácia v obci je riešená stredotlakovým rozvodom plynu. V každom dome je osadený stredotlakový regulátor a plynomer, cez ktorý je vnútorná plynoinštalácia napojená na vonkajší rozvod plynu. Na vonkajší rozvod plynu je použité potrubie z rúr oceľových bezošvých, izolované asfaltovojutovanými horúcimi pásmi. Dimenzia jednotlivých prípojok je DN 50. Minimálna hĺbka uloženia plynového potrubia v úseku hlavných rozvodov (vrátane prípojok) je 500 mm. Plynofikácia v obci bola skolaudovaná v roku 2000. Primárnym zdrojom zemného plynu je vysokotlaková regulačná stanica s výkonom RS 3000. Rozširovanie rozvodov zemného plynu sa bude týkať územia, v ktorom sa uvažuje v jej rozvoji a o výstavbe nových obytných plôch, čo si vyžiada následné investície do VTL plynovodu, existujúcich STL plynovodov. Bezpečnostné pásmo plynovodu je vymedzené vodorovnou vzdialenosťou od osi priameho plynovodu. Pri realizácii akejkoľvek výstavby sa vyžaduje dodržiavanie ochranných a bezpečnostných pásiem plynárenských zariadení, v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z.

Zásobovanie teplom

Väčšina domácností a objekty občianskej vybavenosti využívajú ako zdroj tepla a pre účely kúrenia a varenia zemný plyn. Zemný plyn má vysoké úžitkové vlastnosti a poskytuje spotrebiteľovi vysoký stupeň komfortu (nevyžaduje sa manipulácia a uskladnenie tuhej zložky vyhoreného paliva) porovnateľného s elektrickou energiou. Niektoré domácnosti využívajú len ako doplnkový zdroj tepla pri varení, prípadne pre prípravu TUV elektrickú energiu. Výhľadovo je žiadúce, aby sa na celkovej výrobe tepla výraznejšou mierou podieľali alternatívne zdroje. O tento zdroj tepla sa bude uchádzať obecný úrad aj pri jeho rekonštrukcii, čím budú zavedené opatrenia na podporu obnoviteľných zdrojov zo strany štátu.

Zásobovanie elektrickou energiou

Obec Rudno nad Hronom je zásobovaná elektrickou energiou z troch samostatných transformačných staníc. V súčasnej dobe sa uvažuje o rekonštrukciu týchto staníc z dôvodu ich zlého stavu prípojkového vedenia a elektrická energia, ktorá bude prechádzať obcou bude zokruhovaná do dvoch samostatných transformačných staníc. Hlavné vetvy vzdušného vedenia sú vedené pozdĺž hlavnej cesty, miestami v súbehu s telefónnym vedením a vedením dedinského rozhlasu. Rozvádzače NN umiestnené na stožiarových trafostaniciach vyhovujú požiadavkám pre zásobovanie elektrickou energiou. Podzemné káblové vedenie je v obci realizované v malej miere. Len prípojky k novým domov na Záhumní sú vedené káblovým vedením v zemi. Pri výstavbe nových stavebných objektov a inžinierskych sietí treba toto vedenie rešpektovať. V obci sa nenachádzajú objekty s veľkými nárokmi na elektrickú energiu.

Kanalizácia

Vzhľadom na zvýšené požiadavky na ochranu životného prostredia sa úloha odkanalizovania obce zabezpečuje.

V súlade s ustanovením § 5 ods. 4 Zákona NR SR č. 260/2007 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 254/1998 Z.z. o verejných prácach je treba v stanovenom termíne spracovať a predložiť požiadavku na zaradenie rozvojovej práce odkanalizovania obce do rozvojového programu VÚC BBSK.

Pred zabezpečením financií rozostavaného systému verejnej kanalizácie je vhodné zvážiť jeho modifikáciu. Vhodné je využiť metodiku otvoreného plánovania odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd.

V rámci tohto postupu sa môžu hodnotiť náklady na dostavbu naprojektovaného riešenia a náklady na variantnú dostavbu stokovej siete a zabezpečenie čistenia

odpadových vôd iným spôsobom. Napríklad tri menšie čistiarne podľa morfológie obce a intenzity zastavanosti a rozptýlenosti sídla. Všeobecne platí, že najväčším finančným zdrojom prostriedkov sú úspory, ktoré možno dosiahnuť navrhnutím finančne vhodnejšieho variantu verejnej kanalizácie a čistenia komunálnych odpadových vôd a to tak z pohľadu investičných ako aj prevádzkových nákladov. Obec Rudno nad Hronom nemá dodnes vybudovanú verejnú kanalizačnú sieť a čo sa týka čistiarní odpadových vôd, obec má vybudovaných cca 30% ČOV. Odpadové vody sa zhromažďujú do žump a septikov rodinných domov. Táto situácia celkovo ohrozuje stav povrchových a podzemných vôd obce a tým výrazne zhoršuje životné podmienky obyvateľstva. Zámerom obce preto je i vybudovanie kanalizačného potrubia, ktoré bude vychádzať z projektu, ktorý si obec v budúcnosti chce dať vypracovať. V prípade výstavby vo výhládových lokalitách je potrebné výhládové napojenie týchto lokalít na splaškovú kanalizáciu, prípadne tento problém je potrebné riešiť nepriepustnými žumpami.

Verejné osvetlenie

V súčasnosti sú všetky časti obce pokryté rozvodmi verejného osvetlenia s osvetľovacími telesami. Systém verejného osvetlenia sa musí postupne rekonštruovať s dôrazom na zníženie elektrickej náročnosti osvetlenia. V obci sa uvažuje o vybudovaní nového verejného osvetlenia. Sieť verejného osvetlenia bude riešená s použitím moderných energeticky úsporných zdrojov svetla. Osvetlenie sa bude ovládať automaticky pomocou fotobunky alebo istiacimi hodinami. Rozšírenie verejného osvetlenia sa v zmysle pripravovanej projektovej dokumentácii regenerácii sídla navrhne na centrálnu časť obce a postupne aj pre ďalšie úseky verejného osvetlenia.

Sociálna infraštruktúra

Obec neposkytuje sociálne služby.

Zdravotnícka infraštruktúra

V obci sa nenachádza zdravotnícke zariadenie, obyvatelia obce využívajú služby zdravotníckych zariadení prevažne v blízko susediacich mestách Nová Baňa a Žarnovica. Lekárska pohotovostná služba sa nachádza v Žiari nad Hronom.

2.2.4.8 Finančná analýza

Obec financuje svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov. Vlastnými príjmami obce sú príjmy uvedené v § 7 ods. 1 Zákona o obecnom zriadení. Obec môže financovať rozvojový program obce alebo iné úlohy na ktorých má záujem štát z účelových dotácií, ak jej budú poskytnuté. Ďalej obec môže financovať plnenie úloh samosprávy, ak vlastné

príjmy na to nepostačujú, neúčelových dotácií poskytujúcich podľa normatívu určeného vládou SR v prípade, že budú poskytnuté. Na plnenie svojich úloh môže obec zriadiť účelové obecné fondy. Svoje úlohy môže obec financovať aj z prostriedkov združených s inými obcami, právnickými alebo fyzickými osobami. Obec bude využívať ekonomické nástroje (dane, poplatky iné) aj ako účinné regulatíva na podporu ochrany ŽP.

Rozpočet obce

Základom finančného hospodárenia obce je rozpočet obce zostavovaný podľa osobitných predpisov. Zostavuje sa na obdobie jedného kalendárneho roka. Obsah rozpočtu, spôsob jeho schvaľovania, resp. záverečného účtu obce upravuje Zákon o obecnom zriadení v § 9. Na krytie mimoriadnych výdavkov vo všeobecnom záujme môže obec rozhodnúť zavedenie verejnej dávky príspevku, poplatku, naturálnom plnení, o vyhlásení dobrovoľnej zbierky alebo prijatí úveru.

Rozpočet obce na rok 2014 a jeho plnenie.

Základným nástrojom finančného hospodárenia obce bol rozpočet obce na rok 2014. Obec v roku 2014 zostavila rozpočet podľa ustanovenia § 10 odsek 7 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Rozpočet obce na rok 2014 bol zostavený ako prebytkový. Bežný rozpočet bol zostavený ako prebytkový a kapitálový rozpočet ako schodkový. Hospodárenie obce sa riadilo podľa schváleného rozpočtu na rok 2014. Rozpočet obce bol schválený obecným zastupiteľstvom dňa 13.12.2013 uznesením č. 141/2013. Bol zmenený osemnásťkrát:

- prvá zmena schválená dňa 20.06.2014 uznesením č. 160/2014
- druhá zmena schválená dňa 20.06.2014 uznesením č. 160/2014
- tretia zmena schválená dňa 20.06.2014 uznesením č. 160/2014
- štvrtá zmena schválená dňa 30.06.2014 starostom obce
- piata zmena schválená dňa 14.08.2014 uznesením č. 163/2014
- šiesta zmena schválená dňa 25.09.2014 starostom obce
- siedma zmena schválená dňa 28.11.2014 uznesením 182/2014
- ôsma zmena schválená dňa 28.11.2014 uznesením č. 182/2014
- deviata zmena schválená dňa 28.11.2014 uznesením č. 182/2014
- desiata zmena schválená dňa 28.11.2014 uznesením č. 182/2014
- jedenásta zmena schválená dňa 28.11.2014 uznesením č. 182/2014
- dvanásta zmena schválená dňa 28.11.2014 uznesením č. 182/2014
- trinásta zmena schválená dňa 28.11.2014 uznesením č. 182/2014

- štrnásť zmena schválená dňa 28.11.2014 uznesením č. 182/2014
- pätnásť zmena schválená dňa 28.11.2014 uznesením č. 184/2014
- šestnásť zmena schválená dňa 19.12.2014 starostom obce
- sedemnášť zmena schválená dňa 19.12.2014 starostom obce
- osemnášť zmena schválená dňa 19.12.2014 starostom obce

Rozpočet obce k 31.12. 2014 dokumentuje Tabuľka 23

Tabuľka 23 Rozpočet obce k 31.12.2014 v Eurách.

Rozpočet obce k 31.12.2014 v Eurách.		
	Schválený rozpočet	Schválený rozpočet po poslednej zmene
Príjmy celkom	173 662,17	259 552,60
z toho:		
Bežné príjmy	148 100,00	192 962,43
Kapitálové príjmy	0,00	41 028,00
Finančné príjmy	25 562,17	25 562,17
Výdavky celkom	163 436,17	251 279,51
z toho:		
Bežné výdavky	137 874,00	184 242,33
Kapitálové výdavky	25 562,17	67 037,18
Rozpočet obce	10 226,00	8 273,09

Zdroj: Interný materiál OÚ Rudno nad Hronom (2015)

Rozbor plnenia príjmov za rok 2014 dokumentuje Tabuľka 24.

Tabuľka 24 Rozbor plnenia príjmov za rok 2014 v Eur.

Rozpočet za rok 2014	Rozpočet po úprave	Skutočnosť k 31.12.2014	% plnenia
173 662,17	259 552,60	295 861,56	100,12

Zdroj: Interný materiál OÚ Rudno nad Hronom (2015)

Kvantitatívny a kvalitatívny rozsah peňažných prostriedkov vytvára príjmovú základňu obce a obec ju používa v rámci svojej samosprávnej pôsobnosti a právomoci.

Rozpočet obce podľa zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy tvoria nasledujúce príjmy obce:

- 1) výnosy z miestnych daní a poplatkov,
- 2) nedaňový príjem, ktorý pochádza z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a jednotlivých činnosti obce,
- 3) výnos, ktorý je produktom finančných prostriedkov obce,
- 4) sankcie, ktoré sú uložené za porušenie finančnej disciplíny uloženej obcou,
- 5) v prospech obce prijaté dary a výnosy dobrovoľných zbierok,
- 6) podiely na daniach v správe štátu,
- 7) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu preneseného výkonu štátnej správy,
- 8) účelové dotácie,
- 9) prostriedky poskytnuté z Európskej únie a iné prostriedky poskytnuté zo zahraničia
- 10) iné príjmy podľa osobitných predpisov (Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách)

Z rozpočtovaných celkových príjmov 173 662,17 EUR, po úprave 259 552,60 EUR bol skutočný príjem k 31.12.2014 v sume 259 861,56 EUR, čo predstavuje 100,12 % plnenie. Bežné príjmy za rok 2014 obce Rudno nad Hronom dokumentuje Tabuľka 25.

Tabuľka 25 Bežné príjmy za rok 2014 v Eur.

Rozpočet za rok 2014	Rozpočet po úprave	Skutočnosť k 31.12.2014	% plnenia
148 100,00	192 962,43	193 676,85	100,37

Zdroj: Interný materiál OÚ Rudno nad Hronom (2015)

Z rozpočtovaných bežných príjmov 148 100,00 EUR, po úprave 192 962,43 EUR bol skutočný príjem k 31.12.2014 v sume 193 676,85 EUR, čo predstavuje 100,37 % plnenie. Daňové príjmy za rok 2014 dokumentuje Tabuľka 26.

Daňové príjmy obce predstavujú jednu tretinu príjmov obce a sú tvorené najmä:

- a) podielmi na dani z príjmov fyzických osôb,
- b) príjmami dane z nehnuteľnosti a ďalších miestnych daní a miestnych poplatkov za komunálny odpad a drobný stavebný odpad.

Výšku podielu na dani z príjmov fyzických osôb stanovuje zákon, výšku miestnych daní a poplatkov určuje obecné zastupiteľstvo.

Tabuľka 26 Daňové príjmy za rok 2014 v Eurách

Rozpočet za rok 2014	Rozpočet po úprave	Skutočnosť k 31.12.2014	% plnenia
144 300,00	159 577,00	160 091,20	110,94

Zdroj: Interný materiál OÚ Rudno nad Hronom (2015)

Z rozpočtovaných daňových príjmov 144 300,00 EUR bol skutočný príjem k 31.12.2014 v sume 160 091,20 EUR, čo predstavuje 110,94 % plnenie. Medzi stabilné príjmy obce, ktoré sú garantované štátom môžeme zaradiť podielové dane, miestne dane a poplatky a dotácie.

Výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve.

Z predpokladanej finančnej čiastky v sume 96 000,00 EUR z výnosu dane z príjmov, po úprave 113 627,00 EUR, bol k 31.12.2014 výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve v sume 113 779,50 €, čo predstavuje plnenie 100,13 % plnenie.

Daň z nehnuteľností

Z rozpočtovaných 39 000,00 EUR z daní z nehnuteľností, po úprave 36 800,00 EUR, bol skutočný príjem k 31.12.2014 v sume 36 906,60 EUR, čo predstavuje 100,29 % plnenie. Príjmy dane z pozemkov boli v sume 24 250,96 EUR, dane zo stavieb boli v sume 12 655,64 EUR.

Daň za psa - z rozpočtovaných príjmov 800,00 EUR za daň za psa, po úprave 450,00 EUR, bol skutočný príjem k 31.12.2014 v sume 460,00 EUR, čo predstavuje 102,22 % plnenie.

Poplatok za komunálny odpad a drobný stavebný odpad – z rozpočtovaných 8 500,00 EUR, po úprave 8 700,00 EUR, bol skutočný príjem k 31.12.2014 8 945,10 EUR, čo predstavuje 102,82 % plnenie. Nedaňové príjmy dokumentuje Tabuľka 27.

Pri tvorbe príjmovej stránky rozpočtov obcí sa venuje veľká pozornosť aj **nedaňovým príjmom**, ktoré môžu mať podobu bežných aj kapitálových príjmov. Nedaňovými príjmami sa snaží obec vyrovnať hospodárenie obce. Volené orgány obce sa podieľajú na rozhodovaní o týchto príjmoch, čo následne ovplyvňuje suverenitu obce. Medzi základný druh nedaňových príjmov patria príjmy z vlastného podnikania, kde ide najmä o príjmy z:

- obecných podnikov,
- zisku s majetkovým vkladom obce,
- predaja alebo prenájmu majetku,
- finančného investovania.

Tabuľka 27 Nedaňové príjmy za rok 2014 v Eurách

Rozpočet za rok 2014	Rozpočet po úprave	Skutočnosť k 31.12.2014	% plnenia
3 800,00	5 411,00	5 651,22	104,44

Zdroj: Interný materiál OÚ Rudno nad Hronom (2015)

Z rozpočtovaných nedaňových príjmov 3 800,00 EUR, po úprave 5 411,00 EUR, bol skutočný príjem k 31.12.2014 v sume 5 651,22 EUR, čo predstavuje 104,44 % plnenie. Súčasťou nedaňových príjmov sú aj tzv. doplnkové príjmy, ktoré sú tvorené sankciami a pokutami. Tento druh doplnkových príjmov je ťažko plánovať, pretože nie je možné určiť ich výšku počas roka.

Príjmy z vlastníctva majetku

Z rozpočtovaných 800,00 EUR, po úprave 550,00 EUR, bol skutočný príjem k 31.12.2014 v sume 576,71 EUR, čo predstavuje 104,86 % plnenie. Ide o príjem z prenájmu bytových a nebytových priestorov.

Administratívne poplatky a iné poplatky a platby

Administratívne poplatky - správne poplatky : Z rozpočtovaných 3 000,00 EUR, po úprave 4 861,00 EUR, bol skutočný príjem k 31.12.2014 v sume 5 074,51 EUR, čo predstavuje 104,39 % plnenie. Je to príjem za stav. a kolaudačné rozhodnutia 725,00 EUR, rybárske lístky 70,00 EUR, priestupky 30,00 EUR, overovanie listín a podpisov 240,00 EUR, za vyhlásenie v rozhlase 488,00 EUR, prefocovanie 7,10 EUR, za predaj 5 ks kukanádob 112,80 EUR, zápisné v MŠ 1 572,50 EUR, za odber vody IBV 135,00 EUR, úroky 4,53 EUR, poukázanie dobropisov z minulého roka 231,90 EUR, poplatok za hroby a nájom DS 67,00 EUR, za stravné 1 210,68 EUR, príjem zo sociálneho fondu 180,00 EUR.

Tabuľka 28 Granty a transfery

Obec prijala nasledovné granty a transfery:

P.č.	Poskytovateľ	Suma v Eur.	Účel
1.	UPSVaR Banská Štiavnica	43,00	Stravné pre deti v HN
2.	MV SR Žiar nad Hronom	1 230,00	Voľby prezidenta
3.	ÚPSVR Banská Štiavnica	2 160,00	Asistentka v MŠ
4.	Krajský školský úrad B.Bystrica	1139,00	Výchovnovzdelávacie prostriedky-predškol.
5.	ObÚ Žiar nad Hronom	168,30	Evidencia obyvateľstva
6.	KSÚ Banská Bystrica	474,30	Činnosť stavebný úrad

7.	ÚPSVR Banská Štiavnica	4 428,76	Robotníci na obci
8.	MV SR Banská Bystrica	47,80	Prenesený výkon živ. prostredia
9.	MDVRR SR Bratislava	22,03	Prenesený výkon-komunikácie
10.	MV SR Žiar nad Hronom	727,98	Voľby do Európarlamentu
11.	ÚV SR Bratislava	8 366,40	Na rozvoj futbalu
12.	MF SR Bratislava	7 000, 00	Na rekonštrukciu budovy OcÚ
13.	BBSK Banská Bystrica	500,00	Na obecné dni
14.	MV SR Žiar nad Hronom	540,00	Na voľby do samosprávy obce
15.	MŽP SR Bratislava	202,01	Prenesený výkon živ. prostredia
16.	Recyklačný fond	110,00	Recyklovanie odpadu
17.	Obec	774,00	Režijné náklady
	Spolu	27 934,43	

Zdroj: Interný materiál OÚ Rudno nad Hronom (2015)

Granty a transfery boli účelovo viazané a boli použité v súlade s ich účelom.

Kapitálové príjmy

Tabuľka 29 Kapitálové príjmy za rok 2014 v Eurách

Rozpočet za rok 2014	Rozpočet po úprave	Skutočnosť k 31.12.2014	% plnenia
0,00	41 028,00	41 028,00	100,00

Zdroj: Interný materiál OÚ Rudno nad Hronom (2015)

Rozpočet na rok 2014 neobsahoval kapitálové príjmy.

Príjem z predaja pozemkov a nehmotných aktív:

Skutočný príjem z predaja pozemkov bol k 31.12.2014 v sume 928,00 Eur.

Príjem z predaja kapitálových aktív:

Skutočný príjem za predaj osobného vozidla Škoda Felícia bol k 31.12.2014 v sume 100,00 Eur.

Príjem zo štátneho rozpočtu:

Skutočný príjem z poskytnutej dotácie z ÚV SR na výstavbu viacúčelového ihriska bol k 31.12.2014 v sume 40 000, 00 Eur.

Príjmové finančné operácie

Tabuľka 30 Príjmové finančné operácie

Rozpočet za rok 2014	Rozpočet po úprave	Skutočnosť k 31.12.2014	% plnenia
25 562,17	25 562,17	25 156,71	98,41

Zdroj: Interný materiál OÚ Rudno nad Hronom (2015)

Z rozpočtových finančných príjmov 25 562,17 Eur. bol skutočný príjem k 31.12.2014 v sume 25 156,71 EUR, čo predstavuje 98,41 % plnenie. Obec v roku 2014 účtovala v príjmových finančných operáciách príjem finančných prostriedkov z rezervného fondu na uhradenie tretej splátky za obecné auto Dacia Logan MCV v sume 3 529,18 € a na výstavbu viacúčelového ihriska 21 627,53 €.

V dôsledku decentralizácie verejnej správy a s tým spojeného presunu kompetencií, sa obce podieľajú čoraz väčšou mierou na zabezpečovaní verejných statkov. Spôsobuje to, že obec musí vynaložiť prostriedky z rozpočtu na ich zabezpečenie. Obec financuje konkrétne činnosti vyplývajúce z jej samosprávneho postavenia. Výdavky rozpočtu obce sú v určitej miere vždy závislé od ich príjmov. Výdavky miestnych rozpočtov sa zameriavajú na širokú a rôznorodú činnosť, ktorá vyplýva zo samosprávneho finančného hospodárenia obcí. Všetky výdavky obecného rozpočtu môžeme rozdeliť do dvoch častí:

1. neinvestičné výdavky (bežné),
2. investičné výdavky (kapitálové).

Rozbor čerpania výdavkov za rok 2014 v Eur.

Tabuľka 31 Rozbor čerpania výdavkov za rok 2014 v Eurách

Rozpočet za rok 2014	Rozpočet po úprave	Skutočnosť k 31.12.2014	% plnenia
163 436,17	251 279,51	231 872,93	92,28

Zdroj: Interný materiál OÚ Rudno nad Hronom (2015)

Z rozpočtovaných celkových výdavkov 163 436,17 EUR, po úprave 251 279,51 EUR, bolo skutočné čerpanie k 31.12.2014 v sume 231 872,93 EUR, čo predstavuje 92,28 % čerpanie.

Bežné výdavky

Tabuľka 32 Bežné výdavky za rok 2014

Rozpočet za rok 2014	Rozpočet po úprave	Skutočnosť k 31.12.2014	% plnenia
137 874,00	184 242,33	184 752,07	100,28

Zdroj: Interný materiál OcÚ Rudno nad Hronom (2015)

Z rozpočtovaných bežných výdavkov 137 874,00 EUR, po úprave 184 242,33 EUR, bolo skutočné čerpanie k 31.12.2014 v sume 184 752,07 EUR, čo predstavuje 100,28 % čerpanie.

v tom:

Funkčná klasifikácia	Schv.rozp.	Uprav.rozp.	Skutočnosť	% plnenia
Výdavky verejnej správy	57 585,00	71 745,30	71 726,19	99,97
Finančná a rozp. oblasť	2 288,00	2 661,00	2 731,97	102,67
Všeob. verej. služby-voľby	0,00	2 498,83	2 498,83	100,00
Ochrana pred požiarmi	163,00	403,00	412,28	102,30
Všeob. pracovná oblasť	1 300,00	8 015,76	8 085,47	100,87
Cestná doprava	1 000,00	512,03	534,10	104,31
Naklad. s odpadmi	11 500,00	11 039,81	10 906,47	98,79
Naklad. s odpad.vodami	500,00	310,00	294,00	94,84
Znižovanie znečisťovania	0,00	400,00	400,00	100,00
Rozvoj obcí-stavebný úrad	500,00	859,20	856,50	99,69
Zásobovanie vodou	130,00	120,00	116,82	97,35
Verejné osvetlenie	3 550,00	5 785,00	5 809,89	100,43
Kultúrne služby	2 100,00	13 506,40	13 393,72	99,17
Knižnice	270,00	330,00	335,50	101,67
Ostat. kult. služby vrátane KD	7 500,00	9 650,00	9 475,12	98,19
Náb. a iné spoloč. služby	1 050,00	2 825,00	2 714,33	96,08
Predškolská výchova	36 045,00	42 164,00	43 125,72	102,28
Základné vzdelanie	0,00	73,00	72,86	99,81
Školské stravovanie	11 393,00	11 344,00	11 262,30	99,28
Sociálne zabezpečenie	1000,00	0,00	0,00	0,00
Spolu	137 874,00	184 242,33	184 752,07	100,28

Zdroj: Interný materiál OcÚ Rudno nad Hronom (2015)

Mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania 610

V roku 2014 obec použila 61 993,41 Eur. na mzdové prostriedky pracovníkov OcÚ, hlavného kontrolóra, pedagogických i nepedagogických pracovníkov.

Funkčná klasifikácia	Skutočnosť k 31.12.2014 v €
Výdavky verejnej správy 01116	25 146,69
Finančná a rozpočtová oblasť 0112	1 302,90
Všeob.prac.oblasť 0412	4 102,38
Rozvoj obcí – stavebný úrad 0620	595,04
Predškolská výchova 09111	24 683,10
Školské stravovanie 09601	6 163,30
Spolu	61 993,41

Zdroj: Interný materiál OcÚ Rudno nad Hronom (2015)

Z rozpočtovaných 53 300,00 eur, po úprave 61 358,39 Eur., bolo skutočné čerpanie k 31.12.2014 v sume 61 993,41 Eur, čo predstavuje 101,03% čerpanie. Patria sem mzdové prostriedky pracovníkov OcÚ, Spoločného stavebného úradu, aktivačných pracovníkov, pracovníkov materskej školy a školskej jedálne. V roku 2014 použila obe 23 478,23 Eur. na odvody zdravotného a sociálneho poistného z miezd pracovníkov za zamestnávateľa. Z

rozpočtovaných 19 450,00 Eur., po úprave 23 199,93 Eur. bolo skutočné čerpanie k 31.12.2014 v sume 23 478,23 Eur, čo predstavuje 101,20% čerpanie. Z rozpočtovaných 63 524,00 Eur., po úprave 98 874,01 Eur., bolo skutočné čerpanie k 31.12.2014 v sume 98 476,90 Eur., čo predstavuje 99,60% čerpanie. Ide o prevádzkové výdavky všetkých stredísk OcÚ, ako sú cestovné náklady, energie, materiál, dopravné, rutinná a štandardná údržba, nájomné za nájom a ostatné tovary a služby.

Energie :

Funkčná klasifikácia	Skutočnosť K 31.12.2014 v €
Výdavky verejnej správy 01116	36 510,30
Finančná a rozp. oblasť 0112	964,40
Všeob. verejné služby-volby 0160	2 299,06
Ochrana pred požiarmi 0320	369,00
Všeob. pracovná oblasť 0412	2 341,16
Cestná doprava 0451	529,22
Nakladanie s odpadmi 0510	10 906,47
Odpadové vody 0520	294,00
Znižovanie znečisťovania 0530	400,00
Rozvoj obcí-stav. úrad 0620	64,65
Zásobovanie vodou 0630	116,82
Verejné osvetlenie 0640	5 659,77
Kultúrne služby 0820	13 012,72
Knížnice 08205	322,61
Ostat. kult. služby vrátane KD 08209	9 475,12
Nábož. a iné spoločenské služby 0840	2 460,80
Predškolská výchova 09111	9 722,63
Základné vzdelanie 0912	72,86
Školské stravovanie 09601	2 955,31
Spolu	98 476,90

Zdroj: Interný materiál OcÚ Rudno nad Hronom (2015)

Ďalšie významnejšie položky tovarov a služieb za rok 2014 sú :

- odvoz komunálneho odpadu – 10 579,71 EUR
- nákup 30 ks stoličiek do zasadačky – 1 246,90 EUR
- oprava verejného osvetlenia – 1 036,43 EUR
- PC zostava s SW OFFICE pre ekonómku – 888,49 EUR
- chladnička do kuchynky KD – 234,00 EUR
- prenosná ozvučovací súprava – 499,23 EUR
- výmena obkladu v MŠ – 390,00 EUR
- vypilovanie stromov v obci – 990,00 EUR
- uloženie priekopových tvárnic – 951,92 EUR
- dresy a športové potreby pre futbalistov (dotácia) – 8 366,40 EUR
- rekonštrukcia zasadacej miestnosti, výmena dvier na OcÚ (dotácia) – 7 700,00 EUR
- Obecné dni – 6 192,62 EUR

Zvyšnú časť tvoria výdavky na kancelárske potreby ako tonery, kancelársky papier, všeobecný materiál, pohonné hmoty na kosenie v obci a zimnú údržbu miestnej komunikácie, stravovanie zamestnancov, výdavky na materiál zakúpený pri podujatiach konaných v obci.

Bežné transfery 640

Obec v roku 2014 použila 803,53 EUR na bežné transfery. Jedná sa o členské príspevky, dávky v hmotnej núdzi, nemocenské dávky. Z rozpočtovaných 1 600,00 EUR, po úprave 810,00 EUR, bolo skutočné čerpanie k 31.12.2014 v sume **803,53 EUR**, čo predstavuje 99,20 % čerpanie.

Kapitálové výdavky

Tabuľka 33 Kapitálové výdavky za rok 2014

Rozpočet za rok 2014	Rozpočet po úprave	Skutočnosť k 31.12.2014	% plnenia
25 562,17	67 037,18	47 120,86	160,87

Zdroj: Interný materiál OcÚ Rudno nad Hronom (2015)

Z rozpočtovaných kapitálových výdavkov 25 562,17 EUR, po úprave 67 037,18 EUR, bolo skutočné čerpanie k 31.12.2014 v sume 47 120,86 EUR, čo predstavuje 70,29 % plnenie. Obec v roku 2012 zakúpila obecné auto Dacia logan MCV financované na 3 splátky. Prvá splátka bola uhradená v roku 2012 v sume 3 530,24 EUR, v roku 2013 obec uhradila druhú splátku v sume 3 529,18 EUR a v roku 2014 tretiu, poslednú splátku vo výške 3 529,18 EUR. Ďalej obec vybudovala viacúčelové ihrisko, na ktoré dostala dotáciu od Úradu vlády SR vo výške 40 000,00 EUR, z ktorej sa v roku 2014 čerpalo 21 479,11 EUR a vo výške 22 112,57 EUR prispela obec. Obec v roku 2014 neúčtovala výdavkové finančné operácie. Obec taktiež nemá rozpočtové organizácie s právnou subjektivitou.

Prebytok/schodok rozpočtového hospodárenia za rok 2014

Tabuľka 34 Prebytok/schodok rozpočtového hospodárenia za rok 2014

Hospodárenie obce	Skutočnosť k 31.12.2014
Bežné príjmy spolu	193 676,85
Bežné výdavky spolu	184 752,07
Bežný rozpočet	8 924,78
Kapitálové príjmy spolu	41 028,00
Kapitálové výdavky spolu	47 120,86
Kapitálový rozpočet	- 6 092,86
Prebytok/schodok bežného a kapitálového rozpočtu	2 831,92
Vylúčenie z prebytku	18 520,89
Pripravený prebytok/schodok bežného a kapitálového rozpočtu	-15 688,97
Príjmy z finančných operácií	25 156,71

Výdavky z finančných operácií	0,00
Rozdiel finančných operácií	25 156,71
Príjmy spolu	259 861,56
Výdavky spolu	231 872,93
Hospodárenie obce	27 988,63
Vylúčenie z prebytku	18 520,89
Upravené hospodárenie obce	9 467,74

Zdroj: Interný materiál OcÚ Rudno nad Hronom (2015)

Prebytok rozpočtu v sume 2 831,92 EUR zistený podľa ustanovenia § 10 ods. 3 písm. a) a b) zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z. n. p., upravený o nevyčerpané prostriedky zo ŠR v sume 18 520,89 EUR. Vzniknutý schodok po úprave bežného a kapitálového rozpočtu vo výške – 15 688,97 EUR, je krytý prebytkom finančných operácií.

Zostatok finančných operácií v sume 9 467,74 EUR, navrhujeme použiť na:

- tvorbu rezervného fondu 9 467,74 EUR.

Na základe uvedených skutočností navrhujeme skutočnú tvorbu rezervného fondu za rok 2014 vo výške 9 467,74 EUR.

Stav finančných prostriedkov na účtoch obce k 31.12.2014:

- Základný bežný účet obce VÚB 8 140,16 €
- Rezervný účet VÚB 31 797,74 € z toho 18 520,89 € nevyčerpaná dotácia
- Dotačný účet VÚB 907,59 €
- Bežný účet – Protipovodňové opatrenia 94,86 €
- Účet Prima banka – cenné papiere 165,68 €
- Účet SF 320,56 €
- Bežný účet ŠJ VÚB 304,90 €

Spolu 39 095,83 €

Stav peňažných prostriedkov v pokladnici obce k 31.12.2014: Pokladnica 259,35 €

Rezervný fond

Obec vytvára rezervný fond v zmysle zákona č.583/2004 Z. z. Rezervný fond vedie na samostatnom bankovom účte. O použití rezervného fondu rozhoduje obecné zastupiteľstvo.

ZS k 1.1. 2014.....35 683,86 Eur.

- Prírastky z prebytku hospodárenia.....2 720,21 Eur.

PZP za Dáciu Logan hradené.....32,99 Eur.

z RF v roku 2013 vrátené na RF

- Úbytky - použitie rezervného fondu:

3. splátka za nákup obecného auta Dacia Logan MC.....3 529,18 Eur.

Výstavba viacúčelového ihriska.....21 627,53 Eur.

Krytie schodku hospodárenia.....0, 00 Eur.

Ostatné úbytky (oprava)- poplatok za zmenu podpisového vzoru.....3,50 Eur.

KZ k 31.12.201413 276,85 Eur.

Bilancia aktív a pasív k 31.12.2014 v Eurách.

Tabuľka 35 Aktíva

Názov	ZS k 1.1.2014	KZ k 31.12.2014
Majetok spolu	800 382,23	856 166,98
Neobežný majetok spolu	757 703,72	810 841,34
z toho:		
Dlhodobý nehmotný majetok	334,39	568,04
Dlhodobý hmotný majetok	654 145,33	707 049,30
Dlhodobý finančný majetok	103 224,00	103 224,00
Obežný majetok spolu	41 778,79	43 928,86
z toho:		
Zásoby	637,26	556,97
Zúčtovanie medzi subjektami VS	0,00	0,00
Dlhodobé pohľadávky	0,00	0,00
Krátkodobé pohľadávky	1 694,44	1 362,05
Finančné účty	39 447,09	42 009,84
Poskytnuté nenávratné fin. výpomoci dlh.	0,00	0,00
Poskytnuté návratné fin. výpomoci krát.	0,00	0,00
Časové rozlíšenie	899,72	1 396,7

Zdroj: Interný materiál OcÚ Rudno nad Hronom (2015)

Tabuľka 36 Pasíva

Názov	ZS k 1.1.2014	KZ k 31.12.2014
Vlastné imanie a záväzky spolu	800 382,23	856 166,98
Vlastné imanie	751 778,24	731 827,72
z toho:		
Oceňovacie rozdiely	2 447,26	2 447,26
Fondy	0,00	0,00
Nevyspor. výsledok hospodárenia z min. rok	765 613,70	749 330,98
Výsledok hospodárenia za účt. obdobie	- 16 282,72	- 19 950,52
Záväzky	18 545,22	73 548,38
z toho:		
Rezervy	5 835,45	5 230,00
Zúčtovanie medzi subjektami VS	0,00	18 520,89
Dlhodobé záväzky	483,36	320,56
Krátkodobé záväzky	8 697,23	49 476,93
Bankové úvery a výpomoci	3 529,18	0,00
Časové rozlíšenie	30 058,77	50 790,88

Zdroj: Interný materiál OcÚ Rudno nad Hronom (2015)

Bilancia pohľadávok

Obec eviduje pohľadávku po lehote splatnosti P. Ondrejčovi vo výške **781,95 €**, je to za daň za nehnuteľnosti 704,95 €, za odpad 70,00 € a daň za psa 7,00 €. Menovanému bolo začaté vymáhanie u exekútora. Čakloš Jozef dlhuje obci na daniach z nehnuteľností 86,20 €, za odpad 173,87 €, za psa 15,31 €, spolu **275,38 €**, Laco Maroš dlhuje obci za nájom bytu vo výške **195,24 €**, Čulík Michal dlhuje obci daň za nehnuteľnosti vo výške 4,31 € a poplatok za komunálny odpad 64,00 €, spolu **68,31 €**, Barboráš Vladimír dlhuje obci daň za nehnuteľnosti vo výške 22,14 € a poplatok za komunálny odpad vo výške 16,00 €, spolu **38,14 €**. Obec odpísala pohľadávku voči Róbertovi Kršiakovi vo výške **81,85 €**, nakoľko obec už 3 roky nemá nijaké informácie o jeho pobyte a jeho majetok bol vydražený v dražbe.

Bilancia záväzkov:

Obec k 31.12.2014 eviduje tieto záväzky v lehote splatnosti:

- voči dodávateľom 34 445,98 €
- voči zamestnancom 9 191,87 €
- preddavky za stravné 232,84 €
- voči SP a ZP 3 231,32 €
- voči daňovému úradu 1 958,71 €
- iné záväzky 416,21 €

K 31.12.2014 obec Rudno nad Hronom nemá dlh. Obec v roku 2014 neposkytla žiadne dotácie právnickým osobám. V súlade s ustanovením § 16 ods.2 zákona č.583/2004 o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov má obec finančne usporiadať svoje hospodárenie vrátane finančných vzťahov k zriadeným alebo založeným právnickým osobám, fyzickým osobám - podnikateľom a právnickým osobám, ktorým poskytli finančné prostriedky svojho rozpočtu, ďalej usporiadať finančné vzťahy k štátnemu rozpočtu, štátnym fondom, rozpočtom iných obcí a k rozpočtom VÚC.

a) Finančné usporiadanie voči zriadeným a založeným právnickým osobám

b) Finančné usporiadanie voči štátnemu rozpočtu:

Tabuľka 37 Finančné usporiadanie voči štátnemu rozpočtu

Poskytovateľ - 1 -	Účelové určenie grantu, transferu uviesť : školstvo, matrika, - bežné výdavky - kapitálové výdavky - 2 -	Suma poskytnutých finančných prostriedkov - 3 -	Suma skutočne použitých finančných prostriedkov - 4 -	Rozdiel (stĺ.3 - stĺ.4) - 5 -
ÚPSVaR B. Štiavnica	Stravné pre deti v hn – BV	43,00	1,00	42,00
MV SR Žiar n/ Hr.	Voľby – voľby prezidenta	1 230,00	1 085,86	144,14
ÚPSVaR B. Štiavnica	Asistentka v MŠ	2 160,00	2 160,00	0,00
KŠU BB	Vých. vzdel. Detí 5-6 r. MŠ - BV	1 139,00	1 139,00	0,00
Kr. stavebný úrad B.B.	Činnosť stav. úradu – bežné výdavky	474,30	474,30	0,00
ObÚ Žiar nad Hronom	Evidencia obyvateľstva	168,30	168,30	0,00
ÚPSVR B. Štiavnica	Robotníci na obci	4 428,76	4 428,76	0,00
MV SR B. Bystrica	Prenesený výkon životného prostredia	47,80	47,80	0,00
MDVRR SR Bratislava	Prenesený výkon - komunikácie	22,03	22,03	0,00
ÚPSVR BŠ	Dobrovoľnícka činnosť v MŠ	24,95	24,95	0,00
MV SR Žiar nad Hronom	Voľby do Európarlamentu	727,98	598,62	129,36
UV SR Bratislava	Na rozvoj futbalu – dresy, lopty	8 366,40	8 366,40	0,00
BBSK Banská Bystrica	Na obecné dni	500,00	500,00	0,00
MF SR Bratislava	Na rekonštrukciu budovy OcÚ - zasadačky	7 000,00	7 000,00	0,00
MV SR Žiar nad Hronom	Voľby do samosprávy obce	540,85	499,02	41,83
MŽP SR Bratislava	Životné prostredie	202,01	202,01	0,00
Recyklačný fond	Recyklovanie odpadu	110,00	110,00	0,00
ÚV SR Bratislava	Viacúčelové ihrisko	40 000,00	21 479,11	18 520,89

Zdroj: Interný materiál OcÚ Rudno nad Hronom (2015)

Poznámka: Preplatok, ktorý vznikol pri stravnom pre deti v hmotnej núdzi v sume 42,00 €, bol vrátený dňa 15.12.2014, na účet ÚPSVR č. 7000125729/8180 z dotačného účtu obce číslo 1637216153/0200, bol účtovaný ako vratky.

Nevyužité finančné prostriedky určené na voľbu prezidenta SR boli v sume 144,14 € vrátené z bežného výdavkového účtu obce číslo 5127422/0200 na účet MV SR číslo 7000180023/8180 dňa 05.05.2014, boli účtované ako vratky.

Nevyužité finančné prostriedky určené na voľby do Európarlamentu boli v sume 129,36 € vrátené z bežného výdavkového účtu obce číslo 5127422/0200 na účet MV SR číslo 7000180023/8180 dňa 03.07.2014, boli účtované ako vratky.

Nevyužité finančné prostriedky určené na voľby do samosprávy obce boli v sume 41,83 € vrátené z bežného výdavkového účtu obce číslo 5127422/0200 na účet MV SR číslo 7000180023/8180 dňa 15.12.2014, boli účtované ako vratky.

Nevyčerpané finančné prostriedky určené na výstavbu viacúčelového ihriska vo výške 18 520,89 € boli presunuté do roku 2015.

c) *Finančné usporiadanie voči štátnym fondom*

Obec v roku 2014 neuzatvorila žiadnu zmluvu so štátnymi fondmi.

d) *Finančné usporiadanie voči rozpočtom iných obcí*

e) *Finančné usporiadanie voči rozpočtom VÚC*

Rozpočet na rok 2015 schválený OZ v Rudne nad Hronom dňa: 28.11.2014 uznesením číslo : 181/2014 Rozpočet na roky 2016 a 2017 OZ v Rudne nad Hronom OZ v Rudne nad Hronom zobralo na vedomie dňa: 28.11.2014 uznesením číslo : 181/2014

Finančný rozpočet obcí a miest má svoje elementárne vymedzenie alebo skôr zákonnú úpravu obsiahnutú v troch základných právnych predpisoch. Prvou legislatívnou normou je zákon SNR č. 369/1990 zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, ktorý vo svojom znení §9 odst. 1 uvádza, že rozpočet obce je základom finančného hospodárenia obce. Na rozpočet a jeho obsahové členenie sa dá pozrieť cez dva princípy. Jedným je všeobecné vnímanie, ktoré určuje, čo všetko je súčasťou rozpočtu obce alebo obligatórne (povinne) a zároveň fakultatívne, teda čo v rozpočet obce môže byť zachytené, avšak nie je to nariadené zákonom. Povinnou súčasťou rozpočtu obce sú rozpočty príjmov a výdavkov rozpočtových organizácií, príspevky príspevkovým organizáciám, tiež vzťahy k právnickým osobám založených obcou, rovnako musí obsahovať aj finančné vzťahy k právnickým a fyzickým osobám- podnikateľom a v neposlednom rade aj obyvateľom obce, ktoré plynú zo zákona, všeobecne záväzného nariadenia obce alebo zo zmluvy. Rozpočet obce Rudno zahŕňa podiely na daniach v správe štátu, dotácie na úhradu preneseného výkonu štátnej správy a iné dotácie poskytované zo štátneho rozpočtu. V rozpočte obce nechýbajú ani zámery a ciele, ktoré sa v obci realizovali z výdavkov. V tejto súvislosti hovorím o programovom rozpočte. Programový rozpočet obce je spravovaný v návrhu obce na ďalšie dva roky, pričom podľa §9 ods. 3 zákona o RP samosprávy tento návrh na dva roky nasledujúce po plánovanom rozpočtovom roku nie je záväzný.

Rozpočet obce Rudno nad Hronom sa člení vnútorne na bežné príjmy a bežné výdavky (nazývaný aj bežný rozpočet), kapitálové príjmy a kapitálové operácie (kapitálový rozpočet) a finančné operácie.

Programový rozpočet obce Rudno nad Hronom na každé rozpočtové obdobie je zostavený v súlade s nasledujúcimi právnymi normami:

- so zákonom č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- so zákonom č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- so zákonom č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- so zákonom č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov,
- s nariadením vlády č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní a poukazovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy,
- so zákonom č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov,
- so zákonom č. 597/2003 Z. z. financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov,
- s opatrením Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/0101175/2004-42 zo dňa 08. 12. 2004 v znení neskorších predpisov, ktorým sa ustanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie a pod.

Príjmy aj výdavky rozpočtu sú rozdelené na dve základné skupiny, ktoré sa používajú v rozpočtovníctve, t. j. bežné príjmy a bežné výdavky a kapitálové príjmy a kapitálové výdavky. Programové rozpočtovanie pripravilo vhodné podmienky pre tvorbu programového rozpočtu. Programovým rozpočtovaním sa výrazne a podstatne zvýšila informačná hodnota pre verejnosť, pretože samotná programová štruktúra jasne identifikuje zámery a ciele, na ktoré sa používajú verejné financie.

Z programového rozpočtu obce Rudno nad Hronom na roky 2015 a roky 2016, 2017 máme možnosť nadobudnúť reálnu predstavu o jednotlivých výdavkoch obce.

Na základe získaných faktov môžeme konštatovať, že reforma riadenia verejných financií v oblasti rozpočtovania je z metodologického a legislatívneho hľadiska implementovaná vhodným spôsobom. Po vykonanej analýze si dovoľíme tvrdiť, že obec Rudno nad Hronom má vo svojom Programovom rozpočte definované všetky výdavky v konkrétnych prvkoch, ich cieľoch, zámeroch a merateľných ukazovateľoch, čím prispela k lepšej informovanosti obyvateľov obce o jeho hospodárení.

Finančný rozpočet na roky 2015 – 2016 – 2017 dokumentujem v časti PHSR a to nasledovne:

Finančný rozpočet na roky 2015 – 2016 – 2017

Tabuľka 38 Bežné príjmy podľa ekonomickej klasifikácie

Zdroj	Ekonom.	Názov	2012	2013	2014	2014	2015	2016	2017
	klasifik.		skutočnosť	skutočnosť	schv.rozp.	očk.skut.			
41	111003	Výnos dane z prij.pouk.ÚS	103 402,12	105 605,80	96 000,00	111 847,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00
41	121001	Daň z pozemkov	24 340,02	24 194,07	24 400,00	24 400,00	24 000,00	24 000,00	24 000,00
41	121002	Daň zo stavieb	20 302,70	16 633,26	14 600,00	14 600,00	14 600,00	14 600,00	14 600,00
41	133001	Daň za psa	810,50	804,00	800,00	450,00	450,00	450,00	450,00
41	133003	Za nevýherné hracie automaty	400,00	0,00					
41	133012	Za užívanie verejného priestranstva	0,00	425,96					
41	133013	Za komunálny odpad	8 461,00	8 528,15	8 500,00	8 700,00	8 500,00	8 500,00	8 500,00
41	212003	Z prenajatých budov,priestorov,objektov	1 002,12	790,14	800,00	500,00	500,00	500,00	500,00
41	221004	Ostatné poplatky	803,00	1 891,50	500,00	1 000,00	500,00	500,00	500,00
41	222003	Za porušenie predpisov	15,00	210,00		30,00			
41	223001	Za predaj výrobkov,tovarov a služieb	2 190,51	992,07	1 000,00	800,00	750,00	750,00	750,00
41	223002	Príspevky prijaté od rodičov	834,80	835,00	700,00	1 700,00	700,00	700,00	700,00
41	223003	Za stravné	1 846,71	996,88	800,00	1 000,00	800,00	800,00	800,00
41	242000	Z vkladov	18,55	3,29					
41	292006	Z náhrad poistného plnenia	653,59	0,00					
41	292012	Z dobroispisov	1 555,85	3 409,24		231,00			
41	292027	Iné				100,00			
111	312001	Zo štátneho rozpočtu	2 886,95	1 431,00					

Zdroj: Interný materiál OcÚ Rudno nad Hronom (2015)

Obec vedie účtovníctvo za pomoci účtovníčky podľa osobitného zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve. Ročnú účtovnú závierku obce overuje audítor. Audítor overuje aj ďalšie skutočnosti ustanovené osobitným zákonom č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Postavenie rozpočtu obce, jeho tvorbu a obsah, pravidlá rozpočtového hospodárenia, tvorbu a použitie mimorozpočtových zdrojov, spôsob finančného vyrovnávania medzi obcami, vzťahy k štátnemu rozpočtu a k rozpočtu samosprávneho kraja ustanovuje osobitný zákon. (Napríklad zákon č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy). Nasledovná Tabuľka dokumentuje bežné príjmy, kapitálové príjmy, finančné operácie a nerozpočtové príjmy spolu, ktoré poukazujú na skutočný stav za jednotlivé roky. V roku 2012 bežné príjmy spolu predstavovali 202 870,92 Eur, v roku 2013 bežné príjmy tvorili 188 889, 87 Eur., v roku 2014 bežné príjmy predstavovali celkom 173 662,17 Eur., v roku 2014 boli očakávané na 173 662,17 Eur a skutočne predstavovali 193 676,85 Eur.

Tabuľka 38 pokračovanie

41	312007	Z rozpočtu obce		779,63		564,00			
11T1	312001	Transfery pre aktívnych	5 997,88						
11T2	312001	Transfery pre aktívnych	1 058,49						
111	312012	Zo štátneho rozpočtu		4 807,18		19 482,81			
11T1	312012	Zo štátneho rozpočtu		3 644,12		5 634,98			
11T2	312012	Zo štátneho rozpočtu		643,08		994,42			
		Spolu bežné príjmy	176 379,87	176 424,33	148 100,00	192 034,21	150 800,00	150 800,00	150 800,00
		Kapitálové príjmy							
43	231000	Z predaja kap.aktív				100,00			
43	233001	Z predaja pozemkov	50,00	550,94		789,00			
		Spolu kapitálové príjmy	50,00	550,94		889,00			
		Finančné operácie							
	223003	Za stravné	4 710,81						
131B	453000	Zostat.prostriedky z predch. roku	18 200,00						
46	454001	Prostriedky použ. z RF obce	3 530,24	6 461,17	25 562,17	25 562,17	14 000,00		
		Spolu finančné operácie	26 441,05	6 461,17	25 562,17	25 562,17	14 000,00		
		Nerozpočítané príjmy							
	223001	Za predaj výr., tov., služieb		779,63		700,00			
	223003	Za stravné		4 412,44		3 000,00			
	292027	Iné		281,38		300,00			
		Spolu nerozpočítané príjmy		5 453,43		4 000,00			
		PRÍJMY SPOLU	202 870,92	188 889,87	173 662,17	222 485,38	164 800,00	150 800,00	150 800,00

Z vlastných skúsenosti môžem tvrdiť, že programové rozpočtovanie pre menšie obce alebo obce s počtom do 500 obyvateľov je náročné na čas, ktorý musí ekonómka stráviť pri jeho zostavení, nakoľko malá obec má nízke príjmy, ktoré používa na základné financovanie a hospodárenie obce a následne sa tieto príjmy dajú veľmi ťažko rozdeliť na konkrétne výdavky.

2.2.4.9 Majetok obce

V doterajšej právnej úprave zákona o majetku obcí neexistovala definícia „majetku obce“, zákon len odkazoval na § 8 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení. S účinnosťou od 01.07.2009 sa tento odkaz zo zákona o majetku vypustil a do § 1 zákona boli vložené nové odseky 2 a 3, kde sa zavádza definícia pojmu „majetok obce“ a súčasne zákon ustanovuje, na ktoré druhy majetku sa táto právna norma nevzťahuje (na nakladanie

s cennými papiermi a s finančnými prostriedkami obce). Pokiaľ ide o definíciu pojmu „majetok obce“, uvedený §1 zákona vymedzuje majetok obcí ako hnutelné a nehnuteľné veci vrátane finančných prostriedkov, ako aj pohľadávky a iné majetkové práva, ktoré sú vo vlastníctve obce podľa tohto zákona alebo ktoré nadobudne obec do vlastníctva prechodom z majetku Slovenskej republiky na základe tohto zákona, alebo vlastnou činnosťou.

Majetkom obce sú veci vo vlastníctve obce, majetkové práva obce a majetkové práva právnických osôb založených obcou. Vzťahy obce majetku obce a vzťahy obyvateľov obce k majetku obce upravuje Zákon o obecnom zriadení v ust. § 8. Zásady hospodárenia s majetkom obce určuje obecné zastupiteľstvo podľa ust. § 7 a nasl. Zákon SNR č. 138/1991 Z. z. o majetku obcí. Podľa § 6 ods. 4 zákona o majetku obcí správca nemôže nadobudnúť majetok do svojho vlastníctva. Správcom majetku obce je podľa § 6 ods. 1 tohto zákona len rozpočtová organizácia alebo príspevková organizácia zriadená obcou.

V zmysle novely zákona obce musia tiež zverejňovať všetky zámery predat' alebo prenajať svoj majetok, a to v lehote 15 dní na svojej úradnej tabuli, na internetovej stránke obce a v regionálnej tlači. Táto povinnosť by mala prispieť k transparentnosti pri nakladaní s majetkom a zabezpečiť obyvateľom obce informovanosť o nakladaní s ním. V novom § 9a zákon o majetku obcí upravuje zásady pre nakladanie s majetkom obce. Ustanovuje sa, akým spôsobom je možné zverejniť zámer obce nakladať s majetkom, ako aj jeho spôsob. Zásadnou zmenou je, že zákon stanovil spôsob, ktorým sa majú realizovať prevody vlastníctva majetku obce, a to obligatórne zakotvil, že tieto prevody sa musia vykonať na základe obchodnej verejnej súťaže, dobrovoľnou dražbou alebo priamym predajom najmenej za cenu vo výške všeobecnej hodnoty majetku stanovenej podľa osobitného predpisu, t.j. znaleckým posudkom. Obdobne je obec povinná postupovať aj pri prenechávaní majetku do nájmu. Výnimku z vyššie uvedených pravidiel je možné urobiť len pri prevode bytu alebo pozemku podľa osobitného predpisu, pri pozemku zastavanom stavbou vo vlastníctve nadobúdateľa vrátane príľahlej plochy, ktorá svojím umiestnením a využitím tvorí neoddeliteľný celok so stavbou, pri prevode podielu majetku obce, ktorým sa realizuje zákonné predkupné právo, pri hnutelnej veci, ktorej zostatková hodnota je nižšia ako 3.500 eur, v prípadoch hodných osobitného zreteľa, o ktorých obecné zastupiteľstvo rozhodne trojpätinovou väčšinou prítomných poslancov a pri nájme majetku obce, ktorého trvanie s tým istým nájomcom neprekročí 10 dní v kalendárnom mesiaci.

Novela obsahuje aj okruh výnimiek, kedy by súťažné pravidlá boli pre obec zbytočne zaťažujúce, nevhodné, či dokonca nevýhodné. Tieto prípady sú uvedené vo výnimkách, a je to napr. pri prevodoch pozemkov pod stavbou, vecí malej zostatkovej hodnoty alebo prípady, v ktorých to trojpätinovou väčšinou schváli obecné zastupiteľstvo. Ak obec predáva majetok príbuzným starostu, poslanca či zamestnanca obecného úradu, musí vypísať verejnú obchodnú súťaž. V takomto prípade Správy katastra musia skúmať, či je nadobúdateľom obecného majetku osoba blízka starostovi, poslancom alebo zamestnancom obecného úradu. V takomto prípade musí predaju teda predchádzať verejná obchodná súťaž a následný súhlas zastupiteľstva s predajom.

Pri určení nájomného je potrebné vychádzať z nájomného, za aké prenajímajú obdobné nehnuteľnosti iné subjekty, napr. realitné kancelárie, štátne organizácie, pričom nie je potrebné v každom jednotlivom prípade za účelom určenia výšky nájmu dať vypracovať znalecký posudok.

Ak však obec nemá k dispozícii porovnateľné údaje o výške nájomného za nehnuteľnosti v určitom mieste, je nanajvýš vhodné a účelné dať vypracovať znalecký posudok, a to najmä z dôvodu, aby nebolo možné spochybniť hospodárnosť pri nakladaní s majetkom obce.

Obce môžu aj naďalej používať pri určovaní nájomného už vypracované všeobecne záväzné nariadenia o cene nájmov, prípadne cenové mapy, ak ceny nájomného v nich uvedené zodpovedajú trhovému nájomnému. Každá obec si tak môže individuálne vypracovať zásady, v ktorých vo všeobecnosti upraví, ktoré prípady bude možné považovať za hodné osobitného zreteľa pri prevode majetku obce. Každý prípad je však potrebné posudzovať individuálne a bolo by vhodné, aby o každom prípade obecné zastupiteľstvo rozhodlo trojpätinovou väčšinou prítomných poslancov. Uvedené platí aj v prípade prenechania majetku obce do nájmu. V kontexte s uvedeným si obec môže upraviť a ustanoviť vo všeobecne záväznom nariadení konkrétne prípady, ktoré bude považovať za hodné osobitného zreteľa. Uvedené je vhodné najmä v prípadoch, ktoré sa s určitou pravidelnosťou opakujú a bolo by zbytočné a neefektívne, keby malo obecné zastupiteľstvo rozhodovať opakovane o rovnakých prípadoch.

2.2.5 Hospodárstvo

2.2.5.1 Lesné hospodárstvo

V obci v minulosti dochádzalo k postupnému odlesňovaniu. Išlo hlavne o v súčasnosti poľnohospodársky využívané pôdy. Oblasť lužných lesov v nive Hrona bola

odlesnená takmer úplne, kvôli rozšíreniu ornej pôdy. Zachoval sa len úzky pás lužných lesov na brehu rieky Hron. Odlesnené boli aj oblasti podhorí, kde sa lesy premenili na lúky a pasienky.

Živočíšstvo danej oblasti nebolo príliš redukované, lebo pri odlesňovaní nešlo o veľmi rozsiahle územia. Mnohé lesy obce (najmä Štiavnických vrchov) patrili k významným poľovníckym revírom už od stredoveku. Medzi najznámejšiu poľovnícku zver patrili jeleň, srnec, diviak, medveď, či muflón.

Dominantný význam mala však už v minulosti ťažba dreva, keďže chotár obce bol aj je bohatý na lesy. Drevo sa okrem kúrenia používalo aj pri banskej činnosti - na stavbu výstuží v baniach príp. budovanie iných obslužných zariadení. Využívalo sa drevo dubové, hrabové, neskôr smrekové, keďže smrek obyčajný patrí k rýchlejšie rastúcim druhom. Miestne lesy, tak ako veľká časť lesov v okolí banských miest boli v minulosti výrubom silne zničené. V súčasnosti sa hlavne v území Drastvice najvýraznejšie prejavili účinky lesného hospodárstva a to najmä ťažba dreva v severnej časti, kde sú tri obnovné pásy zasahujúce do rezervácie. Ťažbou dreva sú narušené aj niektoré časti v juhozápadnej a juhovýchodnej časti. Tieto časti nie sú rozsahom veľké a do rezervácie boli zaradené z hľadiska zabezpečenia celistvosti územia. Prihliadajúc na cieľ ochrany sa tak z krátkodobého ako aj z dlhodobého hľadiska počíta s tým, že lesné porasty budú ponechané na prirodzenú autoreguláciu bez ľudských zásahov.

V katastri obce sa okrem hlavnej zástavby nachádzajú ešte 3 tzv. samoty obkolesené lesom: Salaš, Matejovo, Husárovo. Vznikli v rôznych častiach obce vyklčovaním stromov uprostred lesa. Prvýkrát sa objavujú na mape 2. vojenského mapovania (polovica 19. storočia). Odlesnené oblasti sa neskôr postupne umelo zalesňovali, čím došlo k podstatnému premiešaniu stromových druhov. Známa je výsadba smreka obyčajného (*Picea excelsa*) asi pred 170 rokmi už z vyššie spomínaných dôvodov, ktorý sa ako nepôvodný druh dobre uchytil. Na začiatku 20. storočia tiež prebehla v regióne výsadba topol'a čierneho (*Populus nigra*) na spevnenie brehov Hrona. Neskôr bol však odstránený, keďže brehy rieky skôr rozrúšal ako spevňoval.

2.2.5.2 Poľnohospodárstvo

V roku 1954 bolo založené menšinové družstvo, ktorého predsedom bol Ján Pacalaj. V roku 1958 bolo založené celoobecné Jednotné roľnícke družstvo, ktoré sa koncom 60 - tých rokov zlúčilo s Voznicou pod názvom JRD Družba.

Poľnohospodárstvo v obci už oddávna plnilo len doplnkovú úlohu popri dominantnom baníctve, keďže miestna krajina neposkytuje priaznivé podmienky pre jeho rozvoj. Pre poľnohospodárske účely sa už v minulosti využívalo len malé percento pôd obce. Väčšinu územia obce pokrývajú neúrodné kambizeme (hnedé lesné pôdy) na zložitom reliéfe, preto sa poľnohospodárstvo sústreďuje na zóny fluvizemí. Z hľadiska pôdných druhov sú to piesočnatohlinité pôdy. Tvorí veľkú oblasť nivy rieky Hron v centrálnej časti obce. Oblasti nivy Hrona sa nevyužívali ako orná pôda, ale len ako pasienky, napriek pomerne vysokej úrodnosti. Pravdepodobne sa často stávalo, že počas sejby boli zaplavené príp. vysoko zamokrené. Z pomerne veľkého zastúpenia lúk a pasienok na území obce môžeme tiež dedukovať, že už v 18. storočí v obci v poľnohospodárstve dominovala živočíšna výroba nad rastlinnou.

V 2. polovici minulého storočia sa poľnohospodársky využívali širšie územia, ktoré boli vzdialenejšie od rieky, na rozdiel od súčasnosti, keď sa už poľnohospodárstvo sústreďuje len na malé územia blízko rieky, vo väčšine na ľavej nive, ktorá je na rozdiel od pravého chránená pred záplavami Hrona násypom cesty a je tiež vyššie položená. Na pravej nive dochádzalo často k povodňam a je tam pomerne vysoká hladina podzemnej vody. Zaujímavé je, že počas 50. a 60. rokov minulého storočia sa družstevníci v obci každoročne pokúšali pestovať zemiaky na pomerne veľkých plochách napriek tomu, že sa takmer nikdy ani nepriblížili k plánu. Experimentovali aj s rôznymi inými plodinami (cukrová repa, fazuľa, ľan...), ktorým sa v obci taktiež nedarilo. Najviac sa v obci darilo jačmeňu a pšenici, ktoré už neskôr dominujú. Od 80. rokov sa orné plochy v obci neustále zmenšujú a v súčasnosti sa už pestujú len menej náročné plodiny ako ďatelina, repka olejná, zriedkavejšie ešte môžeme pozorovať obilie. Živočíšna výroba v Rudne nad Hronom už v minulosti dominovala a na rozdiel od rastlinnej výroby vždy dosahovala pomerne slušné výnosy. Po 2. svetovej vojne sa choval najmä hovädzí dobytok a ošípané, s menším významom hydina.

Najúrodnejšia pôda pozdĺž Hrona bola premenená na poľnohospodársku pôdu a zachovali sa iba zvyšky pôvodných lužných lesov (Obrázok 13).

Obrázok 13 Najúrodnejšia poľnohospodársky využívaná pôda pozdĺž Hrona

Autor: Ján Kováčik (2014)

Na poľnohospodárskej pôde v okrese Žarnovica hospodári jedno roľnícke družstvo na výmere 2207 ha , dva súkromné poľnohospodárske podniky na výmere 7034 ha a päť súkromne hospodáriacich roľníkov na výmere 1040 ha. Zostávajúcu časť PPF využívajú drobní vlastníci pôdy, ktorí využívajú pôdu na samozásobenie poľnohospodárskymi produktmi. Z hľadiska spôsobu obhospodarovania sa orná pôda v celom okrese využíva na 100 %. TTP sa využívajú polo-intenzívne až extenzívne. Lepšia využiteľnosť je v juhozápadnej časti okresu, kde sú klimatické, pôdne a terénne podmienky lepšie ako v severnej časti okresu. Na ornej pôde sa pestujú prevažne obilniny (pšenica, raž, jačmeň a ovos), olejniny (repka ozimná a slnečnica) a kukurica na siláž.

Rôznorodosťou pôdnej úrodnosti v okrese s prihliadnutím na výškové polozenie jednotlivých poľnohospodárskych podnikov, ako aj s prihliadnutím na vybudovanú súčasnú poľnohospodársku infraštruktúru, je možné v našom okrese zvýšiť produkciu rastlinnej výroby, predovšetkým výrobou kvalitných objemových krmovín, a tým aj zvýšiť produkciu živočíšnej výroby. Pre zlepšenie situácie v menej produkčných oblastiach je potrebné zamerať sa na využitie PPF budovaním agroturistických usadlostí s rozšírením chovu koní, ktorý má v našom okrese dlhodobú tradíciu.

2.2.5.3 Priemysel

V obci sa nachádza prevádzka na výrobu parkiet – lamiel, dverových zámkov, nábytku a predajňa potravín. Tiež sa v obci nachádzajú malí podnikatelia, ktorí sa zaoberajú hlavne drevárskymi a stavebnými prácami. V obci sa už v súčasnosti nenachádza poľnohospodárska výroba. Na základe analýzy doterajšieho vývoja možno očakávať, že hospodársky život v obci sa bude orientovať na: drevárske, murárske a

stavebné práce. V súčasnosti prevažná väčšina zamestnaných obyvateľov aktívneho dochádza za prácou do najbližších miest, ako Nová Baňa, Žarnovica, Žiar nad Hronom, Levice a pod. Okres Žarnovica možno z hľadiska dosiahnutého stupňa industrializácie, ale aj z prevládajúcej orientácie výroby a štruktúry výrobných odvetví rozčleniť na niekoľko podcelkov, reprezentovaných jednotlivými obcami. K priemyselne rozvinutejším mestám patrí mesto Žarnovica a slabšie diverzifikovaná je priemyselná výroba v obciach Hodruša - Hámre, Ostrý Grúň, Veľká Lehota, Hronský Beňadik, Brehy, Tekovská Breznica. Slabá industriálna základňa je i v obci Rudno nad Hronom a Orovnica.

Z priemyselných odvetví je v okrese zastúpený strojársky priemysel, drevospracujúci priemysel (prvotné spracovanie drevnej hmoty a finálna výroba), výroba stavebných hmôt, chemický priemysel. Jednotlivé priemyselné odvetvia sú predstavované nasledovnými podnikmi:

Strojársky priemysel:

- Illichman, a.s., Žarnovica,
- Neuman Alumimium Fliesspresswerk, s.r.o., Žarnovica,
- KOVACO, s.r.o, Veľká Lehota, ToMaC, s.r.o. Hodruša – Hámre.

Drevospracujúci priemysel:

- A.N.B.a.s., Žarnovica,
- RAIL WAIS s.r.o., Bratislava,
- prevádzka Ostrý Grúň, TKC, s.r.o., Žarnovica,
- FTC, a.s. Nová Baňa,

Výroba stavebných hmôt:

- IZOMAT, a.s. Nová Baňa

Chemický priemysel:

- ZIN – KOVO, Hronský Beňadik,
- CMK, s.r.o., Žarnovica,
- KTO Slovakia, s.r.o., Hodruša – Hámre,

Baníctvo a hutníctvo:

- Slovenská banská, s.r.o., Hodruša Hámre,

Nosné odvetvia priemyslu sú: Žarnovica Drevársky priemysel, potravinársky priemysel, strojársky priemysel Nová Baňa, poľnohospodárska výroba, drevársky priemysel a spotrebný priemysel.

Podnikateľské subjekty v obci

V projektovom návrhu sa uvažuje s budovaním maloplošných priemyselných parkov. Obyvatelia si na budovanie takéhoto parku vymedzili plochu bývalého JRD (v smere na Brehy, Nová Baňa). V návrhu sa tiež predpokladá, že v rozptyle vzniknú ďalšie výrobné zariadenia na úrovni drobných živnostenských a remeselných činností, ktoré sa budú umiestňovať skôr na pozemkoch v katastrálnej spojnici s obcou Brehy. Vznik týchto zariadení bude skôr spontánny na platforme konkurenčného prostredia ponuky a dopytu, čo bude spôsobovať ich nestabilnú životnosť. Z aspektu tvorby urbanistických priestorov sú najmä drobnopodnikateľské (živnostnícke) aktivity irelevantné. Z hľadiska zamerania sa podnikatelia orientujú hlavne na piliarsku výrobu, drevovýrobu, opravárenské služby atď. Týmto by sa dosiahla významná a výrazná základňa pracovných príležitostí obce. Obec Rudno nad Hronom je reprezentovaná týmito súkromnými firmami:

- Peter Žarnovičan; Predmet činnosti: Oprava a údržba motorových vozidiel
- Branislav Bartoš- MELZAR; Kategória a zameranie organizácie: Elektrická inštalácia
- Zdenka Budinská; Kategória a zameranie organizácie: Baliace činnosti
- Dušan Kupec; Kategória a zameranie organizácie: Zemné práce
- Peter Žarnovičan; Kategória a zameranie organizácie: Ostatná osobná pozemná doprava i.n.
- Andrej Luky; Kategória a zameranie organizácie: Výroba ostatných kovových výrobkov i.n.
- Ing. Alexandra Múčková; Kategória a zameranie organizácie: Poradenské služby v oblasti podnikania a riadenia
- Iveta Šurjanská; Kategória a zameranie organizácie: Ostatné pomocné činnosti finančných služieb okrem poistenia
- Ľubomír Bielik- LuBi; Kategória a zameranie organizácie: Kombinované administratívno-kancelárske činnosti
- Bytové spoločenstvo štvorbytovky s.č. 28; Kategória a zameranie organizácie: Správa nehnuteľností na základe poplatkov alebo zmlúv
- Jaroslav Škarba; Kategória a zameranie organizácie: Výroba ostatných kovových výrobkov i.n.
- Pavel Čellár; Kategória a zameranie organizácie: Generálne čistenie a priemyselné čistenie budov
- Ladislav Ditte; Kategória a zameranie organizácie: Zemné práce
- Enviro Slovakia, s.r.o.; Kategória a zameranie organizácie: Ostatné pomocné obchodné činnosti i.n.
- Ján Rehák; Kategória a zameranie organizácie: Ostatné stavebné kompletizačné a dokončovacie práce

- Jozef Škarba; Kategória a zameranie organizácie: Ostatné služby týkajúce sa informačných technológií a počítačov
- Bibiána Kupcová; Kategória a zameranie organizácie: Služby týkajúce sa telesnej pohody
- Alena Reháková; Kategória a zameranie organizácie: Pílenie, hobl'ovanie a impregnovanie dreva
- LUKY TRADE, s.r.o.; Kategória a zameranie organizácie: Stolárske a zámočnícke práce
- Constitutio, s.r.o.; Kategória a zameranie organizácie: Ostatný maloobchod mimo predajní, stánkov a trhov
- Miroslav Dudek; Kategória a zameranie organizácie: Zemné, búračské, výkopové, betonárske, maliarske a natieračské práce, montáž sádkokartónu, stavba lešení, záhradnícke služby, osobná cestná doprava vykonávaná cestnými osobnými vozidlami a pod.
- Ľubomír Matiašovič; Kategória a zameranie organizácie: Vypracovanie dokumentácie a projektu stavebnej časti jednoduchých stavieb, drobných stavieb a zmien týchto stavieb; Výkon činnosti stavbyvedúceho-inžinierske stavby

2.2.5.4 Doprava

Dôležitým faktorom ovplyvňujúcim konkurencieschopnosť regiónu je vybavenosť územia efektívne fungujúcou dopravnou infraštruktúrou. Takáto vybavenosť vytvára podmienky pre celý rad sociálno-ekonomických aktivít. Záujem zahraničných investorov o rozvoj kultúrneho cestovného ruchu ako takého je taktiež silne podmienený kvalitnou dopravnou infraštruktúrou. Existencia dopravnej siete je jednou z nevyhnutných podmienok formovania sa a fungovania priestorových socio-ekonomických štruktúr (Mládek, 1990) a je predpokladom rozvoja cestovného ruchu a rekreácie v danom regióne. Dopravná sieť v Pohronskom regióne má znaky kotlinovej siete. Hlavná dopravná os sa sformovala pozdĺž Hrona v smere východ-západ na ceste E 75/E 571- E 50 (štátna hranica A/SK – Bratislava – Nitra – Zvolen – Lučenec – Košice – Michalovce – štátna hranica SK/UA). Z hľadiska integrácie mesta do vnútroštátnych i medzinárodných hospodárskych vzťahov je najdôležitejším dopravným spojením tzv. „stredný ťah“ R1, R2: Bratislava – Nitra – Zvolen – Lučenec – Rimavská Sobota – Rožňava – Košice. Svojimi intenzitami sieť rýchlostných komunikácií v úseku Nitra- Zvolen (43 km) vychádza z existujúcej siete 1. triedy a je porovnateľná s diaľničným ťahom D1. Sieť slovenských rýchlostných ciest (R1, R2, R3), ktoré sú súčasťou medzinárodných cestných ťahov (E58, E572, E77), spáda do centrálneho územia Slovenska (Zvolenskej a Žiarskej kotliny). Cestná doprava je dominantná v preprave osôb, najmä v ich dochádzke do zamestnania. Katastrálne

územia patriacich obcí do Pohronského regiónu, ktorých cesty využíva hlavne verejná autobusová doprava (SAD) tvoria cesty 1. Triedy číslo E76 a miestnu sieť tvoria cesty II/512 triedy, koncové cesty III. triedy a spojovacie cesty III/0651. Napojenie okresných miest ako sú: Zvolen, Banská Štiavnica, Žarnovica, Detva, Žiar nad Hronom na dopravu SAD sú veľmi dobré, nakoľko celým Pohronským regiónom vedú diaľkové linky spájajúce východ a západ SR.

V obci Rudno nad Hronom má zastúpenie cestná automobilová doprava a železničná doprava.

➤ **Automobilová doprava** – na rýchlostnú komunikáciu I/65 je napojená cestou III/0658 Nová Baňa – Žarnovica, na ktorú je pripojená obec Rudno nad Hronom.

Dôležitým dopravným medzníkom v infraštruktúre v Pohronskom regióne bolo vybudovanie železničnej trate.

➤ **Železničná doprava** - Roku 1895 sa začala budovať trať pohronskej dolinou, úsek Hronská Dúbrava - Levice. Najťažším úsekom popri skale pod Beňadikom bol úsek v rudnianskom chotári v Okrute, kde asi 30 m vysoká skala vyčnievala až do Hrona a popod ňu viedol úzky chodníček. Bolo preto potrebné zo skaly odstreliť kus tak, aby sa uvoľnilo miesto pre trať. Práce pri odstraňovaní skaly vykonávali Taliani a vyžiadala si aj jednu ľudskú obeť. S výstavbou trate sa vynorila otázka umiestnenia železničnej stanice v Rudne. Občania chceli mať stanicu za Hronom oproti dedine. Začal sa tam voziť aj stavebný materiál. Ale prístup na stanicu z obce si vyžadoval príjazdovú cestu s mostom cez Hron. Náklady na výstavbu príjazdovej cesty by veľmi finančne zaťažili obec i majiteľa sklárne ako najväčšieho užívateľa. Majiteľ sklárne odmietol poskytnúť finančnú pomoc a tak sa rozhodlo, že sa stanica postaví pri železničnom moste v novobanskom chotári, asi 2 km od dolnej časti obce. Ľudia z horného konca museli merať 4 kilometrovú vzdialenosť na stanicu až do roku 1954. Potom mala obec železničnú zastávku oproti dedine, až do roku 1976, kedy bola slávnostne daná do užívania nová budova železničnej stanice, ktorú občania vybudovali v akcii "Z". V súčasnosti je železničná doprava napojená na železničnú sieť (č. 150 Bratislava -Zvolen) a nie je taká výhodná ako autobusová, čo je ovplyvnené hlavne jednokolejovou traťou. Celým Pohronským regiónom prechádza trať číslo 150, ktorá je elektrifikovaná. Hlavné prepojenia sú Bratislava – Zvolen – Lučenec a Nové Zámky – Zvolen – Košice. Kvalitatívne charakteristiky slovenského dopravného systému (kvalita povrchu ciest, priepustnosť systému, rýchlostné komunikácie, elektrifikácia a rýchle expresné železničné trate a i.) výrazne zaostávajú za štátmi EÚ.

Veľký význam pre hospodársky rast regiónu má zlepšovanie jeho dostupnosti aj pomocou leteckej dopravy. Najbližšie dopravné letisko v Pohronskom regióne sa nachádza v Sliači. Toto letisko vzhľadom na svoju výhodnú polohu má predpoklady pre prevádzkovanie pravidelnej vnútroštátnej a medzinárodnej prepravy osôb a tovarov nízko kapacitnými lietadlami. Letisko na Sliači má aj športový charakter. Po rekonštrukcii a otvorení letiska Sliač sa spustili i charterové linky do obľúbených prímorských dovolenkových destinácií, s ponukou medzinárodných letov do destinácií Burgas v Bulharsku a Antalya v Turecku. Táto možnosť rýchlej a bezpečnej dopravy podstatne zvyšuje atraktivitu nášho regiónu pre európske investície, pretože letisko výrazným spôsobom dotvára dopravnú infraštruktúru nielen pohronského a banskobystrického regiónu, ale celého Slovenska. Rieka Hron nevytvára vhodné predpoklady na realizáciu vodnej (riečnej) dopravy. Využíva sa len na športovú a rekreačnú osobnú plavbu (úsek Nový Tekov – Štúrovo). Raritou pre rieku Hron je jeho využívanie na splav pre rôzne vodácke skupiny.

Hlavným zdrojom hlukovej záťaže v území je cestná doprava na štátnej ceste medzi obcami Rudno nad Hronom, Voznicou a Brehmi. Zaťaženie hlukom však nebolo nikdy objektivizované meraním, predpoklad prekročenia zaťaženia hlukom je vzhľadom na malú frekvenciu dopravy na uvedenej ceste nepravdepodobný. Iný zdroj hluku sa v lokalite nenachádza.

2.2.5.5 Odpadové hospodárstvo

Obec má priamy vplyv na odpadové hospodárstvo týkajúce sa komunálneho odpadu a je zodpovedná za nakladanie s ním. Pri nakladaní s odpadom vychádza zo Zákona č. 233/2001 o odpadoch z § 39. Každá obec ukladá miestny poplatok za komunálny odpad a drobný stavebný odpad, ktorý vzniká na jej území a ktorý je zo zákona povinný na rozdiel od ostatných miestnych daní, ktoré sú dobrovoľné. Miestnym daniam priradíme fakultatívny charakter, nakoľko povinnými sa stávajú až ich zavedením vo všeobecnom záväznom nariadení. Samotná obec je správcou miestnych daní, tieto dane sú stabilným a opakovateľným zdrojom príjmov a prejavujú sa v rozpočtoch obce bez výraznejších výkyvov.

Obec Rudno nad Hronom na základe ustanovenia § 6 ods. 2 a § 11 ods. 4 písm. d), e) a g) zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších zmien a doplnkov a zákona NR SR č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších zákonov vydalo

Všeobecné záväzné nariadenie č. 2 / 2014 o poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady na území obce Rudno nad Hronom. Obec Rudno nad Hronom (ďalej len „obec“) týmto VZN ukladá s účinnosťou od 1.1.2015 miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady (ďalej len „poplatok“). Toto nariadenie upravuje stanovenie sadzieb poplatku v nadväznosti na zavedený zber odpadu, podmienky na vrátenie poplatku alebo jeho pomernej časti, podmienky, ktorých splnenie má poplatník preukázať a podklady, ktoré má poplatník predložiť pri znížení alebo odpustení poplatku. Zdaňovacím obdobím poplatku uvedeného v článku 1 ods. 1 je kalendárny rok. Poplatok sa platí za komunálne odpady a drobné stavebné odpady, ktoré vznikajú na území obce, okrem elektroodpadov, použitých batérií a akumulátorov, pochádzajúcich od fyzických osôb, a biologicky rozložiteľného kuchynského a reštauračného odpadu.

Obec Rudno nad Hronom ustanovuje s účinnosťou od 1. januára 2014 miestne poplatky za komunálne odpady a drobné stavebné odpady, daň za verejné priestranstvá pri užívaní rôznych akcií, spevnené plochy, za prenosné stánky, parkovanie motorového vozidla na obecnom majetku do výmery 20 m², daň za komunálne odpady a odpady z drobných stavebných odpadov užívateľov rekreačných chalúp. Obec účtuje aj poplatky za prenájom Domu smútku a použitie chladiarenského zariadenia, za pohrebisko, alebo za uloženie urny.

Poplatok od poplatníka v ustanovenej výške vyberá obec. Sadza poplatku je 16 € za jednu osobu a jeden kalendárny rok. Správu miestneho poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady vykonáva na svojom území Obec Rudno nad Hronom. V obci sa nenachádza žiadna riadená skládka. Zber separovaného odpadu sa začal v obci od roku 2002.

V obci Rudno nad Hronom sa zakazuje:

- a) akékoľvek znečisťovanie verejných priestranstiev
- b) znečisťovanie vodných tokov tekutým a pevným domovým odpadom, ako i iným odpadom
- c) umývanie motorových vozidiel na verejných priestranstvách a pri miestnych potokoch
- d) skladovanie palivového dreva, stavebného materiálu, prípadne iného materiálu ako i parkovanie na verejnom priestranstve
- e) vysýpanie tuhého domového odpadu a iných odpadov mimo určených kontajnerov a kuka nádob
- f) poškodzovanie a ničenie stromov, okrasných kríkov, kvetov a ostatnej zelene
- g) vypaľovanie suchej trávy, spaľovanie záhradného a domového odpadu

Od roku 2011 do 2013 tonáž komunálneho odpadu stúpala. Čo sa týka zberných nádob na odpad takisto v obci zaznamenávame zvyšujúci počet. Od roku 2014 tonáž komunálneho odpadu má mierny pokles, no stále vyšší ako v roku 2012. V niektorých mesiacoch v roku boli zaznamenané výkyvy z toho dôvodu, pretože zabezpečovaný odvoz komunálneho odpadu sa zvýšil až na trikrát. Množstvo vyprodukovaného komunálneho odpadu od roku 2011 – 2014 dokumentuje Tabuľka 39 a 40.

Tabuľka 39 Množstvo vyprodukovaného komunálneho odpadu od roku 2011 – 2014.

Komunálny odpad - kuka nádoby								
	TONÁŽ	KUKA ks	Zber €	Likvidácia €	Uloženie €	Spolu €	Priemer / mes (T)	Priemer / mes (# kuka)
2011	67,407	4469	5630,94	1850	336	7816,94	5,617	372,417
2012	71,038	4876	6143,76	1950	356	8449,76	5,920	406,333
2013	81,866	5353	6744,78	2247	408	9399,78	6,822	446,083
2014	78,6	5151	5913,18	2157	391	8461,18	6,550	429,250

Zdroj: Interný materiál OcÚ Rudno nad Hronom (2015)

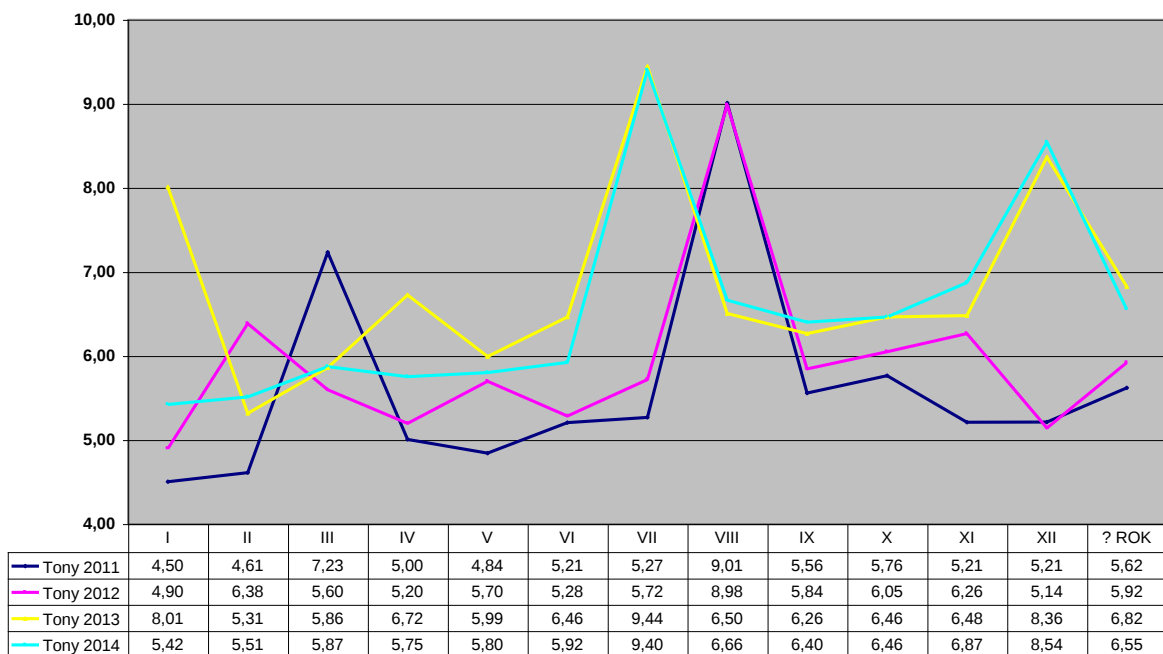
Tabuľka 40 Množstvo vyseparovaného komunálneho odpadu za rok 2014

KOMUNÁLNY ODPAD ZA ROK 2014								
MESIAC	TONÁŽ	KUKA ks	ZBER €	1 100 l kont. ks	ZBER €	LIKVIDÁCIA €	ULOŽENIE €	SPOLU €
1.	5,42	359	450,30	4	28,80	148,75	26,99	654,84
2.	5,51	394	449,16	4	28,80	151,21	27,44	656,61
3.	5,87	422	481,08	4	28,80	161,10	29,23	700,21
4.	5,75	401	457,14	5	36,00	157,80	28,64	679,58
5.	5,80	379	432,06	6	43,20	159,18	28,88	663,32
6.	5,92	388	442,32	6	43,20	162,47	29,48	677,47
7.	9,40	612	697,68	8	57,60	257,98	46,81	1 060,07
8.	6,66	415	473,10	5	36,00	182,77	33,17	725,04
9.	6,40	401	457,14	6	43,20	175,64	31,87	707,85
10.	6,46	390	444,60	6	43,20	177,29	32,17	697,26
11.	6,87	403	459,42	7	50,40	188,54	34,21	732,57
12.	8,54	587	669,18	7	50,40	234,37	42,53	996,48
SPOLU	78,60	5 151	5 913,18	68	489,60	2 157,10	391,42	8 951,30

Zdroj: Interný materiál OcÚ Rudno nad Hronom (2015)

Graf 10 Komunálny odpad- roky 2011– 2014- tonáž

Kom. odpad - kuka nádoby roky 2011-2014 - tonáž

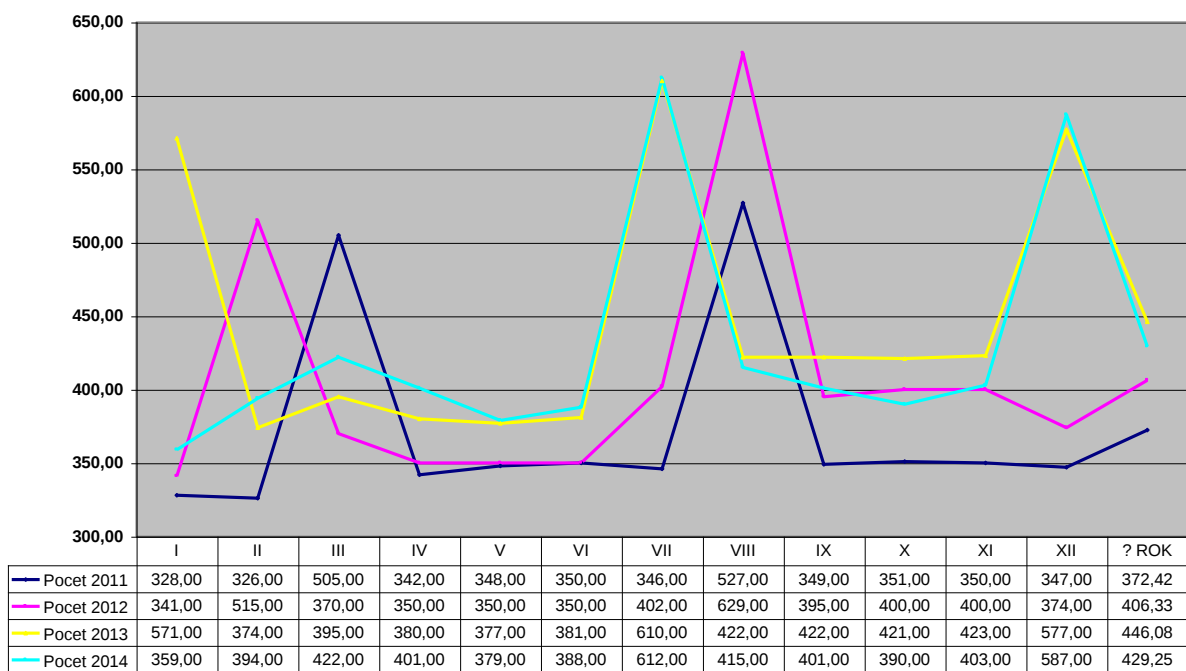

Zdroj: Interný materiál OcÚ Rudno nad Hronom (2015)

Zostavil: Ing. Michal Jančok

Graf 11 Komunálny odpad- roky 2011– 2014- kusy

Kom. odpad - kuka nádoby roky 2011-2014 - kusy

Zdroj: Interný materiál OcÚ Rudno nad Hronom (2015)

Zostavil: Ing. Michal Jančok

Čo sa týka likvidácie komunálneho odpadu vo veľkokapacitných kontajneroch, hlavne na cintoríne sme zistili, že v roku 2011 sme vyvážali tieto kontajnery iba jedenkrát. Pre efektívne zníženiu množstvo vyprodukovaného komunálneho odpadu k zámerom obce patrí aj zriadenie obecného zberného dvora, čo by bolo i menej nákladnejšie pre obec, ale i množstvo komunálneho odpadu vo veľkokapacitných kontajneroch riadeným zberom by sa mohlo znížiť.

Tabuľka 41 Množstvo vyprodukovaného komunálneho odpadu vo veľkokapacitných kontajneroch (1 100 l)

Rok	Počet	€
2011	24	173
2012	46	331
2013	52	374
2014	68	490

Zdroj: Interný materiál OcÚ Rudno nad Hronom (2015)
Zostavil: Ing. Michal Jančok

Tabuľka 42 Tonáž vyseparovaného komunálneho odpadu vo veľkokapacitných kontajneroch v rokoch 2011–2014

Kontajnery

Rok	TONÁŽ	€	Priemer / mes. (T)
2011	5,64	688	0,470
2012	10,43	1420	0,869
2013	11,51	1256	0,959
2014	11,68	1298	0,973

Zdroj: Interný materiál OcÚ Rudno nad Hronom (2015)
Zostavil: Ing. Michal Jančok

Množstvo separovaného odpadu každý rok stúpa. Dôsledkom môže byť aj skutočnosť, že v roku 2014 sa zmenili podmienky za odvoz. Paušálne obec platí 82 Eur. za mesiach. Dobrou správou je i to, že čím viac občania separujú, tým viac sa znižuje množstvo odpadu, čo o predchádzajúcich rokoch nemôžeme povedať. Okrem toho pozitívom za posledné dva roky je i to, že papier môžu občania odovzdať za protihodnotu. Jeho množstvo z roka na rok i tak stúpa.

Tabuľka 43 Množstvo separovaného zberu v rokoch 2011– 2014

Separovaný zber

Rok	TONÁŽ	€	Priemer / mes (T)
2011	9,858	1473,59	0,822
2012	12,708	1834,8	1,059
2013	12,909	1324,83	1,076
2014	13,74	990,72	1,145

Zdroj: Interný materiál OcÚ Rudno nad Hronom (2015)

Zostavil: Ing. Michal Jančok

Nasledovná Tabuľka 44 poukazuje na celkové množstvo vyseparovaného zberu vo všetkých zberných nádobách (kuka, 1100 l kontajnery) za obdobie od roku 2011 do roku 2014.

Tabuľka 44 Celkové množstvo vyseparovaného komunálneho odpadu vo všetkých zberných nádobách v obci v rokoch 2011–2014

Rok	TONÁŽ	€	Doplatok obec cca (€)	Priemer / mes (€)	Priemer / mes (T)
2011	82,905	10151,53	2051,53	845,961	6,909
2012	94,176	12035,56	3935,56	1002,963	7,848
2013	106,285	12354,61	4254,61	1029,551	8,857
2014	104,02	11239,9	3139,9	936,658	8,668

V obci sa za rok 2014 celkovo vyseparovalo:

- papier a lepenka- 1 419 ton
- plasty- 6 183 ton
- sklo- 4 583 ton
- obaly z papiera a lepenky- 1 170 ton
- kompozitné obaly- 0, 208 tony
- Kovy- 0, 177 ton

Spolu: 13,74 ton

V obci sa celkovo /ton za rok 2014 vyseparovalo vo veľkokapacitných kontajneroch 11,68 ton komunálneho odpadu vo výške 1 297,79 Eur.

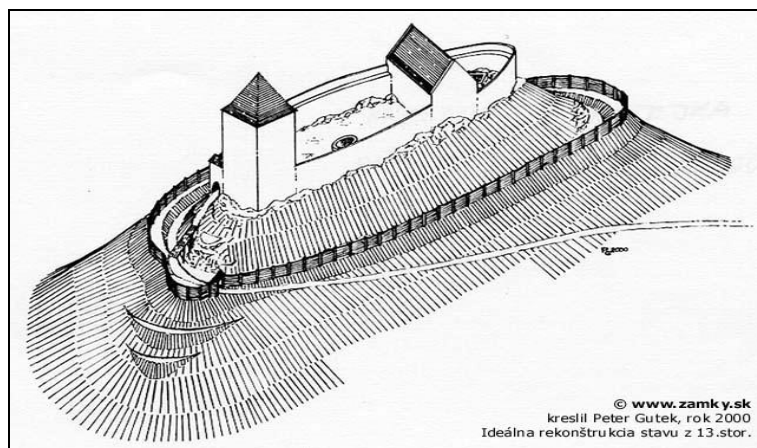
2.2.5.6 Cestovný ruch a ubytovanie

Základom pre rozvoj cestovného ruchu je prírodný a kultúrno-historický potenciál ako aj kvalitná materiálovo-technická infraštruktúra a rozvinuté služby na profesionálnej úrovni. Primárnu ponuku tvorí prírodný a kultúrno-historický potenciál krajiny a organizované podujatia ju dopĺňajú.

Katastrálne územie obce Rudno nad Hronom zasahuje do chránenej krajinej oblasti Štiavnických vrchov a Novobanskej kotliny. Patrí do rudniansko-brežského rudného ložiska v masíve Chlmu a ložiska Pukaneckého, do ktorého zasahuje svojím severozápadným ložiskom v závere Liešnej doliny. Faunu a flóru charakterizuje dominantnosť podhorského pásma, v ktorom je zastúpená väčšina druhov vyskytujúcich sa na Slovensku. Majestátny vrch Chlm (726 m n. m.) patrí k dominantám obce. V minulosti v sebe ukrýval mnoho nerastného bohatstva, preto sa tu nachádzajú pozostatky viacerých banských diel - povrchové dobývky.

V okolí sú známe tiež pozostatky stredovekého hradu, ktoré sa nachádzajú na vrchu Ivankovo (Hrádok 416,2 m n.m.). Hrádok bol umiestnený v strategickej polohe nad obcou s výhľadom na Hron a tiež cestu smerujúcu do Pukanca, takže počas svojej krátkej existencie musel plniť pomerne významnú úlohu. Veľká škoda, že sa nám nezachovali písomné pramene, takže o jeho majiteľoch môžeme len dedukovať, že išlo pravdepodobne o zemepánov zo Zvolenskej župy. Má pomerne krátku existenciu. Nálezy pochádzajú z 12.–13. storočia, kedy na tomto mieste sa nachádzalo feudálne sídlo. O hrade sa nezachovali podrobnejšie záznamy. Za najstarší údaj sa považuje správa z roku 1283, kedy sa v obci spomína už ako pretrvávajúce vlastníctvo šľachticov z Kalnej. Nachádzali sa tu pevnostné múry a priekopy, barbakan, hospodárske stavby, cisterna a murované obytné stavby (Obrázok 14).

Obrázok 14 Pozostatky stredovekého hradu na vrchu Ivankovo- Hrádok

Zdroj: Interný materiál OcÚ (2015)

Hrádok je ľahko prístupný z akejkoľvek časti obce.

Celé okolie Rudna nad Hronom je poznačené baníckou históriou. V závere malého údolia Šlosberg smerom na Hulín sa nachádzajú tri starodávne (13-14. storočia) štôľne ako: štôľňa Johann De Deo (Ján z Boha): dolná (dedičná), stredná a horná štôľňa, Johan Nepomuk, Jozef, Filip a dedičná štôľňa Anna Božena. K jeho vrcholu vedie turistický chodník (zelená značka). Pri ústí je štôľňa Johann De Deo do veľkej výšky zaplavená vodou. Pred baňou sa nachádza objemná halda, svedčiaca o značnej dĺžke podzemných chodieb – podľa starých banských máp je prepojená so štôľňou Filip v Rudne nad Hronom. Rudu zo štôľne vyvážali na povrch štôľňou Filip a spracúvali v stupách v Rudne nad Hronom. V prevádzke bola pravdepodobne až do uzavretia Rudniansko-brežského ťažiarkeho závodu v 60-tych rokoch 19. storočia. Ponad ústie Dolnej štôľne vedie zachovaná banícka cesta asi 200 m smerom na východ k zasypanému ústiu Strednej štôľne, ktorá je rozoznateľná už len podľa terénnej zníženej a malej haldy. Vchod do Hornej štôľne Johann De Deo je tiež zasypaný, zreteľná je však pomerne veľká halda, 150 m severovýchodne od Strednej štôľne v nadm. výške 567 m. V úlomkoch skál na halde je možné nájsť stopy po ručnom vŕtaní, čo svedčí o používaní pušného prachu pri tunajšej ťažbe. Približne 15 m nad Hornou štôľňou sa nachádza najvzácnejšia tunajšia pamiatka – prekop k podpovrchovým dobývkam na Priečnej žile – zrejme pôvodná štôľňa Johann De Deo. Stredovekí baníci vytesali smerom po žile štôľňu, ktorá bola v 18. stor. obnovená a rozšírená do mohutných hlbokých dobývok. Pôvodný lichobežníkový profil štôľne sa dobre zachoval, na stenách a strope sú viditeľné stopy po ručnom razení. Keďže profil štôľne je pôvodný, nepoškodený pušným prachom, je reprezentatívnou ukážkou tunajšieho stredovekého baníctva. V blízkosti vchodu sa v skalnej stene zachoval nápis z r. 1736 s názvom bane a symbolom kladiva. Horná štôľňa Johann De Deo ťažila Priečnu žilu a jej dobývky po vyťažených rudných stĺpoch ústia na povrch pozdĺž východného okraja mohutného skalného brala v Šlosbergu. Aj v tuhej zime sú ústia dobývok a šachtíc nápadné zeleným porastom machov a papradí, ktoré v stálej sviežosti udržuje teplý vzduch vychádzajúci z hlbín banských diel. V ústí doliny Šlosberg do doliny Obecného potoka ako aj v protiľahlej ľavostrannej doline Hrádza sa v 18. stor. nachádzali technické zariadenia súvisiace s prevádzkou tunajších banských diel. Stupy poháňala voda z Obecného potoka, ktorú k nim privádzali krátke náhonové jarky. Zvyšky týchto zariadení sa nezachovali.

Z východnej – rudnianskej strany masívu Chlmu, v okolí poľovníckej chaty v Hrdzavej doline, sa nachádza niekoľko opustených banských diel, ťažiacich tunajšie

rudné žily Filip, Goldschramm a Anna. Chata je prístupná autom po lesnej ceste z Rudna nad Hronom cez Hrdzavú dolinu. Chata je postavená na mohutnej halde Novej štôlne Johann Nepomuk v nadm. výške 386 m, ktorej zasypané ústie je v teréne zreteľné. Nižšie, v údolí pod chatou, sa nachádza otvorený vchod do prístupnej štôlne Jozef. V lese nad chatou sú početné prepadliská, svedčiace o rozsiahlejších závaloch v štôlnach Johann Nepomuk a Filip. Ústie štôlne Filip je dnes nezreteľné a je položené vyššie, v nadmorskej výške 495 m. Prvé záznamy o obnovení ťažby v tunajších baniach sú z prvej pol. 18. stor., Banské diela sú však pravdepodobne omnoho staršie, podobne ako Johann De Deo z „brežskej“ strany. Po spojení rudnianskych a brežských baní do spoločného podniku v r. 1840 patrili podiely (tzv. kuxy) v tunajších banských poliach Beatrix, Jozef, Ján Nepomuk a Filip medzi najdôležitejšie.

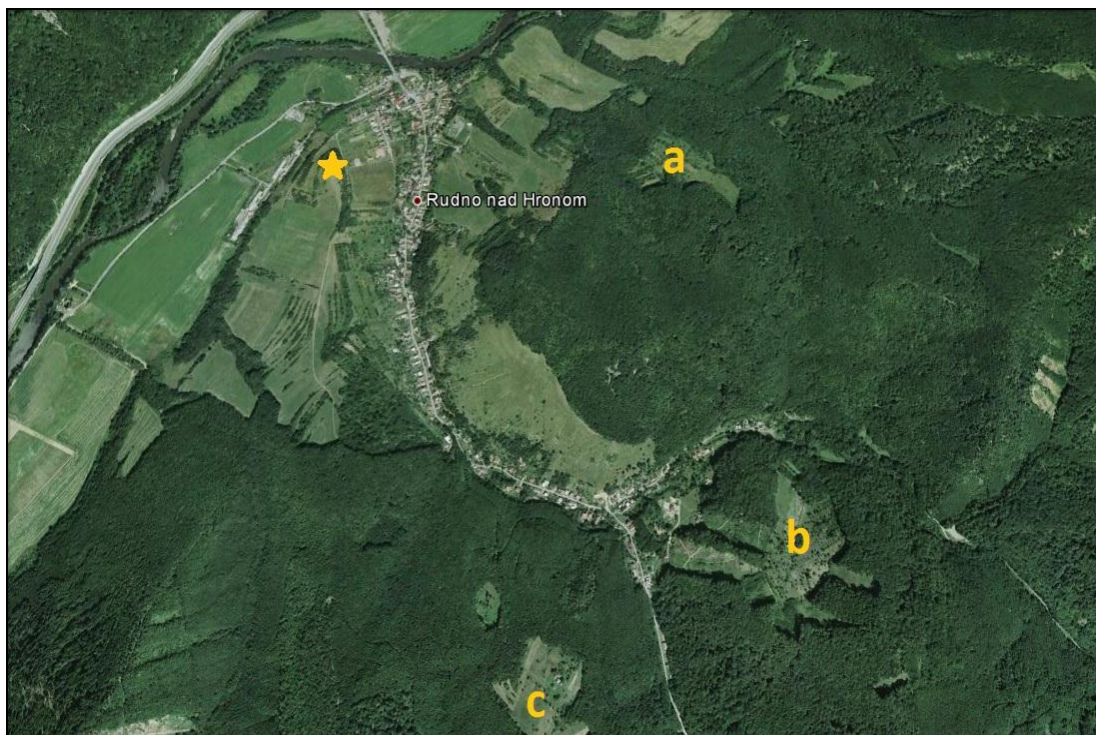
V Rudne nad Hronom, asi 2 km od stredu obce v doline na ľavom brehu Rudnianskeho potoka sa nachádza ústie dedičnej štôlne Anna Božena. Pred ním je západná zarovnaná halda s mladým brezovým porastom. Zo štôlne do Rudnianskeho potoka vyteká voda s vysokým obsahom okrového kýzu. Vchod do štôlne je zabezpečený mrežami. Štôľňu začali raziť pravdepodobne v r. 1736 za účelom sprístupnenia a odvodnenia hlbších častí žily Anna v masíve Chľmu. Celková dĺžka chodieb v štôlni je okolo 2,2 km. Dobývky na žile Anna sledovali najmä mohutnú časť žily, ktorá údajne lokálne dosahovala až 40 m. Baňa Anna bola jednou z najproduktívnejších v rudniansko-brežskom baníctve. V čase najväčšieho rozkvetu v 40-tych rokoch 19. stor. tu pracovalo až 85 banských robotníkov. V 30. a 40. rokoch 20. stor. v bani pokračovala ťažba prírodných farbív. Sústava vodohospodárskych objektov v Rudnianskej doline slúžila v 19. stor. na pohon stúp a úpravni rúd. Systém pozostával z dvoch vodných nádrží – tajchov a náhonových vodných jarkov. Horná Rudnianska nádrž sa nachádzala v doline vedúcej smerom z Rudna nad Hronom do obce Uhliská vo výške asi 350 m n.m. Hrádza Dolnej nádrže sa nachádza na konci obce, asi 300 m za odbočkou do Hrdzavej doliny vedľa cesty do Uhlísk. Je to vysoká asi 15 m a široká v korune 5 m. Podľa mladého porastu sa dá rozpoznať miesto, kde sa rozlievala vodná plocha. Hrádza bola pretrhnutá pri havárii začiatkom 20. stor. a dnes je jej južná časť zničená prielomom Rudnianskeho potoka. Zachovala sa iba vymurovaná časť vodného tunela, ktorá bola pôvodne v telese hrádze. V pretrhnutej časti je možné vidieť prierez telesom hrádze, dokumentujúci spôsob stavby v 19. stor.

Na juhozápadných svahoch môžeme vidieť hrebeň Drastvice a Veľkého Žiaru v nadmorskej výške od 347 m n.m. po 856 m n.m. Na vrchu Háj (712 m n.m.) sa nachádza Skalisko, odkiaľ okolie poskytuje nádherné výhľady na obec Rudno. V minulosti z tohto

vrchu lietali závesné klzáky (rogalá). Nižšie od tejto skaly sú dobre rozoznateľné malé kamenné moria. Nevedie sem žiadny značený turistický chodník. V celom okolí Rudna i Brehov sú vytvorené dobré podmienky na poľovanie na vysokú zver, ale i zajace, bažanty a jarabice. Tiež je v tomto okolí možné organizovať športovo-rekreačné akcie.

Medzi ďalšie prírodné zaujímavosti z okolia patria samoty na Rudne: Salaš (a), Husárovo (b) a Matejovo (c), ktoré tiež sú vhodné na nenáročnú túru.

Mapa 4 Samoty na Rudne nad Hronom

Zdroj: Ing. Michal Jančok (2014)

Rudniansky vodopád je jediným chráneným vodopádom v Štiavnických vrchoch. Je vysoký asi 4 m a vznikol pri tektonickom zlome. Tvorí ho viacero prúdov, obtekajúcich skalu, ktoré v zime vytvárajú nádhernú cencúľovú výzdobu. V roku 1995 bol vyhlásený za prírodnú pamiatku. Je dostupný po asfaltovej ceste z Rudna do Uhlísk, asi 5 km nad obcou. K ďalším zaujímavostiam patrí Putikov vŕšok- najmladšia vulkanická sopka na Slovensku, ktorá sa nachádza na okraji katastra obce Brehy, zasahujúc kataster obce Tekovská Breznica. Obec je známa z minulosti aj sklárskou výrobou. V obci sa nachádzajú pozostatky bývalého Handela, ktoré by si tiež zaslúžili pamiatkovú obnovu a pozornosť.

V oblasti cestovného ruchu sa snaží obec nadviazať spoluprácu s miestnymi oblasťmi organizáciami ako sú: Gron a Pohronská cesta. Obec spolupracuje aj s miestnymi podnikateľmi a okolitými obcami, s komisiou pre kultúru a CR. V obci pôsobí aj združenie strelnice Jaminá, ktorá je tiež ojedinelou v tejto lokalite. Taktiež obec

spolupracuje s telovýchovnou Jednotou a pravidelne uskutočňuje rôzne aktivity a podujatia v obci. Toto miesto sa stalo obľúbeným miestom i pre vodácke oddiely, ktoré pravidelne v letnom období splavujú Hron. Obecný úrad pripravuje analýzy turistickej atraktivity obce a infraštruktúru cestovného ruchu. V obci sa nachádza niekoľko historických objektov a pamiatok. Obec taktiež spolupracuje na príprave vydávania a zabezpečenia propagačných materiálov pre obec, pripravuje návrhy na riešenie rozvoja cestovného ruchu a spolupracuje so všetkými dotknutými orgánmi a organizáciami pri realizácii. Na podporu cestovného ruchu chce vytvárať systém finančných zdrojov, zachovávať historické, kultúrne a architektonické dedičstvo, rieši podnety a návrhy v spolupráci s hlavným kontrolórom, podieľa sa na koordinačnej činnosti pri realizácii úloh súvisiacich s ekonomickým a sociálnym rozvojom spravovaného územia, podieľa sa na tvorbe koncepcie rozvoja na úseku cestovného ruchu na území obce, koordinuje a zabezpečuje úlohy súvisiace s činnosťou obce v spolupráci s partnerskými obcami.

2.2.6 Kultúrne pomery

Kultúra a kultúrne dedičstvo obce vytvára pocit domova, bezpečia, ale i zvyšuje atraktivitu územia pre obyvateľov, miestne firmy, pre návštevníkov, turistov či investorov. Podpora miestnych kultúrnych aktivít a kultúrneho života ako i dôkladné poznanie kultúrnych zdrojov územia sa tak stáva konkurenčnou výhodou, silnou stránkou a znakom rozvoja obce.

Na zostavenie evidencie pamätihodností obce nadväzuje hlbší prieskum kultúrnych, historických a spoločenských javov, vecí a udalostí. Do nej treba okrem hnutelných a nehnuteľných vecí zaradiť aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, názvy chotárných častí, ktoré sa viažu k histórii. Vyhodnotenie získaných údajov, faktov a poznatkov umožnilo dôkladnejšie a presnejšie premietnutie rozvojových limitov a potenciálu do priorít a opatrení Programu rozvoja obce.

Netreba zabúdať, že v prípade stavebnej činnosti napr. novostavby treba predkladať Krajskému pamiatkovému úradu v Banskej Bystrici; žiadosť k zámeru pripravovanej činnosti s vyhodnotením vplyvov na kultúrne pamiatky, archeologické lokality a pamätihodnosti obce.

2.2.6.1 Ľudová a sakrálna architektúra

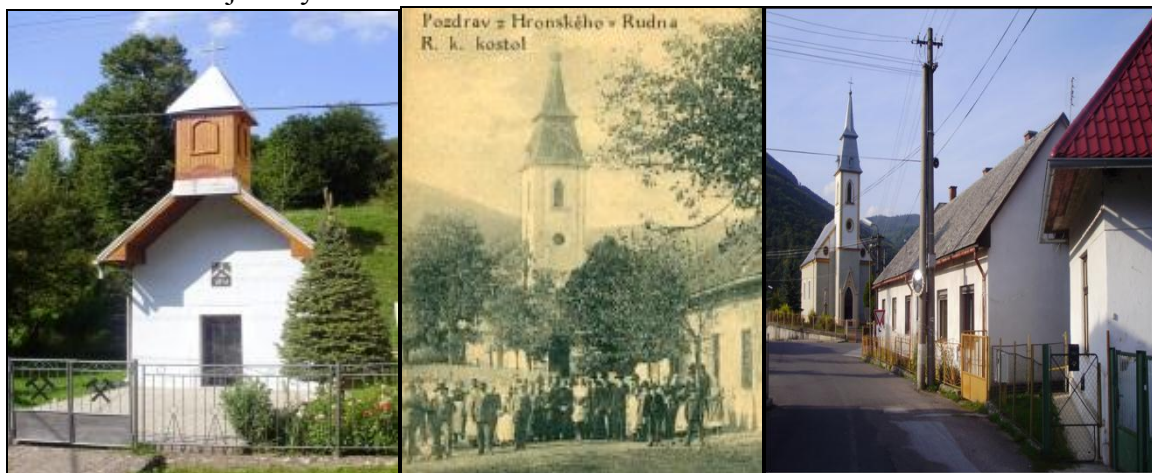
K zaujímavostiam obce patrí miestny kostol sv. Imricha, ktorý má dominantnú pozíciu na malom kopci nad riekou blízko ústia Rudnianskeho potoka. Ide o tzv.

náplavový kužel, ktorý vzniká, keď vodný tok vychádza z pohoria do rovinatej oblasti.

Farnosť v obci je staršia, ako sa domnievali cirkevní hodnostári. V Pázmanyovom registri síce nie je uvedená, ale vizitátor roku 1559 tu našiel farára. V časoch reformácie tu účinkoval kazateľ Tomáš Doroticius. Roku 1761 tu bolo už len 5 evanjelikov. Pre nedostatok kňazov nebola ešte obsadená. Na konci XVII. storočia ju spravovali licenciáti. Potom ju pripojili ako filiálku k Žarnovici. Kostol bol postavený v roku 1802–1803. Rozmery: dĺžka 21 m, šírka 9.30 m, výška 9 m. Štýl doby empírovej. Svätyňa je obdĺžniková, zaklenutá zrkadlovou klenbou. Víťazný oblúk je elipsovitý. Loď má drevenú povalu, opatrenú štukatérovou omietkou. Hlavný oltár má 1 m empírové línie. Hlavný oltárny obraz je umiestnený na stene. Pod chórom je obraz Sedembolestnej panny Márie. Vežu postavili neskoršie, v roku 1887 a dali jej s priečelnou fasádou novogotickú formu. V boli dva zvony. Dnes sú už tri, tretí je z roku 1970. Chór je murovaný a stojí na mocnej, až k povale siahajúcej konštrukcii, na ktorej stála nízka pôvodná vežička, ktorú zrušili, keď postavili novú. Cintorín bol pôvodne pri kostole. Potom bol zriadený nový mimo obce.

Pri stavbe terajšieho kostola sa vo fundamentoch našla listina, v ktorej bolo napísané, že na tomto mieste stál drevený kostol, ktorý Turci v roku 1664 zrovnali so zemou. Keď odišli, veriaci z milodarov vlastných i pozbieraných po širom kraji vystavali murovaný kostol v roku 1675. V obci sa nachádza i kaplnka Svätého Joachima a Svätej Anny v hornej časti obce, ktorú postavili baníci v roku 1809. V roku 1936 ju občania renovovali. Bola obnovovaná viackrát, naposledy však v roku 2007. Zasvätená bola Svätému Filipovi, apoštolovi a Svätej Anne, matke preblahoslavenej Panny Márie. Každoročne sa na sviatok jej patrónov koná v obci hodová púť.

Obrázok 15 Banícka kaplnka Svätého Joachima a Svätej Anny z roku 1809 **Obrázok 16** Kostol sv.Imricha v roku 1887 a dnes

Autori: Mgr. Ján Kováčik, Ing. Michal Jančok; Archív OcÚ Rudno nad Hronom

Kaplnka srdca Panny Márie sa nachádza na Kalvárii. Bola postavená ako jubilejná na prelome storočí 1899 –1900. Nachádza sa tu niekoľko storočných líp a tiež čerešňový sad.

Pôvodná farská budova bola drevená. Roku 1761 sa o nej píše, že je na spadnutie. V roku 1794 postavili terajšiu.

2.2.6.2 Kultúrno-spoločenský život a miestne tradície

Kultúru, spoločenský a kultúrny život v obci zabezpečuje: Komisia kultúry, mládeže a športu pri Obecnom zastupiteľstve v Rudne nad Hronom, Základná organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska v Rudne nad Hronom, základná organizácia Slovenského zväzu technických športov, Slovenský červený kríž, športový klub Rudno nad Hronom, streľnica Jaminá a pod. Na základe analýzy doterajšieho vývoja možno očakávať, že kultúrny a spoločenský život sa bude orientovať na: zachovávanie tradícií obce, rozvoj športu a skvalitňovanie kultúrnej činnosti.

Kultúra v obci má staré korene. Už v roku 1933 bol založený samovzdelávací spolok Drastvica, ktorý šíril kultúru v celej obci. Zo starých kroník sa dozvedáme, že pre našich rodákov nebolo umením nacvičiť a odohrať 2-3 divadelné hry do roka. Ešte i v 60. a 70. rokoch sa našli nadšenci pre ochotnícke divadlo, ale dnes sa žiadne divadelné hry u nás nenacvičujú. Medzi najznámejších hercov patrili: Ferdinand Škarba, Jozef Luky, Anton Kršjak, Ema Repiská, Imrich Luky. V rokoch 1987-1991 o kultúrne dianie sa zaslúžila p. Alena Kršjaková a novými pokračovateľmi divadelných tradícií v obci sa stali deti z Rudna. Každoročne nacvičia divadelnú hru, s ktorou sa pravidelne zúčastňujú divadelných prehliadok a vždy s veľkým úspechom.

V obci v minulosti úspešne účinkovala aj kapela rodiny Lukyovcov, vedená otcom Viliamom Lukym. Vznik sa datuje do roku 1947. Kapela na začiatku hrala na sláčikové nástroje. Neskôr sa postupne preorientovala na dychové nástroje. Vznikla tak šesť členná džezová kapela známa v okrese a jeho okolí. Hrávala na zábavách a podujatiach. Táto kapela aktívne účinkovala do roku 1990.

Začiatkom roka 1979 bol založený spevácky zbor Rudňan, ktorý sa hneď od svojho vzniku začal pravidelne schádzať a nacvičovať ľudové i umelecké piesne. Iniciátorom a zakladateľom bol vtedajší predseda osvetovej besedy p. Viliam Luky, ktorý bol zároveň aj dirigentom. Spevácky zbor účinkoval na oslavách a zúčastňoval sa prehliadok speváckych zborov. Dnes je jeho pokračovateľom spevácky súbor v ktorom účinkujú členovia Jednoty dôchodcov.

Asi jediné pravidelné tradície, ktoré sa v obci každý rok udržiavajú, sú fašiangy a Obecné dni. Voľakedy mali zásluhu požiarnici, dnes sú to futbalisti. Fašiangy sú preslávené svojim tradičným fašiangovým sprievodom a pochovávaním basy známe po celom okolí.

Tradičné kultúrne podujatia udržiavané v obci sú:

- Fašiangový sprievod so zábavou a pochovávaním basy
- Detský maškarný ples,
- Oslava oslobodenia obce,
- Stavanie mája,
- Oslava víťazstva nad fašizmom s tradičným táborákom,
- Oslava dňa matiek,
- Deň detí spojený so súťažami a hrami na miestnom ihrisku,
- Oslava Slovenského národného povstania tiež s tradičným táborákom,
- Príchod Mikuláša so sprievodným programom pre deti aj dospelých,
- Vianočný stolnotenisový turnaj
- V posledných dvoch rokoch je v obci i pokus o obnovenie tradície pútovej a hodovej zábavy
- Obecné dni a pod.

2.2.6.3 Šport

O prvých začiatkoch telovýchovnej Jednoty v obci sa dozvedáme zo súkromnej kroniky bývalého kostolníka Ondreja Kršjaka. Uvádza, že futbalový oddiel bol vytvorený na podnet Františka Hocka (syna riaditeľa sklárskej fabriky) s počtom hráčov okolo 16. Prvý zápas sa odohral s futbalovou jednotou Dolné Hámre v septembri 1920 na lúkach Capákovie a Budinských. Mláďa bola už pokosená a zobratá. O oficiálnom začiatku TJ možno hovoriť až od roku 1921. Ihrisko bolo vybudované na mieste prvého zápasu. V päťdesiatych rokoch boli postavené kabíny. V šesťdesiatych rokoch sa v obci zásluhov obecných hokejových nadšencov hrávali i hokejové zápasy a v kabínach sa hrával stolný tenis. V súčasnosti sa šport obmedzuje len na futbal dorastu a žiakov. Od začiatku bol názov klubu TJ Sokol Rudno nad Hronom, až v deväťdesiatych rokoch sa klub premenoval na názov ŠK Rudno nad Hronom. Výbor športového klubu tvorí cca 8 osôb a pravidelne tu odohráva zápasy 20 hráčov. Športový klub (ŠK) sa významnou mierou podieľa na kultúrnych podujatiach a akciách v obci. Napr. poriadajú fašiang, Vatra SNP, Deň víťazstva nad fašizmom, guláš majster (pred tým súťaž vo varení fazuľovice), Deň detí,

Deň matiek, Obecné dni spojené s futbalovým turnajom- memoriál Jaroslava Kupca (dlhoročného kapitána mužstva). Okrem toho ŠK organizuje aj rôzne zábavy a napomáha kultúrnej komisii pri organizovaní podujatí.

Vhodné podmienky pre šport a ponuka verejných športovísk sú súčasťou konkurenčného boja miest o lepšie podmienky pre život. Prínosy z financovania a podpory športu na území obce sa prejavujú vo forme zdravšieho života obyvateľov, zvýšeného záujmu o bývanie v obci, v náraste členských základní podporovaných športov.

Obrázok17 TJ Sokol

Zdroj: Archív TJ Sokol Rudno nad Hronom (2015)

Obrázok 18 ŠK Rudno nad Hronom 2014 – 2015

Zdroj: Archív ŠK Rudno nad Hronom (2015)

Strelnica Jaminá

Vyvesená zástava a výstražný tón sirény, to sú znaky, podľa ktorých obyvatelia Rudna nad Hronom už dobre vedia, že sa práve v miestnej strelnici Jaminá strieľa. Strelnica sa tu nachádza už niekoľko desiatok rokov a dodnes je jedinou svojho druhu v tomto regióne. Písal sa rok 1952, kedy sa dozvedáme z kroniky strelnice, že v dedinke na pravom brehu Hrona vznikla organizácia spolupracujúca s armádou. Dnešný Zväzarm. Prvým predsedom bol súdruh Brankovič. "Na začiatku sa strieľalo len tak, že bol zemný val. Až neskôr sa

postavila budova strelnice. S jej stavbou sa začalo v 50. rokoch," spomína predseda miestneho streleckého klubu Milan Šinkovič s tým, že v tom období bol malým chlapcom. Strelnica bola vo svojich začiatkoch určená len na streľbu z malorážnej pušky, pre záujem ju neskôr rozšírili aj o streľbu z pištole. V súčasnosti členovia miestneho Združenia technických a športových činností pracujú na jej oplovení. Tréningy mávajú strelci trikrát do týždňa, streľba nie je len výsadou mužov, chodia sem aj ženy. Faktom je i to, že tomuto športu sa venuje aj čoraz menej detí. Klub má v súčasnosti približne 40 členov, pričom nejde len o miestnych, ale aj zánietencov tohto športu z okolia. Na strelnicu chodia ľudia zo Žiaru nad Hronom, ale aj z Novej Bane a Banskej Štiavnice, členov má aj z Kozároviec. V roku 1960 prebral predsednícke kreslo Jozef Majer, za ktorého činnosti dosiahla organizácia najväčší rozkvet. O šesť rokov neskôr, t.j. v roku 1966 vznikol v obci rádiový krúžok, ktorý viedol Jozef Kráľ. V roku 1972 bola otvorená každoročná obhajovacia súťaž v rámci osláv SNP o „Zlatý putovný pohár“. Táto súťaž bola v celom okrese obľúbená a navštevovaná vo veľkom počte. Aj v roku 1973 činnosť tejto organizácie úspešne pokračovala. Členovia strelnice Jaminá sa zúčastňovali branných súťaží organizovaných okresným výborom Zväzarmu, alebo miestnymi aktérmi. Od roku 2003 uzatvorila strelnica Jaminá družbu s partnerskou nemeckou obcou, ktorá má tiež aktívny strelecký klub partnerstvo a priateľské vzťahy. Odvtedy sa poriadajú stretnutia dvoch dedín, ktorá spojila vášeň pre strelectvo a v rámci návštev sa vystriedalo už viac ako 300 občanov z obce Rudno. Všetko to zariadil rodák obce Emil Luky, ktorý od roku 1972 žije v Nemecku v obci Langeneichstäd. Odišiel tam pracovne a aj sa tam oženil. V roku 2001, keď bol v obci v lete na dovolenke, prišiel a ponúkol členom družstva partnerstvo. Obyvatelia Rudna nad Hronom navštívili prvýkrát nemecký Langeneichstäd v roku 2003 a to pri príležitosti 1225. výročia ich prvej písomnej zmienky o obci. Pri tejto príležitosti došlo k podpisu dohody o partnerstve. V súčasnosti strelnica Jaminá poriada rôzne akcie a preteky nielen pre svojich obyvateľov, ale i pre ostatné obce z okolia.

Obrázok 19 Strelnica Jaminá (2014)

Zdroj: Archív OcÚ Rudno nad Hronom (2015)

2.3 SWOT ANALÝZA OBCE RUDNO NAD HRONOM

Zhodnotenie súčasného stavu územia

Celkový pohľad na situáciu obce, na jej silné a slabé stránky, príležitosti a prípadné ohrozenia rozvoja obce Rudno nad Hronom poskytuje komplexná SWOT analýza a syntéza výsledkov. Výsledky jednotlivých analýz sme doplnili informáciami získaným na základe rozhovorov zo zasadnutí obecného zastupiteľstva. Poskytli nám dostatočnú základňu pre zostavenie SWOT analýzy. V tejto podkapitole si ju bližšie zadefinujeme a chceme poukázať na jej uplatnenie v praxi.

„SWOT analýza v procese rozvoja regiónov je veľmi jednoduchou technikou. Predstavuje východisko pre strategické plánovanie a má široké uplatnenie pri tvorbe budúcich rozhodnutí o rozvoji“.

Podľa povahy sledovaných javov sa vo SWOT analýze rozlišujú pozitívne a negatívne faktory. Hodnotením SWOT analýzy a silných a slabých stránok, možných príležitostí a ohrození sa hodnotia faktory, ktoré sa dajú využiť a zrealizovať v prospech rozvoja územia Rudna nad Hronom. Týmto faktorom je potrebné čeliť v navrhovanej regionálnej stratégii. Hodnotenie faktorov, ktoré ovplyvňujú rozvoj regiónu môžeme za pomoci SWOT matice rozčleniť na dve skupiny:

- **Vnútorne (endogénne) faktory rozvoja** (prírodný zdroj, krajinná scenéria, poľnohospodárska pôda), dobre rozvinutá infraštruktúra v obci, zamestnanosť a pod.
- **Vonkajšie (exogénne) faktory rozvoja- pozitívne vplyvy** (príležitosti a ohrozenia)

Na SWOT analýze sa zúčastnili všetky zainteresované subjekty, ale i komisia OZ, ktorá zvážila, či slabé stránky alebo ohrozenia v predmetnom území budú neutralizované, alebo budú navrhované možnosti, ako ich odstrániť a zmeniť. Silné stránky, ktoré obec má a odstraňovanie slabých stránok v obci majú vplyv na rast pravdepodobnosti využitia ponúkajúcich sa príležitostí a potenciálny je i záujem zo strany obyvateľov pre všestrannejšie naplnenie vízie obce a samotného rozvoja obce.

Program rozvoja obce z tohto pohľadu nepovažujeme za prevažne analytický dokument, je to skôr koncepčný dokument, v ktorom analýza a zhodnotenie východiskového stavu je jeho nutnou súčasťou. Objektom analýzy sú: ekonomická situácia samosprávy (rozpočet obce, majetok obce), podnikateľský sektor v obci, ľudský potenciál, partnerská spolupráca obce s inštitúciami, so súkromným sektorom, obcami, spolkami a združeniami pôsobiacimi v obci, rozvoj technickej a sociálnej infraštruktúry a prírodné zdroje a ich využitie. Vo SWOT analýze sú všetky analyzované súčasti spracované na

záver do jednotného celku. SWOT analýza realizovaných stratégií a opatrení poukazuje na prioritné smerovanie investičných aktivít do budovania infraštruktúry, rekonštrukcie a iných aktivít, ktoré sú v kompetencii obce.

2.3.1 SWOT analýza interného (vnútorného) prostredia obce

Analýza interného prostredia predstavuje výber, tvorbu a zhodnotenie ukazovateľov vlastností krajiny, jej jednotlivých krajinotvorných zložiek (analýzu zdrojov a analýzu súčasného stavu využitia zdrojov). V tejto analýze sa opierame o fyzicko-geografické analýzy územia, infraštruktúru, kultúrno-historický potenciál a o primárne ponuky pre celkový rozvoj obce a cestovného ruchu (príp. turizmu, poznávacieho turizmu), SKŠ a pod.

V tejto časti strategického dokumentu detailnejšie popíšeme predstavu o obci na základe výpovedí z rozhovorov starostu Mgr. Mariána Šurjanského a poslancov OZ. Relevantné informácie sa stali podkladmi pre spracovanie SWOT analýzy.

Nakoľko mnohé plány v obci boli už zrealizované na základe predchádzajúceho strategického dokumentu a v obci je potrebné vykonať ďalšie stanovené ciele, opierame sa o aktuálne rozvojové stratégie, ktoré sa v najbližšom období majú realizovať.

Definujeme hlavné transformačné ciele obce Rudno nad Hronom nasledovne:

- **Vysporiadanie pozemkov v obci.** (OcÚ nemôže s nehnuteľnosťou disponovať, pretože spoluvlastnícke vzťahy nie sú v obci vysporiadané. Na listoch vlastníctva sú viacerí spoluvlastníci a OcÚ sa musí s nimi dohodnúť na užívaní, hospodárení, či inom právnom nakladaní s nehnuteľnosťou. V listoch vlastníctva sa nachádzajú spoluvlastníci, ktorých pobyt buď nie je známy, alebo sú označení ako nezistení vlastníci; prípadne na listoch vlastníctva sú uvedení predkovia, ktorí už dávno nežijú a pod.)
- Obec má záujem previesť **rekonštrukciu obecného úradu** (zmenu vykurovacieho systému, bezbariérový prístup, zateplenie a opravu fasády, rekonštrukciu vnútorných priestorov a kancelárií);
- OcÚ si dala **vypracovať projektovú dokumentáciu na výstavbu nájomných bytov** v starej budove Obecnej školy;
- OcÚ má v najbližších rokoch **vybudovať nové nájomné byty v budove školy**, vybudovať celkovú **technickú infraštruktúru a nové odstavné (parkovacie) plochy**;
- OcÚ bude v najbližších rokoch pracovať **na vysporiadaní a vykúpení pozemkov pre navrhované rozvojové plochy ohľadom výstavby nových rodinných bytov a domov** v intraviláne obce Rudno nad Hronom;

- Obec má záujem o **novú výstavbu bytov a domov**, preto medzi hlavné rozvojové plochy zaraďuje miestne časti a to na Záhumní, Kopanici, časť Lazinky a pod.
- Obec bude žiadať o **vypracovanie projektovej dokumentácie ohľadom výstavby domov a bytov v intraviláne**;
- OcÚ v súčasnosti pripravuje **projektovú dokumentáciu na revitalizáciu centra** pri vstupe do obce (oprava pomníka obetiam II. svetovej vojny pri OcÚ);
- OcÚ má vypracovaný **projekt na vybudovanie nových urnových hrobových miest na miestnom cintoríne**. V tomto objekte má záujem dobudovať nové odstavné plochy, chodníky, vybudovať studňu, zbúrať starú márnicu, previesť novú rekonštrukciu funkčnej márnice, vybudovať alej pre pomníky významných rodákov a miestnych cenných pomníkov, ktoré si zaslúžia pozornosť; vybudovať nové oplotenie, osvetlenie a pod.)
- OcÚ má záujme **opraviť a zrekonštruovať bývalú MŠ** za účelom vytvorenia polyfunkčného celku, miestnej knižnice, bytovej jednotky, príp. za iným účelom využitia priestorov;
- OcÚ má záujem **rozvíjať a zrekonštruovať priestor strelnice Jaminá a ŠK**
- OcÚ chce v obci vybudovať **kompostovisko, príp. zberný dvor**
- **Obec bude zabezpečovať protipovodňové opatrenia, regulovať na jednotlivých úsekoch potok, udržiavať obecné komunikácie**;
- OcÚ má záujem **budovať informačný systém v obci**, propagačný materiál, vydávať miestne noviny, články a pod;
- OcÚ má záujem **obnovovať a budovať pešie turistické trasy, vytvárať NCH** prezentujúce staré banské diela, kultúrne pamiatky, budovať **cyklotrasy**, zapájať sa do aktivít a projektov v rámci skupiny LEADER, MAS a pod.
- Obec má záujem využiť svoju výhodnú geografickú polohu voči ekonomickým centráam, **budovať výrobný potenciál**, znižovať nezamestnanosť, **podporovať a rozvíjať cestovný ruch** a turizmus;
- Obec sa i naďalej chce starať o kvalitu krajinného prostredia v hospodársky intenzívne využívanej krajine a i naďalej sa chce starať o ekologickú rovnováhu, **polyfunkčne revitalizovať riečne rameno Hrona**, zabezpečovať TUR;
- Zámerom obce je i naďalej sa starať a **zveľaďovať životné prostredie** a chrániť existujúci prírodný potenciál;
- V oblasti technickej infraštruktúry má obec záujem o odstránenie deficitu výstavbou kanalizácie a **rozšíriť ČOV**;

- OcÚ má záujem vytvárať **oddychové zóny, detské ihriská, revitalizovať krajinu** a zabezpečovať zdravý a krajší život v obci. Preto záujmy a činnosti ovplyvňujú tiež územný rozvoj, životné prostredie a ekologickú rovnováhu obci.
- OcÚ má záujem budovať **denný stacionár pre seniorov**, budovať sociálnu starostlivosť a systém opatrovania;
- a iné.

SWOT analýza v obci Rudno nad Hronom sa opiera v prvom rade o štatút a o víziu obce, ktorá je iniciovaná od starostu a zároveň je podporovaná obecným zastupiteľstvom a občanmi obce.

Ako sa od starostu dozvedáme, obecné zastupiteľstvo v Rudne nad Hronom na základe ustanovenia § 11 ods. 4 písm. k) zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 369/1990 Zb.“) vydáva pre katastrálne územie obce štatút obce Rudno nad Hronom. Štatút obce je základnou normou obce Rudno nad Hronom. Všetky všeobecne záväzné nariadenia obce, uznesenia obecných orgánov a iné predpisy obce musia byť v súlade s týmto organizačným poriadkom. Zmeny a doplnky tohto štatútu schvaľuje obecné zastupiteľstvo. Otázky neupravené v tomto štatúte sa riadia platnými právnymi predpismi.

Jedným zo základných predpokladov rozvoja obce je dodržiavanie zákonitosti a pravidiel obecnej samosprávy, ochrana života obyvateľov a ich majetku, ale aj životného prostredia. Tabuľku analýzy interného prostredia pre stratégiu obce Rudno nad Hronom sme spoločne vypracovali na základe podkladov, zistení a z rozhovoru so starostom a poslancami OZ obce. Ich pripomienky a podnety boli zapracované do SWOT analýzy. Dozvedáme sa, že najväčším problémom v obci sú stále nedoriešené a pretrvávajúce otázky vysporiadania pozemkov, ŽP, otázky miestneho cintorína, odpadov a likvidácie komunálneho odpadu, obmedzeného bývania mladšej generácie, cestnej infraštruktúra, športového klubu, strelnice Jamina, protipovodňových opatrení, revitalizácii krajiny a pod. Analýza interného prostredia predstavuje výber, tvorbu a zhodnotenie ukazovateľov vlastností krajiny, jej jednotlivých krajínovotvorných zložiek (analýzu zdrojov a analýzu súčasného stavu využitia zdrojov). V tejto analýze sa opierame o fyzicko-geografické analýzy územia, infraštruktúru, kultúrno-historický potenciál a o primárne ponuky pre rozvoj cestovného ruchu a turizmu, prípadne poznávacieho turizmu a pod. V Tabuľke 45 sumarizujeme vnútorné faktory rozvoja obce podrobnejšou analýzou interného prostredia, v ktorom definujeme silné a slabé stránky obce. Silné stránky, ktoré bližšie špecifikujeme, vedú k sociálno-ekonomickému rozvoju riešeného územia.

Tabuľka 45 Definovanie silných a slabých stránok vnútorného prostredia obce Rudno nad Hronom

Vnútorné faktory rozvoja obce - analýza interného prostredia.	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
výhodná geografická poloha- dobré dopravné spojenie s okolitými obcami a mestami	- vysoká miera nezamestnanosti, - chýbajúca ponuka voľných pracovných miest
v okolí sa nachádzajú kultúrno-historické pamiatky	nízka ponuka v oblasti služieb a maloobchodu
- tradičné remeslá a kultúrne zvyklosti (spoločné kultúrno-historické korene)	nízke príjmy domácností
primárna ponuka v okolí vytvára vhodné podmienky pre rozvoj cestovného ruchu a agroturistiky	starnutie populácie
dobrá vybavenosť obce infraštruktúrou v strede obce	vysoká opotrebovanosť miestnych komunikácií,
- dobrá partnerská spolupráca obce s inštitúciami, - s inými obcami,	neopravené a zanedbané banické technické diela, štôlne
dobrá prístupnosť k internetu	nedoriešené otázky ŽP – skládky, triedenie odpadu, likvidácia komunálneho odpadu,
nízka miera priemyselného znečistenia životného prostredia	zaostávajúca osвета domáceho obyvateľstva k rozvoju turizmu a cestovného ruchu a vzťahu k turistom,
vybudované časti pre športové činnosti- športové ihrisko, multifunkčné ihrisko pre deti a mládež	absencia strediska sociálnych a opatrovateľských služieb,
bohatý kultúrny a spoločenský život	zanedbaná a nepostačujúca vybavenosť objektu strelnice (pričom sa jedná o jednu z najstarších v okrese)
v obci je niekoľko desiatok rodinných domov, ktoré tvoria nový potenciál ubytovacej kapacity,	nedostatočné podporné mechanizmy pre rozvoj malého a stredného podnikania,
dobré pokrytie rozhlasovým, televíznym signálom a signálom mobilných operátorov	priestorovo a architektonicky nedoriešené centrum pri vstupe do obce (nevybudované oddychové zóny, parky, zaostávajúca zeleň, neopravený pamätník padlých hrdinov a pod.)
vhodné terény na vytvorenie NCH, turistických chodníkov a cyklotrás	výrazná redukcia výroby v poľnohospodárskom sektore
	obmedzené možnosti bývania pre mladé rodiny s deťmi
	migrácia obyvateľstva
	nedostatok finančných prostriedkov a vstupného a rozvojového kapitálu pre stabilizáciu obci a rozvoj firiem
	výrazná absencia projektov a dokumentácií
	absencia opatrovateľskej služby pre starších obyvateľov
	nedostatočné podporné mechanizmy pre rozvoj malého a stredného podnikania
	chýbajúca propagácia obce, informačné tabule, turistické informačné kancelárie
	nepostačujúca vybavenosť priestorov a zlý technický stav budovy pre športovcov na ihrisku

Spracovateľ: RNDr. Anna Štefanková (2015)

Definovaním silných stránok chceme zatriktívniť vnútorný život v obci a zviditeľniť lokalitu systematickou podporou občanov a zlepšovať stav týkajúci sa vzhľadu obce. Pre propagáciu a marketing obce je dôležité budovať a posilňovať strategické partnerstvá, zlepšovať podnikateľské možnosti a služby občanom formou intenzívnejšej komunikácie s podnikateľmi. Slabé stránky obce Rudno nad Hronom poukazujú na vysokú mieru nezamestnanosti, na predchádzajúcu absenciu projektov a dokumentácií, na nedostatok finančných prostriedkov, na obmedzené možnosti bývania a množstvo pretrvávajúcich bariér, ktoré je potrebné odstraňovať a riešiť. Je dôležité aktualizovať informácie o živote občanov v obci ako aj názor občanov na ich kvalitu života. Získané informácie vytvárajú podklady pre Program rozvoja obce ako aj pre iné strategické dokumenty. Týmto chceme poukázať na potrebu monitorovania jednotlivých aktivít sociálno-ekonomického rozvoja a na potrebu plánovania a na dôležitosť úzkej spolupráci so samosprávou, s vyšším územným celkom a ostatnými subjektmi, ktorí obci môžu pomôcť obnovovať a rozvíjať obec v jej celkovom rozvoji. K plneniu hlavných cieľov patrí hlavná činnosť komisií, zastupiteľstva a samotného starostu obce, nový potomkovia pôvodných obyvateľov, ľudia z priľahlých miest, občania a pod.

2.3.2 SWOT analýza externého (vonkajšieho) prostredia obce

V analýze externého prostredia obce Rudno nad Hronom sa budeme zaoberať analýzou, ktorá v sebe zahŕňa analýzu štyroch oblastí vonkajšieho prostredia tzv. PEST analýzu – Politickú, Ekonomickú, Sociálnu a Technologickú. Analýza vychádza z poznania minulého vývoja a snaží sa o predvídanie a analyzovanie budúcich vplyvov na prostredie v už spomínaných štyroch oblastiach. Táto časť analýzy je zameraná na charakteristiku vlastností ľudských zdrojov, situáciu z hľadiska migrácie, na zamestnanosť obyvateľstva, na socio-ekonomické charakteristiky a sociálno-patologické javy, ktoré predstavujú negatívne javy prostredia (ohrozenia). V Tabuľke 46 definujeme vonkajšie faktory rozvoja obce-analýzu externého prostredia obce Rudno nad Hronom, kde bližšie špecifikujeme príležitosti a ohrozenia. Túto tabuľku sme spracovali z rozhovorov so starostom v obci a z podnetov zo zasadnutia obecného zastupiteľstva, komisií a samotných obyvateľov v obci. Príležitosti v tejto tabuľke predstavujú externé podmienky, ktoré môžu pomôcť obci k dosiahnutiu cieľov. Ohrozenia predstavujú externé podmienky, ktoré môžu sťažiť obci dosiahnutie cieľov. Pre naplnenie uvedených strategických cieľov je možné využiť rozdielne stratégie, pričom stratégia ústupu sa zvolí v tých oblastiach, kde

obec má rezervy a nemá vytvorené podmienky ani predpoklady vonkajšieho prostredia preto, aby do budúcnosti bolo odvetvie a činnosti stimulované podpornými nástrojmi.

Tabuľka 46 Definovanie príležitostí a ohrození vo vonkajších faktoroch rozvoja obce

Vonkajšie faktory rozvoja obce- analýza externého prostredia.	
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
• možnosť dennej dochádzky obyvateľov do okresného mesta a príslušných miest a obcí	• prehlbovanie krízy predchádzajúce obdobia
• posilnenie trendu prisťahovaných obyvateľov	• konkurencia zahraničných partnerov
• vytváranie nových pracovných príležitostí	• degradácia pôdy
• vhodné podmienky pre rozvoj turizmu, agroturistiky a cestovného ruchu	• zhoršovanie sociálnych istôt
• vybudovaním novej IBV- možnosť omladenia obyvateľstva	• politický tlak a krízové dianie
• medziodobná spolupráca s okolitými obcami	• dochádzanie obyvateľov do väčších vzdialeností do zamestnania
• možnosť poskytnutia pracovných príležitostí pri verejnoprospešných prácach v obci, pri jej skrášľovaní	• nedostatok prostriedkov na realizáciu rozvojových zámerov obce
• možnosť zachovať vidiecky štýl osídlenia	• nedostatok stavebných pozemkov pre výstavbu rodinných domov, nevysporiadané pozemky v obci
• dostupnosť úverových zdrojov	• zvyšovanie kriminality v okolitých obciach
• rozvoj infraštruktúry	• opustenie vidieckeho štýlu života obyvateľstva
• zvyšovať povedomie obyvateľstva v oblasti cestovného ruchu- budovať NCH, cyklotrasy a pod.	• nezáujem o zachovanie kultúrnych hodnôt v obci a tradičných remesiel
• partnerská spolupráca obce s inštitúciami, s inými obcami, so súkromným sektorom	• prehlbovanie zaostávania osád v extraviláne obci
• skvalitnenie marketingu a manažmentu zameraného na propagáciu cestovného ruchu	• stagnácia reálnych príjmov
• budovanie infraštruktúry v obci (regulácia potoka, IBV, sociálnych zariadení a pod.)	• implementácia programov nerešpektujúcich princípy TUR
• vysporiadanie pozemkov v intraviláne a extraviláne v obci	• zvyšovanie negatívnych korupčných vzťahov
• skvalitnenie ŽP- vybudovaním zberného dvora, kompostoviska, triedenie odpadu	• zlá spolupráca, nezáujem a nepochopenie od miestnych aktérov pri zrealizovaní zámerov v obci
• posilňovať športovú základňu v obci (futbalistov, strelcov, deti a mládež a pod.)	• stagnácia obecného zastupiteľstva a vedenia obci
• skvalitniť prístup verejnosti k miestnemu cintorínu, dobudovať infraštruktúru v obci	• migrácia obyvateľstva
• budovať nové miestne tradície, zvyklosti a posilňovať staré tradície	• zlá komunikácia, nevedomosť, zlá informovanosť
• vylepšiť celkové protipovodňové opatrenia, prietok vodných biotopov bývalého ramena rieky Hrona, polyfunkčná revitalizácia ramena Hrona	
• budovať nové dôstojné miesta v priestoroch cintorína (urnové hrobové miesta a pod.)	

Spracovateľ: RNDr. Anna Štefanková (2015)

2.3.3 Analýza problémov

Pri analýze problémov pozornosť sústredíme na hlavné nedostatky, ktoré je potrebné v obci Rudno nad Hronom riešiť.

Pri výbere rozhodujúcich problémov je vhodné využiť metódu brain-stormingu.

a postupnosť krokov pri tvorbe problémov sa opierame o poznatky Hamalovej a Belajovej a Šebovej (2011) a tieto kroky predstavujú:

- ***výber kľúčových problémov,***
- ***uskutočniť hierarchické usporiadanie príčin a následkov***

Analýza problémov v obci Rudno nad Hronom taktiež vychádza zo SWOT analýzy a je doplnená o ďalšie faktory, ktoré neboli zaradené medzi silné stránky ani ohrozenia.

Problémy, ktoré budeme bližšie špecifikovať v predmetnom území si vyžadujú predovšetkým riešenie v oblasti fyzickej infraštruktúry, v oblasti životného prostredia, v oblasti športovca, sociálnej, v oblasti bytovej výstavby a problémy vyžadujúce riešenie v oblasti prezentácie obce. V zastavanom území je potrebné a nutné zachovať pôvodný vidiecky charakter zástavby v celom katastri obce Rudno nad Hronom. V prípade objektov z pôvodnej zástavby, ktoré sú vo vyhovujúcom technickom stave, je potrebné ich zachovanie, prípadne rekonštrukcia so zachovaním pôvodného výrazu. K odstráneniu objektov je možné pristúpiť len v prípade závažného statického narušenia konštrukcie. Pri obnove, dostavbe a novej výstavbe je potrebné zohľadniť merítko pôvodnej štruktúry zástavby, zachovať typickú siluetu a dochované diaľkové pohľady na dominantu obce. Tieto informácie boli získané formou prieskumov uskutočnených priamo v teréne, z rozhovorov s verejnosťou a od predstaviteľov obce.

Táto uskutočnená komplexná SWOT analýza je kvalitatívnou sumarizáciou jednotlivých sektorov a oblastí života v obci. V Tabuľke 47 poukazujeme na hlavné problémy, ktoré sa v obci vyskytujú a na miesta, ktoré sa nachádzajú v zlom technickom stave. Taktiež poukazujeme na problémy súvisiace s intenzívne využívanou cestnou komunikáciou, na ich zlý technický stav, na ich potrebnú údržbu a opravu. V obci sa nachádzajú budovy, ktoré sú v zlom stave a vyžadujú opravu. Pre udržanie trvalo udržateľného života v obci nezabúdame na odstraňovanie problémov týkajúcich sa životného prostredia, odpadov a problémov týkajúcich sa čiernych skládok. Hodnotíme vysoko že v obci rastie záujem zo strany obyvateľov tieto uvedené problémy odstraňovať a riešiť. Za hlavné príčiny vznikajúcich problémov môžeme považovať aj nedostatok finančných prostriedkov a nepostačujúca informovanosť obyvateľstva, komunikácia medzi ľuďmi, nevzdelanosť, nevedomosť o projektoch, neprehľadnosť o projektových realizovaných zámeroch a pod.

Analýzu problémov v obci Rudno nad Hronom uvádzame v Tabuľke 47 .

Tabuľka 47 Analýza problémov v obci Rudno nad Hronom

Analýza problémov	
•	nie je vybudovaná splašková kanalizácia
•	absentuje sociálna starostlivosť, chýba denný stacionár pre seniorov
•	nevyužité sú plochy zelene na oddychové zóny a taktiež je potrebná ich úprava
•	verejné budovy OÚ nie sú stavebne prispôsobené nárokom osôb s obmedzenou schopnosťou pohybu (bezbariérový prístup)
•	niektoré miestne komunikácie sa nachádzajú v zlom technickom stave
•	nedostatok pozemkov pre bytovú a individuálnu výstavbu
•	nedostatok ubytovacích kapacít
•	nešetrný prístup obyvateľov k stavu životného prostredia, nelegálne vypúšťanie odpadových splaškových vôd a ukladanie odpadu
•	počet pracovných príležitostí nepokrýva potreby ekonomicky aktívneho obyvateľstva, existuje viac sezónnych prác

Spracovateľ: RNDr. Anna Štefanková (2015)

Program rozvoja obce Rudno nad Hronom 2015 – 2022

ČASŤ B.

3 STRATEGICKÁ A FINANČNÁ ČASŤ

Silné stránky obce Rudno nad Hronom majú pozitívny vplyv na rozvoj obce. Zahŕňajú v sebe konkurenčné a komparatívne výhody regiónu pre rozvoj aktivít v danom území. Slabé stránky majú nepriaznivý vplyv na rozvoj obce v danom regióne. Pozitívne vplyvy v danom území označujeme ako príležitosti a negatívne vplyvy považujeme za ohrozenia, medzi ktoré môžeme zaradiť hospodársku krízu, nedoriešené majetkové pomery nezamestnanosť a pod. Kľúčom v procese tvorby stratégie je cyklicky sa opakujúca sociálna a občianska mobilizácia, ktorá ovplyvňuje každý krok a stupeň tvorby Programu rozvoja obce. Záujmy a činnosti OcÚ a obyvateľov tiež ovplyvňujú územný rozvoj, životné prostredie a ekologickú rovnováhu v obci.

Strategická a Programová časť obsahuje:

- Zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce;
- Inštitucionálne zabezpečenie a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce;
- Finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu rozvoja obce;
- Systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov,
- Časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce.

Program rozvoja obce a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo.

Schválenie programu rozvoja obce, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis, je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie finančného príspevku zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov **podľa § 4 ods. 2 zák. č. 539/2008 Z.z.**

3.1 Vízia a strategický cieľ rozvoja obce

Strategický cieľ rozvoja obce sa opiera v prvom rade o SWOT analýzu a o víziu obce, ktorá je iniciovaná od starostu a zároveň je podporovaná obecným zastupiteľstvom a občanmi obce. Ako sa od starostu dozvedáme, obecné zastupiteľstvo v obci Rudno nad Hronom na základe ustanovenia § 11 ods. 4 písm. k) zákona SNR č. 369/1990 Zb. o Obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 369/1990 Zb.“) vydáva pre katastrálne územie obce štatút obce.

3.1.1 Vízia

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti a o ich spoločnej predstave o tom, ako a čo by chceli dosiahnuť vo svojej obci za desať až štrnásť rokov. Všetky ciele, stavebné aktivity, činnosti a využívanie prírodných zdrojov sú nevyhnutné pre harmonický rozvoj obce v súlade s trvalo udržateľným rozvojom a pre zachovanie identity obce. K hlavným cieľom obce Rudno nad Hronom je komplexné riešenie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia a vecná i časová koordinácia činností v území. Ciele a smerovanie rozvoja územia sa podriaďujú požiadavkám ochrany životného prostredia, kultúrno- historickým a prírodným potenciálom územia, pričom pri stanovení jednotlivých zámerov Program rozvoja obce hľadá možnosti optimálneho využitia existujúcich zdrojov a rezerv územia na jeho najefektívnejší rozvoj. Základné ciele rozvoja obce sú stanovené v Programe rozvoja obce Rudno nad Hronom na obdobie 2015–2022 a tento dokument, čo sa týka stratégie rozvoja obce svoju víziu formuluje nasledovne:

FORMULÁCIA STRATEGICKEJ VÍZIE OBCE RUDNO NAD HRONOM:

Vízia obce bude plniť funkciu „motta“ a to: „Obec Rudno nad Hronom bude obcou s dobrým menom v regióne, atraktívnou pre návštevníkov, bude ústretová, priateľská k svojim obyvateľom a rovnocenným partnerom k okolitým obciam. Obec zabezpečí svoj trvalo udržateľný rozvoj, po ekonomickej, sociálnej a kultúrnej stránke. Jej rast bude zabezpečený v súlade s prírodným, kultúrnym a historickým potenciálom. Obec bude poskytovať dobré podmienky pre bývanie, podnikanie; bude smerovať do ekologicky neškodných prevádzok vo všetkých oblastiach. Obec sa bude starať o život občanov v udržiavanom a v kvalitnom životnom prostredí, s komplexne vybavenou technickou infraštruktúrou, sociálnou infraštruktúrou. Obec bude vytvárať vhodné podmienky pre trávenie voľného času a rozvíjať spoločenský život, tradície a organizovať kultúrne a

športové podujatia. Bude sa orientovať aj na vidiecky cestovný ruch a trvalo udržateľný turizmus. U mladšej generácii bude upevňovať tradície našich predkov.”

Komplexná vízia, teda poslanie obce Rudna nad Hronom predstavuje komplexnú definíciu, ktorá objasní štatút a mandát obce; ktorá bude prezentovať a opisovať základné služby, ktoré bude poskytovať svojim zákazníkom, obyvateľom, miestnym podnikateľom, záujmovým združeniam a pod. Vyjadruje dôvod existencie obce a odpovedá na tri otázky: Čo obec robí? Prečo to robí? Pre koho to robí?

Rozvojová stratégia je výstupom procesu strategického plánovania a jej ťažiskom je stanovenie hlavných cieľov a oblastí rozvoja. Strategické programovanie a jeho výstup programu rozvoja sa preto zameriavajú viac na konkretizáciu procesov realizácie a naplňania cieľov.

Strategické ciele by mali byť formulované tak, aby naplnili očakávania obyvateľov a boli reálne dosiahnuteľné, akceptovateľné, merateľné a sledované. Pre každý globálny problém je potrebné stanoviť v strategickom dokumente strategické ciele. Ciele sú prístupom k odstráneniu a riešeniu problémov. Ďalším dokumentom pre odstránenie problémov by mal byť strategický akčný plán, ktorý tvorí súbor konkrétnych opatrení, projektov a aktivít smerujúcich k naplneniu stratégie rozvoja obce a jej vízií.

Celková SWOT analýza poukazuje na regresívny typ populácie. V analýze problémov je vyjadrená nespokojnosť občanov, obecného zastupiteľstva, ktorí sa vyjadrili na zasadnutí. Sociálny kapitál ako faktor rozvoja má nezastupiteľnú úlohu pri strategickom plánovaní a pri realizácii rozvojových stratégií. Vysoká aktivita zo strany organizácii, ktoré v obci pôsobia a túžba mladých nadšencov vyvoláva potrebu zachovávať obecné tradície a poukazuje na potrebu ako správne využiť vnútorný potenciál obce a ako uspokojiť potreby občanov v oblasti kultúrneho vyžitia. Sila sociálneho kapitálu závisí od kvality a kvantity vzájomných prepojení, spojenia a od kontaktov. Z tohto dôvodu je potrebné odstraňovať problémy, riešiť a zapodievať sa nimi. Sú potrebné pre budovanie a strategické partnerstvá v celom mikroregióne, nielen v obci.

Taktiež je potrebné zabezpečiť organizačné štruktúry zabezpečujúce realizáciu cieľov; zriadiť pracovnú skupinu pre implementáciu; ktorá bude podnikať kroky pre naplnenie cieľov a pre realizáciu projektov. Okrem tejto úlohy bude mať organizačná štruktúra úlohu monitorovania, úlohu sledovať naplňanie stanovených cieľov a pravidelne informovať verejnosť o ich zrealizovaní. PHSR- jeho plnenie by malo byť pravidelne kontrolované na zasadnutiach obecného zastupiteľstva a byť nielen hodnotené, ale i prerokované aspoň raz za rok.

Raz ročne je potrebné zasielať vypracovanú monitorovaciu správu na VÚC BBSK, najneskôr do 31.3. príslušného kalendárneho roka.

Prostredníctvom internetovej, obecnej stránky, prípadne na verejných zhromaždeniach by takýto dokument mal byť zverejňovaný, čím by sa o ňom oboznamovali občania obce.

3.1.2 Hierarchia strategických cieľov obce Rudno nad Hronom na roky 2015 – 2022

Zo získaných podkladov, analýz pristupujeme ku konkrétnym návrhom environmentálneho plánovania k manažmentu obce Rudno nad Hronom pre Program rozvoja obce na roky 2015 – 2022. Na dosiahnutie hlavného cieľa a naplnenie strategickej vízie si stanovila obec Rudno nad Hronom tieto hlavné špecifické ciele (priority):

1. Posilňovať hospodárstvo a technický rozvoj v obci.
2. Posilňovať kvalitu života občanov, rozvíjať kultúru, cestovný ruch, trvalodržateľný turizmus a sociálnu sféru.
3. Smerovať do ekologicky neškodných prevádzok a ciele smerovať na environmentálnu oblasť.

Špecifické ciele sme rozdelili na krátkodobé, strednodobé a dlhodobé.

Krátkodobé ciele (1–3roky):
• revitalizácia centra pri vstupe do obce • skvalitnenie technickej a sociálnej infraštruktúry • využitie už existujúcej plochy v prospech občanov, turistov a okolidúcich návštevníkov (plocha ŠK, multifunkčné ihrisko) • realizácia kultúrnych podujatí a pokračovanie v miestnych tradíciách • úprava verejnej zelene • rekonštrukcia obecného úradu a kultúrneho domu • zvýšenie osvetly a separovanie komunálneho odpadu • vybudovanie kompostoviska do 10 ton • zbúranie starého domu smútku (márnice) • vysporiadanie majetkovo-právnych vzťahov, odkúpenie pozemkov pre navrhované nové rozvojové plochy • vybudovanie nových nájomných bytov v budove bývalej Obcej školy • vybudovanie nových urnových miest • vybudovanie nových chodníkov a osvetlenia na cintoríne • vybudovanie aleje na cintoríne, kde budú umiestnené historicky cenné pomníky a kríže zo zaniknutých hrobových miest • rozšírenie parkovania na cintoríne • oprava a rekonštrukcia obecných komunikácií • výsadba nových stromčekov a okrasných drevín v obci • vybudovanie novej budovy pre športovcov pri ihrisku • zabezpečiť pre dôchodcov sociálnu starostlivosť • skvalitniť starostlivosť o miestnu zeleň, jeho udržiavanie, vytvárať oddychové zóny s

lavičkami, košmi a pod. • vyrobiť a umiestniť nové informačné tabule, zlepšiť prístup k informáciám • vydanie knižnej publikácie o obci k najbližšiemu výročiu obci • regulácia potokov v hornej časti obce (odvodnenie od dažďovej vody v doline Hrdzavá), • obnova peších turistických trás a vytvorenie NCH • modernizácia verejného osvetlenia • vydávanie propagačných materiálov o obci • výstavba nového detského ihriska a oddychovej plochy pre matky s deťmi • obnova miestnej knižnice • aktivizovanie možností cestovného ruchu v rámci mikroregiónu • revitalizácia priestoru bývalého hradu v časti Ivankovo • rekonštrukcia miestnej požiarnej zbrojnice • vybudovať studňu na miestnom cintoríne • revitalizácia obecných studní • spevniť zosúvací svah pri Tajchu • oprava prístupovej cesty v rámci protipovodňových opatrení • regulácia potokov v hornej časti obce Rudno nad Hronom • vybudovať vodnú elektrárňu v obci • polyfunkčná revitalizácia priestoru Hrona • podporovať vodácke oddiely, vytvárať im vhodné podmienky v rámci voľnočasových aktivít
Strednodobé ciele(1–8 rokov): • rekonštrukcia športového areálu ŠK Rudno nad Hronom • oprava a rekonštrukcia bývalej MŠ za účelom polyfunkčného celku • výstavba bytov a domov v intraviláne • vybudovanie infraštruktúry IBV+ (prístupovej cesty-okruh) na hlavnú cestu • rozšírenie a dobudovanie kanalizácie ČOV • obnova rázovitých stavieb a drobnej sakrálnej architektúry • revitalizácia verejných priestranstiev, • rekonštrukcia miestnych komunikácií, nové cesty k obytným častiam, uliciam • vybudovanie nových turistických chodníkov, cyklotrás • rozvoj areálu strelnice Jaminá
Dlhodobé ciele (1 – viac) • vybudovanie penziónu a ubytovania pre turistov • výstavba rodinných domov, skvalitniť bývanie • vybudovanie obchodného, nákupného strediska • skvalitniť služby dopravy, mobility občanov • podporiť podnikateľov a rozvoj nových pracovných miest • vybudovať centrum voľného času pre deti a priestorov pre remeselnú činnosť k zachovaniu miestnej kultúry • vybudovanie múzea • zvýšiť environmentálne povedomie obyvateľov v oblasti ochrany a tvorby krajiny • modernizácia cestnej infraštruktúry,

- podporovať zvýšenie bezpečnosti všetkých účastníkov dopravy
- vytvárať atraktívne podnikateľské prostredie
- vytvárať investičné prostredie
- využitie vysokého potenciálu, súčasnej výkonnosti a dynamiky cestovného ruchu v tomto regióne pri rešpektovaní únosnosti a cieľovej kvality krajiny
- právnou subjektivitou MŠ dosiahnuť vyšší stupeň riadenia
- podporovať prioritné športy:
- zabezpečovať protipovodňové opatrenia
- spracovať a realizovať koncepciu využitia všetkých foriem obnoviteľných zdrojov energií a pod.
- podpora zabezpečenia trvalej udržateľnosti kvality
- zníženie objemu zmesového komunálneho odpadu a zefektívnenie recyklácie odpadu
- podporovať elimináciu existujúceho environmentálneho zaťaženia územia
- podporovať zníženie znečisťovania vodných tokov a zachovanie udržateľnosti kvality vodných tokov a vodných plôch
- podporovať rozvoj technickej vybavenosti
- podporovať využívanie alternatívnych zdrojov ekologickej likvidácie odpadov
- šíriť osvetu v oblasti odpadového hospodárstva a zapojiť deti a mládež do šírenia osvetu v oblasti separovania odpadov
- zabezpečenie primeraného sledovania a hodnotenia stavu povrchových vôd a podzemných vôd
- podporovať všetky aktivity zamerané na likvidáciu starých objektov, ktoré ohrozujú životné prostredie
- podporovať zachovanie biodiverzity a ekologickej stability krajiny
- vytvárať priestorové podmienky v rámci územného rozvoja sídel pre individuálnu bytovú výstavbu
- vytvárať podmienky na zabezpečenie dostupnosti bývania pre všetky vrstvy svojich obyvateľov,
- zlepšenie infraštruktúry ochrany prírody a krajiny
- zlepšenie informovanosti a environmentálneho povedomia verejnosti, vrátane posilnenia spolupráce a komunikácie so zainteresovanými skupinami
- podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti
- vybudovať nový (nad kapacitu 50) areál služieb dôchodcom s domovom dôchodcov a domovom sociálnych služieb pre dospelých
- vytvárať podmienky na rozširovanie opatrovateľskej služby a sociálnych služieb, zavedením celodenných služieb
- zvyšovať dostupnosť a skvalitnenie služieb zameraných na podporu zosúladenia rodinného a pracovného života
- zlepšiť zamestnanosť skupín ohrozených sociálnym vylúčením. Podporovať sociálnu inklúziu a rovnosť príležitostí pri integrácii rizikových skupín do spoločnosti a na trh práce
- podporovať budovanie a posilňovanie regionálnych a miestnych sietí zameraných na rozvoj komunit a podporu solidarity
- podporovať návaznosť domácej opatrovateľskej služby na ďalšie sociálne služby
- pravidelne zrealizovať prieskum potrieb občanov v oblasti kultúry
- sprístupňovať občanom a návštevníkom históriu a tradície obce formou tematických interaktívnych aktivít počas víkendov

- vytvoriť databázu žijúcich osobností rodákov
- podporiť tvorbu kultúrnych hodnôt,
- podieľať sa na modernizácii obecnej knižnice a obnove knižného fondu
- klásť dôraz na ľudské zdroje ako najvýznamnejší faktor rozvoja kultúry
- podporovať budovanie regionálneho cestovného ruchu na princípe partnerstva subjektov v regióne
- využitie vysokého potenciálu, súčasnej výkonnosti a dynamiky cestovného ruchu v tomto regióne pri rešpektovaní únosnosti a cieľovej kvality krajiny
- pripraviť imidžové a informačné propagačné materiály a spolupráca s akreditovanými turistickými sprievodcami
- podporovať spoločnú prezentáciu subjektov CR na web stránkach a internetových prehliadačoch
- udržiavanie a prehlbovanie súčasných aktívnych partnerstiev
- reagovať na potreby občanov, zavádzať inovácie vo všetkých oblastiach života
- zaviesť moderné informačné a komunikačné technológie (e-government) do práce a fungovania samosprávy
- podporovať projekty a uskutočňovať výmeny skúseností v oblastiach riadenia samosprávy a rozvoja obce
- vybudovať vodovod v obci
- vykúpiť pozemky pod motocrossovú dráhu atď.

Pre naplnenie jednotlivých cieľov a aktivít je potrebné zistiť aj to, do akej miery budú ovplyvňovať celkový priestor skúmaného územia obce i to, či tieto stanovené priority budú v súlade s popismi krajinnno-ekologického, prírodného a kultúrno-historického potenciálu územia. Analýzami sme získali kvalitné podklady pre špecifikované možnosti rôzneho spôsobu využívania územia. Na základe všetkých doteraz uvedených analýz môžeme zhodnotiť, že na celom území obce je vhodné obnoviť pôvodný trvalo udržateľný systém, ktorý by mal chrániť a podporovať biodiverzitu (druhovú, genetickú, diverzitu ekosystémov a krajiny). Obec má šancu zvýrazniť identitu svojho prostredia a vytvoriť neopakovateľný ráz širšieho zázemia medzi ostatnými obcami. Taktiež sa v nej nachádzajú miesta, ktoré umožňujú vytvárať nové formy pre využívanie cestovného ruchu a rekreácie a pre samotnú tvorbu náučných chodníkov, ktoré by umožnili turistom spoznávať zaujímavé miesta, ktorými obec disponuje.

Jasná stratégia rozvoja je základným dokumentom pre tvorbu malých i veľkých projektov, ktoré by obec zveľadila, obnovila jej celkový vzhľad, ktoré by podporili aktivity Športového klubu, strelnici Jaminá, Spevokolu Rudnianska a pod., a ktoré by zatriktívili obec a zlepšili život občanov. V obci pôsobí i veľa podnikateľských subjektov, ktoré je tiež potrebné podporovať a vytvárať im vhodný priestor na podnikanie.

K plneniu hlavných cieľov územia patrí aj činnosť manažmentu obce Rudna nad Hronom, pretože má výrazný záujem, aby celková situácia sa v obci zmenila. Pre celkový chod manažmentu obce je dôležitá predprojektová a projektová príprava, práca s obyvateľstvom, príprava zmlúv i úsilie vychádzajúce od starostu a poslancov. Pre uskutočnenie stavebo-technických aktivít je potrebné v obci vysporiadať majetky a pozemky, ktoré sú vo väčšine v súkromnom vlastníctve, prípadne v inom vlastníctve.

Obec Rudno nad Hronom z hľadiska územného rozvoja má stavebnotechnický potenciál, nakoľko disponuje areálmi, budovami a pozemkami, ktoré by sa mohli stať úspešne využívané pre polyfunkčné využitie a pre tvorbu nájomných bytov. Pripravujú sa projektové dokumentácie pre ich ďalší a úspešný rozvoj. Keď sa podarí dosiahnuť tento prvý a najdôležitejší krok ohľadom vysporiadania pozemkov, potom bude nasledovať samotná príprava stavebno-technických podkladov, samotná výstavba, úprava a rekonštrukcia okolia, vybudovanie technickej infraštruktúry a občianskej vybavenosti. V súčasnosti je dôležité vytvoriť vhodné podmienky bývania pre mladé rodiny, taktiež vytvorenie detských ihrísk a oddychových plôch, nakoľko v obci je výrazný pokles v počte obyvateľstva a vybudovaním ubytovacích kapacít, by sa táto situácia mohla výrazne zlepšiť. Obec by sa omladila, oživila mladšou generáciou, skultúrnila a ovplyvnila i ďalší vývoj.

Z estetického hľadiska je potrebné skrášľovanie priestranstiev, návrhy a realizácia projektov pozemkových úprav; aktivity v území zamerané na zmenu celkového vzhľadu obce, či už na miestach cintorína, strelnice Jaminá, pri vstupe do centrálnej časti, športového klubu na ihrisku, v hornej a dolnej časti obce, pri Hrone a pod. Je potrebné podporiť tie aktivity, ktoré majú pre obec význam i prínos.

Dôležitá je aj ochrana a budovanie chránených území prírody v katastri a dobudovanie miestneho systému ekologickej stability. K významným lokalitám patrí aj Drastvica, kde už boli vykonaný základný terénny prieskum a nakoľko v tomto území sa nachádza veľké množstvo významných faunistických a flóristických prvkov je územie navrhované do plánu navrhovanej Prírodnej rezervácie.

Ďalej v rámci ochrany životného prostredia by nemala chýbať ani výsadba medzí, ochrannej zelene okolo rodinných domov, v centrálnej časti v navrhovaných oddychových zónach, v okolí Hrona; nevyhnutná je taktiež i úprava koryta potoka, tajchov a polyfunkčná revitalizácia priestoru ramena Hrona. Hron často splavujú vodný turisti a toto miesto sa čím ďalej, tým viac stáva atraktívnejším. V rieke sa nachádza veľké množstvo fytofilných druhov rýb, biotopov chránených druhov živočíchov; na celej lokalite sa

nachádzajú rôzne druhy mokrad'ových bezstavovcov, vtákov a menších cicavcov. Chrániť takýto areál je aj požiadavkou Rámcovej smernice EÚ.

V obci sa nachádzajú aj pozostatky budovy bývalej sklárne, ktorá by si zaslúžila pamiatkovú ochranu, rekonštrukciu a v týchto priestoroch by sa dali vybudovať nové byty, prípadne iné polyfunkčné zariadenia (múzeum, penzión a pod.) K plánovaným činnostiam v obci patrí rekonštrukcia obecného úradu a kultúrneho domu, kde v priestoroch je potrebné vybudovať bezbariérový prístup, rozšíriť parkovanie, zatepliť budovu, zmodernizovať priestor a pod.; vybudovať nové nájomné byty v bývalej Obecnej škole; zrekonštruovať bývalú budovu MŠ, zmodernizovať a zrekonštruovať budovu a areál športového klubu, kde by sa rozšírili a vybudovali menšie priestory pre ubytovanie s kuchynkou, WC, bufetom a pod.; dobudovať detské ihrisko; zrekonštruovať priestory strelnice Jaminá, požiarnej zbrojnice atď.

Dôležité v obci sú i aktivity na podporu rozvoja pracovných príležitostí ako: budovanie regionálnych a miestnych informačných a poradenských centier pre podporu podnikania na vidieku, budovanie obecných prevádzok a prenajímateľov priestorov pre podnikanie, etablovanie nových výrobných prevádzok, budovanie stravovacích a ubytovacích zariadení pre seniorov a návštevníkov.

Manažment obce vytvára podmienky pre efektívnu prácu obecného úradu, vytvára vyhovujúce podmienky na poskytovanie verejných služieb, estetizáciu a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi obecného úradu, vytvára vhodné technické a pracovné podmienky na obecnom úrade. Taktiež vytvára podmienky na ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci. Čo sa týka informatizácii obce, vytvára podmienky pre rozvoj informačnej činnosti a túto činnosť má záujem i v nasledujúcich rokoch rozvíjať. K cieľom obce patrí aj vydávanie obecných novín (apoň dvakrát ročne), vydávať publikačnú činnosť a propagačné materiály. Obec umožňuje obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Taktiež umožňuje obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti, snaží sa udržiavať kultúru obce. V rámci existujúcich kompetencií obec nezabezpečuje výchovno-vzdelávací proces vo formálnom vzdelávacom zariadení. Môže ale ponúkať záujmové a doplnkové vzdelávacie služby v rámci voľnočasových a záujmových aktivít pre deti a mládež.

Terénnym mapovaním prvkov súčasnej krajinnej štruktúry sme priblížili aktuálny stav a využitím fotodokumentačného materiálu sme prispeli k skvalitneniu a k spresneniu výstupových dát na malých lokalitách. Sú svedectvom o priestorových a časových

zmenách krajinej pokrývky. Prírodná zložka krajinného potenciálu, resp. prírodný potenciál je daný krajinou.

Hodnotené prírodné prostredie tak umožňuje mnohostranné využitie v území. Nakoľko v obci sa nachádza niekoľko pozostatkov z banskej činnosti (banských štôlní a vodných diel, Tajchy a banské jarky), je potrebné rôzne miesta sprístupniť v rámci rozvojových aktivít ako sú: vytvárať náučné chodníky, budovať informačné tabule, sprístupňovať ich verejnosti, pričom je potrebné vyznačovať miesta, na ktorých by sa nachádzali i informácie ako sa správať v prírode a čo je potrebné dodržiavať v rámci Ochrany prírody a krajiny. Územím prechádza aj cesta smerom na Uhliská, na ktorej by sa úsek dal využiť na vybudovanie cyklotrasy, taktiež v rámci mikroregiónu k navrhovanej lokalite patrí aj bývalá cesta III. triedy, ktorá tiahne Pohroním a rôzne iné časti v katastri, ktoré by sa dali využiť na rôzne zokruhovanie cyklistických náučných chodníkov. V obci majú veľkú zásluhu i dobrovoľníci, ktorí momentálne svojimi činnosťami majú záujem sprístupniť a zrekonštruovať priestor a okolie banskej štôlnie Anna Božena, ktorá ako jediná slúžila ako odvodňovací kanál pre Štiavnické bane v celom území. V týchto miestach sa uvažuje o vytvorení oddychovej zóny s umiestnením lavičiek a informačnej tabuli, ktorá by oboznamovala s históriou tejto štôlnie a poukazovala na banícku činnosť a celkovo históriu o baníctve. V jej blízkosti sa uvažuje o vybudovaní malej vodnej elektrárne, ktorá by dokázala samostatne z vodného zdroja Rudnianskeho potoka vyrobiť toľko elektrickej energie, ktorá by následne mohla byť dodávaná do siete. Takúto vodnú elektráreň obec už v minulosti mala a využívala.

Čo sa týka kvality životného prostredia mikroregiónu má obec z hľadiska čistoty ovzdušia optimálne podmienky. Z hľadiska technického vybavenia je kvalita života v obci veľmi nízka, a preto je naliehavé riešiť problémy spojené s touto problematikou. Naliehavé je riešenie odkanalizovania celej obce, dobudovanie ČOV v ďalších úsekoch, dobudovanie plynofikácie v plánovaných rozvojových plochách; v budúcnosti by bolo zaujímavé i ekologické vykurovanie; potrebné je riešiť i otázku s pitnou vodou, nakoľko v obci všetci obyvatelia sú odkázaní na vlastný zdroj pitnej vody (jediným pitným zdrojom v obci sú studne). Povinnosťou obecného úradu je i zabezpečovať protipovodňové opatrenia, v rámci ktorých je tiež potrebné udržiavať obidva brehy potoka, vybudovať prístupovú cestu k Tajchu, zabezpečovať potrebné čistiace mechanizmy na údržbu hrádzí v Hrdzavej, Tajchu a pri Hrone.

V obci rastie záujem i znižovať náklady komunálneho, separovaného odpadu, biologického odpadu a zavádzať celkovo environmentálne povedomie medzi obyvateľov

v odpadovom hospodárstve. K prioritám obce patrí aj zámer týkajúci sa vybudovania kompostoviska do 10 ton v blízkosti športového areálu na obecnom pozemku, nakoľko by sa tým dosiahlo efektívnejšie a účinnejšie nakladanie s bioodpadom, ktorý nie je finančne náročný a ekonomicky výhodný pre obec, ale i takýmto odstraňovaním bioodpadu by sa dosahovala oveľa vyššia kvalita životného prostredia a zdravia obyvateľstva. V obci je potrebné na viacerých úsekoch modernizovať verejné osvetlenie, dobudovať chodníky, parkovacie miesta, oddychové zóny, sprístupňovať cesty, revitalizovať potok a pod.

Pri obnove dediny by mal byť záujem i zo strany verejnosti. Pri realizácii projektových zámerov by sa malo tak postupovať, aby dochádzalo čo najmenej k deformáciám miestnej a súčasnej štruktúry. Je potrebné, aby dochádzalo k zachovaniu súčasného vidieka, ku ktorému by mala byť prejavená úcta. Taktiež netreba zabúdať i na miestne tradície a prejavovať pokoru k prírode a v starostlivosti o krajinu. Na základe všetkých uvedených analýz, súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre obec Rudno nad Hronom nasledovný strategický cieľ:

- zabezpečiť trvaloudržiateľný rozvoj obce po ekonomickej, sociálnej, kultúrnej a environmentálnej stránke.

Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných a ekonomických zdrojoch. Taktiež obec sa bude starať o ochranu životného prostredia, ktoré bude zveľaďovať hlavne kultiváciou oddychových zón v obci. Zvyšovanie výkonnosti hospodárstva na udržateľnej úrovni v dlhodobom horizonte a rast jeho konkurencieschopnosti bude obec považovať tiež za svoje priority. Navrhovaná stratégia vychádza zo strategických prístupov v rámci stratégií regionálneho rozvoja obce, VÚC BBSK a EÚ. Hlavným zámerom stratégie pre obec je aj zapojenie ostatných subjektov do danej problematiky v rámci územia, združení pôsobiacich v mikroregióne, pričom stratégia bude založená na eliminácii kľúčových disparít. Všetky ciele rozvoja sú rozpracované na jednotlivé aktivity rozvoja, ktoré sú zabezpečované príslušnými opatreniami.

Súbor ukazovateľov výsledkov a dopadov

Konečný efekt realizácie projektov, ktoré si stanovila obec Rudno nad Hronom realizátor projektu nemôže ovplyvniť. Pre oblasť hodnotenia dopadov pre PHSR obce boli ako východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov stanovené dopadové ukazovatele na nulovej úrovni a hodnotenie dopadov sa uskutoční k roku 2022.

Strategické ciele v jednotlivých prioritných oblastiach sprehľadňuje Tabuľka 48.

Tabuľka 48 Strategické ciele (priority)

Vízia		
1. Prioritná oblasť Hospodárstvo a technický rozvoj	2. Prioritná oblasť Kvalita života občanov a sociálna sféra	3. Prioritná oblasť Environmentálna
ciele Technická vybavenosť obce Dopravná infraštruktúra Pozemky a nové rozvojové plochy Administratívne budovy Cestovný ruch Bývanie	ciele Verejné priestranstvá Športoviská a oddychové zóny Sociálna starostlivosť	ciele Odpadové hospodárstvo Protipovodňové opatrenia Ochrana prírody a krajiny Revitalizácia priestorov
Opatrenie 1.1 Rekonštrukcia KD a OcÚ	Opatrenie 2.1 Budovanie odstavných plôch , chodníkov, oplatenia	Opatrenie 3.1 Budovanie obecného kompostoviska
Opatrenie 1.2 Revitalizácia centra pri vstupe do obce	Opatrenie 2.2 Búranie starej márnice	Opatrenie 3.2 Protipovodňové opatrenia
Opatrenie 1.3 Budovanie nájomných bytovv budove ZŠ	Opatrenie 2.3 Budovanie informačného systému v obci	Opatrenie 3.3 Polyfunkčná revitalizácia ramena Hrona
Opatrenie 1.4 Budovanie nových urnových hrobových miest na cintoríne (parcela č. C-KN 227 o výmere 7730m ²)	Opatrenie 2.4 Budovanie oddychových zón po obci	Opatrenie 3.4 Vybudovanie vodnej elektrárne pri starej banskej stôlne Anna Božena
Opatrenie 1.5 Vybudovať alej z historicky cenných pomníkov a krížov zo zaniknutých hrobových miest	Opatrenie 2.5 Revitalizácia priestoru pred banskou štôľňou Anna Božena	Opatrenie 3.5 Revitalizácia miestnych studní
Opatrenie 1.6 Rekonštrukcia ŠK a areálu Rudno nad Hronom	Opatrenie 2.6 Vybudovanie detského ihriska s oddychovou zónou v hornej časti obce	Opatrenie 3.6 Revitalizácia pozostatkov hradu v časti Ivankovo
Opatrenie 1.7 Rozvoj areálu strelnice Jaminá	Opatrenie 2.7 Sociálna starostlivosť	Opatrenie 3.7 Rozšírenie a dobudovanie kanalizačnej siete a ČOV
Opatrenie 1.8 Výstavba bytov a domov v intraviláne		Opatrenie 3.8 Vybudovanie vodovodu v obci
Opatrenie 1.9 Oprava a rekonštrukcia bývalej MŠ za účelom polyfunkčného celku+za účelom bývania a pod.		Opatrenie 3.9 Vybudovanie studne na cintoríne
Opatrenie 1.10 Oprava miestnych obecných komunikácií, príp. rekonštrukcia		
Opatrenie 1.11 Podpora a rozvojCR		
Opatrenie 1.12 Rekonštrukcia kaštiela Handela		
Opatrenie 1.13 Vybudovanie motocrossového areálu mimo zastavaného územia v obci		
Opatrenie 1.14 Etablovanie nových výrobných prevádzok		
Opatrenie 1.15 Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice		
Opatrenie 1.16 Rekonštrukcia a modernizácia cintorína		

Spracovala: RNDr. Anna Štefanková (2015)

**Záznam z prerokovania
Zápis o verejnom prerokovaní strategického dokumentu**

Názov dokumentu: Program rozvoja obce Rudno nad Hronom

Pripomienkovanie realizoval: OcÚ Rudno nad Hronom a OZ, verejnosť

Termín pripomienkovania: 28.6.2015

Oznam uverejnený: www.rudnonadhronom.sk, Príloha k PHSR (CD-nosič)

Text dokumentu k dispozícii: rudnonadhronom@rudnonadhronom

Spôsob doručovania pripomienok: e-mailom, osobne

Priamo oslovené subjekty: OcÚ, OZ a občania obce

Pripomienka č. 1

Text pripomienky: Vybudovať vodovod na cintoríne

Vyjadrenie odborného útvaru: akceptujeme pripomienku

Počet pripomienok: 1 Zápis vykonal: RNDr. Anna Štefanková, dňa 28.06.2015

3.2 Finančná náročnosť a zdroje financovania stratégie

3.2.1 Finančné zabezpečenie PHSR

Po schválení PHSR nastáva vlastná realizácia PHSR, jeho opatrení a úloh. Uskutočnenie aktivít uvedených v PHSR predpokladá určité finančné a administratívne zabezpečenie. Finančné vyčíslenie jednotlivých aktivít sa v PHSR uvádza pri väčšine opatrení a aktivít v projektovom zámere vypracovanom Mgr. Mariánom Šurjanským. Naplnenie cieľov programu je stanovené odhadom, konečné rozpočty budú súčasťou vykonávacích projektov a plánov. Pri schvaľovaní financovania jednotlivých úloh, vyplývajúcich z aktivít, sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky, environmentálny a trvaloudržateľný rozvoj obce. Viaceré úlohy sa môžu realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, mnohé z nich však vyžadujú náročnejšie finančné a personálne zdroje a spoluprácu s inými subjektami. Financovanie jednotlivých projektov bude viaczdrojové, pričom závisieť od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa opierať o zdroje obce, štátu, EÚ, VÚC, OP KŽP, PRV a súkromné zdroje.

Finančné hospodárenie obce Rudno nad Hronom sa riadi rozpočtom obce, ktorý vyjadruje ekonomickú samostatnosť obce a je zároveň aj súčasťou rozpočtovej činnosti v štátnej správe. Rozpočet obce predstavuje úlohy obce rozpísané ako bilanciu na jednej strane príjmov obce a na druhej strane výdavkov obce. Vo všeobecnej rovine je základnou

úlohou rozpočtu obce vyjadrenie hospodárenia a obsahom príjmov a výdavkov, v ktorých sa skrývajú všetky vzťahy k právnickým a fyzickým osobám, ktoré na území obce vykonávajú svoju podnikateľskú činnosť. Rozpočet obce zahŕňa všetky finančné vzťahy k štátnemu rozpočtu a k všetkým ostatným rozpočtom iných obcí. Miestny rozpočet sa dá chápať ako:

- decentralizovaný peňažný fond,
- bilanciu príjmov a výdavkov,
- finančný plán,
- nástroj finančnej politiky.

Hospodárenie obce Rudno nad Hronom prebieha prostredníctvom zostaveného a schváleného rozpočtu. Každá obec na území Slovenskej republiky zostavuje a schvaľuje rozpočet v súlade so stanovenou klasifikáciou podľa Ministerstva financií Slovenskej republiky. Podľa tejto klasifikácie dochádza k triedeniu príjmov a výdavkov a uceleným spôsobom sa sleduje ich plnenie. Na základe rozpočtovej klasifikácie môžeme presne definovať výdavky rozpočtu, ktoré sú financované z bežných výdavkov a ktoré sú financované z kalendárnych výdavkov. Obec prednostne zabezpečuje krytie bežných výdavkov, ktoré jej definuje plnenie povinností ustanovených inými zákonmi (Účtovníctvo ROPO a obcí).

Výdavky a príjmy na jednotlivých úrovniach rozpočtu, ktoré sú rozdelené podľa zvolených hľadísk predstavujú rozpočtovú skladbu, ktorá je predstavuje systematické, jednotné, prehľadné a záväzné triedenie príjmov a výdavkov. Rozpočtová skladba je definovaná prvkom, ktorý je mimoriadne významný pre rozpočtový proces, pretože tá umožňuje agregáciu, disagregáciu, porovnávanie jednotlivých hodnôt obsiahnutých v rozpočtoch.

Programové rozpočtovanie nebolo v minulosti implementované vo verejných financiách paralelne na všetkých úrovniach. Dôvodom neparalelnosti boli postupové zmeny, ktorými prešlo financovanie a rozpočty územných samospráv. Zmenou bol prechod kompetencií z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky, postupná realizácia fiškálnej decentralizácie, pri prechode od poskytovania dotácií, ktoré slúžili na financovanie kompetencií prostredníctvom daňových príjmov a implementáciou strednodobého rozpočtu sa začal proces programového rozpočtovania.

Programové rozpočtovanie v celom spektre verejnej správy využíva Slovensko ako krajina od roku 2009. Programové rozpočtovanie predstavuje systém výdavkov, ktorým sa zdôrazňuje vzťah medzi verejnými zdrojmi a plánovanými výstupmi a výsledkami činnosti

verejnej správy, jej výkonnosť. Malo by byť úplne jasné, za aké peniaze sa vyvíjajú aktivity obce, koľko peňazí minie ktorákoľvek samospráva a na aký účel budú výdavky použité. Z takto zostaveného programového rozpočtu by sme sa mali dozvedieť i to, aké má verejná správa plány a aké konkrétne výsledky by mali tieto plány priniesť. Hlavný dôvod, prečo došlo k uskutočneniu reformy riadenia verejných financií bol neustále väčší záujem daňovníkov o využívanie verejných zdrojov, pretože tie sú tvorené predovšetkým z daní a poplatkov, ktoré odvádzajú štátu. Ak existuje v územnej samospráve systém, ktorý je založený na plánovaní úloh a aktivít subjektov samosprávy v nadväznosti na ich priority a rozdelenie disponibilných rozpočtových zdrojov do programov, s dôrazom na výsledky a efektívnosť vynakladania rozpočtových prostriedkov, hovoríme o tzv. programovom rozpočtovaní.

Programové rozpočtovanie je charakterizované systémom plánovania, rozpočtovania a hodnotenia, kde sa kladie veľký význam na vzťah medzi verejnými zdrojmi a ich očakávanými výstupmi a výsledkami realizovaných činností, ktoré sú financované z rozpočtov subjektu verejnej správy. Samotný programový rozpočet je definovaný ako rozpočet, kde sa zohľadňujú výdavky rozpočtu do jednotlivých programov a jeho častí. Každý programový rozpočet kladie veľký dôraz na prezentáciu plánovaných a dosahovaných výstupov a následne ich výsledkov.

Tvorba a zostavenie programového rozpočtu pozostáva zo špecifických krokov:

- a) vytvorenie programovej štruktúry,
- b) formulovanie zámerov,
- c) formulovanie cieľov,
- d) vytvorenie merateľných ukazovateľov,
- e) alokácia výdavkov rozpočtu do programovej štruktúry (<http://www.rozpocet.menu/>, 13. 01. 2011).

Programové rozpočtovanie sa skladá z niekoľkých častí:

- a) **programový rozpočet** – je zostavený v programovej štruktúre, ktorá alokuje výdavky rozpočtu do jednotlivých programov a častí, kladie dôraz na prezentáciu výstupov a výsledkov,
- b) **programová štruktúra rozpočtu** – je logická a hierarchická usporiadaná konštrukcia, ktorá sa vytvára vo vzťahu k zámerom a cieľom subjektu samosprávy, je vytvorená z programov, podprogramov a projektov,

- c) **program** – skupina navzájom súvisiacich aktivít, ktoré sa vykonávajú za účelom naplnenia cieľov a zámerov, ide o mini rozpočet kompetenčnej oblasti, ktorú vykonáva subjekt samosprávy,
- d) **podprogram** – je ucelená časť programu, ktorá obsahuje vzájomne súvisiace aktivity a má pridelený stručný a výstižný názov,
- e) **prvok** – je neohraničená bežná aktivita,
- f) **projekt** – je časovo ohraničená aktivita, ktorá produkuje špecifický tovar alebo službu,
- g) **vízia** – ide o predstavu o ideálnom stave samosprávy, resp. o ideálnom stave jej fungovania,
- h) **zámer** – vyjadruje očakávaný pozitívny dôsledok,
- i) **cieľ** – je forma na vyjadrenie výstupu alebo výsledku, prostredníctvom, ktorého sa dosahuje plnenie zámeru,
- j) **výstup** – sú tovary a služby produkované samosprávou.
- k)

Medzi programovým a klasickým rozpočtovaním je niekoľko významných rozdielov. Klasický rozpočet sa v prvom rade zameriava na regulovanie objemu výdavkov, kde sú kategorizované jednotlivé druhy výdavkov, ktoré je možné použiť napr. na mzdy, odvody, nákup tovarov a služieb. Klasický spôsob rozpočtovania obsahuje teda len všeobecnú informáciu o výdavkoch daného subjektu. Oboznamuje o tom, v akom objeme rozpočtované prostriedky boli alebo budú použité pri schvaľovaní rozpočtu. Nájdeme v ňom len informácie o vstupoch, ale nikdy tam nenájdeme informácie o výstupoch ako napr. čo sa za vynaložené prostriedky dosiahne, resp. dosiahlo. Tu je rozdiel programového rozpočtovania, ktorého základnou úlohou je orientovať sa na dosahovanie stanovených cieľov. Programové rozpočtovanie prináša so sebou nový pohľad, manažérsky pohľad, na používanie verejných zdrojov. Motivuje manažerov územnej samosprávy, hľadať čo najúčinnnejšie možnosti poskytovania verejných financií. Programové rozpočtovanie zdôrazňuje vzťah medzi vstupmi a výkonom samosprávy (<http://www.finance.gov.sk/>, 18. 01. 2011).

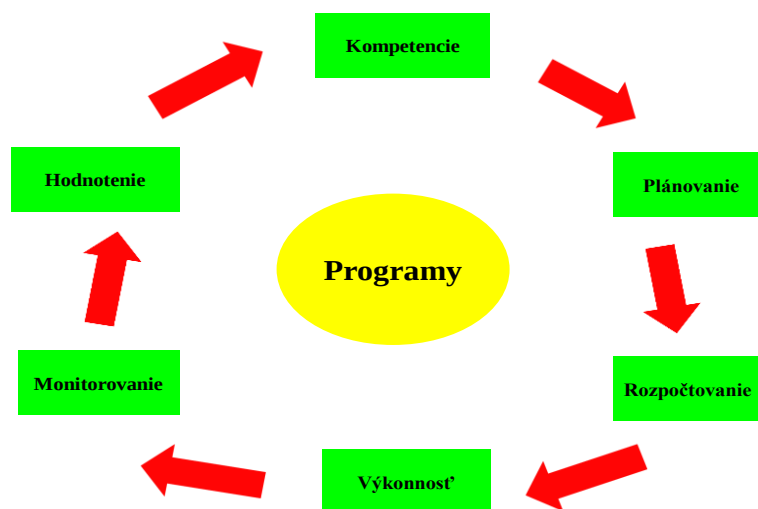
Implementácia programového rozpočtovania znamená vytvoriť rozpočet transparentný pre verejnosť, ktorým sa vytvoria predpoklady na posúdenie účelu vynakladania verejných zdrojov a na meranie ich výkonnosti. Programové rozpočtovanie znamená zlepšenie komunikácie územnej samosprávy s verejnosťou a podporou manažérstva v oblasti tvorby rozpočtu, preto má programový rozpočet svoje hlavné črty:

- a) **orientácia na výstupy a výsledky** – znamená zodpovednosť samosprávneho subjektu za dosahovanie stanovenej miery výkonnosti,
- b) **flexibilita** – vzniká priestor pre manažérov nakoľko sú rozpočtové výdavky chápané ako balík peňazí, čo vytvorí priestor aby rozpočtové prostriedky využili bez obmedzení ale s cieľom dosiahnuť požadovaný výstup alebo výsledok,
- c) **inklúzia** – spájanie politikov, manažérov a verejnosť,
- d) **dlhodobá perspektíva** – pri stanovovaní zámerov sa vychádza zo strategického plánovania, a tým sa spájajú plány s rozpočtovými výdavkami v dlhšom časovom horizonte (<http://www.finance.gov.sk/>, 18. 01. 2011).

Významnou úlohou pri tvorbe a implementácii programového rozpočtovania je príprava strategického plánu prípadne úprava už existujúceho plánu, kde každý strategický plán má obsahovať víziu, poslanie, zámery a ciele v strednodobom časovom horizonte, ktoré pokrývajú zásadné oblasti, ktoré sa môžu stať základom pre tvorbu programovej štruktúry, inak povedané pri tvorbe programov. Takéto vypracovanie strategického plánu nemusí byť podmienkou pre zavedenie programového rozpočtu najmä v prípade malých obcí, nakoľko programový rozpočet môže svojou podstatou čiastočne nahradiť strategické plánovanie. Programová štruktúra tvorí základ programového rozpočtovania a je tvorená programami, v prípade územnej samosprávy to sú kompetenčné oblasti ako napr. skupiny aktivít, ktoré samospráva v rámci danej kompetencie vykonáva. Každý program môže obsahovať podprogramy, ktoré sú neoddeliteľnou časťou, pretože bližšie špecifikujú obsah programu. Jednotlivým usporiadaním výdavkov samospráv do programov získavame logickú štruktúru, ktorá prezentuje úplné výdavky, súvisiace s realizáciou činnosti samosprávy v určitej oblasti a zároveň prispievajú k plneniu stanovených cieľov a v konečnom dôsledku k vytýčeniu zámeru. Každá programová štruktúra obsahuje formulovanie zámerov, plánov a merateľných ukazovateľov. V prípade, že územná samospráva disponuje so strategickým plánom premieta ho do programového rozpočtu.

Zostavenie programového rozpočtu môžeme vnímať ako proces, ktorý kontinuálne „núti“ samosprávu k vyššej zodpovednosti pri nakladaní s rozpočtovými zdrojmi a dosahovaní istej úrovne výkonnosti.

Schéma 1 Proces programového rozpočtovania

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Informačný dokument o programovom rozpočtovaní, jeho výhodách a význame pre zlepšenie rozhodovacieho procesu, 2014 Ministerstvo financií SR

Zavedenie programového rozpočtovania do riadenia verejných financií má dostať do popredia nástroje typické pre súkromnú sféru. Ide o nástroje tvorby strategických plánov, riadenie orientované na výsledky, monitorovanie výkonnosti a porovnávanie jednotlivých subjektov verejnej správy z hľadiska dosiahnutých výsledkov a výkonnosti.

Cieľom myšlienky zaviesť programové rozpočtovanie do verejných financií je zvýšiť informovanosť obyvateľov o čerpaní finančných prostriedkov alokáciou do jednotlivých oblastí hospodárenia.

Vyčíslenie jednotlivých zámerov bolo stanovené kvalifikovaným odhadom, prieskumom a taktiež sa vychádzalo z existujúcich výkazov výmer/rozpočtov projektantov. Finálne podoby budú súčasťou ŽoNFP a budú vychádzať najmä z procesu verejného obstarávania. Štruktúra uvedených zdrojov bude závisieť na aktuálnej finančnej situácii obce ako aj na spoločensko-ekonomických podmienkach. Kompletný zoznam, popis projektu (aktivity, ciele, výstupy, prepojenie na iné projekty, príp. aktivity IROP), predpokladané výdavky v EUR na projekty, predpokladané termíny realizácie dokumentujú nasledovné tabuľky obsahujúce zoznam pripravovaných a navrhovaných projektov v obci Rudno nad Hronom na obdobie rokov 2015–2020 a ich predpokladané výdavky (Tabuľka 49, 50, 51).

Tabuľka 49 Indikatívny rozpočet- Prioritná oblasť hospodárstvo a technický rozvoj

1. Prioritná oblasť Hospodárstvo a technický rozvoj		
Ciele Technická vybavenosť obce Dopravná infraštruktúra Pozemky a nové rozvojové plochy Administratívne budovy Cestovný ruch Bývanie	Rok začatia/ Rok ukončenia/ plán	Navrhovaný objem finančných prostriedkov v príslušnom roku spolu (odhadom) v Eurách
Opatrenie 1.1 Rekonštrukcia KD a OcÚ	2015–2022	180 000
Opatrenie 1.2 Revitalizácia centra pri vstupe do obce	2015–2022	pripravuje sa 10 000 VÚC BBSK
Opatrenie 1.3 Budovanie nájomných bytov v budove ZŠ	2015–2022	400 000 ŠFRB
Opatrenie 1.4 Budovanie nových urnových hrobových miest na cintoríne (parcela č. C-KN 227 o výmere 7730m²)	2015–2022	3 500
Opatrenie 1.5 Vybudovať alej z historicky cenných pomníkov a krížov zo zaniknutých hrobových miest	2015–2022	podľa potreby
Opatrenie 1.6 Rekonštrukcia ŠK a areálu Rudno nad Hronom	2015–2022	70 000
Opatrenie 1.7 Rozvoj areálu strelnice Jaminá	2015–2022	11 000
Opatrenie 1.8 Výstavba bytov a domov v intraviláne	2015–2022	podľa potreby
Opatrenie 1.9 Oprava a rekonštrukcia bývalej MŠ za účelom polyfunkčného celku+za účelom bývania a pod.	2015–2022	podľa potreby
Opatrenie 1.10 Oprava miestnych obecných komunikácií, príp. rekonštrukcia	2015–2022	15 000
Opatrenie 1.11 Podpora a rozvoj CR	2015–2022	podľa potreby
Opatrenie 1.12 Rekonštrukcia kaštiela Handela	2015–2022	podľa potreby
Opatrenie 1.13 Vybudovanie motocrossového areálu mimo zastavaného územia v obci	2015–2022	podľa potreby
Opatrenie 1.14 Etablovanie nových výrobných prevádzok	2015–2022	podľa potreby
Opatrenie 1.15 Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice	2015–2022	2000
Opatrenie 1.16 Rekonštrukcia a modernizácia cintorína	2015–2022	45 000

Spracovateľ: RNDr. Anna Štefanková (2015)

Tabuľka 50 Indikatívny rozpočet- Prioritná oblasť- Kvalita života občanov a sociálna sféra

2. Prioritná oblasť Kvalita života občanov a sociálna sféra		
Ciele Verejné priestranstvá Športoviská a oddychové zóny Sociálna starostlivosť	Rok začatia/ Rok ukončenia/ plán	Navrhovaný objem finančných prostriedkov v príslušnom roku spolu (odhadom) v Eurách
Opatrenie 2.1 Budovanie odstavňových plôch , chodníkov, oplatenia	2015–2022	podľa potreby
Opatrenie 2.2 Búranie starej márnice	2015–2022	podľa potreby
Opatrenie 2.3 Budovanie informačného systému v obci	2015–2022	1500
Opatrenie 2.4 Budovanie oddychových zón po obci	2015–2022	podľa potreby
Opatrenie 2.5 Revitalizácia priestoru pred banskou štôľňou Anna Božena	2015–2022	podľa potreby
Opatrenie 2.6 Vybudovanie detského ihriska s oddychovou zónou v hornej časti obce	2015–2022	podľa potreby
Opatrenie 2.7 Sociálna starostlivosť	2015–2022	podľa potreby

Spracovateľ: RNDr. Anna Štefanková (2015)

Tabuľka 51 Indikatívny rozpočet- Prioritná oblasť- Environmentálna

3. Prioritná oblasť Environmentálna		
Ciele Odpadové hospodárstvo Protipovodňové opatrenia Ochrana prírody a krajiny Revitalizácia priestorov	Rok začatia/ Rok ukončenia/ plán	Navrhovaný objem finančných prostriedkov v príslušnom roku spolu (odhadom) v Eurách
Opatrenie 3.1 Budovanie obecného kompostoviska	2015–2022	2 000
Opatrenie 3.2 Protipovodňové opatrenia	2015–2022	podľa potreby
Opatrenie 3.3 Polyfunkčná revitalizácia ramena Hrona	2015–2022	900 000
Opatrenie 3.4 Vybudovanie vodnej elektrárne pri starej banskej štôľne Anna Božena	2015–2022	podľa potreby
Opatrenie 3.5 Revitalizácia miestnych studní	2015–2022	podľa potreby
Opatrenie 3.6 Revitalizácia pozostatkov hradu v časti Ivanka	2015–2022	podľa potreby
Opatrenie 3.7 Rozšírenie a dobudovanie kanalizačnej siete a ČOV	2015–2022	podľa potreby
Opatrenie 3.8 Vybudovanie vodovodu v obci	2015–2022	podľa potreby
Opatrenie 3.9 Vybudovanie studne na cintoríne	2015–2022	podľa potreby

Spracovateľ: RNDr. Anna Štefanková (2015)

Finančný rámec pre realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektov a aktivít budú súčasťou príloh monitorovacích správ, ktoré budú priebežne vypracovávané a dopĺňané po schválení potrebných zdrojov pre ich financovanie a zrealizovanie.

Systém hodnotenia a zaradovania projektov do financovania

Pri schvaľovaní financovania jednotlivých projektov je nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam vo vzťahu k rozvoju obce. Najvyššiu prioritu majú projekty, ktoré vyplývajú priamo z legislatívy (SR, EÚ) a projekty riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Do kategórie s vysokou prioritou sú zaradené projekty s oporou vo VZN obce a projekty s vydaným právoplatným stavebným povolením a ukončeným procesom verejného obstarávania. Strednú prioritu majú projekty, ktoré majú možnosť uchádzať sa o cudzie a doplnkové zdroje financovania (majú oporu v programovej štruktúre operačných programov a prioritných osí EŠIF). Do kategórie 4 spadajú projekty nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez stavebného povolenia či ukončeného procesu VO) (Tabuľka 52).

Tabuľka 52 Hodnotiaca tabuľka pre výber projektov (upravený pre potreby obce)

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium - Opis podmienok pre zaradenie do priority	Projekt
1	Najvyššia	a) Projekty vyplývajúce zo zákona a/alebo legislatívy EÚ b) Projekty riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu Splnená jedna z podmienok	1.1; 1.2; 1.3; 1.6; 1.7; 1.16; 2.2; 2.3; 2.4; 3.1; 3.7;
2	Vysoká	a) Projekty vyplývajúce a podporené v rámci VZN obce b) Projekty s právoplatným stavebným povolením a ukončeným VO c) Projekty MAS Splnená jedna z podmienok	1.4; 1.8; 1.9; 1.11; 1.15; 2.1; 2.5; 2.6; 2.7;
3	Stredná	Projekty, ktoré majú možnosť uchádzať sa o cudzie a doplnkové zdroje financovania	1.5; 1.10; 1.14; 3.2; 3.3; 3.5; 3.4; 3.6; 3.9;
4	Nízka	a) Projekty definované ako zámery / v štádiu úvah.	1.12; 1.13; 3.8;

Zdroj: vlastné spracovanie

Program rozvoja obce Rudno nad Hronom 2015 – 2022

C. PROGRAMOVÁ (PLÁNOVACIA) ČASŤ

4 PROGRAMOVÁ (PLÁNOVACIA) ČASŤ OBCE RUDNO NAD HRONOM NA OBDOBIE 2015 – 2022

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a aktivity vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Zmyslom programovej časti je jej príspevok k splneniu stanoveného strategického cieľa: *Vytvoriť podmienky pre hospodársky rozvoj, zvýšenie kvality života obyvateľov obce, pre zvýšenie environmenálneho povedomia, rozvoj cestovného ruchu s vyváženým rozvojom v súlade s trvale udržateľným rozvojom* (Tabuľka 53, 54, 55).

Metodika tvorby PHSR udáva nasledovný postup:

- Starosta obce Mgr. Marián Šurjanský spolu s pracovnou skupinou OZ špecifikoval opatrenia, spoločne navrhli k nim aktivity a stanovili poradie dôležitosti opatrení a aktivít, projektov vrátane merateľných ukazovateľov výsledku a dopadu. Riadiaci tím vypracoval sumárny návrh aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán (Tabuľka opatrení, projektov a priorit podľa oblastí)
- Riadiaci tím OZ stanovil termíny realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania).
- Riadiaci tím OZ zabezpečil vypracovanie formulárov pre prípravu navrhnutých projektov.

4.1 Opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým prioritám

Tabuľka 53 Opatrenia, projekty a priority- hospodárska rozvojová oblasť

PRIORITNÁ OBLASŤ 1 -Hospodárska (rozvojová oblasť)	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
Opatrenie 1.1 Rekonštrukcia KD a OcÚ	Aktivita 1.1.1 Vypracovanie projektovej dokumentácie Aktivita 1.1.2 Zmena vykurovacieho systému Aktivita 1.1.3 Zateplenie a oprava fasády Aktivita 1.1.4 Bezbariérový prístup Aktivita 1.1.5 Vybudovanie odstavnej plochy Aktivita 1.1.6 Rekonštrukcia vnútorných priestorov
Opatrenie 1.2 Revitalizácia centra pri vstupe do obce	Aktivita 1.2.1 Vypracovanie projektovej dokumentácie Aktivita 1.2.2 Rekonštrukcia pamätníka padlých hrdinov II.svetovej vojny Aktivita 1.2.3 Revitalizácia okolia pamätníka Aktivita 1.2.4 Vybudovanie chodníkov, lavičiek, osvetlenia Aktivita 1.2.5 Výsadba zelene, kvetov Aktivita 1.2.6 Oprava obecnej studne
Opatrenie 1.3 Budovanie nájomných bytov v budove ZŠ	Aktivita 1.3.1 Vypracovanie projektovej dokumentácie Aktivita 1.3.2 Vybudovanie inžinierskych sietí (elektrika, voda, kúrenie, ČOV) Aktivita 1.3.3 Vybudovanie nájomných bytov Aktivita 1.3.4 Vybudovanie odstavných plôch
Opatrenie 1.4 Budovanie nových urnových hrobových miest na cintoríne (parcely č. C-KN 227 o výmere 7730m ²)	Aktivita 1.4.1 Vybudovanie chodníkov na cintoríne Aktivita 1.4.2 Príprava hrobových urnových miest- vytýčenie hranice
Opatrenie 1.5 Vybudovať alej z historicky cenných pomníkov a krížov zo zaniknutých hrobových miest	Aktivita 1.5.1 Oprava historicky cenných pomníkov Aktivita 1.5.2 Premiestnenie na vytýčenú plochu (alej) Aktivita 1.5.3 Obnovenie hroby rodiny Rúžičkovcov (majiteľ a sklárskej fabriky)
Opatrenie 1.6 Rekonštrukcia ŠK a areálu Rudno nad Hronom	Aktivita 1.6.1 Vypracovanie projektovej dokumentácie Aktivita 1.6.2 Rekonštrukcia kabín a šatní Aktivita 1.6.3 Prestavba podkrovia na ubytovaciu časť s vybavením WC a kuchynkou Aktivita 1.6.4 Zriadenie bufetu vo vnútri budovy Aktivita 1.6.5 Vybudovanie pódia Aktivita 1.6.6 Dobudovanie detského ihriska
Opatrenie 1.7 Rozvoj areálu strelnice Jaminá	Aktivita 1.7.1 Technické zabezpečenie Aktivita 1.7.2 Dobudovanie infraštruktúry Aktivita 1.7.3 Vybudovanie oplozenia, šatne, WC Aktivita 1.7.4 Vybudovanie skladu zbrojného materiálu Aktivita 1.7.5 Vysporiadanie pozemku prístupovej cesty na strelnicu Jaminá
Opatrenie 1.8 Výstavba bytov a domov v intraviláne	Aktivita 1.8.1 Vykúpenie pozemkov pre navrhované nové plochy na výstavbu bytov a domov v intraviláne(Záhumnie, Kopanica, časť Lazinky) Aktivita 1.8.2 Vypracovanie projektovej dokumentácie Aktivita 1.8.3 Vybudovanie infraštruktúry a inžinierskych sietí (zokruhovať cestu do stredu obce)

Pokračovanie	
Opatrenie 1.9 Oprava a rekonštrukcia bývalej MŠ za účelom polyfunkčného celku+za účelom bývania a pod.	Aktivita 1.9.1 Vypracovanie projektovej dokumentácie Aktivita 1.9.2 Vybudovanie polyfunkčného celku (knížnica, múzeum, miestnosť pre seniorov, ubytovacia časť), miestnosť pre mládež
Opatrenie 1.10 Oprava miestnych obecných komunikácií, príp. rekonštrukcia	Aktivita 1.10.1 Oprava prístupovej cesty k Tajchu Aktivita 1.10.2 Oprava miestnych komunikácií Aktivita 1.10.3 Pravidelná údržba ciest Aktivita 1.10.4 Vybudovanie prístupovej cesty k plánovanej IBV (okruh)
Opatrenie 1.11 Podpora a rozvoj CR	Aktivita 1.11.1 Obnova peších turistických trás a vytvorenie NCH prezentujúce staré banské diela, kul. pamiatky na trase Rudniansko-brežanskej magistrály Aktivita 1.11.2 Podpora a rozvoj CR v mikroregióne Aktivita 1.11.3 Tvorba NCH a cyklotrás vedúcich Pohroním a významnými pamiatkami Aktivita 1.11.4 Vybudovanie rozhľadne na Hrádku
Opatrenie 1.12 Rekonštrukcia kaštiela Handela	Aktivita 1.12.1 Vykúpenie pozemku Handela Aktivita 1.12.2 Rekonštrukcia, príp. asanácia priestorov (vybudovanie denného stacionáru pre seniorov- penzión) iné
Opatrenie 1.13 Vybudovanie motocrossového areálu mimo zastavaného územia v obci	Aktivita 1.13.1 Prenájom priestorov miestnej skupine aktérov Aktivita 1.13.2 Vypracovanie projektovej dokumentácie atď.
Opatrenie 1.14 Etablovanie nových výrobných prevádzok	Aktivita 1.14.1 Vypracovanie projektovej dokumentácie Aktivita 1.14.2 Výstavba priemyselného areálu Aktivita 1.14.3 Znižovanie nezamestnanosti v obci
Opatrenie 1.15 Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice	Aktivita 1.15.1 Rekonštrukcia a obnova požiarnej zbrojnice Aktivita 1.15.2 Zabezpečenie a technické vybavenie požiarnej zbrojnice
Opatrenie 1.16 Rekonštrukcia a modernizácia cintorína	Aktivita 1.16.1 Rekonštrukcia a modernizácia domu smútku Aktivita 1.16.2 Vybudovanie osvetlenia na cintoríne Aktivita 1.16.3 Vykúpenie časti pozemkov a vytvorenie parkovacej plochy rozšírením parkovania Aktivita 1.16.4 Pasportizácia hrobových miest Aktivita 1.16.5 Vybudovanie studne na cintoríne Aktivita 1.16.6 Vybudovanie nového oplotenia

Spracovala: RNDr. Anna Štefanková(2015)

Tabuľka 54 Opatrenia, projekty a priority- Kvalita života občanov a sociálna sféra

PRIORITNÁ OBLASŤ 1 -Kvalita života občanov a sociálna sféra	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
Opatrenie 2.1 Budovanie odstavňých plôch a chodníkov	Aktivita 2.1.1 Rozšírenie parkovacích miest pred MŠ Aktivita 2.1.2 Rozšírenie parkovania pred ŠK Aktivita 2.1.3 Vybudovanie odstavňých plôch pri OcÚ a IBV
Opatrenie 2.2 Búranie starej márnice	Aktivita 2.2.1 Búracie práce Aktivita 2.2.2 Zlikvidovanie stavebného odpadu a vyčistenie plochy
Opatrenie 2.3 Budovanie informačného systému v obci	Aktivita 2.3.1 Vydávanie obecných novín (dvakrát ročne) Aktivita 2.3.2 Zvyšovanie propagácie v rámci mikroregiónu

Pokračovanie	Aktivita 2.3.3 Vydávanie publikačnej činnosti o obci a iných propagačných letákov Aktivita 2.3.4 Zvyšovanie informovanosti a povedomia obyvateľstva o potenciálnom rozvoji CR Aktivita 2.3.5 Vybudovanie informačnej kancelárie
Opatrenie 2.4 Budovanie oddychových zón po obci	Aktivita 2.4.1 Rozmiestnenie lavičiek, výsadba zelene a doplnenie priestorov o odpadkové koše
Opatrenie 2.5 Revitalizácia priestoru pred banskou štôľňou Anna Božena	Aktivita 2.5.1 Revitalizácia oboch brehov Rudnianskeho potoka Aktivita 2.5.2 Sprístupniť baňu chodníkom po banských jarkoch Aktivita 2.5.3 Vybudovanie mosta cez potok Aktivita 2.5.4 Vybudovanie oddychovej zóny (lavička, kôš) Aktivita 2.5.5 Obnova portálu Anna Božena Aktivita 2.5.6 Odkrytie časti a sprístupniť vstup do štôľne Anna Božena
Opatrenie 2.6 Vybudovanie detského ihriska s oddychovou zónou v hornej časti obce	Aktivita 2.6.1 Vybudovanie detského ihriska (lavičky, preliezačky, pieskovisko, lanový park a pod.)
Opatrenie 2.7 Sociálna starostlivosť	Aktivita 2.7.1 Zabezpečiť sociálnu starostlivosť občanom odkázaným na sociálnu pomoc Aktivita 2.7.2 Vytvárať vhodné podmienky a priestor seniorom Aktivita 2.7.3 Podporovať aktivity seniorov Aktivita 2.7.4 Zabezpečiť sociálnu starostlivosť pre mentálne postihnuté deti v predškolských a školských zariadeniach

Spracovala: RNDr. Anna Štefanková

Tabuľka 55 Opatrenia, projekty a priority- Kvalita života občanov a sociálna sféra

PRIORITNÁ OBLASŤ- Environmentálna	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
Opatrenie 3.1 Budovanie obecného kompostoviska-zníženie nákladov likvidácie biologického odpadu	Aktivita 3.1.1 Vypracovanie projektovej dokumentácie Aktivita 3.1.2 Vybudovanie oplotenia a vytvorenie priestoru pre obecné kompostovisko s materiálno-technickým zabezpečením Aktivita 3.1.3 Zabezpečenie likvidácie biologického odpadu do 10 ton
Opatrenie 3.2 Protipovodňové opatrenia	Aktivita 3.2.1 Regulácia potokov v hornej časti obce Rudno nad Hronom Aktivita 3.2.1 Odvodnenie cesty od dažďovej vody v doline Hrdzavá Aktivita 3.2.3 Revitalizácia oboch brehov potoka pred vstupom do štôľne Anna Božena Aktivita 3.2.4 Spevnenie zosúvacieho svahu pri Tajchu Aktivita 3.2.5 Oprava prístupovej cesty k Tajchu v rámci protipovodňových opatrení Aktivita 3.2.6 Zabezpečenie potrebných čistiacich mechanizmov na údržbu troch hrádzí v Hrdzavej a na Tajchu
Opatrenie 3.3 Polyfunkčná revitalizácia ramena Hrona	Aktivita 3.3.1 Obnoviť prietochné vodné biotopy bývalého ramena rieky pre ryby a vodných turistov Aktivita 3.3.2 Zabezpečiť protipovodňové opatrenia obci

Pokračovanie	Aktivita 3.3.3 Zväčšiť hĺbku a šírku vodných biotopov vo zvyšku mŕtveho ramena rieky Aktivita 3.3.4 Zabezpečiť trvalú výmenu v ňom Aktivita 3.3.5 Spriechodniť riečne rameno a oživiť zanikajúci ramenný ekosystém podhorskej meandrujúcej rieky Aktivita 3.3.6 Vytvoriť neresisko fytofilných druhov rýb Aktivita 3.3.7 Umožniť častejšie preliate povodňových prietokov Aktivita 3.3.8 Zlepšiť biodiverzitu riešnej nivy na úseku Hrona Aktivita 3.3.9 Vytvoriť prírodno-rekreačný areál s náučnými prvkami Aktivita 3.3.10 Zlepšiť možnosti oddychu vodných turistov a umožniť im člnkovanie po riečnom ramene
Opatrenie 3.4 Vybudovanie vodnej elektrárne pri starej banskej stôlne Anna Božena	Aktivita 3.4.1 Vypracovanie projektovej a inžinierskej štúdie Aktivita 3.4.2 Vybudovanie vodnej elektrárne na starom vodnom kanály pri vstupe do štôlne Anna Božena Aktivita 3.4.3 Predaj elektrickej energie do siete Aktivita 3.4.4 Zabezpečovať pravidelnú údržbu
Opatrenie 3.5 Revitalizácia miestnych studní	Aktivita 3.5.1 Obnovenie pôvodného vzhľadu
Opatrenie 3.6 Revitalizácia pozostatkov hradu v časti Ivankovo	Aktivita 3.6.1 Zakonzervovanie častí a pozostatkov hradu v časti Ivankovo Aktivita 3.6.2 Revitalizácia priestoru pozostatkov hradu
Opatrenie 3.7 Rozšírenie a dobudovanie kanalizačnej siete a ČOV	Aktivita 3.7.1 Dobudovanie kanalizačnej siete a ČOV po obci
Opatrenie 3.8 Vybudovanie vodovodu v obci	Aktivita 3.8.1 Vypracovanie projektovej dokumentácie Aktivita 3.8.2 Budovanie vedenia vodovodnej siete po obci, príp. v častiach obce
Opatrenie 3.9 Vybudovanie studne na cintoríne	Aktivita 3.9.1 Vybudovanie studne

Spracovala: RNDr. Anna Štefanková

Program rozvoja obce Rudno nad Hronom 2015 – 2022

D REALIZAČNÁ ČASŤ

5 ZÁKLADNÝ REALIZAČNÝ RÁMEC PROGRAMU

5.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie programu

Obecný úrad Rudno nad Hronom má v oblasti prípravy a realizácie programu rozvoja dostatočné skúsenosti na programovej aj projektovej úrovni. Pri realizácii PHSR vystupujú ako partneri obyvatelia obce, ktorí boli prizvaní a zúčastnili sa verejného stretnutia, kde definovali svoje požiadavky, vyjadrili svoje návrhy a zámery, poukázali na nedostatky a slabé stránky svojej obce. Následne aktívne pristupovali k prerokovaniu finálneho návrhu PHSR obce. V rámci prípravy dokumentu bol vypracovaný i dotazník, ktorý bol distribuovaný obcou do domácnosti. Vzhľadom na nízku návratnosť a malú výpovednú hodnotu, pristúpila obec k verejnému stretnutiu s občanmi/podnikateľmi a záujmovými skupinami. Rovnako tak poslanci a zamestnanci OcÚ boli prizvaní ku konzultácii jednotlivých častí strategického dokumentu niekoľkokrát na obecných zastupiteľstvách. Boli niekoľkokrát vyzvaní k pripomienkovaniu Programu rozvoja. Zo strany komisií a poslancov OZ bola dobrá spolupráca, nakoľko pri zostavovaní jednotlivých stratégií a spracovaní podkladov ochotne prispievali materiálmi, fotodokumentáciou a svojimi príspevkami. Realizácia PHSR obce Rudna nad Hronom je činnosťou samosprávy obce a obec ju vykonáva prostredníctvom svojich orgánov (obecné zastupiteľstvo, starosta). Samospráva jedenkrát ročne získa a spracuje pripomienky poslancov, OcÚ, partnerov a verejnosti, do leta v čase začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok. Táto činnosť bola naplánovaná včas splnená do termínu a hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok bolo spracované, aktualizované a predložené v do konca júna 2015 na VÚC BBSK. Túto povinnosť a monitorovaciu správu samospráva pripraví nabudúce najneskôr do konca marca príslušného kalendárneho roka.

Vo vzťahu k realizácii PHSR obecné zastupiteľstvo berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Obecné zastupiteľstvo taktiež schvaľuje projektovú pripravenosť, zmluvy a spolufinancovanie projektov. Obecné zastupiteľstvo schváli

každoročne hodnotiace a monitorovacie správy a bude rozhodovať o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Najvyšším výkonným orgánom obce Rudno nad Hronom a jeho predstaviteľom je starosta. Rozhoduje vo všetkých veciach správy obce, ktoré nespádajú do právomocí a kompetencií obecného zastupiteľstva. Starosta sa spolupodieľal na príprave dokumentu, riadil proces realizácie, podpisuje schválenie celého dokumentu, vykonáva uznesenia a zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, k právnickým a fyzickým osobám (radiace orgány príslušných operačných programov, dodávatelia, kontrolné skupiny projektov a i.).

Inštitucionálnu a administratívnu stránku zabezpečuje obecný úrad. Vzhľadom na personálne poddimenzovanie obecnej samosprávy, bude obecný úrad (v prípade nutnosti a zváženia možností) spolupracovať s externými konzultačnými spoločnosťami.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Rôzne formy komunikácie budú súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR v rámci povinnej i nep povinnej činnosti informovania a publicity (pri projektoch financovaných z ŠFRB, PRV, OP KŽP a dotačných titulov) alebo v rámci komunikácie zainteresovaných cieľových skupín pri príprave a realizácii jednotlivých projektov. Vzhľadom na charakter obce, prebieha komunikácia osobným stykom s predstaviteľmi/zamestnancami obce, alebo priamou účasťou na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Dôležitým nástrojom komunikácie je pre obec vlastná webová stránka, ďalej informačná tabuľa a rozhlas. Komunikácia s obyvateľmi prebiehala neustále až do ukončenia platnosti PHSR.

Ďalším nástrojom komunikácie sú i rokovania v rámci obecného zastupiteľstva, kde materiál na rokovanie pripravuje starosta obce v súčinnosti so zamestnancami obce. Rovnako tak koná i hlavný kontrolór, vychádzajúc z definície jeho funkcie, ktorý môže dať stanovisko k prerokovanému materiálu.

Postup tvorby PHSR- Realizačná časť

Riadiaci tím OZ spracoval na základe všetkých uvedených stratégií akčný plán na dané rozpočtové roky s výhľadom na roky 2015 – 2022, ktoré uvádzajú Tabuľky 56, 57,58.

Tabuľka 56 Akčný plán pre prioritnú oblasť- Hospodárstvo a technický rozvoj na roky 2015 – 2022

Akčný plán pre oblasť Hospodárstvo a technický rozvoj			
Opatrenie 1.1	Termín	Zodpovedný	Dopad na rozpočet
Opatrenie 1.1 Rekonštrukcia KD a OcÚ	2015–2016	Obec	stredný
Opatrenie 1.2 Revitalizácia centra pri vstupe do obce	2015 – 2016	Obec	nízky
Opatrenie 1.3 Budovanie nájomných bytovv budove ZŠ	2015–2018	Obec	stredný
Opatrenie 1.4 Budovanie nových urnových hrobových miest na cintoríne (parcela č. C-KN 227 o výmere 7730m ²)	2015–2016	Obec	nízky
Opatrenie 1.5 Vybudovať alej z historicky cenných pomníkov a krížov zo zaniknutých hrobových miest	2015 –2017	Obec	nízky
Opatrenie 1.6 Rekonštrukcia ŠK a areálu Rudno nad Hronom	2015–2020	Obec	stredný
Opatrenie 1.7 Rozvoj areálu strelnice Jaminá	2015 –2022	Obec	nízky
Opatrenie 1.8 Výstavba bytov a domov v intraviláne	2015 –2022	Obec	stredný
Opatrenie 1.9 Oprava a rekonštrukcia bývalej MŠ za účelom polyfunkčného celku+za účelom bývania a pod.	2015–2022	Obec	stredný
Opatrenie 1.10 Oprava miestnych obecných komunikácií, príp. rekonštrukcia	2015–2022	Obec	nízky
Opatrenie 1.11 Podpora a rozvojCR	2015–2022	Obec	nízky
Opatrenie 1.12 Budovanie infraštruktúry v rozvojových plochách	2015–2022	Obec	nízky
Opatrenie 1.13 Rekonštrukcia kaštieľa Handela	2015–2022	Obec	stredný
Opatrenie 1.14 Vybudovanie motocrossového areálu mimo zastavaného územia v obci	2015–2022	Obec	nízky
Opatrenie 1.15 Etablovanie nových výrobných prevádzok	2015–2022	Obec	stredný
Opatrenie 1.16 Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice	2015–2022	Obec	nízky

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 57 Akčný plán pre prioritnú oblasť- Kvalita života občanov a sociálna sféra na roky 2015 – 2022

Akčný plán pre oblasť			
Opatrenie 2. Prioritná oblasť Kvalita života občanov a sociálna sféra			
Opatrenie 2.1	Termín	Zodpovedný	Dopad na rozpočet
Opatrenie 2.1 Budovanie odstavňových plôch a chodníkov	2015–2022	Obec	nízky
Opatrenie 2.2 Búranie starej márnice	2015 – 2016	Obec	nízky
Opatrenie 2.3 Budovanie informačného systému v obci	2015–2018	Obec	nízky
Opatrenie 2.4 Budovanie oddychových zón po obci	2015–2018	Obec	nízky
Opatrenie 2.5 Revitalizácia priestoru pred banskou štôľňou Anna Božena	2015 –2022	Obec	nízky
Opatrenie 2.6 Vybudovanie detského ihriska s oddychovou zónou v hornej časti obce	2015–2022	Obec	nízky
Opatrenie 2.7 Sociálna starostlivosť	2015 –2022	Obec	nízky

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 58 Akčný plán pre prioritnú oblasť- Environmentálna na roky 2015 – 2022

Akčný plán pre oblasť environmentálnu			
Opatrenie 3.1	Termín	Zodpovedný	Dopad na rozpočet
Opatrenie 3.1 Budovanie obecného kompostoviska	2015–2022	Obec	nízky
Opatrenie 3.2 Protipovodňové opatrenia	2015 – 2022	Obec	nízky
Opatrenie 3.3 Polyfunkčná revitalizácia ramena Hrona	2015–2022	Obec	stredný
Opatrenie 3.4 Vybudovanie vodnej elektrárne pri starej banskej stôlne Anna Božena	2015–2022	Obec	nízky
Opatrenie 3.5 Revitalizácia miestnych studní	2015 –2017	Obec	nízky
Opatrenie 3.6 Revitalizácia pozostatkov hradu v časti Ivankovo	2015–2022	Obec	nízky
Opatrenie 3.7 Rozšírenie a dobudovanie kanalizačnej siete a ČOV	2015 –2022	Obec	stredný
Opatrenie 3.8 Vybudovanie vodovodu v obci	2015 –2022	Obec	vysoký

Opatrenie 3.9 Vybudovanie studne na cintoríne	2015–2022	Obec	nízky
Opatrenie 1.11 Podpora a rozvoj CR	2015–2022	Obec	nízky
Opatrenie 1.12 Budovanie infraštruktúry v rozvojových plochách	2015–2022	Obec	nízky
Opatrenie 1.13 Rekonštrukcia kaštieľa Handela	2015–2022	Obec	stredný
Opatrenie 1.14 Vybudovanie motocrossového areálu mimo zastavaného územia v obci	2015–2022	Obec	nízky
Opatrenie 1.15 Etablovanie nových výrobných prevádzok	2015–2022	Obec	stredný
Opatrenie 1.16 Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice	2015–2022	Obec	nízky

Zdroj: vlastné spracovanie

Program rozvoja obce Rudno nad Hronom 2015 – 2022

ČASŤ E

6 MONITOROVANIE PHSR

Monitorovanie PHSR budú uskutočňovať:

- Spracovateľ PHSR,
- Komisia strategického rozvoja,
- Koordinátor pre stratégiu,
- Obecné zastupiteľstvo.

6.1 Spôsob monitorovania PHSR

Obecný úrad Rudno nad Hronom má v oblasti prípravy a realizácie programu rozvoja dostatočné skúsenosti na programovej aj projektovej úrovni. Pri realizácii PHSR vystupujú ako partneri obyvatelia obce, ktorí boli prizvaní a zúčastnili sa verejných stretnutí, kde definovali svoje požiadavky, spolupracovali pri definovaní silných a slabých stránok svojej obce. Následne aktívne pristupovali k prerokovaniu finálneho návrhu PHSR obce. V rámci prípravy dokumentu bol vypracovaný i dotazník, ktorý bol distribuovaný obcou do domácností. Vzhľadom na nízku návratnosť a malú výpovednú hodnotu, pristúpila obec k verejným stretnutiam s občanmi/podnikateľmi a záujmovými skupinami. Rovnako tak poslanci a zamestnanci OcÚ boli prizvaní ku konzultácii jednotlivých častí strategického dokumentu.

Popis postupov organizačného a inštitucionálneho zabezpečenia realizácie PHSR

Realizácia PHSR obce Rudno nad Hronom je činnosťou samosprávy obce a obec ju vykonáva prostredníctvom svojich orgánov (obecné zastupiteľstvo, starosta). Samospráva jedenkrát ročne získa a spracuje pripomienky poslancov, OcÚ, partnerov a verejnosti, do leta v čase začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok. Táto činnosť naplánovaná do termínu september príslušného roku, kedy bude predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok, aj jeho prípadná aktualizácia.

Vo vzťahu k realizácii PHSR obecné zastupiteľstvo berie na vedomie návrh strategickú časť dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje

vyhodnotenie jeho plnenia. Obecné zastupiteľstvo taktiež schvaľuje spolufinancovanie projektov. Obecné zastupiteľstvo schvaľuje každoročne hodnotiace a monitorovacie správy, rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Najvyšším výkonným orgánom obce Rudno nad Hronom a jeho predstaviteľom je starosta. Rozhoduje vo všetkých veciach správy obce, ktoré nespádajú do právomocí a kompetencií obecného zastupiteľstva. Starosta sa spolupodieľal na príprave dokumentu, riadil proces realizácie, podpisuje schválenie celého dokumentu, vykonáva uznesenia a zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, k právnickým a fyzickým osobám (radiace orgány príslušných operačných programov, dodávateľa, kontrolné skupiny projektov a i.).

Inštitucionálnu a administratívnu stránku zabezpečuje obecný úrad. Vzhľadom na personálne poddimenzovanie obecnej samosprávy, bude obecný úrad (v prípade nutnosti a zváženia možností) spolupracovať s externými konzultačnými spoločnosťami.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Rôzne formy komunikácie budú súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR v rámci povinnej i nep povinnej činnosti informovania a publicity (pri projektoch financovaných z ŠFRB, PRV, OP KŽP a dotačných titulov) alebo v rámci komunikácie zainteresovaných cieľových skupín pri príprave a realizácii jednotlivých projektov. Vzhľadom na charakter obce, prebieha komunikácia osobným stykom s predstaviteľmi/zamestnancami obce, alebo priamou účasťou na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Dôležitým nástrojom komunikácie je pre obec vlastná webová stránka, ďalej informačná tabuľa a rozhlas. Komunikácia s obyvateľmi prebieha neustále až do ukončenia platnosti PHSR.

Ďalším nástrojom komunikácie sú i rokovania v rámci obecného zastupiteľstva, kde materiál na rokovanie pripravuje starosta obce v súčinnosti so zamestnancami obce. Rovnako tak hlavný kontrolór, vychádzajúc z definície jeho funkcie, môže dať stanovisko k prerokovanému materiálu.

Systém monitorovania a hodnotenia

Proces monitorovania PHSR sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Vstupnými údajmi pre monitorovanie sú uvedené v Tabuľke 58 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania je monitorovacia správa za príslušný rok schválená v OcÚ. Za prípravu monitorovacej správy zodpovedá príslušný garant podľa povahy projektu. Jednať sa pritom môže o starostu obce, hlavného kontrolóra obce, poslancov, resp. inú poverenú osobu.

Cieľom monitorovania je získavanie informácií o reálnom plnení opatrení, o prípadnom negatívnom vývoji, spôsobe realizácie, definovanie a prijatie nápravných opatrení.

Samospráva jedenkrát ročne získa a spracuje pripomienky partnerov, OcÚ, poslancov a verejnosti, do leta v čase začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok. Táto činnosť je naplánovaná do termínu príslušného roku, kedy bude predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok, jeho prípadná aktualizácia, hodnotenie ukazovateľov vrátane korekcií v rámci pravidelného každoročného hodnotenia. V prípade nutnosti korekcií mimo stanovené termíny vykoná korekciu starosta obce. Celkový plán hodnotenia je spracovaný v Tab. 59

Tabuľka 59 Plán priebežných hodnotení a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR na programové obdobie 2015 - 2022		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2016	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Tematické hodnotenie časti PHSR	2016	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	Nerozhoduje	pri značnom odklone od stanovených cieľov a doľahnutých hodnôt ukazovateľov
		Pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2016-2022	Na základe rozhodnutia starostu, podnetu poslancov

Zdroj: vlastné spracovanie

Program rozvoja obce Rudno nad Hronom 2015 – 2022

ZÁVER

Program rozvoja obce Rudno nad Hronom je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce. PHSR je otvoreným dokumentom, ktorý bude pravidelne polročne vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Predmetný PHSR obce Rudno nad Hronom bol aktualizovaný na zasadnutí obecného zastupiteľstva dňa: júl 2015 a jeho aktualizáciu dokumentuje nasledovná Tabuľka 60.

Tabuľka 60 Schválenie a aktualizovania PHSR obce Rudno nad Hronom

Schválenie PHSR	
Dokument	Program rozvoja obce Rudno nad Hronom na roky 2015 – 2022. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza, a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce. Dokument je štruktúrovaný podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC (v zmysle novely Zákona NR SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja schválenej vládou SR 18. júna 2014).
Spracovanie	Spracovanie: spracovanie PHSR vykonala obec bezplatne v partnerstve s poradenskou spoločnosťou- RNDr. Annou Štefankovou, ktorá koordinovala proces tvorby PHSR a zabezpečovať dodržiavanie metodických postupov. Obdobie spracovania jún 2014– júl 2015
Prerokovanie	Prerokovanie v orgánoch samosprávy (výbory, komisie, rada) Verejné pripomienkovanie: júl.2015 Posudzovanie SEA – nerelevantné
Schválenie	Návrh na uznesenie zastupiteľstva – obecné zastupiteľstvo schvaľuje PHSR obce Rudno nad Hronom na roky 2015 – 2022.

Zdroj: vlastné spracovanie

Program rozvoja obce Rudno nad Hronom 2015 – 2022

IMPLEMENTAČNÝ RÁMEC

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR) s výhľadom do roku 2022 bude do roku 2015 implementovaný konkrétnymi projektmi a akčným plánom, ktorý má vypracovaný časový harmonogram a návrh finančného a organizačného zabezpečenia. Obecný úrad v spolupráci s obecným zastupiteľstvom vypracuje plán vedenia obce a informatívne správy, ktoré bude zverejňovať na internetovej stránke obci a na verejných informačných tabuliach.

Predkladať návrhy na modifikovanie PHSR bude v právomoci monitorovacieho výboru pre PHSR. Kooordinátor pre stratégiu môže tiež predkladať výboru návrhy na doplnenie PHSR. Občania a inštitúcie môžu tiež v písomnej forme predložiť útvaru návrh na modifikovanie PHSR. Na zasadnutia výboru v termíne schvaľovania obecného rozpočtu predloží koordinátor „*Dopadovú analýzu plnenia PHSR.*”

Doplnenie PHSR, prípadne jeho nové aktualizovanie sa predloží na schválenie obecnému zastupiteľstvu. V nevyhnutnom prípade sa môže kvôli PHSR tiež iniciovať mimoriadne zasadnutie Výboru alebo obecného zastupiteľstva.

Predmetný PHSR obce Rudno nad Hronom bol schválený na zasadnutí obecného zastupiteľstva

dňa júl 2015 uznesením

Pečiatka obce:

starosta obce Rudno nad Hronom

Program rozvoja obce Rudno nad Hronom 2015 – 2022

PRÍLOHY

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1: Prezentácia zámerov PHSR na roky 2015–2022

Príloha 2: Letecké snímky obce Rudno nad Hronom

Príloha 3 Situácia navrhovaného projektu miestneho cintorína

ZOZNAM TABULIEK, GRAFOV A ILUSTRÁCIÍ

Tabuľka 1 Zámer spracovania.....	6
Tabuľka 2 Vyhodnotenie dotazníka ohľadom rozvoja obce Rudno nad Hronom	8
Tabuľka 3 Harmonogram spracovania PHSR.....	11
Tabuľka 4 Metódy zapojenia verejnosti do prípravy PHSR.....	12
Tabuľka 5 Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov.....	13
Tabuľka 6 Ex-post hodnotenie - stav projektovej pripravenosti a jeho naplnenie.....	18-19
Tabuľka 7 Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát.....	24
Tabuľka 8 Zoznam projektových zámerov a aktivít v obci Rudno nad Hronom pripravených na programovacie obdobie 2015 - 2022.....	25
Tabuľka 9 Miestna samospráva Obecného úradu Rudno nad Hronom.....	30
Tabuľka 10 Komisie OZ Rudno nad Hronom.....	31
Tabuľka 11 Priemerné mesačné a ročné teploty vzduchu v °C.....	57
Tab. 12: Priemerný ročné úhrny zrážok v mm	59
Tab. 13: Priemerná častosť smerov vetra v %.....	59
Tabuľka 14 Počet obyvateľov od roku 1869 – 2015.....	75
Tabuľka 15 Porovnanie počtu obyvateľov medzi rokmi 2001 – 2011.....	76
Tabuľka 16 Dynamika počtu obyvateľov v obci Rudno nad Hronom.....	78
Tabuľka 17 Veková a pohlavná štruktúra (2011).....	79
Tabuľka 18 Bývajúce obyvateľstvo obce Rudno nad Hronom podľa pohlavia a podľa najvyššieho skončeného stupňa školského vzdelania za rok 2011.....	80
Tabuľka 19 Národnostné zloženie obce Rudno nad Hronom v roku 2011	81
Tabuľka 20 Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne-neaktívne podľa dochádzky do zamestnania z roku 2011.....	82
Tabuľka 21 Miera nezamestnanosti k 31.12. 2014 a k 30.04.2015.....	83
Tabuľka 22 Technická vybavenosť obce Rudno nad Hronom službami (stav 2015).....	88
Tabuľka 23 Rozpočet obce k 31.12.2014 v Eurách.....	94
Tabuľka 24 Rozbor plnenia príjmov za rok 2014 v Eur.....	94
Tabuľka 25 Bežné príjmy za rok 2014 v Eur.....	95
Tabuľka 26 Daňové príjmy za rok 2014 v Eurách.....	96
Tabuľka 27 Nedaňové príjmy za rok 2014 v Eurách.....	97
Tabuľka 28 Granty a transfery.....	97
Tabuľka 29 Kapitálové príjmy za rok 2014 v Eurách.....	98

Tabuľka 30 Príjmové finančné operácie.....	99
Tabuľka 31 Rozbor čerpania výdavkov za rok 2014 v Eurách.....	99
Tabuľka 32 Bežné výdavky za rok 2014.....	99
Tabuľka 33 Kapitálové výdavky za rok 2014.....	102
Tabuľka 34 Prebytok/schodok rozpočtového hospodárenia za rok 2014.....	102
Tabuľka 35 Aktíva.....	104
Tabuľka 36 Pasíva.....	104
Tabuľka 37 Finančné usporiadanie voči štátnemu rozpočtu.....	106
Tabuľka 38 Bežné príjmy podľa ekonomickej klasifikácie.....	109 -110
Tabuľka 39 Množstvo vyprodukovaného komunálneho odpadu od roku 2011 – 2014.....	122
Tabuľka 40 Množstvo vyseparovaného komunálneho odpadu za rok 2014.....	122
Tabuľka 41 Množstvo vyprodukovaného komunálneho odpadu vo veľkokapacitných kontajneroch (1 100 l).....	124
Tabuľka 42 Tonáž vyseparovaného komunálneho odpadu vo veľkokapacitných kontajneroch v rokoch 2011–2014.....	124
Tabuľka 43 Množstvo separovaného zberu v rokoch 2011– 2014	125
Tabuľka 44 Celkové množstvo vyseparovaného komunálneho odpadu vo všetkých zberných nádobách v obci v rokoch 2011–2014.....	125
Tabuľka 45 Definovanie silných a slabých stránok vnútorného prostredia obce Rudno nad Hronom.....	140
Tabuľka 46 Definovanie príležitostí a ohrození vo vonkajších faktoroch rozvoja obce.....	142
Tabuľka 47 Analýza problémov v obci Rudno nad Hronom.....	147
Tabuľka 48 Strategické ciele (priority).....	156
Tabuľka 49 Indikatívny rozpočet- Prioritná oblasť hospodárstvo a technický rozvoj.....	162
Tabuľka 50 Indikatívny rozpočet- Prioritná oblasť- Kvalita života občanov a sociálna sféra.....	164
Tabuľka 51 Indikatívny rozpočet- Prioritná oblasť- Environmentálna.....	164
Tabuľka 52 Hodnotiaca tabuľka pre výber projektov (upravený pre potreby obce).....	165
Tabuľka 53 Opatrenia, projekty a priority- hospodárska rozvojová oblasť.....	167
Tabuľka 54 Opatrenia, projekty a priority- Kvalita života občanov a sociálna sféra.....	168-169
Tabuľka 55 Opatrenia, projekty a priority- Kvalita života občanov a sociálna sféra.....	169
Tabuľka 56 Akčný plán pre prioritnú oblasť- Hospodárstvo a technický rozvoj na roky 2015 – 2022.....	173
Tabuľka 57 Akčný plán pre prioritnú oblasť- Kvalita života občanov a sociálna sféra na roky 2015 – 2022.....	174
Tabuľka 58 Akčný plán pre prioritnú oblasť- Environmentálna na roky 2015 – 2022.....	174
Tabuľka 59 Plán priebežných hodnotení a monitorovania.....	178
Tabuľka 60 Schválenie a aktualizovania PHSR obce Rudno nad Hronom.....	179
Schéma 1 Proces programového rozpočtovania.....	162
Graf 1: Priemerné mesačné a ročné teploty vzduchu v °C.....	57
Graf 2: Priemerný ročné úhrny zrážok v mm.....	58
Graf 3: Priemerná častosť smerov vetra v %.....	60
Graf 4 Vývoj počtu obyvateľov v jednotlivých vývinových obdobiach	75
Graf 5 Počet obyvateľov v jednotlivých rokoch 1996 – 2013.....	76
Graf 6 Počet mužov a žien v jednotlivých rokoch 1996 – 2013.....	76
Graf 7 Dynamika počtu obyvateľov obce Rudno nad Hronom v rokoch 2011 – 2015.....	78
Graf 8 Veková a pohlavná štruktúra (2011).....	79
Graf 9 Národnostné zloženie obce Rudno nad Hronom v roku 2011.....	81
Graf 10 Komunálny odpad- roky 2011– 2014- tonáž.....	123
Graf 11 Komunálny odpad- roky 2011– 2014- kusy.....	123

Obrázok 1 Ústie dedičnej štôlne Anna Božena	40
Obrázok 2 Obec Rudno nad Hronom na mape z 2.vojenského mapovania Uhorska (1844).....	40
Obrázok 3 Mapa Rudna z 1.vojenského mapovania Uhorska (1782-1785) s vyznačenou osadou, kostolom a mostom.....	40
Obrázok 4 Mapa Rudniansko-brežskej ťažiarskej magistrály.....	41
Obrázok 5 Výrobky rudnianskej sklárne.....	45
Obrázok 6 – Rudnianska skláreň na zač. 20. storočia.....	45
Obrázok 7 Starý horný Rudniansky tajch.....	55
Obrázok 8 Čiastočný Nový tajch (2014).....	56
Obrázok 9 Pohľad na PR Drastvica a Veľký Žiar.....	70
Obrázok 10 Dubový prales Drastvica.....	70
Obrázok 11 a 12 Rudniansky vodopád.....	71
Obrázok 13 Najúrodnejšia poľnohospodársky využívaná pôda pozdĺž Hrona.....	115
Obrázok 14 Pozostatky stredovekého hradu na vrchu Ivankovo- Hrádok.....	126
Obrázok 15 Banícka kaplnka Svätého Joachima a Svätej Anny z roku 1809.....	131
Obrázok 16 Kostol sv.Imricha v roku 1887 a dnes.....	131
Obrázok17 TJ Sokol	134
Obrázok 18 ŠK Rudno nad Hronom 2014 – 2015.....	134
Obrázok 19 Strelnica Jaminá (2014).....	135

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

PHSR- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (skratka Program rozvoja obce)

SR- Slovenská republika

EÚ- Európska únia

DKŠ- Druhotná krajinná štruktúra

LANDEP- Krajinnoekologické plánovanie

GIS- Geografické informačné systémy

SHMÚ- Slovenský hydrometeorologický ústav

TTP- Trvalé trávne porasty

JV- Juhovýchodne

NR SR- Národná rada Slovenskej republiky

ČOV- Čistiareň odpadových vôd

CHKO- Chránená krajinná oblasť

NPR- Národná prírodná rezervácia

OÚ- Obvodný úrad

ŠSÚ- Štatistický stredoslovenský úrad

a.s- akciová spoločnosť

š.p - štátny podnik

IAD- Individuálna automobilová doprava

SAD- Slovenská autobusová doprava

SK- Slovensko

NCH- náučný chodník

SKŠ- Súčasná krajinná štruktúra

ÚSES- Územný systém ekologickej stability

CR- Cestovný ruch

ÚPD- Územnoplánovacia dokumentácia

SNR- Slovenská národná rada

TUR- Trvaloudržateľný rozvoj

BBSK - Banskobystrický samosprávny kraj

NSRR- Národný strategický referenčný rámec

PRV- Plán rozvoja vidieka

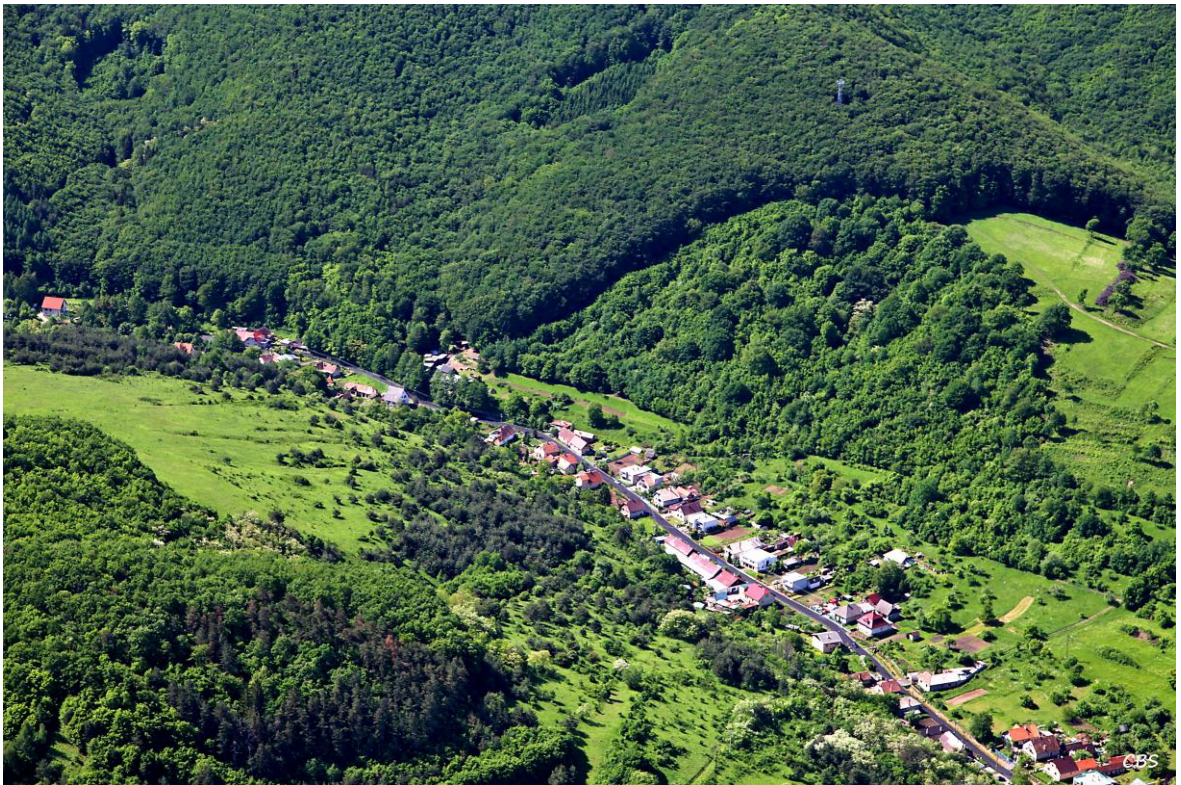
PD- Programový doplnok

ŠFRB- Štátny fond rozvoja a bývania

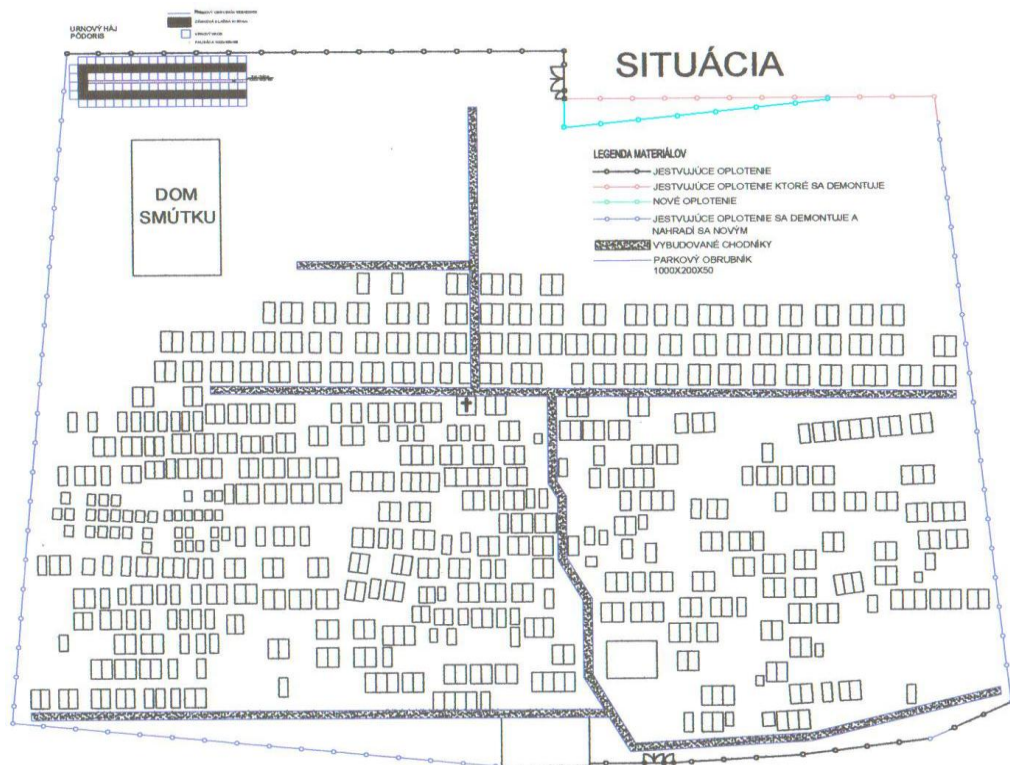
ŠR- Štátny rozpočet

Príloha2 Letecké snímky obce Rudno nad Hronom

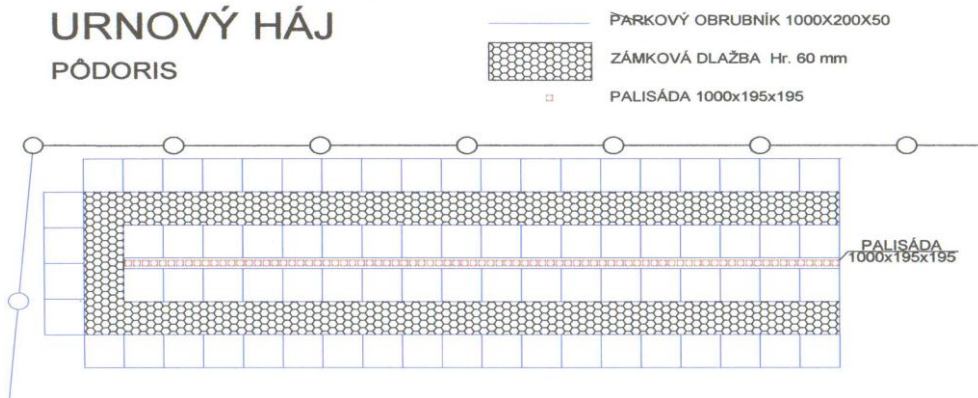

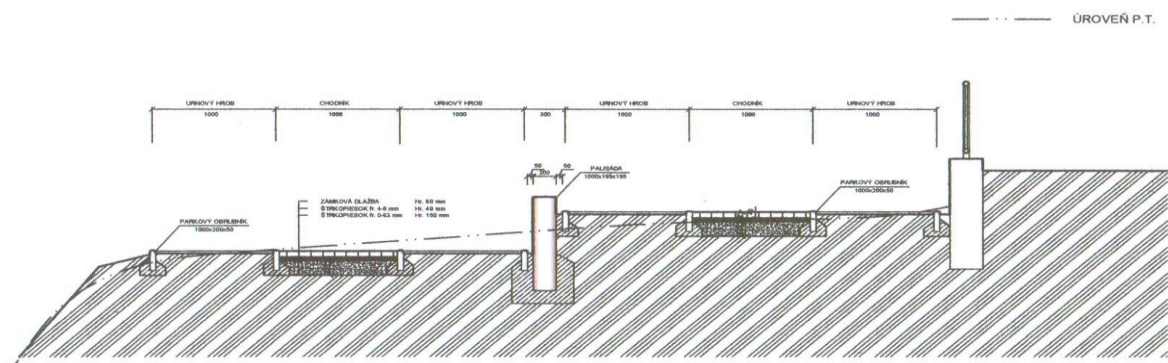
Príloha 3 Situácia navrhovaného projektu miestneho cintorína

URNOVÝ HÁJ PŌDORIS

PRIEČNY REZ URNOVÝM HÁJOM

Príloha 4 Polyfunkčné opatrenia pri ramene Hrona pri Rudne nad Hronom

Príloha 4-pokračovanie

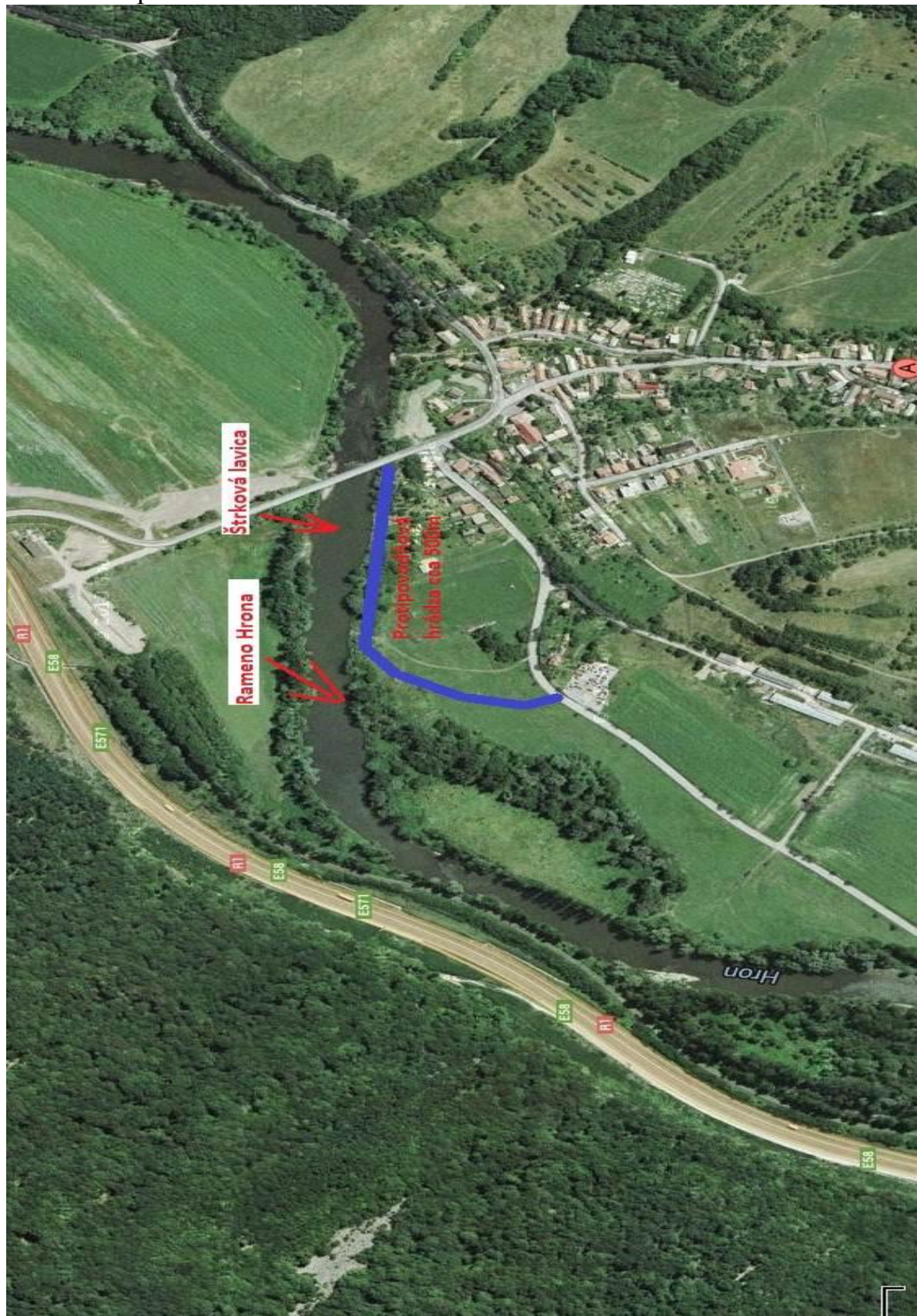

PREDKLADATEĽ: Občianske združenie Rieka

EKOLOGICKÝ PROJEKTANT: RNDr. Vladimír Druga

máj 2014

Príloha 4- pokračovanie

Príloha 4-pokračovanie

Pohľad na situáciu územia ramena Hrona

Zdroj: Ing. Michal Jančok (2015)

**Program rozvoja obce Rudno nad Hronom ako centra Novobanského
regiónu s výhľadom na roky 2015 – 2022.**